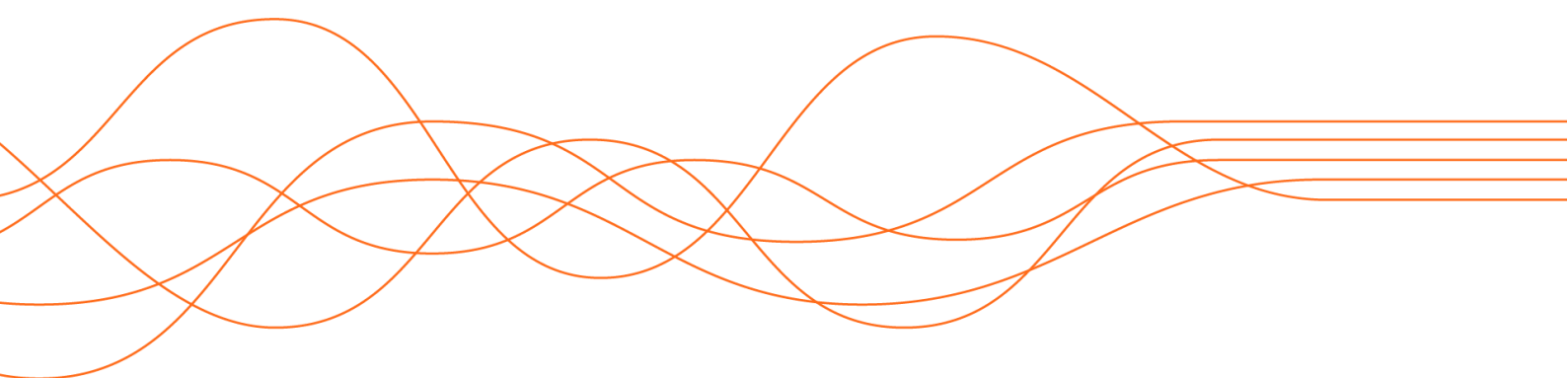

Záverečná správa

Ex-post hodnotenie národných programov Fondov pre oblasť vnútorných záležitostí 2014 – 2020

Národný program AMIF - Fond pre azyl,
migráciu a integráciu

Základné informácie o dokumente

Predkladateľ	Združenie Centire-ACCEPT AUDIT Centire s.r.o., Záhradnícka 72, 821 08 Bratislava, IČO: 36866857 (vedúci združenia) ACCEPT AUDIT & CONSULTING, s.r.o., Baštová 38, 08001 Prešov, IČO: 31709117
Zákazník	Ministerstvo vnútra SR
Názov projektu	Poradenské služby v oblasti auditu č. 24/2024 - Ex-post hodnotenie národných programov Fondov pre oblasť vnútorných záležitostí (2014-2020)
Projektový manažér	
Verzia	v 03.00
Dátum vydania	8. 1. 2025
Status	Finálne znenie

	Meno	Dátum	Podpis
Vypracovali		8. 1. 2025	
		8. 1. 2025	
		8. 1. 2025	
		8. 1. 2025	
		8. 1. 2025	
Preveril		8. 1. 2025	
		8. 1. 2025	
		8. 1. 2025	
Schválil		8. 1. 2025	

Distribúcia

	Meno	Poznámka
1.		vedúca oddelenia zahraničnej pomoci, Panenská 21, 812 82 Bratislava
2.		
3.		

Zložky dokumentu

	Charakter	Názov zložky
1.	Príloha č. 1	Hodnotiaca matica AMIF
2.	Príloha č. 2	Sumarizácia projektov AMIF
3.	Príloha č. 3	PowerBI report o ukazovateľoch programu
4.	Príloha č. 4	Zápisy z hĺbkových rozhovorov

História dokumentu

V tejto časti sú zachytené údaje o histórii tvorby dokumentu pre prípad potreby jeho prepracovania a opätovného schválenia a distribuovania.

Číslo verzie	Platné (od – do)	Komentár
1.	15.11.2024 - 4.12.2024	Prvý návrh
2.	5.12.2024 - 7.1.2025	Verzia so zapracovanými pripomienkami MV SR
3.	8.1.2025 -	Zapracovanie výsledkov auditu z 10.12.2024

Zoznam použitých skratiek

Skratka	Význam
ADN	Asistovaný dobrovoľný návrat
AMIF	Fond pre azyl, migráciu a integráciu
APVV	Agentúra na podporu výskumu a vývoja
CEAS	Spoločný európsky azylový systém (z angl. Common European Asylum System)
DNS	Dynamický nákupný systém
EASO	Európsky podporný úrad pre azyl (z angl. European Asylum Support Office)
EMN	Európska migračná sieť (z angl. European Migration Network)
ERF	Európsky fond pre utečencov
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
ETC	Núdzové tranzitné centrum (z angl. Emergency Transit Centre)
EÚ	Európska únia
EUAA	Európska agentúra pre azyl (z angl. European Union Agency for Asylum)
EURODAC	Európska databáza odtlačkov prstov žiadateľov o azyl (z angl. European Dactyloscopy)
FTE	Ekvivalent plného pracovného času (z angl. Full Time Equivalent)
GAMM	Globálny prístup k migrácii a mobilite (z angl. Global Approach to Migration and Mobility)
HVVV	Harmonogram vyhlasovania výziev a vyzvaní
ILO	Medzinárodná organizácia práce (z angl. International Labour Organization)
IOM	Medzinárodná organizácia pre migráciu (z angl. International Organization for Migration)
ISF	Fond pre vnútornú bezpečnosť (z angl. Internal Security Fund)
MEKOMIC	Medzirezortný odborný výbor pre pracovnú migráciu a integráciu cudzincov
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
OLAF	Európsky úrad pre boj proti podvodom (z franc. Office européen de lutte antifraude)
OP EVS	Operačný program Efektívna verejná správa
OSN	Organizácia spojených národov
REG	Expertná skupina pre návraty (z angl. Return Expert Group)
SR	Slovenská republika
ŠPTK	Štátni príslušníci tretích krajín
UHCP P PZ	Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru

UNHCR	Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (z angl. United Nations High Commissioner for Refugees)
ÚPZC	Útvar policajného zaistenia pre cudzincov
VEGA	Vedecká grantová agentúra
VO	Verejné obstarávanie
ZO	Zodpovedný orgán

Zoznam použitých zdrojov

#	Zdroj
1	Ministerstvo vnútra SR. (2020). Slovenská Republika - Národný program AMIF. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/nove/NP_AMIF_6.1_sk.pdf
2	Európska komisia. (2016). DELEGOVANÉ NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2017/207 z 3. októbra 2016 o spoločnom rámci monitorovania a hodnotenia stanovenom v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 514/2014. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017R0207
3	Európsky parlament a Rada Európskej únie. (2014). NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) č. 514/2014 zo 16. apríla 2014, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Fonde pre azyl, migráciu a integráciu a o nástroji pre finančnú podporu v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0514-20220412
4	Ministerstvo vnútra SR. (2024). Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) - Strednodobé hodnotenie. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/foto/AMIF_Report_Final.pdf
5	Európska komisia. (2023). Guidance on the common monitoring and evaluation framework of AMIF and ISF. https://eufondovi.mup.hr/UserDocsImages/dokumenty/Guidance%20May%202017%20v2.1.pdf?vel=1141000 a Európska komisia. (2024). AMIF-ISF/2023/02: Follow up to the webinar on the key elements of the ex-post evaluation of the AMIF - ISF 2014-2020 National programmes. https://sfc.ec.europa.eu/en/2014/dghome/amif-isf202302?language_content_entity=en
6	Európska komisia. (2023). Better Regulation: Guidelines and Toolbox. https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en
7	Európsky parlament a Rada EÚ. (2013). Nariadenie (EÚ) č. 604/2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určovanie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu (Dublin III). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0604
8	Európsky parlament a Rada EÚ. (2013). Smernica 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0032
9	Európsky parlament a Rada EÚ. (2013). Smernica 2013/33/EÚ, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0033
10	Európsky parlament a Rada EÚ. (2011). Smernica 2011/95/EÚ o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti na medzinárodnú ochranu. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0095
11	Európsky parlament a Rada EÚ. (2010). Nariadenie (EÚ) č. 439/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky podporný úrad pre azyl (EASO). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32010R0439
12	Národná rada Slovenskej republiky. (2013). Zákon č. 495/2013 Z. z., ktorým sa upravujú podmienky zaistenia žiadateľov o azyl. https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/495/
13	Národná rada Slovenskej republiky. (2015). Zákon č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o azyle a niektoré ďalšie zákony. https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/131/
14	Európsky parlament a Rada EÚ. (2013). Smernica 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0032

#	Zdroj
15	Európsky parlament a Rada EÚ. (2013). Smernica 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa ustanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0033
16	Národná rada Slovenskej republiky. (2016). Správny súdny poriadok, zákon č. 162/2015 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016. https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/162/
17	Európsky parlament a Rada EÚ. (2011). Smernica 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti na medzinárodnú ochranu, o jednotnom štatúte pre utečencov alebo osoby oprávnené na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0095
18	Európska migračná sieť (EMN). Výročné správy EMN o migrácii a azyle. https://www.emn.sk/sk/publikacie/vyroczne-spravy-emn-o-migracii-a-azyle.html
20	Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK). (2022). Slovensko a migrácia: Hľadanie ciest k spoluzitiu. https://cvek.sk/slovensko-a-migracia-hladanie-ciast-k-spoluzitiu/
21	Ministerstvo vnútra SR. (2017). Správa o vykonávaní týkajúca sa Fondu pre azyl, migráciu a integráciu. Interný dokument.
22	Ministerstvo vnútra ČR. (2015). Národný program AMIF. https://www.mvcr.cz/fondyeu/soubor/np-amif-8-cj-pdf.aspx
23	Ministerstvo vnútra (HU). (2020). HU Národný program AMIF. http://belugyalapok.hu/alapok/sites/default/files/M%C3%B3dos%C3%ADtott%20Nemzeti%20Program%202020.11.26..pdf
24	Spolkové ministerstvo vnútra Rakúska. (2020). Národný program AMIF. https://www.bmi.gv.at/107/EU_Foerderungen/Finanzrahmen_2014_2020/AMIF/files/Mehrjahresprogramm_AMIF_Version_6_3_de.pdf
25	Ministerstvo vnútra a správy, Poľsko. (2020). Národný program Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF). https://www.gov.pl/attachment/66356352-559e-462d-886c-a9bc99436435
26	Ministerstvo vnútra SR. (2023). Operačný program Efektívna verejná správa, verzia 9.0. https://www.reformuj.sk/wp-content/uploads/2014/11/Opera%C4%8Dn%C3%BD-program-Efekt%C3%ADvna-verejn%C3%A1-spr%C3%A1va-9.0.pdf
27	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. (2023). Operačný program Ľudské zdroje, verzia 13.0. https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/esf/op-ludske-zdroje/revizia-op/revizia-13.0/op-lz_verzia-13-0.pdf
28	Ministerstvo vnútra SR. (2024). Príručka pre prijímateľa fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsa_eu/simons/foto/PpP_4.2_final_final.pdf
29	Ministerstvo vnútra SR. (2021). Usmernenie k nezrovnalostiam fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsa_eu/simons/dokumenty_pre_prijimatelov/Usmernenie_k_nezr_1_7_2021.pdf
30	Ministerstvo vnútra SR. (2022). Usmernenie k verejnému obstarávaniu fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsa_eu/odbor_zahranicnej_pomoci/dokumenty_k_vo/Usmerenie%20k%20VO%206.0%20bez%20SZ%20(s%20prilohami).zip
31	Európska komisia. (2015). Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2015) 5127 final. Interný dokument Ministerstva vnútra SR.
32	Európska komisia. (2015). Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2015) 9596 final. Interný dokument Ministerstva vnútra SR.

#	Zdroj
33	Európska komisia. (2016). Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2016) 1796 final. Interný dokument Ministerstva vnútra SR.
34	Európska komisia. (2017). Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2017) 5625 final. Interný dokument Ministerstva vnútra SR.
35	Európska komisia. (2018). Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2018) 8092 final. Interný dokument Ministerstva vnútra SR.
36	Európska komisia. (2020). Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2020) 8931 final. Interný dokument Ministerstva vnútra SR.
37	Európsky parlament a Rada EÚ. (2014). Nariadenie (EÚ) č. 514/2014 z 16. apríla 2014 o všeobecných ustanoveniach o Fonde pre azyl, migráciu a integráciu a o nástroji finančnej podpory pre policajnú spoluprácu, prevenciu a boj proti trestnej činnosti a krízové riadenie. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0514&from=FR
38	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. (2007). Nariadenie MV SR o koordinácii zahraničnej pomoci. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/rozne/nariadenie_MV_SR_o_koordinacii_zahr_anicnej_pomoci%20(1).pdf
39	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. (2023). Metodický pokyn č. 11, verzia 7. https://partnerskadohoda.gov.sk/data/files/4558_mp-cko-c-11-verzia-7.zip
40	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. (2023). Synergické účinky na úrovni tematických cieľov. https://partnerskadohoda.gov.sk/data/files/188_synergicke-ucinky-na-urovni-tematickych-cielov.docx
41	Úrad vlády SR. (2021). Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025 - nové znenie. https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26387/1
42	Európska komisia. (2016). Akčný plán pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52016DC0377
43	Ministerstvo vnútra SR. (2017). Priebežné hodnotenie národného programu Fondu pre azyl, migráciu a integráciu. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/nove/Hodnotiaca%20sprava%20AMIF.docx
44	Ministerstvo vnútra SR. (2024). Popis systému riadenia a kontroly fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. Interný materiál poskytnutý Ministerstvom vnútra SR.
45	Ministerstvo vnútra SR. (2022). Pravidlá oprávnenosti fondov pre oblasť vnútorných záležitostí, verzia 3.0. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/dokumenty_pre_prijimatelov/Pravidla_opr_avenosti_jul%202022.pdf
46	Ministerstvo vnútra SR. (2024). Príručka pre prijímateľa fondov pre oblasť vnútorných záležitostí, verzia 4.2. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/foto/PpP_4.2_final_final.pdf

Obsah

Obsah	9
1. Executive summary	11
2. Úvod	14
2.1. Účel hodnotenia	14
2.2. Nezávislosť hodnotiteľov	15
2.3. Prehľad analytického prístupu	15
2.4. Hlavné obmedzenia	17
2.5. Spôľahlivosť zistení	18
3. Intervenčná logika programu AMIF	19
3.1. Sociálno-ekonomický kontext	19
3.2. Identifikácia kľúčových potrieb	21
3.3. Očakávané výsledky a intervencie AMIF	22
4. Súčasný stav implementácie	25
4.1. Celkový priebeh finančnej implementácie programu za roky 2014 - 2023	25
4.2. Fyzická implementácia	26
4.2.1. Prehľad a charakter intervencií	26
4.2.2. Miera plnenia spoločných ukazovateľov a ukazovateľov špecifických pre program	27
4.3. Hlavné výzvy a kontextové zmeny programu	28
5. Zistenia podľa hodnotiacich otázok a podotázok	30
5.1. Účinnosť	30
5.1.1. Ako prispel fond k posilneniu a rozvíjaniu všetkých aspektov spoločného európskeho azylového systému vrátane jeho vonkajšieho rozmeru?	30
5.1.2. Ako prispel fond k podpore legálnej migrácie do členských štátov v súlade s ich hospodárskymi a sociálnymi potrebami, napríklad potrebami trhu práce, a zároveň k zabezpečeniu integrity prístahovateľských systémov členských štátov a podpore skutočnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín?	41
5.1.3. Ako prispel fond k posilňovaniu spravodlivých a účinných stratégií návratu v členských štátoch, ktoré prispievajú k boju proti nelegálnemu prístahovateľstvu s dôrazom na udržateľnosť návratu a účinnú readmisiu v krajinách pôvodu a tranzitu?	49
5.1.4. Ako prispel fond k posilňovaniu solidarity a rozdelenia zodpovednosti medzi členskými štátmi, najmä so zreteľom na tie členské štáty, ktoré sú najviac zasiahnuté migračnými a azylovými tokmi, a to aj prostredníctvom praktickej spolupráce?	55
5.1.5. Ako prispel fond k podpore členských štátov v riadne opodstatnených núdzových situáciách, ktoré si vyžadujú bezodkladné konanie?	57
5.2. Efektívnosť	57
5.2.1. Dosiahli sa všeobecné ciele fondu pri primeraných nákladoch?	57
5.3. Relevantnosť	63
5.3.1. Zodpovedali ciele intervencií financovaných z fondu skutočným potrebám?	63
5.4. Súlad	66
5.4.1. Boli ciele stanovené v národnom programe fondu v súlade s cieľmi stanovenými v iných programoch, ktoré sú financované zo zdrojov EÚ a vzťahujú sa na podobné oblasti činnosti? Bol súlad zabezpečený aj počas čerpania z fondu?	67
5.5. Doplnkovosť	72
5.5.1. Dopĺňali ciele stanovené v národnom programe a zodpovedajúcich akciách, ktoré sa vykonali, ciele a akcie stanovené v rámci iných politík, najmä tie, ktoré sledoval členský štát?	72
5.6. Udržateľnosť	76
5.6.1. Je pravdepodobné, že pozitívne účinky projektov podporovaných fondom budú	

pokračovať aj po skončení jeho podpory?	76
5.7. Pridaná hodnota EÚ	79
5.7.1. Priniesla podpora zo strany EÚ nejakú pridanú hodnotu?	79
5.8. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia	83
5.8.1. Došlo k zjednodušeniu postupov riadenia fondu a zníženiu administratívneho zaťaženia pre prijímateľov prostriedkov z fondu?	84
6. Závery a odporúčania	86
6.1. Účinnosť	86
6.2. Efektívnosť	87
6.3. Relevantnosť	88
6.4. Súlad	88
6.5. Doplnkovosť	89
6.6. Udržateľnosť	90
6.7. Pridaná hodnota	90
6.8. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia	91
7. Prílohy	93
Príloha č. 1 - Hodnotiaca matica AMIF	94
Príloha č. 2 - Sumárizácia projektov realizovaných v rámci programu AMIF	107
Príloha č. 3 - PowerBI report o ukazovateľoch programu	141
Príloha č. 4 - Zápisy z hĺbkových rozhovorov	142

1. Executive summary

The ex-post evaluation of the AMIF (Asylum, Migration, and Integration Fund) National Programme 2014-2020 was conducted by the Centire-ACCEPT AUDIT consortium for the Responsible Authority, the Ministry of Interior of the Slovak Republic, based on an implementation contract signed in July 2024. The purpose of the evaluation was to comprehensively assess the effects and impacts of implemented measures, with the evaluation questions defined in accordance with Commission Delegated Regulation (EU) 207/2017.

The evaluation was carried out while the AMIF programme for the 2021-2027 period was already in its implementation phase and its mid-term evaluation had been completed. This timing influenced the usability of the evaluation results — while the evaluation provided valuable insights into the effects and efficiency of the implemented activities, its findings could not be directly utilized for the planning of the current programming period.

Independence of the evaluation was ensured through external experts with no prior involvement in the AMIF programme's implementation. The evaluation employed a combination of quantitative and qualitative methods, including analysis of programme documents, statistical data, interviews with beneficiaries, and the use of BI tools. The main methodological tool was an evaluation matrix, ensuring a systematic link between evaluation questions, criteria, and data sources.

Intervention Logic of the Programme

The intervention logic of the AMIF programme was based on the socio-economic context of Slovakia, which underwent significant changes during the implementation period. At the start of the programme in 2014, Slovakia faced challenges such as high unemployment (14%) and low integration levels of migrants. Subsequently, the programme had to respond to a series of major events, including the European migration crisis (2015-2016), changes in EU legislative frameworks, the COVID-19 pandemic (2020-2022), and the war in Ukraine (2022).

The programme identified five key needs: strengthening the asylum system and the quality of services, effective management of migration and returns, integration of third-country nationals, improvement of administrative capacities, and ensuring access to rights and social services for vulnerable groups.

The expected outcomes were structured into four specific objectives:

- Asylum: Enhancing the quality of the asylum process, supporting 2,400 asylum seekers.
- Integration/Legal Migration: Supporting the integration of foreigners through at least 40 measures at the national and regional levels.
- Return: Supporting approximately 500 voluntary returns and 2,700 forced returns.
- Solidarity: Strengthening international cooperation in resettlement and relocation.

The programme was implemented through 12 priorities with a total allocation of EUR 13 million, of which the largest share (EUR 6.5 million) was earmarked for integration and legal migration.

Implementation

The implementation of the AMIF programme during 2014-2023 showed gradual progress with uneven initial fund absorption, accelerating significantly after 2020. Out of a total allocation of EUR 14.9 million, EUR 14 million (94%) was spent by the end of 2023. However, the fund absorption rate in Slovakia (81.75%) lagged behind the EU average (89.20%).

Physical implementation included 28 projects executed by 10 beneficiaries. The most significant beneficiaries were the International Organization for Migration (IOM), the Slovak Humanitarian Council, and the Human Rights League. Most of the funds (91%) were utilized for providing direct

services to target groups, while a smaller portion was directed towards capacity-building and systemic changes.

The programme faced several significant challenges during its implementation. The COVID-19 pandemic severely restricted the delivery of services and returns, requiring many activities to transition online and causing a temporary suspension of return operations. Subsequently, the outbreak of the war in Ukraine created a need for rapid adaptation of services to new target groups, resulting in an unprecedented increase in demand for integration services. A major systemic challenge was the absence of a centralized information system for project management and indicator monitoring, complicating data collection, result evaluation, and progress tracking. Another key risk was the high dependency of services on AMIF funding, with 91% of the programme's budget dedicated to direct services without alternative funding sources, raising concerns about the long-term sustainability of these services. Despite these challenges, the programme achieved significant results in key areas, particularly in providing integration services where planned indicator values were significantly exceeded.

Findings by Evaluation Criteria

Effectiveness

The programme demonstrated varying degrees of effectiveness across intervention areas. In the asylum area, it significantly strengthened the system through high-quality services for applicants, exceeding planned targets (206.07% fulfillment). Activities focusing on capacity-building and staff training had lower success rates, with only 75 out of 150 planned individuals trained. In the integration area, the programme achieved remarkable success, supporting 82,366 individuals, more than triple the planned value. For returns, voluntary returns were more successful (114.8% fulfillment) compared to forced returns (20% fulfillment), with reintegration assistance being particularly effective (144.29% fulfillment). The programme minimally contributed to solidarity among EU Member States (9 relocated individuals) and did not implement emergency measures.

Efficiency

Efficiency analysis indicated that the programme achieved its goals at overall reasonable costs, albeit with challenges in administrative expenditure. The share of expenditure on technical assistance (12.06%) was the highest among comparator countries, significantly exceeding values in neighboring countries (4-8%) and selected ESIF operational programmes (3-4%). Administrative capacity (9-13 FTE annually) ensured stable programme implementation with a well-designed management and control system. The fund absorption rate ranged between 70% and 141% during 2016-2020, confirming effective utilization of available resources. Comprehensive control mechanisms, including financial controls, on-site inspections, systematic project monitoring, and specific procurement audits, contributed to preventing irregularities and ensuring efficient resource use.

Relevance

The programme demonstrated a high degree of alignment between intervention objectives and actual needs in migration, asylum, and integration. It was well-grounded in key strategic documents at both EU (European Pact on Migration and Asylum, Stockholm Programme) and national levels (Migration Policy of the Slovak Republic). The programme exhibited significant flexibility in addressing evolving needs through five revisions, enabling adaptation to new challenges such as the migration crisis, the COVID-19 pandemic, and the war in Ukraine. Qualitative research among beneficiaries confirmed that the programme's objectives were well-set and reflected the real needs of migrants and refugees in Slovakia, though a need for even greater adaptability to rapidly changing requirements was identified.

Coherence

The ex-post evaluation confirmed the programme's formal alignment with the objectives of other EU-funded programmes, with explicitly defined complementarities, particularly with two ESIF thematic objectives—TC9 (social inclusion) and TC11 (institutional capacity). Coordination mechanisms were established at two levels—within the Responsible Authority and at the national level through the Coordination Working Group. However, analysis revealed that these mechanisms were predominantly formal in practice. Explicit synergies or coordination mechanisms were not identified in the examined

calls, even in cases of evident thematic overlap (e.g., education, legal assistance, process optimization). The programme's preparation lacked a comprehensive ex-ante assessment of synergies.

Additionality

The programme formally created conditions for synergy with national policies but, in practice, became the dominant and often sole source of funding in migration and integration. This contradicts the principle of additionality, whereby EU funds should complement rather than replace national resources. In-depth interviews with beneficiaries confirmed minimal additionality with other national policies and programmes, with the lack of a central coordinating institution for migration policy and limited engagement of national resources in financing basic services identified as problematic. To ensure genuine additionality, enhanced coordination between different funds and policies at the national level is required.

Sustainability

Analysis revealed significant differences in the sustainability of various types of interventions. Capacity-building and policy-making projects (9% of the budget) show strong potential for long-term sustainability by strengthening institutional capacities, with outcomes that can be integrated into routine administrative processes. Conversely, interventions focused on providing direct services (91% of the budget) demonstrate low sustainability due to high dependency on external funding. Mechanisms to support sustainability introduced in calls were mostly formal and insufficiently assessed. Supplementary state budget funding was minimal—for instance, contracts between the Slovak Humanitarian Council and the Ministry of Interior covered only a small portion of needs during periods without AMIF funding.

Conclusions and Recommendations

The evaluation of the AMIF programme resulted in the formulation of specific conclusions and recommendations for each evaluation criterion:

- In terms of effectiveness, the programme achieved significant successes, particularly in providing direct services to target groups, while interventions focused on capacity-building and international cooperation fell short of expectations. It is recommended to ensure the continuity of essential services through bridging funding from the state budget and to strengthen systemic and innovative measures.
- From the perspective of efficiency, the programme achieved its objectives at reasonable costs but exhibited the highest proportion of expenditure on technical assistance (12.06%) among comparator countries. It is recommended to conduct an analysis of options to optimize the administrative costs of the programme.
- The programme demonstrated a high degree of relevance to the needs in the areas of migration and asylum, with good adaptability to emerging challenges. To further strengthen this capacity, it is recommended to establish a systematic mechanism for continuous data collection and evaluation of the needs of target groups.
- There is significant room for improvement in coherence and coordination with other programmes. It is recommended to update existing coordination mechanisms with a stronger focus on the substantive aspects of coordination already in the preparation phase of calls.
- To enhance additionality, it is proposed to initiate inter-ministerial dialogue aimed at creating a more effective financing model for migration and asylum.
- In terms of sustainability, it is recommended to increase the share of interventions focused on capacity-building and systemic changes.
- The programme demonstrated significant EU added value, and it is recommended to place greater emphasis on supporting innovative approaches to service provision in the future. To reduce the administrative burden, it is suggested to introduce a more comprehensive system of process digitalization and expand the use of simplified expenditure reporting.

2. Úvod

Toto je záverečná správa ex-post hodnotenia Národného programu AMIF - Fond pre azyl, migráciu a integráciu (ďalej len "program AMIF") pre programové obdobie 2014 - 2020 – plnenie vykonané združením Centire-ACCEPT AUDIT pre Ministerstvo vnútra SR na základe realizačnej zmluvy č. SVO-RVO2-2024/000683-005 zo dňa 15/07/2024. Účelom tejto záverečnej správy je prezentovať zistenia ex-post hodnotenia programu AMIF.

2.1. Účel hodnotenia

Účelom ex post hodnotenia programu AMIF je komplexne zhodnotiť účinky a dopady realizovaných opatrení v rámci Slovenského národného programu AMIF za programové obdobie 2014-2020¹. Hodnotenie sa zameriava na posúdenie toho, ako efektívne a účinne program AMIF prispel k dosiahnutiu stanovených cieľov, ako aj na identifikáciu faktorov, ktoré ovplyvnili jeho implementáciu a výsledky. Zároveň sa hodnotenie snaží určiť, do akej miery program prispel k riešeniu potrieb a výziev v oblastiach azylu, migrácie a integrácie. Otázky, ktoré majú byť zodpovedané hodnotiteľmi, sú definované v Delegovanom nariadení Komisie (EÚ) 207/2017², ktoré stanovuje spoločný rámec monitorovania a hodnotenia podľa Nariadenia (EÚ) č. 514/2014³. Výsledky ex post hodnotenia by mali slúžiť ako podklad pre tvorbu politík a zlepšovanie programových opatrení v budúcich obdobiach, pričom nadväzujú na priebežné hodnotenia a poskytujú základ pre porovnanie a prenos skúseností do obdobia 2021-2027.

Hodnotenie politík je neoddeliteľnou súčasťou programového cyklu a tvorby politík. Priebežné hodnotenie (mid-term evaluation) sa uskutočňuje počas fázy implementácie programu a ex-post hodnotenie nasleduje po jeho implementácii a zameriava sa na účinky a dopady opatrení. Výsledky a zistenia z ex post hodnotenia sú dôležité pre priebežné hodnotenie (mid-term evaluation) nasledovného programového obdobia, pretože poskytujú relevantné benchmarky a dáta na porovnanie. Preto každé nové hodnotenie, vrátane toho priebežného pre obdobie 2021-2027, musí zohľadniť zistenia z predchádzajúcich hodnotení. To zahŕňa analýzu efektívnosti (napr. či intervencie z obdobia 2021-2027 stavajú na úspešných opatreniach z obdobia 2014-2020), efektívnosti (porovnávanie administratívnych a jednotkových nákladov podobných intervencií) a komplementarity s ostatnými programami. Preto sa odporúča sa, aby bola zabezpečená primeraná interakcia medzi ex-post hodnotením z obdobia 2014-2020 a priebežným hodnotením pre obdobie 2021-2027.

Avšak toto hodnotenie sa vykonávalo v čase, kedy program AMIF na nové programové obdobie 2021-2027 už bol hotový a vo fáze implementácie. Navyše, strednodobé hodnotenie programu AMIF 2021-2027⁴ bolo ukončené v marci 2024. Tým pádom niektoré účely hodnotenia definované metodikou⁵ môžu byť naplnené, zatiaľ čo iné nie.

¹ **Ministerstvo vnútra SR.** (2020). Slovenská Republika - Národný program AMIF.

https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/nove/NP_AMIF_6.1_sk.pdf

² **Európska komisia.** (2016). DELEGOVANÉ NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2017/207 z 3. októbra 2016 o spoločnom rámci monitorovania a hodnotenia stanovenom v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 514/2014. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017R0207>

³ **Európsky parlament a Rada Európskej únie.** (2014). NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) č. 514/2014 zo 16. apríla 2014, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Fonde pre azyl, migráciu a integráciu a o nástroji pre finančnú podporu v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0514-20220412>

⁴ **Ministerstvo vnútra SR.** (2024). Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) - Strednodobé hodnotenie. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/foto/AMIF_Report_Final.pdf

⁵ **Európska komisia.** (2023). Guidance on the common monitoring and evaluation framework of AMIF and ISF. <https://eufondovi.mup.hr/UserDocsImages/dokumenty/Guidance%20May%202017%20v2.1.pdf?vel=1141000> a **Európska komisia.** (2024). AMIF-ISF/2023/02: Follow up to the webinar on the key elements of the ex-post

Naplnené účely:

1. **Posúdenie účinkov realizovaných aktivít:** Ex-post hodnotenie môže stále poskytnúť hodnotné poznatky o účinkoch a prínosoch jednotlivých opatrení realizovaných v období 2014-2020.
2. **Dopady na efektívnosť:** Hodnotenie môže porovnávať efektívnosť programu AMIF s tým z predchádzajúceho obdobia, čo môže byť užitočné pre budúce plánovanie a zlepšovanie implementácie.

Nenaplnené účely:

1. **Využitie pre plánovanie nového obdobia:** Keďže nový program AMIF pre roky 2021-2027 je už vo fáze implementácie a strednodobé hodnotenie bolo ukončené, poznatky z ex-post hodnotenia nemôžu byť využité pre plánovanie aktuálneho programového obdobia 2021-2027.
2. **Vplyv na súčasnú politiku:** Zistenia z ex-post hodnotenia budú mať obmedzený vplyv na súčasné implementačné obdobie, pretože je už v pokročilej fáze.

Napriek tomu, že nie všetky účely definované metodikou môžu byť naplnené, toto hodnotenie môže stále poskytnúť cenné informácie pre budúce obdobia a prispieť k celkovému pochopeniu a zlepšeniu implementačných stratégií.

2.2. Nezávislosť hodnotiteľov

Hodnotenie programu AMIF bolo vykonané odborníkmi združenia Centire-ACCEPT AUDIT na základe realizačnej zmluvy č. SVO-RVO2-2024/000683-005 zo dňa 15/07/2024. Nezávislosť hodnotenia bola zabezpečená niekoľkými spôsobmi:

1. **Externí odborníci:** Hodnotenie bolo zverené externým expertom, čím bola zaručená objektivita a nezávislosť od vnútorných procesov Ministerstva vnútra SR (Zodpovedný orgán).
2. **Žiadna predchádzajúca účasť:** Členovia združenia, ani ich zamestnanci, nikdy neboli žiadnym spôsobom zapojení do implementácie programu AMIF, ani do žiadneho projektu financovaného z programu AMIF. Tým sa eliminovalo riziko konfliktu záujmov a zabezpečila sa nezávislosť hodnotenia.
3. **Overenie nezávislosti:** Zodpovednému orgánu bol predložený menný zoznam expertov, ktorí hodnotenie vykonali, za účelom overenia ich odbornosti a nezávislosti. Tento krok umožnil Ministerstvu vnútra SR preskúmať a potvrdiť, že všetci experti sú nezávislí a bez konfliktu záujmov v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 56(3) Horizontálneho nariadenia.

2.3. Prehľad analytického prístupu

V ex-post hodnotení programu AMIF boli použité rôzne metódy na zber a hodnotenie kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov. Výber metód vychádzal z usmernení EK pre ex-post hodnotenie Fondov pre oblasť vnútorných záležitostí, pričom snahou hodnotiteľov bolo, aby aplikované metódy zabezpečili, že hodnotenie bude komplexné a objektívne, pokrývajúce všetky relevantné aspekty implementácie

programu AMIF. Hodnotitelia sa riadili aj usmerneniami z dokumentu Better Regulation Toolbox⁶, ktorý odporúča kombinovať kvantitatívne a kvalitatívne metódy na vytvorenie uceleného hodnotenia dopadov.

Evaluačná matica

V súlade s usmernením k ex-post hodnoteniu je hlavným prvkom metodického prístupu k hodnoteniu evaluačná matica (príloha č. 1)

Táto matica zabezpečuje systematické prepojenie medzi hodnotiacimi otázkami, kritériami hodnotenia, indikátormi, zdrojmi a metodickým prístupom. Matica obsahuje:

1. **Hodnotiace kritériá:** Účinnosť, efektívnosť, relevantnosť, súlad, doplnkovosť, udržateľnosť a pridaná hodnota EÚ, zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia
2. **Otázky a podotázky:** Špecifické otázky týkajúce sa každého hodnotiaceho kritéria.
3. **Indikátory alebo deskriptory:** Konkrétne merateľné ukazovatele na posúdenie splnenia hodnotiacich kritérií.
4. **Metodologický prístup:** Identifikáciu metód a techník použitých pri zbere a analýze údajov.
5. **Zdroje:** Primárne a sekundárne zdroje údajov potrebných na hodnotenie.

Metódy zberu a analýzy údajov

Na zber a analýzu údajov bola použitá kombinácia kvantitatívnych a kvalitatívnych metód:

1. **Kvantitatívna analýza:**
 - **Zber údajov o výstupných a výsledkových indikátoroch:** Analyzovali sa údaje z monitorovacích správ a iné štatistické údaje na posúdenie dosiahnutých výsledkov.
 - **Porovnávacia analýza:** Porovnávali sa náklady a výsledky s predchádzajúcimi obdobiami a inými relevantnými programami na určenie efektívnosti využitia prostriedkov.
2. **Kvalitatívna analýza:**
 - **Rozhovory a prieskumy:** Vykonali sa rozhovory a prieskumy s prijímateľmi a inými zainteresovanými stranami na získanie ich spätnej väzby a vnímania efektívnosti a dopadu programov.
 - **Teória zmeny:** Uplatnil sa prístup teórie zmeny na identifikáciu a analýzu príčinných súvislostí medzi intervenciami a dosiahnutými výsledkami.

BI nástroje a interaktívne reporty

Pre analýzu údajov boli použité BI nástroje, konkrétne PowerBI, pomocou ktorého sa vytvorili interaktívne reporty. Tieto reporty umožňujú dynamické a vizuálne prehľady zistení, ktoré sú súčasťou prílohy č. 3 tejto záverečnej správy. Použitie BI nástrojov umožnilo hodnotiteľom efektívne spracovať veľké množstvo údajov a poskytlo flexibilitu pri prezentácii výsledkov hodnotenia.

Zdroje údajov

Hodnotenie vychádza z rôznych zdrojov údajov, vrátane:

- **Správy o realizácii projektov:** Poskytli podrobné informácie o implementovaných aktivitách a dosiahnutých výsledkoch.

⁶ **Európska komisia. (2023).** Better Regulation: Guidelines and Toolbox.
https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en

- **Protokoly a záznamy zo zasadnutí Monitorovacieho výboru:** Obsahovali informácie o konkrétnych aktivitách realizovaných v rámci programov.
- **Štatistické údaje:** Poskytli kvantitatívne údaje o indikátoroch, ako je počet vyškolených úradníkov, trvanie školení, a počet podporených projektov.
- **Spätná väzba od cieľových skupín:** Získaná prostredníctvom prieskumov a rozhovorov s prijímateľmi a ďalšími zainteresovanými stranami.
- **Výročné správy o implementácii programu AMIF:** Obsahovali kľúčové informácie o vykonávaní programu za jednotlivé roky.
- **Správa o priebežnom hodnotení programu AMIF:** Obsahovala odpovede na hodnotiace otázky v polovici obdobia implementácie programu AMIF.
- **Iné podklady:** Napríklad výzvy na predkladanie projektov vyhlásené v rámci programu AMIF, Vykonávacie rozhodnutia o schválení a zmene programu AMIF, Národné strategické dokumenty v oblastiach záujmu programu AMIF.

Údaje použité v hodnotení boli získané z verejne dostupných zdrojov (viď odkazy na zdroje v poznámkach pod čiarou v rámci celého textu, ako aj zoznam použitých zdrojov uvedených v úvode správy), alebo boli poskytnuté priamo ZO. Údaje poskytnuté ZO boli priebežne verifikované na pravidelných stretnutiach hodnotiteľov so ZO. Počas týchto stretnutí boli údaje v prípade potreby doplnené, upresnené alebo bližšie vysvetlené, čo zabezpečilo ich presnosť a relevantnosť pre účely hodnotenia. Tento iteratívny proces verifikácie a doplňovania údajov umožnil získať komplexný a spoľahlivý obraz o implementácii programu ISF.

2.4. Hlavné obmedzenia

Pri realizácii ex-post hodnotenia programu AMIF za programové obdobie 2014-2020 boli identifikované viaceré obmedzenia, ktoré určitým spôsobom ovplyvnili rozsah a hĺbku analýzy.

Časové obmedzenia a načasovanie hodnotenia

Najvýraznejším obmedzením bolo načasovanie ex-post hodnotenia, ktoré významne limituje možnosť využitia jeho zistení pre aktuálne programové obdobie 2021-2027. Vzhľadom na skutočnosť, že nový program AMIF je už vo fáze implementácie a strednodobé hodnotenie programového obdobia 2021-2027 bolo ukončené v marci 2024, zistenia tohto hodnotenia môžu slúžiť primárne pre dlhodobé učenie a budúce programové obdobia, nie pre bezprostrednú optimalizáciu prebiehajúceho programu.

Technické obmedzenia v oblasti zberu a spracovania dát

Program AMIF nedisponoval centrálnym informačným systémom pre správu projektov a monitoring ukazovateľov, čo predstavovalo značné technické obmedzenie. Údaje o implementácii boli vedené v rôznych dokumentoch, prevažne v tabuľkových a textových súboroch. Neexistencia jednotného systému komplikovala agregáciu a analýzu dát, najmä pri sledovaní vývoja projektových ukazovateľov v čase a čiastočne aj pri komplexnom hodnotení výsledkov programu. Táto situácia si vyžiadala značné analytické kapacity na spracovanie a zjednotenie údajov z rôznych zdrojov.

Metodické obmedzenia

V oblasti hodnotenia dopadov programu bolo hlavným metodologickým obmedzením určenie čistých efektov intervencií AMIF. Vzhľadom na komplexnosť migračných procesov a množstvo externých faktorov bolo náročné izolovať priamy vplyv programu od ostatných vplyvov. Osobitným obmedzením boli výrazné kontextové zmeny počas implementácie programu, najmä pandémie COVID-19 a vojna na Ukrajine, ktoré významne ovplyvnili implementáciu projektov a sťažili hodnotenie skutočných dopadov intervencií.

Hodnotenie udržateľnosti bolo limitované krátkym časovým odstupom od ukončenia niektorých projektov, čo neumožňovalo plne posúdiť udržateľnosť ich výsledkov. K tomu prispieval aj chýbajúci systematický zber údajov o pokračovaní aktivít po skončení projektov a obmedzené možnosti sledovania dlhodobých efektov poskytnutých služieb na cieľové skupiny.

Ďalšie identifikované obmedzenia

Špecifickým obmedzením bola vysoká závislosť služieb na financovaní z AMIF, keď až 91% rozpočtu bolo využitých na poskytovanie priamych služieb. Táto skutočnosť sťažovala hodnotenie alternatívnych scenárov bez podpory z fondu. Analýzu komplikovala aj obmedzená dostupnosť údajov o synergiách a komplementarite s inými programami EÚ, ako aj absencia systematického zberu spätnej väzby od konečných prijímateľov služieb, teda migrantov a žiadateľov o azyl.

Napriek uvedeným obmedzeniam je možné konštatovať, že tieto faktory nemali zásadný vplyv na možnosť formulovať relevantné závery a odporúčania. Obmedzenia boli kompenzované využitím viacerých metód zberu a analýzy údajov, ako aj intenzívnou spoluprácou so Zodpovedným orgánom pri verifikácii zistení.

2.5. Spol'ahlivosť zistení

Spol'ahlivosť výsledkov ex-post hodnotenia programu AMIF je zabezpečená kombináciou viacerých kľúčových faktorov. V prvom rade bolo hodnotenie realizované nezávislým tímom hodnotiteľov, ktorí nemali žiadne predchádzajúce väzby na implementáciu programu AMIF ani na žiadne podporené projekty. Počas celého procesu hodnotenia bola zachovaná plná analytická nezávislosť pri formulácii záverov a odporúčaní. Zodpovedný orgán poskytoval potrebnú súčinnosť pri zbere dát a ich verifikácii, avšak bez snahy ovplyvňovať interpretáciu zistení.

Významným prvkom posilňujúcim spol'ahlivosť hodnotenia bolo využitie širokého spektra informačných zdrojov. Primárnym zdrojom boli programové dokumenty vrátane samotného národného programu AMIF, jeho revízií schválených Európskou komisiou, výročných správ o implementácii a monitorovacích správ. Tieto dokumenty poskytli kľúčové kvantitatívne údaje o plnení programových ukazovateľov a finančnej implementácii. Sekundárne zdroje zahŕňali projektovú dokumentáciu, strategické dokumenty na národnej a európskej úrovni a analytické materiály zamerané na oblasť migrácie a azylu.

Pre zabezpečenie komplexného pohľadu na implementáciu programu boli realizované individuálne hĺbkové rozhovory s prijímateľmi, ktorí implementovali projekty vo všetkých troch hlavných oblastiach programu - azyl, integrácia a návraty. Títo respondenti poskytli cenný pohľad na praktické aspekty implementácie projektov, pridanú hodnotu fondu a udržateľnosť výsledkov. Ich skúsenosti a názory pomohli lepšie pochopiť kontext kvantitatívnych dát a identifikovať systémové výzvy v implementácii programu.

Spol'ahlivosť zistení posilňuje aj skutočnosť, že údaje boli pravidelne verifikované so Zodpovedným orgánom. Na pravidelných stretnutiach boli dáta v prípade potreby doplnené, upresnené alebo bližšie vysvetlené, čo zabezpečilo ich presnosť a relevantnosť pre účely hodnotenia. Tento iteratívny proces verifikácie a dopĺňovania údajov umožnil získať komplexný a spol'ahlivý obraz o implementácii programu AMIF.

Z metodologického hľadiska bolo hodnotenie postavené na kombinácii kvantitatívnych a kvalitatívnych metód. Kvantitatívna analýza sa sústredila na hodnotenie plnenia programových ukazovateľov a finančnej implementácie, zatiaľ čo kvalitatívne metódy umožnili hlbšie pochopenie kontextu a mechanizmov dosiahnutých výsledkov. Využitie viacerých metód a zdrojov dát umožnilo krížovú validáciu zistení, pričom závery boli formulované len v prípadoch, kde existovala dostatočná opora vo viacerých zdrojoch.

Celý proces hodnotenia bol vedený transparentne, s jasným odkazovaním na použité zdroje dát a otvorenú komunikáciu o limitoch analýzy. Napriek identifikovaným obmedzeniam uvedeným v predchádzajúcej kapitole možno konštatovať, že prezentované zistenia sú dostatočne spoľahlivé a poskytujú reálny obraz o implementácii a výsledkoch programu AMIF v Slovenskej republike.

3. Intervenčná logika programu AMIF

3.1. Sociálno-ekonomický kontext

Sociálno-ekonomický kontext v čase prípravy programu AMIF pred rokom 2014

V čase prípravy národného programu AMIF (do konca roka 2013) bol sociálno-ekonomický kontext Slovenskej republiky ovplyvnený viacerými faktormi, ktoré mali priamy vplyv na potrebu implementácie a ciele programu v oblasti azylu, migrácie a integrácie.

Slovenská republika čelila v tomto období viacerým ekonomickým výzvam, najmä v súvislosti s vysokou mierou nezamestnanosti, ktorá dosahovala približne 14 %. Táto ekonomická realita znižovala možnosti pre úspešnú integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK) na pracovný trh. K tomu sa pridávali špecifické problémy spojené s „plytvaním mozgov“, kedy vysokokvalifikovaní migranti nemohli nájsť zamestnanie zodpovedajúce ich kvalifikácii. Tento fenomén vytváral napätie medzi potrebou integrácie migrantov a limitovanými príležitosťami na trhu práce, čo priamo ovplyvnilo zameranie programu na podporu aktivít uľahčujúcich sociálno-ekonomickú integráciu migrantov.

Slovensko malo v tomto období nízke percento cudzincov, pričom počet štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na pobyt v SR bol relatívne stabilný, s nárastom v rokoch 2011-2013. Väčšina migrantov pochádzala z krajín ako Ukrajina, Srbsko, Rusko, Vietnam, Čína, Kórea a USA. Integrácia týchto migrantov bola často komplikovaná jazykovými bariérami a kultúrnymi rozdielmi, čo viedlo k potrebe zavedenia cielenej podpory zameranej na integráciu prostredníctvom jazykového vzdelávania, právneho a sociálneho poradenstva, ako aj ďalších služieb na lokálnej a regionálnej úrovni.

Slovenská republika kládla dôraz na integráciu legálnych migrantov, aby sa zabránilo vytváraniu uzavretých komunít a rozdeleniu spoločnosti na ekonomickej a sociálnej úrovni. Sociálny kontext bol ďalej ovplyvnený potrebou zabezpečenia inkluzívneho prostredia pre migrantov, ktoré by minimalizovalo ich znevýhodnenie a predišlo ich sociálnej izolácii.

Počet žiadateľov o azyl v SR bol v rokoch predchádzajúcich príprave programu nízky, s klesajúcim trendom, čo však neznamenalo absenciu výziev. Naopak, azylový systém potreboval modernizáciu a posilnenie kapacít, aby mohol poskytovať kvalitné služby v súlade s medzinárodnými štandardmi. V kontexte globálnej migračnej krízy a zvyšujúceho sa migračného tlaku na úrovni EÚ sa SR musela pripraviť na prípadné zvýšenie počtu žiadostí o azyl a zabezpečiť, aby systém bol schopný reagovať na nové výzvy efektívne a spravodlivo.

Slovenská republika čelila aj rastúcemu tlaku z hľadiska nelegálnej migrácie, najmä z Ukrajiny, Moldavska a krajín Blízkeho východu. K tomu sa pridala potreba vytvoriť robustný a dôstojný návratový systém, ktorý by zabezpečil bezpečný návrat nelegálnych migrantov, s dôrazom na dobrovoľné návraty.

Program AMIF bol pripravený v súlade s viacerými politickými záväzkami Slovenska voči Európskej únii, najmä v kontexte európskej migračnej politiky a Spoločného európskeho azylového systému (CEAS). Migračná politika SR prijatá v roku 2011 vytýčila ciele do roku 2020 a stanovila prioritné oblasti pre azyl, integráciu a návraty migrantov. Tieto politické rámce vytvorili predpoklady pre implementáciu programových aktivít AMIF v súlade s európskymi štandardmi a pravidlami solidarity medzi členskými štátmi EÚ.

Sociálno-ekonomický kontext v čase prípravy národného programu AMIF zdôrazňoval potrebu komplexných opatrení v oblasti integrácie, zlepšenia azylového systému a efektívnej migrácie, ktoré by reagovali na existujúce výzvy v oblasti nezamestnanosti, integrácie migrantov, ako aj na globálne migračné tlaky. Program bol navrhnutý tak, aby pomohol SR riešiť tieto výzvy v súlade s jej vnútroštátnymi prioritami a európskymi záväzkami.

Sociálno-ekonomický kontext v období implementácie programu AMIF (2014 – 2020) bol formovaný sériou kľúčových udalostí, vrátane migračnej krízy, pandémie, vojny na Ukrajine a vnútropolitických zmien. Tieto udalosti mali zásadný vplyv na migračnú politiku Slovenska, pričom program AMIF zohrával kľúčovú úlohu pri financovaní a podpore opatrení na zvládanie týchto výziev.

Migračná kríza v Európe (2015 – 2016)

Európska migračná kríza v rokoch 2015 – 2016 spôsobená konfliktami v Sýrii, Iraku, Afganistane a iných oblastiach Blízkeho východu, priniesla bezprecedentný nárast žiadostí o azyl v Európe. Slovensko, aj keď nebolo priamym cieľom migrantov, čelilo tlaku v rámci EÚ na prijatie utečencov v rámci mechanizmov prerozdelenia. SR zaujala rezervovaný postoj voči povinným kvótam na prerozdelenie utečencov, čo vyústilo do súdneho sporu pred Súdnym dvorom EÚ (C-643/15 a C-647/15). Slovensko bolo však zapojené do diskusií o solidarite v rámci EÚ a muselo posilniť kapacity pre azylové konania a prijímanie migrantov. Program AMIF podporoval implementáciu potrebných opatrení, najmä modernizáciu azylového systému a budovanie kapacít pre zvládanie potenciálneho nárastu počtu žiadateľov o azyl.

Zmena legislatívnych rámcov v EÚ (2015 – 2020)

V reakcii na migračnú krízu prijala EÚ sériu legislatívnych opatrení, ktoré ovplyvnili národné politiky. Medzi kľúčové zmeny patrí reforma Spoločného európskeho azylového systému (CEAS), ktorý stanovil nové štandardy pre azylové konania, prijímanie utečencov a mechanizmy návratov. Tieto zmeny sa dotkli aj Slovenska, ktoré muselo prispôsobiť svoju legislatívu. Medzi významné legislatívne akty, ktoré ovplyvnili slovenský azylový a migračný systém, patrí najmä:

- Nariadenie (EÚ) 2016/1624 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii, ktorým sa posilnila ochrana vonkajších hraníc EÚ.
- Nariadenie (EÚ) 2018/1240 o zriadení systému ETIAS (Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia), ktoré zaviedlo povinnosť pre občanov tretích krajín získať cestovné povolenie pred vstupom do EÚ. Slovensko v rámci týchto reforiem zmodernizovalo svoj azylový systém a zosilnilo kontrolu hraníc. Program AMIF podporoval aktivity na zosúladenie s týmito novými rámcami, najmä zlepšenie kapacít štátnej správy, azylových úradníkov a posilnenie infraštruktúry.

Pandémia COVID-19 (2020 – 2022)

Pandémia COVID-19 mala významný dopad na migráciu a azylové systémy v Európe, vrátane Slovenska. Hranice EÚ boli dočasne uzavreté, čo viedlo k dramatickému poklesu počtu žiadateľov o azyl a migrantov. To však tiež znamenalo nové výzvy v oblasti poskytovania služieb utečencom a migrantom, najmä v otázkach karantény, zdravotnej starostlivosti a ubytovania. Zavedené boli mimoriadne opatrenia, ako napríklad zákon č. 69/2020 Z. z. o mimoriadnych opatreniach v súvislosti s pandemiou COVID-19, ktorý ovplyvnil spôsob fungovania azylových zariadení a pohybu migrantov. Pandémia tiež vyvolala zmeny v systéme sociálnej integrácie, kde bolo potrebné prispôsobiť poskytovanie jazykového vzdelávania a integračných služieb na diaľku. Program AMIF podporoval poskytovanie týchto služieb počas pandémie, vrátane prispôbenia integračných programov novým hygienickým opatreniam.

Ruská invázia na Ukrajinu (2022)

Ruská invázia na Ukrajinu vo februári 2022 vyvolala masívnu migračnú vlnu, ktorá mala priamy dopad na Slovensko. Podľa odhadov prekročilo slovenské hranice viac ako 800 000 utečencov, z ktorých tisíce na Slovensku zostali alebo sa usadili. Slovensko prijalo sériu mimoriadnych opatrení na zabezpečenie pomoci utečencom, vrátane prijatia zákona č. 92/2022 Z. z. o dočasnej ochrane, ktorý umožnil rýchle udelenie ochrany utečencom z Ukrajiny bez zložitého azylového procesu. Program AMIF podporoval zvýšenie kapacít ubytovacích zariadení, poskytovanie humanitárnej a právnej pomoci a rozšírenie integračných aktivít. Mimoriadne opatrenia zahŕňali aj prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu a trhu práce pre utečencov z Ukrajiny.

Nárast populistických nálad a politické napätie (2015 – 2023)

Počas tohto obdobia bolo Slovensko ovplyvnené rastúcim populizmom a anti-migračnými náladami, ktoré formovali verejnú diskusiu o migrácii. Tieto nálady sa prejavili najmä v predvolebnej kampani pred parlamentnými voľbami v rokoch 2016 a 2020, keď sa migrácia stala jednou z hlavných tém. Politické strany, ktoré sa vyjadrovali proti prijímaniu utečencov a migrantom, získali podporu časti verejnosti, čo malo za následok náročnejšie presadzovanie integračných politík. Slovenská vláda čelila tlaku verejnosti a populistickým naratívom, ktoré ovplyvňovali aj migračné politiky a verejný diskurz. Program AMIF musel čeliť výzvam spojeným s integračnými aktivitami, keď sa verejná mienka často polarizovala a migranti boli vnímaní negatívne.

Reforma slovenského azylového a migračného systému (2019 – 2023)

Slovensko v rámci zosúlad'ovania s legislatívou EÚ prijalo viacero reforiem v oblasti azylu a migrácie. Medzi významné legislatívne zmeny patrí zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle, ktorý bol novelizovaný v rokoch 2019 a 2021, aby zohľadnil nové štandardy EÚ v oblasti azylových postupov. Modernizácia zahŕňala zlepšenie informačných systémov, posilnenie kontrol verejného obstarávania a zlepšenie spolupráce medzi štátnymi inštitúciami a neziskovými organizáciami. Program AMIF financoval aktivity zamerané na modernizáciu informačného systému Migra, ako aj zlepšenie kapacít úradníkov a iných pracovníkov zapojených do azylového procesu. Táto reforma bola kľúčová pre zosúladenie s požiadavkami Spoločného európskeho azylového systému (CEAS).

Zvyšovanie dopytu po pracovnej sile (2018 – 2023)

V období 2018 – 2023 Slovensko zaznamenalo zvýšený dopyt po pracovnej sile, najmä v odvetviach, ako je stavebníctvo, výroba a služby. To viedlo k zvyšujúcemu sa záujmu o pracovnú migráciu z tretích krajín. Vláda prijala opatrenia na podporu legálnej migrácie a zjednodušenie pracovných povolení pre zahraničných pracovníkov. Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní bol novelizovaný v roku 2019, aby zjednodušil prístup migrantov na pracovný trh. Program AMIF v tomto kontexte financoval integračné aktivity, ako sú jazykové kurzy a odborné vzdelávanie, ktoré pomáhali migrantom lepšie sa integrovať do slovenského trhu práce. Dôležitou súčasťou bolo aj odstránenie jazykových a kultúrnych bariér.

3.2. Identifikácia kľúčových potrieb

Na základe analýzy východiskovej situácie v Národnom programe AMIF boli identifikované nasledovné kľúčové potreby, ktoré program rieši:

- Posilnenie azylového systému a kvality služieb**
 Slovensko potrebuje zvýšiť efektívnosť a kvalitu azylového procesu, aby boli jednotlivci v azylovom procese zabezpečení na úrovni, ktorá zodpovedá medzinárodným štandardom. Dôraz sa kladie na zabezpečenie vhodných podmienok v azylových zariadeniach a poskytovanie špecifických služieb, ako je právne a psychologické poradenstvo, sociálna pomoc a tlmočenie. Vzhľadom na nízky počet žiadateľov o azyl, je potrebné zaisťovať individuálny prístup k zraniteľným skupinám, najmä ženám, deťom a zdravotne postihnutým.
- Efektívne riadenie migrácie a návratov**
 Zabezpečenie efektívneho a dôstojného návratového procesu pre nelegálnych migrantov je jednou z prioritných potrieb Slovenska. To zahŕňa zlepšenie kapacít na riadenie návratov, vrátane budovania kapacít orgánov zodpovedných za návratovú politiku a vytvárania bezpečných a udržateľných návratových mechanizmov. Medzi ďalšie opatrenia patrí poskytovanie adekvátnych podmienok v zariadeniach na zaistenie migrantov.
- Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK)**
 Slovensko potrebuje výrazne zlepšiť integračné služby pre legálne sa zdržiavajúcich cudzincov, aby sa lepšie začlenili do spoločnosti a na pracovný trh. Tento cieľ zahŕňa poskytovanie jazykových kurzov, odborného vzdelávania a prístupu k zdravotnej starostlivosti.

Dôležitou súčasťou je tiež boj proti „plytvaniu mozgom“, teda zabezpečenie toho, aby vysokoškolení migranti mohli využívať svoje vzdelanie a zručnosti v rámci pracovného trhu SR.

- **Zlepšenie administratívnych kapacít**

Potreba modernizácie a posilnenia administratívnych kapacít štátnej správy je kľúčová pre efektívnu realizáciu migračnej politiky a azylového systému. Slovensko plánuje zlepšiť informačné systémy, ako napríklad IS Migra, ktoré sú nevyhnutné na monitorovanie migračných tokov a spracovanie azylových žiadostí. Program podporuje odborné vzdelávanie pracovníkov verejnej správy, ktorí sú zapojení do azylového a migračného procesu.

- **Prístup k právam a sociálnym službám pre zraniteľné skupiny**

Potreba poskytovania špecializovanej pomoci pre zraniteľné skupiny, ako sú maloletí bez sprievodu, ženy, osoby so zdravotným postihnutím a iné zraniteľné skupiny. Tento aspekt zahŕňa nielen právnu ochranu, ale aj zdravotnú starostlivosť a psychologickú pomoc, aby sa zlepšila kvalita života týchto jednotlivcov počas ich pobytu v SR.

3.3. Očakávané výsledky a intervencie AMIF

Intervencie programu AMIF sú štruktúrované do špecifických cieľov, národných cieľov a priorít a to nasledovne:

Špecifický cieľ	Alokácia	Národný cieľ	Priority
ŠC1: Azyl	2 971 079,44 EUR	NC1: Prijímanie/azyl	P1: Služby poskytované v azylovom procese so špecifickou pozornosťou potrebám zraniteľných skupín P2: Budovanie kapacít v oblasti acquis EÚ
		NC2: Hodnotenie	P3: Zlepšenie kapacity na zhromažďovanie údajov a štatistík
		NC3: Presídlenie	<i>Neplánované aktivity</i>
		Špecifická akcia	Rozvoj aktivít Emergency Transit Centre v Humennom
ŠC2: Integrácia/legálna migrácia	6 519 350,57 EUR	NC1: Legálna migrácia	<i>Neplánované aktivity</i>
		NC2: Integrácia	P4: Uľahčenie integrácie prostredníctvom služieb P12: Opatrenia implementujúce Akčný plán pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín
		NC3: Kapacita	P5: Identifikácia možných oblastí intervencií pre integračné opatrenia P6: Zapojenie

			národných/regionálnych/miestnych autorít v oblasti integrácie
ŠC3: Návrat	3 511 871,46 EUR	NC1: Sprievodné opatrenia	P7: Služby poskytované v procese núteného návratu P8: Budovanie kapacít personálu v návratovej politike
		NC2: Opatrenia na návrat	P9: Posilnenie dobrovoľného návratu a reintegrácie P10: Zvyšovanie kvality núteného návratu P11: Opatrenia implementujúce Akčný plán EÚ pre návrat
		NC3: Spolupráca	Neplánované aktivity
ŠC4: Solidarita	0 EUR	NC1: Relokácia	Neplánované aktivity

Očakávané výsledky intervencií programu AMIF v štruktúre podľa špecifických cieľov sú nasledovné:

Špecifický cieľ 1 - Azyl

Cieľom programu je dosiahnuť zlepšenie kvality azylového procesu a poskytovania služieb žiadateľom o azyl, vrátane zraniteľných skupín. Očakáva sa:

- **Poskytnutie kvalitných služieb:** Očakáva sa, že aspoň 2 400 žiadateľom o azyl budú poskytnuté služby ako právne a psychologické poradenstvo, tlmočenie, sociálna a zdravotná starostlivosť, a to so zameraním na zraniteľné skupiny.
- **Budovanie kapacít:** Program má za cieľ vyškolenie 100 % pracovníkov Migračného úradu zapojených do azylového procesu v súlade s európskymi a medzinárodnými štandardmi.
- **Modernizácia informačných systémov:** Očakáva sa, že IS Migra a ďalšie systémy budú upgradované tak, aby spĺňali požiadavky na zber a poskytovanie údajov na európskej úrovni, čo prispeje k efektívnejšiemu azylovému konaniu.

Špecifický cieľ 2 - Integrácia/legálna migrácia

Cieľom programu je podpora integrácie legálnych štátnych príslušníkov tretích krajín do spoločenského, ekonomického a politického života na Slovensku. Očakáva sa:

- **Zlepšenie prístupu k službám:** Legálne sa zdržiavajúcim cudzincom budú poskytované integračné služby, ako jazykové kurzy, právne a pracovné poradenstvo, čo umožní lepšie začlenenie do spoločnosti a pracovného trhu.
- **Posilnenie kapacít miestnych a regionálnych autorít:** Očakáva sa, že na národnej a regionálnej úrovni bude implementovaných minimálne 40 opatrení na podporu integrácie, vrátane zapojenia regionálnych a miestnych autorít.
- **Výskum a identifikácia potrieb:** Výsledkom bude identifikácia minimálne 3 oblastí, kde financovanie prinesie najväčšiu pridanú hodnotu pre integráciu migrantov.

Špecifický cieľ 3 - Návrat

Cieľom je zabezpečiť efektívne a dôstojné návratové procesy pre nelegálnych migrantov, s dôrazom na dobrovoľné návraty a reintegráciu. Očakáva sa:

- **Zvýšenie počtu dobrovoľných návratov:** Odhaduje sa, že cca 500 osôb využije program asistovaného dobrovoľného návratu (AVR) s možnosťou reintegrácie v krajine pôvodu.
- **Zvýšenie kvality nútených návratov:** Program očakáva, že aspoň 2 700 osôb bude vrátených prostredníctvom bezpečných a dôstojných nútených návratov.
- **Podpora sprievodných opatrení:** Služby ako právna, psychologická a sociálna pomoc budú poskytované všetkým zaisteným migrantom, čo prispeje k humánnejšiemu priebehu návratov.

Špecifický cieľ 4 - Solidarita

Cieľom je posilnenie solidarity a spolupráce v rámci EÚ, najmä v oblasti presídľovania a relokácie. Očakáva sa:

- **Zvýšenie spolupráce s inými členskými štátmi:** Očakáva sa rozvoj inovatívnych prístupov v rámci presídľovacích a relokačných programov, pričom Slovensko bude podporovať humanitárne aktivity v tejto oblasti.
- **Zvýšenie využitia tranzitného centra v Humennom:** Očakáva sa, že toto centrum bude pravidelne využívané členskými štátmi na evakuáciu a presídľovanie utečencov.

Detailné výsledky programu sú kvantifikované prostredníctvom spoločných ukazovateľov a špecifických ukazovateľov programu v kapitole 5 programu AMIF, ktoré sledujú pokrok v plnení týchto cieľov. Tieto ukazovatele umožnia hodnotenie efektivity a pridaných hodnôt jednotlivých opatrení programu AMIF.

4. Súčasný stav implementácie

Táto kapitola popisuje pokrok, ktorý program AMIF dosiahol, v oblasti finančnej, ako aj fyzickej implementácie. Identifikuje hlavné výzvy, ktorým program AMIF čelil, a kontextové zmeny, ktoré viedli k odchýlkam od pôvodných plánov.

4.1. Celkový priebeh finančnej implementácie programu za roky 2014 - 2023

Finančná implementácia programu AMIF v rokoch 2014-2023 vykazuje postupný pokrok, avšak s odchýlkami od pôvodných plánov takmer v každom roku až po rok 2020. Následne finančná implementácia programu mala akcelerujúci charakter. Nižšie uvedená tabuľka poskytuje detailný prehľad o celkových príspevkoch EÚ za každý rozpočtový rok za program AMIF.

Rok	Integrácia a návrat – plánované	Integrácia a návrat – vykonané	Azyl a solidarita – plánované	Azyl a solidarita – vykonané	Plánované spolu	Vykonané spolu
2014	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
2015	1 638 324 €	0 €	714 368 €	0 €	2 352 692 €	0 €
2016	1 537 454 €	1 028 958 €	2 345 241 €	388 655 €	3 882 695 €	1 417 614 €
2017	2 004 933 €	879 376 €	197 734 €	447 777 €	2 202 667 €	1 327 152 €
2018	1 235 498 €	905 371 €	945 554 €	386 908 €	2 181 052 €	1 292 279 €
2019	1 267 713 €	950 593 €	867 936 €	273 654 €	2 135 649 €	1 224 247 €
2020	1 271 779 €	1 817 734 €	869 242 €	531 838 €	2 141 021 €	2 349 572 €
2021	0 €	1 272 583 €	0 €	281 805 €	0 €	1 554 387 €
2022	0 €	1 201 302 €	0 €	552 755 €	0 €	1 754 057 €
2023	0 €	1 031 585 €	0 €	226 972 €	0 €	1 258 556 €
2024	0 €	304 931 €	0 €	1 552 951 €	0 €	1 857 882 €
SPOLU	8 955 699 €	9 392 433 €	5 940 076 €	4 643 315 €	14 895 776 €	14 035 748 €

zdroj: Správa o vykonávaní týkajúca sa Fondu pre azyl, migráciu a integráciu za rok 2022, Rozhodnutia o schválení účtov za roky 2023, podklady Zodpovedného orgánu.

Plánované a vykonané finančné prostriedky

- **Integrácia a návrat:**
 - Celkové plánované výdavky pre túto oblasť predstavovali **8 955 699 €**, zatiaľ čo vykonané výdavky dosiahli hodnotu **9 392 433 €**.
 - Najvyššia úroveň vykonanej finančnej implementácie bola zaznamenaná v roku **2020** (1 817 734 €), pričom v rokoch **2021 až 2024** došlo k pokračovaniu financovania s vrcholom v roku 2021 na úrovni 1 272 583 €.
- **Azyl a solidarita:**
 - Pre oblasť azylu a solidarity bolo plánovaných **5 940 076 €**, z toho sa vykonalo **4 643 315 €**.

- o Najvyššia úroveň vykonanej implementácie bola dosiahnutá v roku **2024**, kedy bolo vynaložených **1 552 951€**, čo je výrazne viac než v predchádzajúcich rokoch, najmä v porovnaní s rokom 2020 (531 838 €).

Jedným z dôvodov rozdielov medzi celkovými plánovanými a celkovými vykonanými výdavkami bola aj skutočnosť, že v roku 2023 došlo k revízii národného programu AMIF, ktorou sa okrem iného zmenil aj finančný plán a došlo navýšeniu finančných alokácií jednotlivých špecifických cieľov na úkor špecifických prípadov. Táto skutočnosť samozrejme nebola zohľadnená vo výročnej správe programu za rok 2022.

Celkový prehľad finančných tokov

Celkovo bolo plánovaných **14 895 776 €** na programové obdobie 2014–2020, z čoho bolo vykonaných **14 035 748 €**. To predstavuje implementáciu približne **94 %** z celkového plánovaného rozpočtu. Finančná implementácia bola postupná, pričom k významnejším výdavkom došlo v neskorších rokoch programu, najmä v rokoch **2020 až 2024**.

Zhodnotenie efektívnosti finančnej implementácie

Napriek tomu, že niektoré roky (napr. 2015) zaznamenali nulové čerpanie finančných prostriedkov, v nasledujúcich rokoch čerpanie finančných prostriedkov prekonal plánované ciele. (najmä v cieľoch Integrácie a Návratu). V záverečných rokoch sa ukazuje výrazné navýšenie výdavkov, čo naznačuje efektívne využívanie finančných prostriedkov na zabezpečenie cieľov programu.

Porovnanie výkonnosti Slovenska s celkovou výkonnosťou EÚ

Miera čerpania národného programu AMIF na Slovensku na konci roka 2023 bola 81,75%. Miera čerpania programu AMIF na úrovni všetkých členských štátov bola k rovnakému obdobiu na úrovni 89,20%. K 31.12.2023 národný program AMIF na Slovensku teda zaostával v miere čerpania finančných prostriedkov o 7,45 percentuálneho bodu oproti čerpaniu za celý program AMIF na úrovni EÚ. Napriek tomu uvedenú mieru čerpania, ako aj celkovú mieru čerpania možno označiť za uspokojivú.

4.2. Fyzická implementácia

4.2.1. Prehľad a charakter intervencií

Program AMIF na Slovensku podporil v programovom období 2014 - 2020 celkovo 28 projektov, ktoré sa zameriavali na oblasti azylu, integrácie cudzincov a návratov. Na implementácii týchto projektov sa podieľalo 10 rôznych prijímateľov, vrátane mimovládnych organizácií, medzinárodných organizácií a štátnych orgánov. Projekty sa líšili svojou dĺžkou a rozsahom, pričom niektoré trvali len niekoľko mesiacov, zatiaľ čo iné boli realizované až 4 roky.

Najväčšími prijímateľmi finančných prostriedkov v rámci národného programu AMIF boli Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), Slovenská humanitná rada a Liga za ľudské práva. IOM realizovala tri nadväzujúce projekty *Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku*, ktoré postupne prebiehali od roku 2016 a výrazne prispeli k integrácii cudzincov s celkovým rozpočtom presahujúcim 4,6 milióna eur. Slovenská humanitná rada sa podieľala na troch projektoch *Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR*, ktoré poskytovali komplexné služby žiadateľom o azyl a dosiahli celkový rozpočet viac ako 3,6 milióna eur. Liga za ľudské práva sa sústredila na právnu pomoc a podporu integrácie migrantov prostredníctvom viacerých projektov, vrátane projektu *KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni*, s rozpočtom vyše 652 tis. €. Títo traja prijímatelia mali najväčší podiel na celkovom rozpočte programu a ich projekty významne prispeli k zlepšeniu služieb pre cudzincov a žiadateľov o azyl na Slovensku.

V rámci programu AMIF boli finančné prostriedky najviac nasmerované na intervencie, ktoré poskytovali priame služby cieľovým skupinám. Tieto služby zahŕňali široké spektrum aktivít pre žiadateľov o azyl, osoby s udeleným dočasným útočiskom a medzinárodnou ochranou, ako aj pre cudzincov legálne žijúcich na Slovensku. Zvlášť dôležité boli služby poskytované v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov, ktoré zabezpečovali sociálnu, právnu, zdravotnú a psychologickú podporu pre zraniteľné skupiny migrantov. Program tiež podporoval osoby, ktorým skončilo povolenie na pobyt, vrátane tých, ktoré čelili možnému návratu do krajiny pôvodu. Tieto intervencie boli často realizované mimovládnyimi organizáciami a medzinárodnými inštitúciami, ktoré mali na starosti poskytovanie základných služieb, čo predstavovalo najväčší podiel z celkového financovania programu.

Intervencie zamerané na budovanie kapacít, tvorbu politík, výskum a vzdelávanie zamestnancov predstavovali v rámci programu AMIF menší podiel z celkového financovania v porovnaní s priamymi službami poskytovanými cieľovým skupinám. Tieto aktivity sa sústredili najmä na posilnenie odborných kapacít verejných inštitúcií a mimovládnych organizácií prostredníctvom školení, tvorby odporúčaní pre politiky a analýzy bariér v integrácii. Výskumné projekty sa zameriavali na identifikáciu potrieb a prekážok, ktorým čelia cudzinci pri využívaní integračných služieb, a výsledky výskumu slúžili ako podklad pre tvorbu nových alebo revíziu existujúcich politík. Ďalšie aktivity podporovali zlepšenie pripravenosti miestnych samospráv na integráciu migrantov, budovanie partnerstiev a zdieľanie dobrej praxe medzi rôznymi aktérmi na regionálnej a miestnej úrovni. V oblasti zdravotnej starostlivosti boli intervencie zamerané na tvorbu štandardných postupov a zlepšenie prístupu k zdravotným službám pre migrantov. Aj keď tieto projekty významne prispeli k zlepšeniu systémov a procesov v oblastiach integrácie a migrácie, ich financovanie tvorilo len doplnkovú časť programu, ktorý bol primárne zameraný na poskytovanie priamych služieb pre cieľové skupiny.

Pôvodne sa plánovalo aj financovanie investícií do infraštruktúry, najmä rekonštrukcie a údržby núdzového tranzitného centra (ETC) v Humennom. Toto zariadenie malo slúžiť na humanitárne transfery a prechodný pobyt pre osoby čakajúce na presídlenie do iných krajín. Napriek tomu, že táto investícia bola súčasťou pôvodného plánu, nakoniec sa nezrealizovala, a teda žiadna infraštruktúra v rámci programu AMIF nebola financovaná. Prostriedky, ktoré boli pôvodne vyčlenené na ETC Humenné, boli následne presmerované na poskytovanie priamych služieb cieľovým skupinám.

4.2.2. Miera plnenia spoločných ukazovateľov a ukazovateľov špecifických pre program

Tato časť záverečnej správy sa zameriava na zhodnotenie plnenia cieľových hodnôt spoločných ukazovateľov a ukazovateľov špecifických pre program tak, ako boli nastavené v kapitole 5. programu AMIF

Špecifický cieľ 1: Azyl

Jedným z dôležitých ukazovateľov tohto špecifického cieľa je počet osôb z cieľovej skupiny, ktorým sa poskytla pomoc v rámci projektov na podporu prijímania a azylových systémov. Cieľová hodnota bola stanovená na 2800 osôb, pričom implementáciou projektov sa podarilo dosiahnuť celkovú hodnotu 5770 osôb, čo predstavuje mieru plnenia na úrovni 206,07 %. Tento výsledok dokazuje vysokú účinnosť aj efektivitu intervencií zameraných na podporu azylových systémov. Z pohľadu charakteru pomoci sa 3912 osobám poskytli základné informácie a pomoc počas konaní o azyle a 2627 osôb využilo právnu pomoc a zastupovania. Celkovo sa v rámci tejto intervencie poskytla pomoc 873 zraniteľným osobám.

Ďalším dôležitým ukazovateľom bol *počet osôb preškolených v azylovej problematike*, kde bola cieľová hodnota stanovená na 150 osôb, avšak preškolených bolo len 75 osôb, čo predstavuje 50 % plnenie cieľa. Podobný trend bol zaznamenaný aj v prípade *percentuálneho podielu vyšškolených zamestnancov v danej problematike*, kde sa dosiahlo 75 % plnenie. Nízka miera plnenia týchto ukazovateľov bola zapríčinená aj viacerými krízovými situáciami počas implementácie programu. Či už to bola utečenecká kríza v roku 2015, pandémie COVID-19 alebo vojna na Ukrajine, tieto udalosti si

vyžadovali plné nasadenie dostupných kapacít na riešenie akútnych potrieb cieľových skupín. V prípade utečeneckej krízy a vojny na Ukrajine museli byť kapacity P PZ prioritne využívané na priamu pomoc cieľovej skupine, zatiaľ čo počas pandémie boli školenia a združovanie osôb výrazne obmedzené protipandemickými opatreniami.

Niektoré ukazovatele, ako napríklad kapacita nových ubytovacích zariadení, naň nadväzujúci ukazovateľ Percentuálny podiel na celkovej ubytovacej kapacite prijímania, ako počet produktov týkajúcich sa informácií o krajine pôvodu či počet projektov na rozvoj, monitorovanie a hodnotenie azylovej politiky, neboli v programe sledované a ich cieľové aj dosiahnuté hodnoty sú nulové.

Špecifický cieľ 2: Integrácia a legálna migrácia

V oblasti integrácie a legálnej migrácie program vykázal výborné výsledky. *Počet osôb z cieľovej skupiny, ktoré dostali pomoc prostredníctvom integračných opatrení*, výrazne prekročil cieľovú hodnotu 29 000 osôb, pričom bolo reálne podporených až 82 366 osôb. To predstavuje 284,02 % plnenie cieľa, čo je jasným dôkazom úspešnej implementácie integračných projektov.

V oblasti politických rámcov nebolo zaznamenané až také úspešné plnenie. *Počet politických rámcov na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín* dosiahol hodnotu 35 z cieľových 60, čo znamená, že program dosiahol 58,33 % plnenie tohto cieľa. Napriek tomu program prispel k rozvoju politických opatrení na podporu integrácie migrantov výraznou mierou.

Na druhej strane, *počet projektov zameraných na rozvoj, monitorovanie a hodnotenie integračných politík* dosiahol len 37,5 % plnenie, keďže z cieľových 8 projektov bolo realizovaných len 3.

Špecifický cieľ 3: Návraty

V oblasti návratov možno pozorovať významné výsledky, hoci niektoré ukazovatele zaostali za očakávaniami. *Počet osôb, ktoré absolvovali odbornú prípravu týkajúcu sa návratu*, dosiahol hodnotu 824 oproti cieľu 1400, čo predstavuje iba 58,86 % mieru plnenia.

V prípade *počtu navrátilcov, ktorí pred alebo po návrate dostali pomoc zameranú na opätovnú integráciu*, bol cieľový počet 140 prekročený na 202, čo znamená 144,29 % plnenie. Tento výsledok naznačuje, že program úspešne prispel k podpore opätovnej integrácie navrátilcov.

Výrazné prekonanie cieľa bolo zaznamenané aj pri *dobrovoľných návratoch navrátilcov*, kde sa cieľová hodnota 500 navrátilcov prekročila a dosiahla hodnotu 574 osôb, čo predstavuje 114,80 % plnenie. Uvedená hodnota ukazovateľa potvrdzuje fakt, že dobrovoľný asistovaný návrat je preferovanou formou návratom pred nútenými návratmi. Na druhej strane, *počet odsunutých osôb* dosiahol len 20,04 % plnenie, keďže z cieľových 2700 osôb bolo odsunutých len 541. Hoci cieľová hodnota tohto ukazovateľa bola stanovená na základe štatistických údajov z predchádzajúceho obdobia, jeho naplnenie bolo významne ovplyvnené nepredvídateľným vývojom nelegálnej migrácie, ako aj obmedzeniami spojenými s pandemiou COVID-19 a uzavretím hraníc.

V rámci tohto špecifického cieľa možno pozorovať aj nulové plnenie ukazovateľa *počet projektov na rozvoj, monitorovanie a hodnotenie návratových politík*. Dôvodom je skutočnosť, že v tejto oblasti nebola z programu realizovaná žiadna intervencia.

Hodnotenie programových ukazovateľov v rámci AMIF ukazuje, že program bol vo väčšine sledovaných oblastí úspešný. Najväčší pokrok bol dosiahnutý v oblasti integrácie a podpory cieľových skupín, kde boli viaceré ciele prekročené, čo ukazuje na efektívne využívanie zdrojov fondu. V oblasti návratov boli výsledky zmiešané, pričom dobrovoľné návraty a integrácia po návrate vykázali dobré výsledky, zatiaľ čo odsuny zaostávali za očakávaniami. Na základe týchto zistení je možné konštatovať, že po kvantitatívnej stránke bola väčšina cieľov program AMIF splnená.

4.3. Hlavné výzvy a kontextové zmeny programu

Program AMIF čelil počas svojej implementácie v rokoch 2014-2023 viacerým významným výzvam a kontextovým zmenám, ktoré ovplyvnili jeho realizáciu a viedli k odchýlkam od pôvodných plánov.

V oblasti finančného riadenia program zaznamenal odchýlky od pôvodne plánovaného čerpania, najmä v prvých rokoch implementácie. V roku 2015 neboli vyčerpané žiadne prostriedky napriek plánovanej alokácii 2,35 mil. EUR. V nasledujúcich rokoch (2016-2019) sa čerpanie pohybovalo len na úrovni 37-60% plánovaných prostriedkov. K výraznému zlepšeniu došlo od roku 2020, kedy čerpanie začalo prevyšovať plánované hodnoty, čo viedlo k akcelerácii implementácie programu. Miera čerpania národného programu AMIF na Slovensku na konci roka 2023 dosiahla 81,75%, čo však stále zaostávalo za priemernou mierou čerpania na úrovni EÚ (89,20%). Osobitnou výzvou bola potreba revízie finančného plánu v roku 2023, ktorá viedla k navýšeniu finančných alokácií jednotlivých špecifických cieľov na úkor špecifických prípadov. Táto zmena bola nevyhnutná pre zabezpečenie efektívneho dočerpania dostupných prostriedkov.

Program musel zároveň reagovať na niekoľko zásadných externých faktorov. Migračná kríza v rokoch 2015-2016 si vyžiadala revíziu programu v súvislosti s relokačnými mechanizmami EÚ, zmenu priorít v oblasti azylovej politiky a posilnenie kapacít pre potenciálny nárast počtu žiadateľov o azyl. Pandémia COVID-19 v rokoch 2020-2022 viedla k dočasnému pozastaveniu alebo obmedzeniu niektorých aktivít, nutnosti prispôbena služieb novým hygienickým opatreniam a prechodu na online formy poskytovania služieb kde to bolo možné. V tomto období bol zaznamenaný aj výrazný pokles v realizácii návratov. Začiatok vojny na Ukrajine v roku 2022 si vyžiadala adaptáciu na masívny prílev utečencov, rozšírenie kapacít a služieb pre novú cieľovú skupinu a prehodnotenie priorít v oblasti integrácie.

V samotnej implementácii programu boli identifikované dve hlavné výzvy. Prvou bola vysoká administratívna náročnosť, ktorá sa prejavovala vo vysokom podiele výdavkov na technickú asistenciu (12,06% z celkového rozpočtu), komplikovaných procesoch verejného obstarávania a nadmernej administratívnej záťaži pre prijímateľov. Druhou významnou výzvou bola udržateľnosť služieb, kde prijímatelia čelili problémom s kontinuitou financovania medzi projektami, nedostatkom alternatívnych zdrojov financovania a vysokou závislosťou na projektovom financovaní.

Tieto výzvy a zmeny viedli k potrebe viacerých revízií programu (celkovo päť významných revízií) a prispôbieniu implementačných mechanizmov. Napriek týmto výzvam sa programu podarilo dosiahnuť významné výsledky, najmä v oblasti poskytovania služieb cieľovým skupinám, kde boli výrazne prekročené plánované hodnoty ukazovateľov.

5. Zistenia podľa hodnotiacich otázok a podotázok

V rámci záverečnej správy ex post hodnotenia programu AMIF sa v tejto kapitole venujeme detailnému rozboru zistení zodpovedajúcich špecifickým hodnotiacim otázkam a podotázkam tak, ako sú definované v evaluačnej matici (Príloha č. 1 záverečnej správy). V tejto kapitole sa postupne venujeme každej hodnotiacej otázke, analyzujeme dosiahnutý pokrok a hodnotíme, ako intervencie prispeli k plneniu stanovených cieľov. Kritériá účinnosti, efektívnosti, súdržnosti, relevancie, európskej pridanej hodnoty a iné sú skúmané cez prizmu dostupných ukazovateľov a metód stanovených v hodnotiacej matici, zahŕňajúcej kvantitatívne aj kvalitatívne metódy. Každá sekcia poskytuje prehľad o pokroku, identifikuje oblasti na zlepšenie a zdôrazňuje kľúčové výstupy a výsledky relevantné pre danú otázku alebo podotázku.

5.1. Účinnosť

Hodnotiace kritérium účinnosti sa zameriava na posúdenie miery, do akej fond AMIF dosiahol svoje stanovené ciele v kľúčových oblastiach azylovej politiky, legálnej migrácie, návratovej politiky a solidarity medzi členskými štátmi. Hodnotenie zahŕňa analýzu konkrétnych výsledkov a príspevkov fondu k posilneniu spoločného európskeho azylového systému, podpore legálnej migrácie a integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, zefektívneniu návratovej politiky a posilneniu solidarity medzi členskými štátmi EÚ. Osobitná pozornosť je venovaná hodnoteniu reakcií na núdzové situácie a schopnosti fondu flexibilne reagovať na nové výzvy. Dôležitou súčasťou hodnotenia je aj analýza kvantitatívnych ukazovateľov, ktoré umožňujú merať skutočný dopad intervencií fondu v jednotlivých oblastiach.

5.1.1. Ako prispel fond k posilneniu a rozvíjaniu všetkých aspektov spoločného európskeho azylového systému vrátane jeho vonkajšieho rozmeru?

Spoločný európsky azylový systém (CEAS) predstavuje právny a politický rámec Európskej únie, ktorý harmonizuje postupy a normy pre poskytovanie azylu v členských štátoch EÚ. CEAS bol vytvorený s cieľom zabezpečiť spravodlivé, účinné a jednotné podmienky pre všetkých žiadateľov o azyl bez ohľadu na to, v ktorej krajine EÚ o azyl požiadajú. Kľúčovými cieľmi systému sú ochrana základných práv osôb žiadajúcich o medzinárodnú ochranu, zlepšenie solidarity medzi členskými štátmi a posilnenie dôveryhodnosti a efektívnosti európskej azylovej politiky.

CEAS sa opiera o niekoľko základných právnych predpisov:

1. **Dubinské nariadenie**⁷ – upravuje, ktorý členský štát je zodpovedný za vybavenie žiadosti o azyl. Najčastejšie ide o krajinu prvého vstupu žiadateľa do EÚ. Toto nariadenie zabráňuje "azylovému turizmu" a neprimeranej záťaži na azylové systémy niektorých štátov.
2. **Smernica o konaniach o azyle**⁸ – zavádza jednotné postupy na vybavenie žiadostí o azyl, pričom sa dbá na to, aby boli tieto konania spravodlivé, transparentné a efektívne.
3. **Smernica o podmienkach prijímania**⁹ – určuje minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl, vrátane poskytovania základných životných podmienok, zdravotnej

⁷ **Európsky parlament a Rada EÚ.** (2013). Nariadenie (EÚ) č. 604/2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určovanie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu (Dublin III). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0604>.

⁸ **Európsky parlament a Rada EÚ.** (2013). Smernica 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0032>

⁹ **Európsky parlament a Rada EÚ.** (2013). Smernica 2013/33/EÚ, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0033>

- starostlivosti, prístupu k vzdelávaniu a právnej pomoci.
4. **Smernica o oprávnení na medzinárodnú ochranu**¹⁰ – definuje, kto má nárok na medzinárodnú ochranu, konkrétne na štatút utečenca alebo na doplnkovú ochranu, a určuje práva a povinnosti týchto osôb.
 5. **Európsky podporný úrad pre azyl (EASO)**¹¹ – slúži na podporu členských štátov v implementácii CEAS, poskytuje technickú a odbornú pomoc a podporuje spoluprácu medzi krajinami v oblasti azylu.

CEAS sa zameriava na to, aby každý žiadateľ o azyl v EÚ mal rovnakú šancu na ochranu, bez ohľadu na to, v ktorej krajine o azyl požiada. Zároveň posilňuje spoluprácu medzi členskými štátmi a zaisťuje, že azylové politiky budú účinné, transparentné a v súlade s medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv. Dôležitou súčasťou CEAS je aj vonkajší rozmer, ktorý zahŕňa spoluprácu s tretími krajinami a presídľovacie programy, ktoré umožňujú humanitárne prijímanie osôb z krajín mimo EÚ.

Cieľom CEAS je posilniť dôveru medzi členskými štátmi, zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých žiadateľov o azyl a prispieť k spravodlivejšiemu rozloženiu záťaže medzi členskými krajinami. Výzvou CEAS je harmonizovať často rozdielne národné prístupy k azylu a zaručiť dôstojné podmienky pre osoby, ktoré hľadajú medzinárodnú ochranu v EÚ.

Príspevok intervencií financovaných z AMIF

V rámci špecifického cieľa 1 programu AMIF, ktorý podporuje azylový systém v Slovenskej republike, bolo realizovaných niekoľko významných projektov zameraných na právnu pomoc, budovanie kapacít a zlepšovanie služieb pre žiadateľov o azyl:

1. **Právna poradňa pre azyl** (SK 2016 AMIF SC1.1/2): Tento projekt realizovaný Ligou za ľudské práva (04.11.2016 – 31.12.2019) poskytoval právne poradenstvo pre žiadateľov o azyl, so schválenou výškou grantu 300 000 €, z toho 225 000 € financovaných z AMIF.
2. **Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR**: Slovenská humanitná rada realizovala tri nadväzujúce projekty zamerané na poskytovanie komplexných služieb pre žiadateľov o azyl, vrátane sociálnej, psychologickéj podpory a materiálnej pomoci. Prvý projekt prebiehal v rokoch 2015-2016 s grantom 399 925,54 €, druhý v období 2017-2019 s rozpočtom 1 008 400 €, a tretí, ktorý nadviazal na predchádzajúce, prebieha od roku 2020 do októbra 2023 s rozpočtom 2 267 106,95 €.
3. **Budovanie kapacít v oblasti azylu** (SK 2018 AMIF SC1.1): Tento projekt realizovaný Migračným úradom MV SR (01.01.2019 – 31.10.2022) sa zameriaval na posilnenie odborných kapacít a zlepšenie azylového systému s rozpočtom 41 553,08 €.
4. **CPP bližšie k cudzincom** (SK 2 2015 AMIF SC1 P1/1): Centrum právnej pomoci v krátkodobom projekte (01.01.2016 – 31.07.2016) poskytovalo právne poradenstvo cudzím štátnym príslušníkom, s podporou vo výške 87 029,77 €.

Z pohľadu celkového finančného objemu sa väčšina intervencií realizovaných v rámci ŠC 1 - Azyl Národného programu AMIF podporovala projekty, ktoré poskytovali priame služby pre osoby žiadajúce o azyl, utečencov a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Tieto projekty sa zameriavali na poskytovanie sociálneho, psychologického poradenstva, poskytovanie zdravotnej starostlivosti, právnej pomoci, materiálnej pomoci pre žiadateľov o azyl s dôrazom na zraniteľné osoby ako tehotné ženy, starší ľudia, obeť násillia a ďalší.

Zlepšenie životných podmienok žiadateľov o azyl v azylových zariadeniach je kľúčová súčasť CEAS, keďže smernica o podmienkach prijímania vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili adekvátne materiálne podmienky pre žiadateľov, vrátane ubytovania a zdravotnej starostlivosti. Intervencie

¹⁰ **Európsky parlament a Rada EÚ.** (2011). *Smernica 2011/95/EÚ o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti na medzinárodnú ochranu.* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0095>.

¹¹ **Európsky parlament a Rada EÚ.** (2010). *Nariadenie (EÚ) č. 439/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky podporný úrad pre azyl (EASO).* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32010R0439>.

AMIF týmto výrazne prispeli k napĺňaniu podmienok CEAS.

Dôležitou súčasťou intervencií bolo aj poskytovanie právneho poradenstva a právnej pomoci pre žiadateľov o azyl, čo možno vnímať ako priamy príspevok fondu k posilneniu konaní o azyle. Poskytovanie týchto služieb umožnilo žiadateľom lepšie pochopiť svoje práva a zabezpečilo sa tým, že ich žiadosti boli spravodlivo posúdené, čo je v súlade so smernicou o konaniach o azyle. Tento aspekt prispel k zlepšeniu transparentnosti a účinnosti konaní, čím sa posilnil celý právny rámec CEAS.

V podstatne menšej miere národný program AMIF financoval aj intervencie zamerané na budovanie a zlepšovanie kapacít pre vybavovanie žiadostí o azyl. Jednou z realizovaných aktivít v tejto oblasti bol aj preklad modulov EASO do slovenského jazyka. EASO moduly predstavujú kľúčový nástroj na podporu harmonizácie a zvyšovania odborných kapacít v oblasti azylu v rámci členských štátov EÚ. Sú navrhnuté ako špecializované tréningové programy zamerané na rozvoj zručností pracovníkov v azylovom konaní, pokrývajúce široké spektrum tém, vrátane právnych základov azylového práva, procedurálnych aspektov, práce so zraniteľnými skupinami, a hodnotenia informácií o krajinách pôvodu. Tieto moduly poskytujú štandardizované školenia a praktické nástroje na implementáciu spoločného európskeho azylového systému, čím prispievajú k jednotnému a efektívnemu spracovaniu žiadostí o azyl v celej EÚ. Preklad modulov EASO do slovenského jazyka môže prispieť k posilneniu azylového konania a kapacít v oblasti azylu tým, že umožní širší prístup ku kvalitnému vzdelávaniu pre pracovníkov Migračného úradu. Preklad umožní lepšie porozumenie zložitých právnych a procedurálnych otázok v oblasti azylu, čo zlepší efektívnosť a konzistentnosť pri posudzovaní žiadostí o azyl. Navyše, dostupnosť tréningových materiálov v národnom jazyku zvýši schopnosť zamestnancov efektívne pracovať so zraniteľnými skupinami, ako sú deti alebo obeť traumy, a prispieť tak k lepšiemu plneniu požiadaviek spoločného európskeho azylového systému. Ďalej v oblasti budovania azylových kapacít bola realizovaná supervízia zamestnancov Migračného úradu s cieľom optimalizácie verifikovania správnosti postupov pri práci s klientom. V rámci predmetného projektu boli plánované aj školenia pre zamestnancov Migračného úradu (sociálno-psychologické školenia, školenie zamestnancov o kultúrnych odlišnostiach jednotlivých národností), ktoré sa však z dôvodov problémov vo verejnom obstarávaní nezrealizovali.

Na základe uvedeného je teda možné skonštatovať, že príspevok fondu k posilneniu a rozvíjaniu všetkých aspektov spoločného európskeho azylového systému bol hlavne vo forme poskytovania služieb žiadateľom o azyl. Budovanie kapacít v oblasti azylu, s ohľadom na rozsah realizovaných aktivít a vynaložené množstvo finančných prostriedkov, možno charakterizovať ako okrajovú aktivitu.

Zhodnotenie plnenia cieľových hodnôt ukazovateľov a cieľov programu ŠC1

Čo sa týka dosiahnutých hodnôt kvantitatívnych indikátorov AMIF, tieto jasne preukazujú dôležitý príspevok programu k posilneniu Spoločného európskeho azylového systému. Jedným z kľúčových indikátorov bol počet osôb z cieľovej skupiny, ktorým bola poskytnutá pomoc prostredníctvom projektov zameraných na azylový systém. Cieľová hodnota bola stanovená na 2 800 osôb, pričom sa podarilo dosiahnuť pomoc pre 5 770 osôb, čo predstavuje plnenie na úrovni 206,07, %. Z tohto počtu 3 912 osôb dostalo základné informácie a podporu počas azylového konania a 2 627 osôb využilo právnu pomoc a zastupovanie. Pomoc bola tiež poskytnutá 873 zraniteľným osobám, čím sa potvrdila efektívnosť intervencií a ich súlad s cieľmi CEAS. Na základe uvedeného možno skonštatovať, že ciele priority 1 zamerané na poskytovanie služieb v azylovom procese so špecifickou pozornosťou venovanou potrebám zraniteľných skupín boli naplnené.

Nižšiu mieru plnenie cieľov programu AMIF v ŠCi 1 možno pozorovať pri prioritě 2 - budovanie kapacít v oblasti aquis EU. V rámci intervencií sa preškoloilo 75 pracovníkov v oblasti azylovej problematiky, čo predstavuje 50 % plnenie pôvodného cieľa 150 osôb. Niektoré plánované školenia v oblasti azylových kapacít vôbec neboli zrealizované. Nízka miera plnenia týchto ukazovateľov bola zapríčinená viacerými krízovými situáciami počas implementácie programu. Či už to bola utečenecká kríza v roku 2015, pandémie COVID-19 alebo vojna na Ukrajine, tieto udalosti si vyžadovali plné nasadenie dostupných kapacít na riešenie akútnych potrieb cieľových skupín. V prípade utečeneckej krízy a vojny na Ukrajine museli byť kapacity P PZ prioritne využívané na priamu pomoc cieľovej skupine, zatiaľ čo počas pandémie boli školenia a združovanie osôb výrazne obmedzené

protipandemickými opatreniami. Splnenie uvedených cieľov tak možno označiť za čiastočné.

Napriek dosiahnutiu vysokého plnenia pri niektorých indikátoroch, niektoré ukazovatele vykazujú nulové plnenie. Napríklad ukazovatele týkajúce sa kapacity nových ubytovacích zariadení, percentuálneho podielu nových ubytovacích kapacít na celkovom objeme, ako aj počet produktov o krajinách pôvodu a počet projektov zameraných na rozvoj, monitorovanie a hodnotenie azylovej politiky, neboli sledované. Cieľové aj dosiahnuté hodnoty týchto ukazovateľov zostali nulové, čo odráža fakt, že tieto oblasti neboli súčasťou intervenčnej logiky programu.

V rámci hodnotenia intervencií špecifického cieľa 1 programu AMIF sa tiež preukázalo, že financované aktivity nemali reálne iný zdroj financovania okrem AMIF. Táto skutočnosť bola potvrdená aj počas hĺbkových rozhovorov s vybranými prijímateľmi, ktorí zdôraznili, že bez podpory z tohto fondu by nebolo možné realizovať kľúčové aktivity, ako je poskytovanie právnej pomoci, sociálna a psychologická podpora či budovanie kapacít v oblasti azylu. Vzhľadom na absenciu alternatívnych zdrojov financovania bola účinnosť príspevkov z AMIF vysoká, čo sa prejavilo aj vo výraznom prekročení stanovených cieľov v počte osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc, a v posilnení kvality služieb pre žiadateľov o azyl. Na druhej strane, výpadky vo financovaní spôsobili prijímateľom značné komplikácie, ktoré negatívne ovplyvnili schopnosť poskytovať služby cieľovej skupine v požadovanom rozsahu. V prípade výpadku financovania z AMIF (medzi projektami alebo programovými obdobiami), keď nie sú dostupné žiadne iné zdroje financovania, sú organizácie nútené obmedzovať služby pre žiadateľov o azyl, čím dochádza k zníženiu ich účinnosti intervencií a dostupnosti služieb. Tento problém sa prejavuje aj v oblasti ľudských zdrojov, kde prijímatelia čelia ťažkostiam s udrжанím kvalifikovaných pracovníkov, ktorí poskytujú právne, sociálne či psychologické služby. Neustála neistota v oblasti financovania vedie k personálnym fluktuáciám a strate odborných kapacít, čo výrazne oslabuje udržateľnosť projektov.

5.1.1.1. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k posilneniu a rozvíjaniu konaní o azyle a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

Popis zmien v konaní o azyle

Od roku 2014 prešiel systém azylového konania v Slovenskej republike významnými zmenami, ktoré odrážajú snahu o zlepšenie efektivity procesov a zabezpečenie medzinárodnej ochrany v súlade s európskymi štandardmi.

V roku 2014 vstúpil do platnosti zákon č. 495/2013 Z. z.¹², ktorý upravil podmienky zaistenia žiadateľov o azyl, pričom maximálna dĺžka zaistenia nesmie presiahnuť 6 mesiacov. V špecifických prípadoch ohrozenia bezpečnosti štátu môže byť táto lehota predĺžená na 12 mesiacov. Implementovali sa tiež nové postupy na základe Dublinského nariadenia (EÚ č. 604/2013), ktoré riešia odovzdanie žiadateľov o azyl medzi členskými štátmi EÚ.

V roku 2015 došlo k ďalšej novele zákona o azyle (zákon č. 131/2015 Z. z.)¹³, a to najmä z dôvodu potreby transpozície prepracovanej „procedurálnej smernice“¹⁴

cudzincov a zákone o službách zamestnanosti, ktoré prispeli k zlepšeniu administratívnych postupov pre vysokokvalifikovaných pracovníkov a iné kategórie cudzincov. Zároveň sa zlepšila spolupráca s medzinárodnými organizáciami a prijímacie centrá boli lepšie vybavené na poskytovanie služieb.

V nasledujúcom období rokov 2017 - 2019 Slovensko pokračovalo v transpozícii európskych smerníc týkajúcich sa prijímania a azylu, najmä v súvislosti s pracovnou migráciou a mobilitou študentov. Prijaté opatrenia zahŕňali zjednodušenie administratívnych postupov, ako aj zlepšenie prístupu na pracovný trh pre cudzincov, čím sa uľahčila ich integrácia. Taktiež bola posilnená legislatíva v oblasti ochrany sezónnych pracovníkov a migrantov.

Roky 2020 až 2022 boli charakterizované zásadnými zmenami vyplývajúcimi z pandemickej situácie. Pandémia COVID-19 významne ovplyvnila prijímacie postupy, čo viedlo k zmenám v organizácii migračných a azylových služieb. V roku 2020 boli prijaté opatrenia na predĺženie platnosti pobytov a pracovných povolení, ktoré vypršali počas krízovej situácie. Zmeny zahŕňali aj zlepšenie poskytovania zdravotnej starostlivosti pre cudzincov a upravenie podmienok pre vstup a pobyt počas pandémie. V roku 2022 sa do systému prijímania začlenili opatrenia na zvládnutie prílevu utečencov z Ukrajiny, čo viedlo k ďalším zjednodušeniam v administratívnych postupoch a prijímaní cudzincov.

Posilnenie zdravotnej starostlivosti a sociálnych práv

Od roku 2022 sa zvýšila starostlivosť o žiadateľov o azyl a osoby s udeleným dočasným útočiskom, pričom sa posilnili aj ich sociálne práva. Nové opatrenia umožnili lepší prístup k zdravotnej starostlivosti, a to aj pre zraniteľné skupiny, ako sú obeť obchodovania s ľuďmi. Zároveň došlo k zavedeniu štipendijných programov pre zahraničných študentov, čo prispelo k ich lepšej integrácii.

Tieto zmeny a reformy signalizujú postupné zlepšovanie podmienok prijímania v Slovenskej republike, ktoré sú výsledkom administratívnych opatrení, legislatívnych zmien a úzkej spolupráce s medzinárodnými partnermi. Cieľom týchto snáh bolo zlepšiť podmienky pre žiadateľov o azyl a migrantov, zabezpečiť ich ľudské práva a podporiť ich integráciu do spoločnosti.

Dopad projektov realizovaných v rámci národného programu AMIF na podmienky prijímania migrantov

Projekty tiež významne prispeli k zlepšeniu podmienok pre zraniteľné skupiny migrantov, vrátane maloletých bez sprievodu a osôb so zdravotným postihnutím. Týmto skupinám boli poskytované špecifické sociálne a psychologické služby, ktoré výrazne prispeli k ich lepšej starostlivosti. Prijímacie zariadenia boli vybavené na poskytovanie služieb pre tieto skupiny, čím sa zabezpečila adekvátna starostlivosť zodpovedajúca ich individuálnym potrebám.

Ďalším dôležitým prínosom bolo zlepšenie kapacít ubytovacích zariadení pre utečencov a migrantov. Projekty podporili zvýšenie počtu miest v existujúcich zariadeniach a ich modernizáciu, aby spĺňali európske štandardy minimálnych podmienok prijímania. Vďaka týmto investíciám sa výrazne zvýšila kvalita poskytovaných služieb a komfort pre žiadateľov o azyl.

V reakcii na krízové situácie, ako bola pandémia COVID-19 a prílev utečencov z Ukrajiny, sa prijímacie systémy dokázali flexibilne prispôbiť. Projekty umožnili rýchlu implementáciu opatrení na zjednodušenie prijímacích postupov a zabezpečenie bezpečnosti a hygienických štandardov v prijímacích zariadeniach. To zahŕňalo aj zlepšenie koordinácie medzi štátnymi a neštátnymi aktérmi pri poskytovaní pomoci počas kríz.

Jednou z hlavných výziev, s ktorou sa projekty stretli, boli kapacitné limity prijímacích zariadení. Napriek zlepšeniam v infraštruktúre sa v čase zvýšeného prílevu utečencov, najmä v roku 2022, ukázalo, že kapacity nie sú dostatočné na zvládnutie veľkého množstva ľudí. To mohlo negatívne ovplyvniť kvalitu poskytovaných služieb a schopnosť rýchlo reagovať na nové prichádzajúce vlny migrantov.

Integrácia na trh práce tiež zostáva výzvou. Hoci projekty podporili jazykové kurzy, odborné vzdelávanie a pracovné poradenstvo, migranti stále čelia prekážkam, ako sú jazykové bariéry a diskriminácia, ktoré komplikujú ich úplnú integráciu na trhu práce.

- 5.1.1.3. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k dosiahnutiu úspešného vykonávania právneho rámca smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (a jej následných zmien) a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

Smernica o oprávnení na medzinárodnú ochranu

Právny rámec smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu¹⁷ (Qualification Directive) predstavuje súčasť spoločného európskeho azylového systému (CEAS). Hlavným cieľom tejto smernice je harmonizovať pravidlá medzi členskými štátmi EÚ pre udeľovanie medzinárodnej ochrany (napr. azyl alebo doplnkovú ochranu). Smernica ustanovuje kritériá, podľa ktorých členské štáty posudzujú, či je žiadateľ o medzinárodnú ochranu oprávnený na štatút utečenca alebo iný druh ochrany. Obsahuje aj pravidlá o právach osôb, ktorým bola táto ochrana priznaná. Tieto práva zahŕňajú prístup k sociálnym službám, vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti, zamestnaniu a integrácii do spoločnosti. V priebehu času prešla smernica niekoľkými zmenami, aby zabezpečila vyššiu úroveň ochrany pre utečencov a osoby s udelenou doplnkovou ochranou, a aby členské štáty implementovali jednotnejší prístup pri jej vykonávaní.

Vykonávanie Smernice 2011/95/EÚ o oprávnení na medzinárodnú ochranu v praxi znamená, že členské štáty EÚ musia zaviesť národné právne predpisy a mechanizmy, ktoré zabezpečia, že:

1. **Štandardy pre udeľovanie medzinárodnej ochrany:** Žiadatelia o azyl sú posudzovaní podľa jednotných kritérií, aby sa určil ich nárok na status utečenca alebo doplnkovú ochranu. To znamená, že každý žiadateľ musí prejsť azylovým konaním, kde sa preskúma, či spĺňa podmienky podľa Ženevského dohovoru o štatúte utečencov alebo má nárok na ochranu pred vážnym ohrozením v domovskej krajine (napríklad pred mučením, trestom smrti alebo neľudským zaobchádzaním).
2. **Práva osôb s udelenou medzinárodnou ochranou:** Osoby, ktorým bola priznaná medzinárodná ochrana, majú rovnaké práva a povinnosti, a to vrátane prístupu k zamestnaniu, vzdelaniu a odbornému výcviku; zdravotnej starostlivosti a sociálnym službám; Slobode pohybu v rámci územia krajiny, ktorá im ochranu poskytuje; zjednoteniu rodiny (v niektorých prípadoch), čo znamená, že rodinní príslušníci môžu požiadať o vstup do krajiny.
3. **Zabezpečenie integrácie:** osoby s udelenou medzinárodnou ochranou majú byť integrované do spoločnosti prostredníctvom rôznych programov na podporu zamestnania, vzdelávania a sociálneho začlenenia. Štát musí zabezpečiť prístup k integračným programom, jazykovým kurzom a iným formám pomoci, ktoré pomôžu novým obyvateľom prispôbiť sa.
4. **Poskytovanie dokumentácie:** Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou dostanú povolenie na pobyt, ktoré im umožňuje legálne zostať v danej krajine. Vydávanie cestovných dokladov pre utečencov a osoby s udelenou doplnkovou ochranou tiež patrí medzi povinnosti štátu.
5. **Zabezpečenie minimálnej životnej úrovne:** Prístup k bývaniu a základným životným potrebám musia byť zabezpečené, aby sa osoby s udelenou ochranou mohli integrovať a viesť dôstojný život.

Implementácia Smernice 2011/95/EÚ na Slovensku v rokoch 2014 – 2022

¹⁷ **Európsky parlament a Rada EÚ.** (2011). Smernica 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti na medzinárodnú ochranu, o jednotnom štatúte pre utečencov alebo osoby oprávnené na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0095>

V rokoch 2014 až 2022 Slovensko realizovalo sériu legislatívnych a strategických opatrení, ktoré mali za cieľ podporiť implementáciu Smernice 2011/95/EÚ o oprávnení na medzinárodnú ochranu a posilniť fungovanie azylového systému.

Jedným z kľúčových dokumentov bola Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, prijatá v roku 2011, ktorá poskytovala rámec pre migračnú a azylovú politiku Slovenska. Jej cieľom bolo zabezpečiť efektívny azylový systém, ktorý by poskytoval dostatočnú kvalitu života žiadateľom o azyl prostredníctvom posilnenia administratívnych kapacít a zlepšenia služieb.

Ďalším významným dokumentom bola Integračná politika Slovenskej republiky, prijatá v januári 2014, ktorá vytvárala rámec pre integráciu osôb, ktoré získali medzinárodnú ochranu. Integračná politika sa zameriavala na spravodlivosť, rovnosť, rešpektovanie ľudských práv a ochranu zraniteľných skupín. Kľúčový dôraz bol kladený na integráciu na regionálnej a lokálnej úrovni, s cieľom podporiť sociálnu súdržnosť medzi komunitami a majoritnou spoločnosťou.

Zákon o azyle (zákon č. 480/2002 Z. z.) bol v priebehu rokov aktualizovaný v súlade s európskou legislatívou, vrátane Smernice 2011/95/EÚ. Tento zákon definuje kritériá na udelenie azylu a doplnkovej ochrany, a zároveň upravuje práva osôb s medzinárodnou ochranou, vrátane prístupu k vzdelaniu, zamestnaniu a sociálnym službám.

Dôležitým nástrojom na podporu týchto politík je samotný Národný program AMIF, ktorý financoval množstvo aktivít na posilnenie azylového systému na Slovensku. Prostredníctvom AMIF sa zlepšili kapacity azylových centier, zaviedli sa špecifické služby pre zraniteľné skupiny, ako sú deti, osoby so zdravotnými problémami a traumatizovaní utečenci. Modernizovaný bol aj informačný systém IS Migra, ktorý slúži na efektívnu správu žiadostí o azyl a zdieľanie dát medzi slovenskými a európskymi inštitúciami.

Slovensko tiež prijalo zmeny v zákonoch týkajúcich sa zaistenia žiadateľov o azyl, pričom zvláštny dôraz sa kládol na zabezpečenie práv a dôstojnosti zraniteľných skupín počas zaistenia. Tieto zmeny zahŕňali poskytovanie právnej pomoci, psychologické podpory a ďalších služieb.

Slovenské kroky v oblasti relokácie a presídľovania osôb pod medzinárodnou ochranou, najmä z konfliktom postihnutých oblastí, ako je Sýria, prispeli k celkovým cieľom solidarity v rámci EÚ. Tieto opatrenia, podporené AMIF, významne prispeli k plneniu záväzkov Slovenska v rámci spoločného európskeho azylového systému (CEAS).

Slovensko týmto spôsobom zosúladiť svoju azylovú legislatívu s európskymi predpismi, čím prispelo k efektívnejšiemu poskytovaniu medzinárodnej ochrany a integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Príspevok programu AMIF k vykonávaniu Smernice 2011/95/EÚ v oblasti azylu na Slovensku

Prostredníctvom projektov realizovaných v rámci cieľa 1 – **Azyl** Národný program AMIF značnou mierou prispel k vykonávaniu Smernice 2011/95/EÚ o oprávnení na medzinárodnú ochranu v Slovenskej republike. Tieto projekty mali priamy dopad na zlepšenie kvality života žiadateľov o azyl, zvýšenie efektivity azylového systému a podporu úspešnej integrácie osôb s medzinárodnou ochranou.

Projekty podporované z AMIF sa sústredili predovšetkým na **zabezpečenie základných materiálnych potrieb** a zdravotnej pomoci pre žiadateľov o azyl. Poskytovanie oblečenia, obuvi, hygienických potrieb či zdravotných pomôcok prispelo k zlepšeniu životných podmienok a zabezpečilo dôstojnú existenciu žiadateľov počas azylového procesu.

Ďalším dôležitým dopadom bolo zameranie na **vzdelávanie a jazykovú prípravu**, ktoré zohrali kľúčovú úlohu v integrácii žiadateľov do spoločnosti. Výučba slovenského jazyka, kurzy kultúrnej

orientácie a podpora školskej dochádzky pre deti zvýšili šance žiadateľov na úspešnú integráciu a prispeli k ich lepšiemu porozumeniu spoločenských noriem a kultúry hostiteľskej krajiny.

Právne poradenstvo poskytované v rámci projektov umožnilo žiadateľom o azyl lepší prístup k spravodlivosti a právnej ochrane. Prostredníctvom právnych služieb, tlmočenia a asistencie pri azylovom konaní sa zabezpečila ochrana ich práv a uľahčil sa ich prístup k informáciám potrebným pre úspešné vybavenie žiadostí o medzinárodnú ochranu.

Celkovo program AMIF podporil **zlepšenie kvality služieb v azylových zariadeniach** a zefektívnil celý proces poskytovania azylu na Slovensku. Zvýšená spokojnosť žiadateľov s poskytovanými službami a materiálnou pomocou mala pozitívny dopad na plynulosť azylového procesu a posilnila celkové kapacity slovenského azylového systému. Projekty realizované v rámci Národného programu AMIF výrazne prispeli k naplneniu záväzkov Slovenskej republiky v súlade so Smernicou 2011/95/EÚ, a to predovšetkým tým, že podporili dôstojné zaobchádzanie so žiadateľmi o azyl a vytvorili podmienky pre ich úspešnú integráciu do spoločnosti.

5.1.1.4. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k rozšíreniu kapacity členských štátov na rozvíjanie, monitorovanie a hodnotenie ich azylových politík a konaní o azyle a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

V rámci hodnotenia príspevku AMIF k rozvoju kapacít Slovenskej republiky na rozvíjanie, monitorovanie a hodnotenie azylových politík možno konštatovať, že program nepodporoval takéto aktivity, čo dokazuje:

- Znenie národného cieľa 2 AMIF - Hodnotenie, ktorý sa zameriava na zaistenie spravodlivého a efektívneho azylového konania, ktoré je založené na relevantných a spoľahlivých údajoch. Cieľom je zlepšiť kapacity na zber a spravovanie údajov prostredníctvom informačných systémov ako IS MIGRA, ktorý bol vyvinutý pomocou ERF (Európskeho fondu pre utečencov), ale odvtedy neprešiel dôsledným upgradom. Dôležité je, aby IS MIGRA splňal technické požiadavky EÚ na reportovanie, najmä pre EUROSTAT a systém včasného varovania (Early Warning and Preparedness System), ktorý prevádzkuje EASO (Európsky podporný úrad pre azyl). Na základe národných potrieb sa však tento cieľ nebude implementovať v rámci AMIF, ale prostredníctvom komplementárnych opatrení financovaných zo štátneho rozpočtu. Tento upgrade teda nie je súčasťou intervencií financovaných z AMIF.
- Nulová cieľová hodnota ukazovateľa *C5 – Počet projektov, ktoré sa podporili z tohto fondu s cieľom rozvíjať, monitorovať a hodnotiť azylové politiky členských štátov*. Tento fakt indikuje, že v rámci Národného programu AMIF pre Slovenskú republiku nebolo primárnym cieľom financovať projekty zamerané výhradne na rozvoj a hodnotenie azylových politík.

Na druhej strane, program výrazne podporoval iné aktivity súvisiace s azylovým systémom. Špecifický cieľ 1 – Azyl v národnom programe bol zameraný na poskytovanie služieb pre žiadateľov o azyl. Realizované projekty, ako napríklad Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR a jeho pokračovania, sa zameriavali na poskytovanie sociálnej a psychologické podpory, vzdelávacích aktivít vrátane jazykových kurzov, právneho poradenstva a materiálnej pomoci pre žiadateľov o azyl, najmä pre zraniteľné skupiny ako tehotné ženy, starší ľudia či obeť násillia. Tieto aktivity výrazne prispeli k zlepšeniu kvality života žiadateľov o azyl a efektívnejšiemu fungovaniu azylového systému na Slovensku, čo sa odrazilo aj vo vysokej miere spokojnosti medzi prijímateľmi služieb.

Pokiaľ ide o monitorovanie a hodnotenie azylových politík, táto úloha je okrem iného zabezpečená aj prostredníctvom Európskej migračnej siete (EMN) a Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) Bratislava, ktoré hrajú kľúčovú úlohu pri zhromažďovaní a analyzovaní údajov o migračných a azylových politikách. Európska migračná sieť (EMN) je platforma zriadená Európskou komisiou s cieľom poskytovať informácie o migrácii a azyle, ktoré sú relevantné pre tvorbu politík v členských štátoch EÚ. EMN zhromažďuje údaje od národných kontaktných bodov a zabezpečuje, že členské štáty majú prístup k spoľahlivým a porovnateľným údajom o azylových procesoch. Slovenský národný

kontaktný bod EMN pôsobí pod záštitou IOM Bratislava, ktorá poskytuje pravidelné výročné správy o migrácii a azyle. Tieto správy podávajú prehľad o stave a vývoji azylového systému, poskytujú podrobné štatistiky a analyzujú kľúčové výzvy a príležitosti v oblasti azylovej politiky. IOM Bratislava, ako hlavný národný partner EMN, každoročne publikuje Výročné správy o migrácii a azyle, ktoré podávajú komplexný prehľad o migračných tokoch, štatistikách o žiadateľoch o azyl, implementácii národných politik a ich súlade s európskymi normami. Tieto správy slúžia ako podklad pre monitorovanie a hodnotenie výkonnosti azylového systému na Slovensku. Medzi kľúčové oblasti monitorované v týchto správach patria počty podaných žiadostí o azyl, úspešnosť azylových konaní, podmienky prijímania, práva žiadateľov o azyl a integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Táto spolupráca medzi EMN a IOM umožňuje efektívne monitorovať azylové politiky na Slovensku, identifikovať slabé miesta a poskytovať odporúčania pre ďalší rozvoj politik. Aj keď program AMIF nepodporoval monitorovanie a hodnotenie prostredníctvom samostatných projektov, tieto správy predstavujú dôležitý nástroj pre vyhodnocovanie azylových politik a ich efektívnosti, čo zaručuje, že Slovenská republika môže prispievať k budovaniu spoločného európskeho azylového systému (CEAS).

5.1.1.5. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k vypracovaniu, rozvíjaniu a vykonávaniu národných programov a stratégií pre presídľovanie a iných programov humanitárneho prijímania a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

V období rokov 2014 až 2022 Slovenská republika neprijala formálny národný program presídľovania utečencov, no aktívne podporovala humanitárne transfery utečencov v rámci solidarity s medzinárodným spoločenstvom. Tieto humanitárne aktivity boli realizované na základe spolupráce s Úradom vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM). Základom humanitárnych transferov bolo Núdzové tranzitné centrum (ETC) v Humennom, ktoré slúžilo ako dočasné útočisko pre utečencov pred ich presídlením do cieľových krajín, najmä USA a Kanady.

V roku 2014 Slovensko neuskutočnilo žiadne presídľovanie, avšak poskytovalo pomoc prostredníctvom humanitárnych transféro. Od roku 2009 prešlo cez ETC v Humennom celkovo 772 utečencov z krajín ako Irak, Irán, Eritrea a Jemen. Táto pomoc pokračovala aj v roku 2015, kedy Slovensko navyše presídlilo 149 asýrskych kresťanov z Iraku, ktorí sa neskôr usadili v Nitre a jej okolí.

V nasledujúcich rokoch 2016 až 2018 sa Slovensko zameralo výlučne na humanitárne transfery. Presídľovacie programy neboli realizované, no ETC v Humennom pokračovalo vo svojej činnosti a prijalo utečencov z rôznych krajín vrátane Somálska, Eritrey a Sudánu, ktorí boli následne presídlení do iných krajín. Tieto aktivity sa sústredili predovšetkým na najzraniteľnejšie skupiny, ako sú matky s deťmi a osoby, ktoré potrebovali okamžitú evakuáciu.

V rokoch 2019 až 2022 Slovensko pokračovalo v realizácii humanitárnych transferov, pričom kapacita ETC v Humennom sa naďalej využívala pre utečencov pred ich presídlením do cieľových krajín. Počet utečencov prechádzajúcich cez toto centrum prekročil hranicu 1 000 osôb, pričom cieľovými krajinami presídlenia zostali predovšetkým USA a Kanada. V týchto rokoch Slovensko naďalej neuskutočnilo žiadny nový program presídľovania, no udržalo svoje aktivity zamerané na humanitárnu pomoc prostredníctvom trojstrannej dohody s UNHCR a IOM.

Celkovo možno konštatovať, že Slovensko sa počas rokov 2014 – 2022 sústredilo predovšetkým na humanitárne transfery a poskytovanie dočasného útočiska zraniteľným utečencom. Hoci presídľovacie programy neboli systematicky implementované, SR aktívne prispievala k riešeniu globálnej utečeneckej krízy prostredníctvom ETC v Humennom a spolupráce s medzinárodnými organizáciami.¹⁸

¹⁸ zdroj: **Európska migračná sieť (EMN)**. Výročné správy EMN o migrácii a azyle. <https://www.emn.sk/sk/publikacie/vyroczne-spravy-emn-o-migracii-a-azyle.html>.

Realizácia programov presídľovania a humanitárnych transférov nebola súčasťou intervečnej logiky národného programu AMIF, z toho dôvodu bol príspevok programu k uvedenej téme nulový.

5.1.2. Ako prispel fond k podpore legálnej migrácie do členských štátov v súlade s ich hospodárskymi a sociálnymi potrebami, napríklad potrebami trhu práce, a zároveň k zabezpečeniu integrity prístahovaleckých systémov členských štátov a podpore skutočnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín?

Intervenčná logika národného programu AMIF na Slovensku bola zameraná hlavne na podporu v oblasti integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK), keďže financovanie aktivít v oblasti legálnej migrácie sa realizovalo z iných zdrojov, konkrétne zo štátneho rozpočtu. Preto príspevok fondu k podpore legálnej migrácie na Slovensku možno definovať ako minimálny a skôr nepriamy. Fond sa primárne zameriaval na zlepšovanie inštitucionálnej spolupráce pri implementácii integračnej politiky a podporu iných integračných aktivít, ako je monitorovanie politík súvisiacich s pracovnou migráciou.

Na druhej strane, fond významne prispel k skutočnej integrácii ŠPTK. V rámci rôznych projektov zameraných na poskytovanie právnych, sociálnych, administratívnych a kultúrnych služieb sa dosiahli významné výsledky v oblasti zlepšenia ich sociálnej a ekonomickej inklúzie. Fond podporil integračné opatrenia ako jazykové kurzy, pracovné poradenstvo, sociokultúrne aktivity a rekvalifikačné kurzy, ktoré výrazne prispeli k zvýšeniu ich zamestnatelnosti a sociálnej samostatnosti. Služby boli poskytované aj zraniteľným skupinám, ako sú maloletí bez sprievodu, čo zlepšilo ich šance na úspešnú integráciu.

Okrem toho sa fond zameriaval na posilnenie kapacít miestnych a regionálnych autorít v oblasti integrácie migrantov. Projekty prispeli k lepšej pripravenosti komunít a miestnych samospráv na efektívne poskytovanie integračných služieb a na prevenciu sociálneho napätia. Významná bola aj analýza bariér a potrieb integrácie, ktorá umožnila identifikovať odporúčania na zlepšenie politík a služieb.

V celkovom hodnotení je možné konštatovať, že AMIF prispel k integrácii ŠPTK prostredníctvom širokého spektra služieb a opatrení, ktoré podporili ich sociálne začlenenie a ekonomickú samostatnosť, ako aj k zlepšeniu miestnych kapacít na podporu integrácie. Fond však prispel len nepriamo k podpore legálnej migrácie, pretože táto oblasť bola financovaná prevažne z národných zdrojov.

Vyhodnotenie plnenia cieľových hodnôt indikátorov v rámci špecifického cieľa 2 - Legálna migrácia a integrácia ako aj detailnejšie príspevky fondu k legálnej migrácii a integrácii sú popísané v rámci jednotlivých podotázok.

5.1.2.1. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k podpore legálnej migrácie do členských štátov v súlade s ich hospodárskymi a sociálnymi potrebami, napríklad potrebami trhu práce, a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

Vývoj v oblasti legálnej migrácie na Slovensku v rokoch 2014 – 2022

V období rokov 2014 – 2022 došlo na Slovensku k viacerým významným zmenám v oblasti legálnej migrácie. Legislatívne opatrenia postupne reagovali na potreby pracovného trhu, demografické výzvy, ako aj na externé faktory, akými boli pandémie COVID-19 a vojnový konflikt na Ukrajine.

V rokoch 2014 až 2016 sa legálna migrácia na Slovensku sústreďovala najmä na riešenie nedostatku pracovnej sily v špecifických profesiách, kde nebolo možné obsadiť voľné miesta domácimi pracovníkmi. V roku 2014 sa začali pripravovať legislatívne zmeny pre sezónnych pracovníkov a vnútropodnikové presuny, a tiež sa zamerali na podporu podnikateľských aktivít občanov tretích krajín.

V roku 2015 SR prijala novelu zákona o službách zamestnanosti, ktorá umožnila vydávanie pracovných povolení až na 5 rokov, a zároveň sa pripravila legislatíva pre študentov a výskumníkov z tretích krajín. V tomto roku sa tiež zintenzívnila spolupráca so Srbskom v súvislosti so zamestnávaním srbských pracovníkov.

Rok 2016 priniesol pokračujúci rast záujmu o legálnu migráciu, najmä v súvislosti s rastúcim dopytom po nízkokvalifikovaných pracovníkoch. Slovensko udelilo 10 304 prvých povolení na pobyt na účely vzdelávania, rodinných dôvodov a platených činností.

V tomto období došlo k výraznému nárastu počtu pracovných migrantov. V roku 2017 Slovensko udelilo 13 635 prvých povolení na pobyt, z toho 7 399 na účely platených činností. SR prijala novelu zákona o pobyte cudzincov, ktorá transponovala európske smernice a umožnila mobilitu v rámci EÚ pre pracovníkov presunutých v rámci spoločností.

Rok 2018 bol významný prijatím **Stratégie pracovnej mobility cudzincov**, ktorá zjednodušila proces prijímania pracovnej sily z tretích krajín. SR v tomto roku udelila 20 989 prvých povolení, čo predstavovalo nárast o 50 % oproti roku 2017.

V roku 2019 pokračoval trend rastúceho dopytu po zahraničných pracovníkoch. Počet prvých povolení na pobyt vzrástol na 28 911, pričom dominovali povolenia na účel platených činností (20 890). Legislatívne zmeny sa zamerali na zjednodušenie prístupu na trh práce pre zahraničných pracovníkov, pričom SR zaviedla online rezervačný systém pre cudzineckú políciu.

Pandémia COVID-19 výrazne ovplyvnila migračné toky a legislatívu. V roku 2020 došlo k dočasnému poklesu počtu prvých povolení na pobyt na 18 251, čo bolo o 7 % menej oproti roku 2019. Zároveň sa zaviedli opatrenia na predĺženie platnosti povolení a pobytov počas krízovej situácie. Migranti z Ukrajiny a Srbska dominovali v pracovnej migrácii, pričom väčšina povolení bola vydaná na účel platených činností.

V roku 2021 SR prijala viaceré opatrenia na podporu vysokoškolsky kvalifikovaných pracovníkov a zaviedla národné víza pre vybrané profesie. Počet prvých povolení na pobyt stúpol na 29 067, pričom dominovali povolenia na platené činnosti. Slovensko tak pokračovalo v zameraní na riadenú ekonomickú migráciu s cieľom prilákať talentovaných odborníkov, najmä v oblasti zdravotníctva, vzdelávania a IT.

Rok 2022 priniesol zásadný nárast cudzincov na Slovensku, najmä v dôsledku vojnového konfliktu na Ukrajine. Počet cudzincov vzrástol na 278 595, pričom Ukrajinci tvorili najväčšiu skupinu. SR vydala 26 960 prvých povolení na pobyt, pričom väčšina z nich bola na účel platených činností (19 343).

Legislatívne zmeny zahrňovali zjednodušenie zamestnávania cudzincov, vrátane možnosti zamestnať sa cez národné víza.

Legálna migrácia na Slovensku v rokoch 2014 – 2022 prešla dynamickým vývojom, pričom legislatívne zmeny reagovali na potreby pracovného trhu a výzvy spojené s externými faktormi, ako bola pandémia COVID-19 či vojna na Ukrajine. Celkový trend poukazuje na rastúci význam pracovnej migrácie, pričom SR sa v posledných rokoch zamerala najmä na prilákanie vysokokvalifikovanej pracovnej sily a zjednodušenie administratívnych postupov.¹⁹

Národný program AMIF pre Slovensko v špecifickom ciele 2 reflektuje význam integrácie a aj legálnej migrácie. Aktivity súvisiace s implementáciou národného cieľa 1 - Legálna migrácia však neboli financované z tohto programu ale zo štátneho rozpočtu. Tento cieľ sa zameriava na zabezpečenie inštitucionálnej spolupráce pri monitorovaní a implementácii integračnej politiky Slovenskej republiky. Monitorovanie tejto politiky zabezpečuje predovšetkým Medzirezortný odborný výbor pre pracovnú migráciu a integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (MEKOMIC), ktorého činnosť je koordinovaná Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Finančné zdroje AMIF neboli využité na podporu tohto cieľa, pretože prioritou programu bolo financovanie iných cieľov zameraných na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín do spoločenského a ekonomického života prostredníctvom špecifických opatrení a služieb. Na podporu legálnej migrácie v zmysle koordinácie inštitúcií sa využívali primárne zdroje zo štátneho rozpočtu.

Keďže v rámci Národného cieľa 1 - Legálna migrácia neboli z fondu financované žiadne intervencie na Slovensko je možné skonštatovať, že fond nemal takmer žiadny príspevok na vývoj v tejto oblasti.

5.1.2.2. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k podpore skutočnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

Situácia v oblasti integrácie cudzincov na Slovensku (2014–2022)

V období rokov 2014–2022 prebiehal na Slovensku postupný proces integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK) a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Implementácia integračných politik sa zameriavala na podporu cudzincov v rôznych oblastiach, najmä v prístupe k trhu práce, vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti, sociálnym službám a bývaní. Zároveň sa realizovali projekty a aktivity na zvyšovanie povedomia a boj proti diskriminácii, ktoré mali za cieľ zlepšiť vnímanie cudzincov verejnosťou a podporiť medzikultúrny dialóg.

V rokoch 2014–2016 sa integrácia cudzincov na Slovensku sústredila na zabezpečenie právnej, jazykovej a sociálnej podpory pre cudzincov, ktorí legálne pobývali na území SR. Projekty financované z Európskeho fondu pre utečencov (ERF) poskytovali poradenstvo, jazykové kurzy a sociálne služby žiadateľom o azyl a osobám s udelenou medzinárodnou ochranou. Integračné opatrenia sa zameriavali aj na zlepšenie podmienok pre deti migrantov a maloletých bez sprievodu.

V roku 2016 bol prijatý Akčný plán integračnej politiky SR na roky 2017–2018, ktorý kládol dôraz na integráciu cudzincov na pracovnom trhu a na podporu aktívneho spolužitia všetkých obyvateľov Slovenska. Prvýkrát sa zaviedli opatrenia na zlepšenie vzájomnej informovanosti a na odbúravanie predsudkov a stereotypov o migrácii. Tento akčný plán zahŕňal školenia pre zamestnancov verejnej správy a stretnutia so študentmi, ktoré mali pomôcť prekonávať bariéry medzi cudzincami a miestnymi komunitami.

¹⁹ zdroj: **Európska migračná sieť (EMN)**. Výročné správy EMN o migrácii a azyle.
<https://www.emn.sk/sk/publikacie/vyroczne-spravy-emn-o-migracii-a-azyle.html>.

Roky 2017–2019 priniesli ďalší rozvoj integračných politík, najmä v oblasti spolupráce s miestnymi samosprávami. Pokračovala realizácia projektov financovaných z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF). Migračné informačné centrum (MIC IOM) poskytovalo právne, sociálne a pracovné poradenstvo tisícom cudzincov. Veľký záujem bol o kurzy slovenského jazyka, ktoré v roku 2019 navštevovalo 2 417 cudzincov.

Legislatívne zmeny v tomto období zahŕňali aj úpravy v zákone o azyle a prijatie Stratégie pracovnej mobility cudzincov. V roku 2018 bol schválený Národný program zamestnanosti SR, ktorý zahŕňal aj podporu integrácie vysokokvalifikovaných pracovníkov a migrantom poskytoval prístup k programom rekvalifikácie.

Rok 2020 priniesol výrazné výzvy pre integráciu v dôsledku pandémie COVID-19. Viaceré integračné projekty museli prejsť do online formátu. IOM, Mareena a ďalšie organizácie poskytovali poradenstvo, jazykové kurzy a služby pre cudzincov prostredníctvom webinárov a online konzultácií. V roku 2020 sa tiež zvýšil záujem o kurzy sociálnej a kultúrnej orientácie, ktorých sa zúčastnilo 327 osôb.

Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, schválená v roku 2021, posilnila integračné politiky a zaviedla nové opatrenia na zlepšenie prístupu cudzincov k bývaniu, vzdelaniu a zdravotnej starostlivosti. Pandémia urýchlila digitalizáciu integračných služieb, pričom MIC IOM rozšírilo online prístup k službám pre cudzincov a podporilo rekvalifikačné kurzy pre tých, ktorí stratili prácu. Okrem toho sa v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR implementovali projekty na lákanie a integráciu vysokokvalifikovaných pracovníkov, pričom dôraz sa kládol na komunikáciu s verejnosťou a rozvoj kultúrnej integrácie. Prelomové bolo tiež vytváranie klientskych centier (one-stop-shops), ktoré poskytovali cudzincom komplexné poradenstvo a asistenciu pri adaptácii.

V roku 2022 boli integračné politiky výrazne ovplyvnené vojnou na Ukrajine, čo viedlo k príchodu veľkého počtu utečencov. MIC IOM rozšírilo kapacity a poskytovalo poradenstvo, jazykové kurzy a rekvalifikačné programy pre utečencov. Významným krokom v legislatíve bolo prijatie novely zákona o azyle, ktorá zjednotila podmienky integrácie pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou a zaviedla integračné príspevky.

Od roku 2016 boli do integračných stratégií Slovenska postupne zapájané aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia a boj proti diskriminácii cudzincov. Tieto aktivity boli realizované na národnej aj lokálnej úrovni. Organizácie ako IOM, Mareena a Liga za ľudské práva organizovali podujatia, diskusie a workshopy, ktoré mali za cieľ odbúravať predsudky a podporovať inklúziu cudzincov v spoločnosti.

V roku 2020 sa aktivity na zvyšovanie povedomia presunuli do online priestoru. Uskutočnili sa festivaly a online diskusie ako Fjúžn a Jeden svet, ktoré šírili osvetu o migrácii a medzinárodnej ochrane. Okrem toho boli zorganizované webináre o témach ako práva cudzincov na Slovensku, čo prispelo k lepšiemu pochopeniu migračných výziev v spoločnosti.

V roku 2021 sa Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025 sústredila aj na posilnenie spoločenskej inklúzie a medzikultúrneho dialógu. V roku 2022, pod vplyvom vojny na Ukrajine, sa aktivity na zvyšovanie povedomia a boj proti diskriminácii zameriavali najmä na pomoc utečencom. MIC IOM a ďalšie organizácie poskytovali konzultácie, jazykové kurzy a kultúrnu orientáciu pre odídencov, pričom veľký dôraz sa kládol na inkluzívnu komunikáciu s cieľom zmierniť negatívne stereotypy o migrantoch. Mareena, okrem organizovania jazykových kurzov a poradenských služieb, pokračovala aj vo svojich komunitných aktivitách, ktoré mali za cieľ prehlbovať vzťahy medzi Slováckmi a cudzincami, napríklad prostredníctvom Mareena Café a komunitných podujatí.

Tieto opatrenia, zamerané na boj proti diskriminácii, spolu s osvietenskými kampaňami a aktivitami podporujúcimi toleranciu, významne prispeli k zlepšeniu vnímania cudzincov v slovenskej spoločnosti.

Príspevok intervencií AMIF v oblasti integrácie

V rámci špecifického cieľa 2 - Integrácia/legálna migrácia boli realizované nasledovné intervencie:

Priorita P4: Podpora integrácie prostredníctvom služieb

- Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), Projekt: Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fázy VIII, IX a X), Obdobie realizácie: 01.01.2016 – 31.10.2023, Schválená výška grantu: 4 603 173,86 €
- Liga za ľudské práva, Projekt: Právna poradňa pre pobyt a občianstvo, Obdobie realizácie: 01.12.2015 – 31.12.2016, Schválená výška grantu: 74 717,18 €
- Slovenská katolícka charita, Projekt: Rafael III., Obdobie realizácie: 01.12.2015 – 30.11.2016, Schválená výška grantu: 411 068,20 €
- Marginal, Projekt: STEP 3, Obdobie realizácie: 01.12.2016 – 31.12.2019, Schválená výška grantu: 1 167 999,55 €
- Slovenská humanitná rada, Projekt: Rifugio, Obdobie realizácie: 01.01.2020 – 31.10.2023, Schválená výška grantu: 1 781 333,33 €

V rámci projektov realizovaných Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) sa realizovali dôležité aktivity zamerané na podporu informovanosti a začlenenie cudzincov do spoločnosti. Projekty boli zamerané na poskytovanie komplexného poradenstva a služieb pre občanov tretích krajín, vrátane maloletých migrantov bez sprievodu. V rámci týchto aktivít sa cudzincom poskytovalo právne, sociálne, administratívne a kultúrne poradenstvo, pracovné poradenstvo, ako aj jazykové a rekvalifikačné kurzy. Cieľom bolo zlepšiť ich sociálnu a ekonomickú integráciu, čoho výsledkom bolo zvýšenie ich samostatnosti a lepšie zapojenie do pracovného trhu.

Jedným z hlavných prínosov týchto projektov bolo zvýšenie informovanosti cudzincov o ich právach a povinnostiach, čím sa predišlo mnohým rizikám spojeným s neznalosťou legislatívy. Jazykové kurzy, ktoré navštevovali tisíce cudzincov, pomohli prekonať jazykové bariéry a zlepšili ich možnosti komunikácie a uplatnenia sa v každodennom živote. Pracovné poradenstvo a rekvalifikačné kurzy zase prispeli k lepšiemu uplatneniu cudzincov na trhu práce, čím sa zvýšila ich ekonomická nezávislosť. Sociokultúrne poradenstvo a podpora kultúrnych mediátorov pomohli zlepšiť súdržnosť medzi cudzincami a majoritnou spoločnosťou, čím sa znížili riziká sociálneho vylúčenia a zvýšila inklúzia.

Projekt sa tiež významne venoval zraniteľným skupinám, ako sú maloletí bez sprievodu, ktorým bola poskytovaná individuálna podpora zameraná na ich integráciu do spoločnosti. Prínosom bolo aj špecializované poradenstvo prostredníctvom One Stop Shop podujatí, kde cudzinci mohli na jednom mieste získať všetky potrebné informácie o pobyte, zamestnaní a sociálnom zabezpečení. Tieto aktivity významne prispeli k posilneniu kapacít cudzincov zorientovať sa v slovenskom prostredí a zvýšili ich šance na úspešnú integráciu do spoločnosti. Projekty celkovo prispeli k zlepšeniu vzťahov medzi cudzincami a majoritnou spoločnosťou, čo viedlo k zmierňovaniu potenciálnych sociálnych konfliktov a lepšej kohézii v rámci Slovenska.

Ďalší projekt Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 6, realizovaný Ligou za ľudské práva (HRL) v období od decembra 2015 do decembra 2016, sa zameriaval na podporu právnej istoty štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK) a maloletých bez sprievodu prostredníctvom poskytovania právnej pomoci. Cieľom projektu bolo zlepšiť stabilitu pobytu cudzincov, podporiť ich samostatnosť a zapojenie do verejného života, ako aj zabezpečiť ochranu a špecifickú pomoc pre maloletých bez sprievodu. Projekt sa tiež zameriaval na zvýšenie informovanosti verejnosti o otázkach migrácie a integrácie. Aktivity projektu zahŕňali poskytovanie právnej pomoci pre ŠPTK, ktorí potrebovali asistenciu pri vybavovaní povolení na pobyt, žiadostí o občianstvo a riešení otázok týkajúcich sa zamestnania, štúdia a zdravotnej starostlivosti. Osobitná právna pomoc bola poskytnutá maloletým bez sprievodu, vrátane riešenia otázok zlúčenia rodín a azylových procedúr. V rámci zvyšovania informovanosti cieľovej skupiny sa organizovali informačné dni a vydávali informačné materiály. Projekt tiež podporil aktívnu účasť cudzincov na tvorbe verejných politík prostredníctvom iniciatívy „Dajme im hlas“. Aj tento projekt významne prispel k integrácii cudzincov a posilnil ich právnu ochranu, čím zlepšil ich postavenie a stabilitu na Slovensku.

Projekt Rafael III, realizovaný Slovenskou katolíckou charitou od decembra 2015 do novembra 2016, bol zameraný na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku. Cieľom projektu bolo podporiť samostatnosť a sebestačnosť cieľovej skupiny prostredníctvom poskytovania

sociálneho, právneho, administratívneho a psychologického poradenstva, zabezpečenia bývania a základných životných potrieb, a taktiež podporiť ich ekonomickú nezávislosť. Kľúčovým aspektom projektu bola pomoc pri hľadaní zamestnania, pracovné poradenstvo a jazyková príprava, ktoré prispeli k rýchlejšej integrácii na pracovný trh. Medzi hlavné aktivity patrilo poskytovanie komplexného poradenstva v oblasti práva a sociálnych služieb, asistencia pri hľadaní vhodného bývania a poskytovanie finančných príspevkov na ubytovanie a stravu. Cieľová skupina bola ďalej podporená pri hľadaní zamestnania, uznávaní vzdelania a zápise detí do škôl. Osobitná pozornosť bola venovaná sociálnej a kultúrnej integrácii prostredníctvom voľnočasových aktivít a individuálnych integračných plánov. Podobne ako predchádzajúce aj projekt Rafael III prispel k lepšiemu začleneniu osôb s medzinárodnou ochranou do spoločnosti a zlepšil ich prístup k základným službám, zamestnaniu a vzdelaniu.

Občianske združenie Marginal realizovalo projekt „STEP 3“, v partnerstve s ADRA – Adventistickou agentúrou pre pomoc a rozvoj. Projekt prebiehal od decembra 2016 do decembra 2019 a zameriaval sa na podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku. Cieľom projektu bolo poskytovať komplexné poradenstvo a asistenciu v oblasti sociálnych, právnych a kultúrnych záležitostí, zabezpečiť prístup k základným životným potrebám, bývaniu a zdravotnej starostlivosti a podporiť socioekonomickú integráciu prostredníctvom vzdelávania, pracovného poradenstva a jazykových kurzov. Projekt sa tiež sústredil na zvyšovanie právneho povedomia cieľovej skupiny, čím podporil ich samostatnosť. Aktivity projektu zahŕňali poskytovanie sociálneho, právneho a administratívneho poradenstva, asistenciu pri hľadaní bývania a zabezpečenie príspevkov na základné životné potreby a zdravotnú starostlivosť. Dôležitou súčasťou projektu bolo aj pracovné poradenstvo, organizovanie rekvalifikačných kurzov a jazykových kurzov slovenského jazyka. Ďalšou oblasťou bolo organizovanie kurzov sociokultúrnej orientácie a interaktívnych prednášok na podporu integrácie cieľovej skupiny do spoločnosti. Prínosy a dopady projektu boli podobné ako pri predchádzajúcich.

Projekt Rifugio, realizovaný Slovenskou humanitnou radou v období od januára 2020 do októbra 2023, bol zameraný na podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku. Projekt sa sústredil na zlepšenie socio-ekonomickej situácie cieľovej skupiny a podporu ich adaptácie v novom prostredí. Medzi hlavné aktivity patrilo poskytovanie finančnej pomoci na ubytovanie a stravu, sociálne, administratívne a kultúrne poradenstvo, pracovné poradenstvo, psychologická podpora a jazykové vzdelávanie. Projekt sa realizoval v celoslovenskom rozsahu a jeho cieľom bolo zlepšiť celkovú integráciu azylantov a osôb s doplnkovou ochranou. Projekt „Rifugio“ mal výrazný dopad na sociálnu a ekonomickú integráciu osôb s medzinárodnou ochranou na Slovensku. Poskytovaním komplexných služieb, vrátane finančnej podpory, pracovného poradenstva a vzdelávacích kurzov, pomohol stabilizovať životné podmienky cieľovej skupiny a zlepšiť ich šance na trhu práce. Psychologická a zdravotná podpora prispeli k zvládaniu traumy a stresu, čo malo pozitívny vplyv na celkovú adaptáciu. Okrem toho projekt pomohol zlepšiť povedomie verejnosti o problematike integrácie cudzincov, čím vytvoril priaznivejšie prostredie pre ich dlhodobé začlenenie do spoločnosti.

Priorita P5: Identifikácia možných oblastí intervencií pre integračné opatrenia

- Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Projekt: Výskum integrácie cudzincov - bariéry, nástroje, postoje, Obdobie realizácie: 01.01.2020 – 31.03.2022, Schválená výška grantu: 223 397,05 €

Cieľom tohto projektu bolo identifikovať dostupné integračné služby poskytované verejnou správou, analyzovať postoje majoritnej spoločnosti a cudzinci s udeleným pobytom, a na základe zistení formulovať odporúčania pre zlepšenie integračných politík.

V rámci výskumu bola mapovaná dostupnosť služieb v kľúčových oblastiach, ako sú bývanie, vzdelávanie a právne poradenstvo, prostredníctvom dotazníkov a kvalitatívnych rozhovorov. Výskum tiež zameriaval na vnímanie integrácie samotnými cudzincami a na analýzu bariér, s ktorými sa stretávajú pri využívaní integračných služieb. Zároveň sa skúmali názory majoritnej populácie a ich predsudky voči cudzincom, čo umožnilo identifikovať oblasti, kde sú stereotypy najvýraznejšie a ako ovplyvňujú integračný proces.

Projekt úspešne dosiahol svoje plánované ciele, vrátane realizácie 5 výskumov a návrhu 91 opatrení na zlepšenie integračných služieb, čo predstavuje plnenie na 151 %. Zistenia výskumu boli následne prezentované tvorcom politík a verejným inštitúciám prostredníctvom advokačných aktivít, čím sa zvýšila pravdepodobnosť implementácie navrhnutých opatrení do praxe.

Dopad projektu spočíval v detailnej analýze integračných služieb na regionálnej úrovni a v lepšom pochopení bariér, ktorým cudzinci na Slovensku čelia. Výsledky projektu prispeli k diskusii o integrácii a upozornili na potrebu zlepšenia politík a verejných postojov, čím poskytli pevný základ pre zlepšenie integračných procesov v budúcnosti.

Priorita P6: Zapojenie národných/regionálnych/miestnych autorít v oblasti integrácie prostredníctvom posilnenia ich kapacít

- Liga za ľudské práva, Projekt: KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni, Obdobie realizácie: 01.01.2018 – 31.03.2021, Schválená výška grantu: 652 919,10 €

Cieľom tohto projektu bolo podporiť integráciu cudzincov na úrovni samospráv prostredníctvom tvorby alebo revízie integračných plánov a zlepšenia odborných a koordinačných kapacít miestnych aktérov. Projekt sa zameriaval na zdieľanie dobrej praxe, budovanie odborných zručností a zlepšenie prístupu migrantov k integračným službám poskytovaným samosprávami.

Projekt zahŕňal širokú cieľovú skupinu, ktorá zahŕňala predstaviteľov miestnej územnej samosprávy, lokálnych aktérov integrácie, zamestnávateľov, mimovládne organizácie, pedagogických pracovníkov a obyvateľov zapojených miest. Aktivity projektu sa zameriavali na tvorbu nových a revízií existujúcich integračných stratégií, vzdelávacie a tréningové aktivity zamerané na interkultúrne a právne aspekty, rozvoj komunikačných zručností pre samosprávy, sieťovanie aktérov a tvorbu informačných materiálov na podporu integrácie migrantov.

Projekt KapaCITY významne prispel k zlepšeniu pripravenosti miestnych samospráv reagovať na potreby migrantov a posilnil ich odborné kapacity pri poskytovaní integračných služieb. Sieťovanie a zdieľanie dobrej praxe medzi lokálnymi aktérmi umožnilo efektívnejšiu koordináciu integračných opatrení, čím sa zlepšila pripravenosť komunít na integráciu migrantov a predchádzanie sociálnym napätiam. Celkovo projekt naplnil ciele národného programu AMIF v oblasti integrácie a posilnil miestne politiky a mechanizmy na podporu migrácie.

Priorita P12: Opatrenia zamerané na implementáciu Akčného plánu na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín

- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Projekt: Tvorba odporúčaných a štandardných postupov pre výkon prevencie a včasnej intervencie v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín, Obdobie realizácie: 11.07.2018 – 30.09.2021, Schválená výška grantu: 499 331,80 €

Projekt MZ SR sa zameriaval na zlepšenie prístupu migrantov k zdravotnej starostlivosti. Cieľom projektu bolo vytvoriť a implementovať štandardizované postupy pre prevenciu a včasnú intervenciu v súvislosti s migráciou, a tým zlepšiť odbornosť a pripravenosť zdravotníckych pracovníkov na riešenie špecifických potrieb migrantov. Projekt sa sústredil na analýzu dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK), návrh štandardných postupov pre zdravotnú starostlivosť, a ich implementáciu do praxe prostredníctvom školení a webového portálu „e-health migration SK“. Dôležitou súčasťou projektu bola aj tvorba odporúčaní na zlepšenie prevencie a včasnej intervencie pre zraniteľné skupiny migrantov, vrátane tehotných žien a detí.

Projekt výrazne prispel k zlepšeniu zdravotnej starostlivosti pre migrantov na Slovensku, zavedením nových štandardov a zvýšením povedomia o špecifických zdravotných potrebách tejto cieľovej skupiny. Tieto štandardizované postupy podporili lepšiu prevenciu a manažment zdravotných problémov u migrantov, čo má potenciál viesť k dlhodobjšiemu zlepšeniu kvality zdravotnej starostlivosti pre túto skupinu obyvateľstva.

Z uvedeného prehľadu projektov je zrejmé, že prioritou programu bola na zabezpečení a poskytovaní služieb pre cieľovú skupinu, t. z. pre štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na pobyt. V rámci priority 4 tak bolo realizovaných celkom 7 projektov, pričom celková výška schváleného grantu týchto projektov predstavuje 85% zo celkovej výšky schváleného grantu všetkých projektov v rámci ŠC 2. V ostatných prioritách (P5, P6 a P12) bol realizovaný jeden projekt v každej prioritě.

Zhodnotenie plnenia cieľových hodnôt ukazovateľov a cieľov programu ŠC2

Ex post hodnotenie implementácie národného programu AMIF ukazuje, že najmä v oblasti podpory integrácie sa dosiahli mimoriadne výsledky. Najvýraznejšie úspechy boli zaznamenané v poskytovaní služieb štátnym príslušníkom tretích krajín, kde počet osôb, ktoré dostali pomoc prostredníctvom integračných opatrení, ďaleko prekročil cieľovú hodnotu stanovenú na 29 000 osôb. V skutočnosti bolo podporených až 82 366 osôb, čo predstavuje 284,02 % plnenie cieľa. Tento vysoký počet podporených osôb je dôkazom efektívnej implementácie projektov zameraných na integráciu, ktoré poskytovali širokú škálu služieb vrátane právneho, sociálneho a vzdelávacieho poradenstva, jazykových kurzov a pomoci s adaptáciou na pracovný trh a v spoločensko-kultúrnom živote. Vysoká miera plnenia tohto ukazovateľa indikuje splnenie cieľov Priority 4 - Podpora integrácie prostredníctvom služieb.

Na druhej strane, hodnotenie pokroku v oblasti tvorby politických rámcov pre integráciu ŠPTK odhaľuje, že v tejto oblasti neboli dosiahnuté cieľové hodnoty indikátorov. Cieľová hodnota indikátora sledujúceho počet miestnych, regionálnych a národných politických rámcov/opatrení/nástrojov, ktoré sú k dispozícii na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín a do ktorých je zapojená občianska spoločnosť, spoločenstvá migrantov, ako aj všetky relevantné zainteresované strany vďaka opatreniam podporeným z tohto fondu bola v programe stanovená na 60 rámcov pričom počas implementácie bolo vytvorených len 35, čo predstavuje 58,33 % plnenie cieľa. Tento výsledok naznačuje, že hoci program prispel k zlepšeniu politických opatrení a mechanizmov na podporu integrácie, existuje stále priestor na zlepšenie, najmä pokiaľ ide o zapojenie miestnych a regionálnych autorít do tvorby týchto rámcov. Ciele priority 6 programu AMIF - zapojenie národných/regionálnych/miestnych autorít v oblasti integrácie prostredníctvom posilnenia ich kapacít - tak možno označiť len za čiastočne splnené.

Z pohľadu vyhodnotenia je problematickou prioritou č. 12 - opatrenia zamerané na implementáciu Akčného plánu na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, a to najmä z dvoch dôvodov: 1) V programe nie je definovaný žiadny ukazovateľ s jasným previazaním na túto prioritu. 2) Akčný plán na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín obsahuje celý rad opatrení zameraných na rôzne oblasti (Opatrenia pred odchodom/pred príchodom, Trh práce a odborné vzdelávanie, Prístup k základným službám, Aktívna účasť a sociálne začlenenie, Nástroje na koordináciu, financovanie a monitorovanie) avšak z programu AMIF bola financovaná len 1 intervencia zameraná na zlepšenie prístupu migrantov k zdravotnej starostlivosti, cieľom ktorej bola tvorba odporúčaných a štandardných postupov pre výkon prevencie a včasnej intervencie v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. Vzhľadom na uvedené, nie je možné zhodnotiť mieru splnenia cieľov v nadväznosti na prioritu č. 12.

Rovnako nie je na úrovni programu definovaný žiadny ukazovateľ v nadväznosti na prioritu č. 5 - identifikácia možných oblastí intervencií pre integračné opatrenia prostredníctvom aktivít založených na výskume. Z textu programu vyplýva, že výsledkom intervencií programu bude identifikácia najmenej 3 oblastí integrácie, kde by národné alebo EÚ financovanie prinieslo najväčšiu pridanú hodnotu. V rámci tejto priority bol implementovaný 1 projekt so zameraním na výskum integrácie cudzincov, výstupom ktorého je aj publikácia Slovensko a migrácia - hľadanie ciest k spoluzitiu²⁰, ktorá obsahuje 20 odporúčaní pre zlepšenie integrácie cudzincov. Ciele s ohľadom na prioritu č. 5 tak možno označiť ako splnené.

²⁰ **Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK).** (2022). *Slovensko a migrácia: Hľadanie ciest k spoluzitiu*. <https://cvek.sk/slovensko-a-migracia-hladanie-ciast-k-spoluzitiu/>

o administratívnom vyhostení a zabezpečila zosúladienie slovenského právneho rámca s európskymi normami. Cieľom bolo zefektívniť návratový proces, pričom sa kladol dôraz na rýchle a dôstojné zaobchádzanie s navrátilcami bez ohľadu na to, či išlo o dobrovoľné alebo nútené návraty.

V nasledujúcich rokoch (2015 – 2016) Slovenská republika pokračovala v implementácii návratovej smernice, pričom sa zvyšoval dôraz na efektívnosť nútených návratov, najmä prostredníctvom posilnenej spolupráce s medzinárodnými organizáciami ako Frontex. V rámci readmisných dohôd prebehli rokovania s krajinami ako Ukrajina, Gruzínsko a Azerbajdžan.

Roky 2020 a 2021 priniesli zásadné zmeny v dôsledku pandémie COVID-19, ktorá dočasne pozastavila vykonávanie rozhodnutí o návrate. Hoci sa počty nútených návratov znížili, legislatívny rámec sa naďalej rozvíjal a posilňovali sa kapacity na realizáciu nútených návratov, ako aj opatrenia na zvýšenie efektívnosti návratových operácií.

V roku 2022, pod vplyvom vojny na Ukrajine, došlo k výraznému poklesu počtu nútených návratov na Ukrajinu, ktorá bola v predchádzajúcich rokoch jednou z hlavných cieľových krajín návratu. Naopak, nárast zaznamenali dobrovoľné návraty, pri ktorých Slovensko prvýkrát využilo služby agentúry Frontex.

Príspevok fondu k podpore opatrení týkajúcich sa konaní o návrate

Jedným z cieľov národného programu AMIF na Slovensku je podporiť efektívny proces návratu prostredníctvom zabezpečenia plynulého priebehu návratu, ktorý je založený na cielenej pomoci poskytovanej každému zaistenému migrantovi. Zároveň sa kladie dôraz na odborný prístup policajtov, ktorí sa podieľajú na procese návratu. Program sa zameriava na poskytovanie dostupných a kvalitných služieb v rámci nútených aj dobrovoľných návratov, pričom osobitná pozornosť sa venuje zraniteľným skupinám. Zaistení štátni príslušníci tretích krajín, ktorí čakajú na vyhostenie, sa nachádzajú v špecifickej životnej situácii, a preto je nevyhnutné im poskytovať sociálnu, psychologickú a právnu pomoc, ako aj materiálnu podporu.

Významným príspevkom fondu v uvedenej oblasti je financovanie projektov **KOMPAS I, II a III**, ktoré boli realizované Slovenskou humanitnou radou a mali spoločný cieľ zlepšiť životné podmienky štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK) zadržovaných v ÚPZC (útvoroch policajného zaistenia pre cudzincov), so zameraním na zraniteľné skupiny, ako sú ženy, deti a staršie osoby. Medzi hlavné aktivity projektov patrilo poskytovanie sociálneho a psychologického poradenstva, voľnočasových aktivít, vzdelávania, materiálnej pomoci a zdravotnej starostlivosti, všetko so zámerom znížiť stres, zlepšiť adaptáciu a zabezpečiť dôstojné podmienky počas zadržania. V rámci všetkých troch projektov bolo poskytnuté poradenstvo celkovo 7 835 osobám, pričom projekty tiež ponúkli podporu pri reintegrácii po prepustení. Postupne sa rozšíril dosah a spektrum služieb, čo výrazne prispelo k zlepšeniu starostlivosti o zraniteľné skupiny a zlepšeniu celkovej kvality života zadržaných osôb, najmä v oblasti psychického zdravia a vzdelávania. Projekty KOMPAS tak priamo podporili humánne zaobchádzanie so zadržanými počas ich pobytu v zariadeniach a prispeli k ich lepšej pripravenosti na proces návratu. Znížením psychického stresu a zlepšením životných podmienok projekty napomohli plynulejším prechodom počas dobrovoľných aj nútených návratov, čím prispeli k cieľom Slovenska v rámci AMIF pri zabezpečovaní dôstojných a udržateľných návratov neregulárnych migrantov.

5.1.3.2. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k účinnému vykonávaniu opatrení v oblasti návratu (dobrovoľného alebo núteného) a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

Vývoj v oblasti vykonávania opatrení v oblasti návratu

V oblasti vykonávania jednotlivých opatrení v oblasti návratu je preferovaným spôsobom návratu asistovaný dobrovoľný návrat, zatiaľ čo nútené návraty sa riadili národnými a európskymi predpismi, predovšetkým smernicou 2008/115/ES o návratoch.

Dobrovoľné návraty, ktoré sú preferovanou formou návratu aj v rámci migračnej politiky Slovenskej republiky, boli podporované prostredníctvom programu asistovaných dobrovoľných návratov (ADN), ktorý realizuje Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM). Tento program poskytuje migrantom možnosť vrátiť sa do svojich domovských krajín s podporou a často zahŕňa aj reintegračnú pomoc na zabezpečenie udržateľného návratu.

V roku 2014 sa uskutočnilo 57 asistovaných dobrovoľných návratov, pričom reintegračnú pomoc dostalo 30 osôb. Tieto návraty sa stali súčasťou širšieho migračného rámca, ktorý preferoval dobrovoľné návraty pred nútenými návratmi.

V roku 2015 sa počet dobrovoľných návratov zvýšil na 92, pričom väčšina návratov smerovala do krajín ako Kosovo a Irak. Reintegračná pomoc bola poskytnutá migrantom v Gruzínsku, Kosove, Mexiku a ďalších krajinách. Tento rast pokračoval aj v roku 2016, keď sa vrátilo 1 094 osôb, z ktorých 116 využilo asistované návraty.

Pandémia COVID-19 v rokoch 2020 a 2021 spôsobila výrazný pokles dobrovoľných návratov. V roku 2021 sa uskutočnilo len 9 asistovaných dobrovoľných návratov, čo predstavovalo dramatický pokles v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Rok 2022 však priniesol výrazné zotavenie, keď sa asistované dobrovoľné návraty zvýšili na 81. Tento nárast bol spôsobený uvoľnením pandemických opatrení a obnovením leteckých spojení, pričom najčastejšími krajinami návratu boli Turecko a Tunisko.

Nútené návraty sú realizované v súlade s európskymi a národnými predpismi a Slovensko v tomto procese aktívne spolupracovalo s agentúrami ako Frontex. V roku 2014 sa uskutočnilo 275 nútených návratov. V nasledujúcom roku sa tento počet zvýšil na 560, pričom väčšina navrátilcov pochádzala z tretích krajín ako Ukrajina a Irak.

Pandémia COVID-19 mala zásadný vplyv na nútené návraty, keď v roku 2020 došlo k poklesu ich počtu o 32 % (z 283 na 193). V roku 2021 sa počet nútených návratov zvýšil na 298, pričom navrátilci pochádzali najmä z Ukrajiny, Pakistanu a Afganistanu. V roku 2022 však opäť došlo k výraznému poklesu, pričom sa zrealizovalo len 94 nútených návratov, čo bolo spôsobené najmä pozastavením návratov na Ukrajinu.

Reintegračné opatrenia sa ukázali ako dôležitý nástroj pre udržateľnosť návratov. IOM poskytovala materiálnu a sociálnu podporu migrantom, ktorí sa vrátili do svojich domovských krajín, čím pomáhala zabrániť ich opätovnému návratu do neregulárnej migrácie. V roku 2015 dostalo reintegračnú pomoc 92 migrantov. Tieto opatrenia sa v nasledujúcich rokoch rozšírili, pričom v roku 2021 bola reintegračná pomoc poskytnutá 28 navrátilcom.

Slovenská republika kladla dôraz na spoluprácu s tretími krajinami prostredníctvom readmisných dohôd, ktoré umožňovali návraty neregulárnych migrantov do krajín ich pôvodu. V rokoch 2014 až 2022 prebehla implementácia readmisných dohôd s krajinami ako Ukrajina, Gruzínsko a Azerbajdžan. V roku 2022 Slovensko prvýkrát využilo návratové kapacity agentúry Frontex, čo zjednodušilo realizáciu návratov prostredníctvom medzinárodnej spolupráce.

Príspevok fondu k účinnému vykonávaniu opatrení v oblasti návratu

Fond AMIF významne prispel k posilneniu návratovej politiky Slovenska a k efektívnejšiemu riadeniu migračných tokov a to najmä financovaním nasledovných intervencií:

Projekty Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) – Dobrovoľné návraty

V oblasti dobrovoľných návratov boli realizované tri projekty zamerané na asistované dobrovoľné návraty migrantov a ich reintegráciu v krajine pôvodu. Tieto projekty zahŕňali komplexnú podporu pre migrantov počas návratu i po návrate, vrátane pred-odchodových konzultácií, poskytovania finančnej pomoci, logistiky návratu a reintegračnej podpory. Úspech projektov spočíval najmä v tom, že väčšina plánovaných hodnôt ukazovateľov bola prekročená. Počet registrovaných žiadateľov o dobrovoľný návrat a počet skutočne realizovaných návratov prekonal plánované hodnoty. Aj keď boli zaznamenané menšie výzvy v oblasti informovania cieľovej skupiny migrantov, projekty významne prispeli k zníženiu počtu nelegálne sa zdržiavajúcich migrantov v SR a podporili ich reintegráciu v krajine pôvodu. Reintegračné opatrenia zároveň pomohli znížiť riziko opätovnej nelegálnej migrácie tým, že poskytli migrantom finančnú a materiálnu podporu na udržateľné znovuzapojenie sa do spoločnosti. Tieto projekty nielenže podporili humanitárny a dôstojný návrat migrantov, ale prispeli aj k zlepšeniu spolupráce medzi slovenskými orgánmi a medzinárodnými organizáciami v oblasti návratových politík.

Projekty Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR – Nútené návraty

V oblasti nútených návratov sa realizovali tri projekty zamerané na efektívne riadenie návratových operácií a zabezpečenie dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nelegálne zotrvali na území Slovenska. Tieto projekty zahŕňali logistickú podporu návratov, tlmočnicke a prekladateľské služby, zabezpečenie náhradných cestovných dokladov a asistencia počas prevozu do krajiny pôvodu. Výsledky projektov ukazujú úspech najmä v oblasti počtu realizovaných návratov a vybavenia náhradných cestovných dokladov, čo prispelo k zlepšeniu kvality poskytovaných služieb a ochrane ľudských práv navrátilcov. Projekty takisto prispeli k posilneniu spolupráce so zahraničnými orgánmi a k lepšej koordinácii medzi národnými a medzinárodnými subjektmi v oblasti návratovej politiky. Hoci sa niektoré projekty stretli s výzvami pri identifikácii a návrate zraniteľných osôb, celkový dopad projektov bol pozitívny. Projekty významne zlepšili infraštruktúru a kapacity Slovenska v oblasti riadenia nútených návratov a posilnili právny a organizačný rámec pre realizáciu takýchto operácií.

Program AMIF tak zohral kľúčovú úlohu v zlepšení návratovej politiky Slovenskej republiky. Projekty financované z tohto fondu podporili komplexný prístup k riešeniu dobrovoľných aj nútených návratov migrantov. V prípade dobrovoľných návratov fond umožnil realizáciu udržateľných reintegračných opatrení, ktoré znižujú pravdepodobnosť opätovnej migrácie. Nútené návraty boli efektívnejšie a ľudsky dôstojné, pričom dôraz sa kladol na kvalitu a bezpečnosť celého procesu. Projekty tiež prispeli k zníženiu počtu nelegálnych migrantov na území Slovenska a posilnili inštitucionálne kapacity slovenských orgánov, čo viedlo k efektívnejšiemu riadeniu návratov.

5.1.3.3. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k posilňovaniu praktickej spolupráce medzi členskými štátmi a/alebo s orgánmi tretích krajín týkajúcej sa opatrení v oblasti návratu a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

Jedným z kľúčových prvkov tejto spolupráce je aktívna účasť Slovenska na zasadnutiach Expertnej skupiny pre návraty (Return Expert Group – REG), ktorá bola zriadená pod hlavičkou Európskej migračnej siete (EMN). Táto platforma umožňuje zdieľanie praktických skúseností, informácií a osvedčených postupov v oblasti nútených a dobrovoľných návratov medzi členskými štátmi EÚ, Nórskom, Európskou komisiou a agentúrou FRONTEX. AMIF podporil aktivity Slovenska v tejto oblasti

tým, že umožnil lepšiu koordináciu a účasť expertov z ÚHCP P PZ (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru) na týchto medzinárodných stretnutiach.

Ďalším príkladom spolupráce je Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), ktorá spolupracuje na medzinárodnej úrovni s viacerými významnými partnermi. Ako súčasť systému OSN od roku 2016 úzko spolupracuje s členskými štátmi OSN pri riešení migračných výziev. V rámci Európskej únie kooperuje s Európskou komisiou a agentúrou FRONTEX, najmä v oblasti návratovej politiky, reintegrácie a humanitárnych presídlení. Medzi jej ďalších kľúčových partnerov patrí Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) a Medzinárodná organizácia práce (ILO), pričom spolupracuje na ochrane práv utečencov a pracovných migrantov. IOM tiež úzko spolupracuje s neziskovými organizáciami a akademickými inštitúciami na poskytovaní pomoci migrantom, zlepšovaní migračných politík a výskume. V rámci programov asistovaného dobrovoľného návratu a reintegrácie IOM koordinuje návraty a reintegráciu migrantov s krajinami pôvodu.

Aj Slovenská humanitná rada, ako jeden z prijímateľov programu AMF spolupracuje na medzinárodnej úrovni s viacerými významnými partnermi. V oblasti medzinárodnej spolupráce týkajúcej sa návratovej politiky, Slovenská humanitná rada (SHR) spolupracuje najmä s medzinárodnými organizáciami, ako sú UNHCR (Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov) a Európska agentúra pre azyl (EUAA). V rámci tejto spolupráce SHR prispieva k zabezpečeniu humánnych a efektívnych návratových procesov pre žiadateľov o azyl, najmä prostredníctvom projektov zameraných na pomoc utečencom a integráciu navrátilcov do spoločnosti. SHR sa podieľa na vytváraní metodík a tréningových materiálov pre pracovníkov, ktorí sú zapojení do návratového procesu, čím prispieva k lepšiemu porozumeniu návratovej politiky a zabezpečeniu dôstojných podmienok pre navrátilcov. Medzinárodná spolupráca je podporovaná aj prostredníctvom účasťou SHR na platformách, kde sa vymieňajú skúsenosti a osvedčené postupy medzi krajinami EÚ v oblasti dobrovoľných a nútených návratov.

Samotný program AMIF podporuje spoluprácu v oblasti návratov len nepriamo. V rámci Národného cieľa 3 – Spolupráca pre návraty neboli naplánované ani realizované žiadne konkrétne opatrenia alebo projekty financované z AMIF. Efektívny monitorovací systém v oblasti návratov je však národnou prioritou Slovenska, ktorá je financovaná zo štátneho rozpočtu. Tento systém je zameraný na pravidelný monitoring návratov v súlade s požiadavkami Návratovej smernice (2008/115/ES) a jeho cieľom je zabezpečiť humánnu a efektívnu priebeh návratových operácií.

5.1.3.4. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k budovaniu kapacity na návrat a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?

Intervencie zamerané na budovanie kapacít v oblasti návratov, financovaná z AMIF-u, pozostávala z troch projektov realizovaných postupne v rokoch 2016 až 2021. Tieto projekty nadväzovali na seba a ich spoločným cieľom bolo zvýšiť efektívnosť návratového systému Slovenskej republiky prostredníctvom školení príslušníkov Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR (UHCP). Projekty sa zameriavali na rozšírenie odborných znalostí v oblasti legislatívy týkajúcej sa nútených návratov, administratívneho vyhostenia a postupov pri zaistení cudzincov.

Školenia sa konali pravidelne počas trvania jednotlivých projektov a ich cieľom bolo zlepšiť praktickú aplikáciu legislatívy v procese návratov. Policajti absolvovali školenia, ktoré zahŕňali právne aspekty nútených návratov, postupy eskorty cudzincov, ako aj riešenie modelových situácií. Celkovo bolo preškolených viac než 780 policajtov UHCP. Intervencia tiež zahŕňala školenia zamestnancov zastupiteľských úradov SR v tretích krajinách, ktoré posilnili ich schopnosti pri spolupráci v návratových operáciách.

Napriek tomu, že projekty výrazne prispeli k zlepšeniu kvalifikácie policajtov a diplomatov zodpovedných za nútené návraty, do budovania kapacít v oblasti návratov neboli zapojené iné relevantné subjekty, ako napríklad Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) alebo Slovenská humanitná rada, ktoré dlhodobo pôsobia v oblasti návratov. Tieto organizácie majú potenciál

významne prispieť k rozšíreniu dopadu a efektivity podobných intervencií, najmä v oblastiach asistovaných dobrovoľných návratov a ochrany práv navrátilcov.

Intervencia zameraná na budovanie kapacít prispela k výraznému zlepšeniu schopností policajtov UHCP v oblasti nútených návratov a zefektívneniu riadenia migračných tokov na Slovensku. Aj keď sa projekty primárne sústredili na príslušníkov UHCP, existuje potenciál na rozšírenie spolupráce s ďalšími organizáciami pôsobiacimi v tejto oblasti, ako sú IOM a SHR, ktoré by mohli posilniť udržateľnosť a rozsah týchto intervencií v budúcnosti. Výraznejšie zapojenie takýchto subjektov by mohlo zvýšiť komplexnosť prístupu a prispieť k napĺňaniu cieľov slovenskej návratovej politiky a k zlepšeniu celkovej koordinácie návratových operácií na národnej aj medzinárodnej úrovni.

Táto intervencia celkovo posilnila odborné kapacity v oblasti návratova, čím prispela k efektívnejšiemu vykonávaniu návratových operácií, no otvára sa priestor aj pre širšie zapojenie ďalších aktérov, čo by mohlo ešte viac zvýšiť efektivitu a dopad takýchto programov v budúcnosti.

5.1.4. Ako prispel fond k posilňovaniu solidarity a rozdelenia zodpovednosti medzi členskými štátmi, najmä so zreteľom na tie členské štáty, ktoré sú najviac zasiahnuté migračnými a azylovými tokmi, a to aj prostredníctvom praktickej spolupráce?

Podľa pôvodného národného programu Slovenská republika neplánovala implementovať žiadne aktivity v rámci premiestňovania (relokácie) v rámci AMIF. Situácia sa zmenila po revízii národného programu na konci roka 2015. V druhej polovici roka 2016 SR premiestnila 9 osôb z Grécka. Premiestnenia boli uskutočnené v súlade s Rozhodnutím Rady 1523/2015 a boli zahrnuté do účtov za finančný rok 2017.²¹

V nasledovných rokoch neboli v rámci národného programu AMIF plánované ani implementované žiadne iné aktivity v rámci špecifického cieľa 4 - Solidarita ani v rámci národného cieľa 1 - Premiestňovanie. Hodnota ukazovateľov Počet žiadateľov a príjemcov medzinárodnej ochrany presunutých z jedného členského štátu do druhého s podporou fondu a Počet projektov spolupráce s inými členskými štátmi na posilnenie solidarity a zdieľania zodpovednosti medzi členskými štátmi podporovaných fondom na úrovni programu je 0.

5.1.4.1. Ako prispel fond k presunu žiadateľov o azyl [premiestneniu podľa rozhodnutí Rady (EÚ) 2015/1523(1) a (EÚ) 2015/1601 (2)]?

Podľa pôvodného národného programu Slovenská republika neplánovala implementovať žiadne aktivity v rámci premiestňovania (relokácie) v rámci AMIF. Situácia sa zmenila po revízii národného programu na konci roka 2015. V druhej polovici roka 2016 SR premiestnila 9 osôb z Grécka. Premiestnenia boli uskutočnené v súlade s Rozhodnutím Rady 1523/2015 a boli zahrnuté do účtov za finančný rok 2017.

5.1.4.2. Ako prispel fond k presunu osôb pod medzinárodnou ochranou medzi členskými štátmi?

V reakcii na narastajúci migračný tlak na niektoré členské štáty EÚ sa Slovensko zapojilo do viacerých solidárnych opatrení, hoci si zachovalo selektívny prístup k účasti na relokačných a transferových programoch EÚ. Tieto aktivity boli v súlade s širším rámcom zdieľania záťaže v celej EÚ a zároveň reflektovali národné priority a kapacity Slovenskej republiky.

²¹ **Ministerstvo vnútra SR.** (2017). *Správa o vykonávaní týkajúca sa Fondu pre azyl, migráciu a integráciu. Interný dokument.*

Ako významný prejav solidarity Slovensko v roku 2015 začalo pomáhať Rakúsku poskytovaním dočasného ubytovania pre žiadateľov o azyl na základe Memoranda o porozumení, podpísaného v júli 2015. Dohoda umožnila ubytovanie až 500 žiadateľov o azyl z Rakúska v účelovom zariadení Slovenskej technickej univerzity v Gabčíkove. Do konca roka 2015 zariadenie využilo 743 osôb. Spolupráca zahŕňala poskytovanie ubytovania a stravy, pričom Rakúsko zabezpečovalo sociálne služby v zariadení.

Slovensko sa do oficiálneho relokačného programu pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu v roku 2015 nezapojilo. Avšak prispelo vysielaním expertov na pomoc pri azylových procesoch v prvotných krajinách ako Taliansko a Grécko, v spolupráci s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO). Napríklad v októbri 2015 Slovensko vyslalo jedného experta na dublinské konania do Talianska. Slovenskí experti sa tiež zúčastnili ďalších misií, ako napríklad hodnotení azylových systémov v Poľsku, Maďarsku a Bulharsku.

V roku 2016 Slovensko pokračovalo v poskytovaní ubytovania rakúskym žiadateľom o azyl v Gabčíkove, kde bolo ubytovaných približne 1 220 osôb. Táto pomoc bola opakovane ocenená rakúskymi predstaviteľmi. Účasť Slovenska v EASO sa v roku 2016 prehĺbila, pričom slovenskí experti boli viackrát vyslaní do Talianska a Grécka, kde prispievali k fungovaniu tzv. „hotspots“, ktoré čelili najväčšiemu migračnému tlaku. Celkovo sa uskutočnilo osem vyslaní, čím Slovensko prispelo k spoločnému úsiliu EÚ, aj keď mimo samotného relokačného programu.

Slovensko počas svojho predsedníctva v Rade EÚ v roku 2016 predstavilo koncept tzv. „flexibilnej solidarity“. Na základe tohto konceptu sa Slovensko dobrovoľne zaviazalo prijať 100 osôb z Grécka a Talianska. V máji 2016 Slovensko prijalo prvé tri osoby, pričom sa zameralo na zraniteľné skupiny, ako sú osamelé ženy s deťmi.

Do roku 2017 Slovensko prijalo celkovo 16 osôb z Grécka, čím splnilo svoje sľuby v rámci relokačného programu. Ďalší proces sa však zastavil kvôli nezhodám ohľadom dokumentácie a spôsobilosti navrhovaných osôb. Hoci Slovensko v roku 2017 vydalo tri ďalšie prísluby na prijatie 30 osôb, grécke a talianske orgány neboli schopné splniť požiadavky Slovenska, a preto nedošlo k žiadnym novým relokáciám.

Významnou udalosťou v roku 2017 bolo zamietnutie žaloby Slovenska proti povinným kvótam na prerozdelenie migrantov Súdnym dvorom Európskej únie. Slovensko toto rozhodnutie akceptovalo, avšak svoj postoj k povinným prerozdeleným mechanizmom nezmenilo. Krajiny V4, vrátane Slovenska, vyjadrili svoj nesúhlas s tlakom Európskej komisie na plnenie povinných kvót podpisom spoločnej deklarácie.

V roku 2018 sa Slovensko podieľalo na špeciálnom humanitárnom transfere utečencov cez svoje územie, ktoré SR vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009. Odvtedy sa SR nezapojila do žiadnych európskych alebo bilaterálnych relokačných aktivít. Rovnako SR nerealizovala žiadny presídľovací alebo iný program prijímania utečencov z krajín mimo EÚ ani špeciálny humanitárny transfer utečencov cez svoje územie.

5.1.5. Ako prispel fond k podpore členských štátov v riadne opodstatnených núdzových situáciách, ktoré si vyžadujú bezodkladné konanie?

V rámci programu AMIF neboli financované žiadne núdzové situácie, ktoré si vyžadujú bezodkladné konanie.

5.1.5.1. Aký druh núdzových opatrení sa vykonal?

V rámci programu AMIF neboli financované žiadne núdzové situácie, ktoré si vyžadujú bezodkladné konanie.

5.1.5.2. Ako prispeli núdzové opatrenia vykonané v rámci fondu k riešeniu bezodkladných potrieb členského štátu?

V rámci programu AMIF neboli financované žiadne núdzové situácie, ktoré si vyžadujú bezodkladné konanie.

5.1.5.3. Aké boli hlavné výsledky núdzových opatrení?

V rámci programu AMIF neboli financované žiadne núdzové situácie, ktoré si vyžadujú bezodkladné konanie.

5.2. Efektívnosť

Kritérium efektívnosti sa sústreďuje na posúdenie, či boli ciele fondu AMIF dosiahnuté pri primeraných nákladoch vzhľadom na využité finančné a ľudské zdroje. Analýza sa zameriava na nákladovú efektívnosť realizovaných intervencií, pričom porovnáva dosiahnuté výsledky s vynaloženými prostriedkami. Hodnotenie zahŕňa preskúmanie účinnosti opatrení na prevenciu a odhaľovanie nezrovnalostí a podvodov, ako aj celkovú efektívnosť riadiacich a kontrolných mechanizmov pri implementácii programu. Osobitný dôraz je kladený na identifikáciu prípadov dobrej praxe v oblasti finančného riadenia a na analýzu faktorov, ktoré prispeli k efektívnemu využívaniu zdrojov.

5.2.1. Dosiahli sa všeobecné ciele fondu pri primeraných nákladoch?

Program AMIF bol implementovaný na Slovensku s cieľom dosiahnuť všeobecné ciele fondu, zamerané na zlepšenie systémov azylu, integrácie a návratu migrantov. Z hodnotenia vyplýva, že sa tieto ciele dosiahli efektívne, pričom sa adekvátne využívali dostupné finančné a ľudské zdroje. Administratívne kapacity zodpovedného orgánu (Ministerstvo vnútra SR) boli nastavené stabilne, s počtom zamestnancov medzi 9 až 13,11 FTE ročne, čo zabezpečilo primerané riadenie a kontrolu implementácie programu.

Celkové administratívne náklady, vrátane technickej asistencie, predstavovali 12,06 % z rozpočtu AMIF, čo je najvyšší podiel spomedzi analyzovaných krajín. Aj keď sa tento podiel môže zdať vysoký, treba ho hodnotiť v kontexte menšieho celkového rozpočtu programu (14,9 milióna EUR). V porovnaní s krajinami ako Česká republika (7,61 %) či Rakúsko (4,81 %), kde boli alokované vyššie celkové rozpočty, Slovensko vykazuje relatívne vyššie administratívne náklady. Tento pomer je čiastočne odôvodnený tým, že menší program potrebuje podobné riadiace kapacity ako väčšie programy, čo zvyšuje podiel administratívy na celkových nákladoch. Zároveň však bol zabezpečený flexibilný prístup k prispôbovaniu administratívnych nákladov podľa implementačných potrieb, čo prispelo k efektívnemu využívaniu prostriedkov.

Miera čerpania fondov sa počas obdobia 2016 – 2020 pohybovala medzi 70 % a 141 %, čo ukazuje efektívne využívanie prostriedkov. Tento výsledok potvrdzuje, že Slovensko bolo schopné alokované prostriedky adekvátne využiť a dosiahnuť požadované výsledky v rámci programových cieľov, najmä v oblasti integrácie a azylového systému.

V porovnaní s okolitými krajinami, ako je Česká republika či Maďarsko, Slovensko vynaložilo relatívne viac prostriedkov na technickú asistenciu, avšak neznamená to automaticky nižšiu efektívnosť. Administratívne kapacity boli dostatočne pružné na to, aby reagovali na zvýšenú implementačnú záťaž v rokoch s vyšším objemom realizovaných projektov.

Do budúcnosti by mohlo byť prínosné zamerať sa na ďalšie zefektívnenie administratívnych nákladov, čo by umožnilo väčšiu časť prostriedkov priamo alokovať na projektové aktivity. Hoci administratívne výdavky boli vysoké, neovplyvnili zásadným spôsobom dosahovanie cieľov fondu, čo naznačuje, že

program bol schopný dosiahnuť svoje ciele pri primeraných nákladoch, avšak stále zostáva priestor na optimalizáciu.

5.2.1.1. Do akej miery sa výsledky fondu dosiahli pri primeraných nákladoch, pokiaľ ide o použitie finančných a ľudských zdrojov?

Zhodnotenie ukazovateľov efektívnosti, pridanej hodnoty a trvalej udržateľnosti, ako sa uvádza v nariadení (EÚ) č. 514/2014

Program AMIF na Slovensku bol implementovaný s dôrazom na efektívne využívanie dostupných finančných a ľudských zdrojov. Celkové výsledky programu ukazujú, že administratívne kapacity a technická asistencia boli nastavené tak, aby umožnili dosahovanie cieľov programu. V tomto kontexte však treba dbať aj na porovnanie s ostatnými krajinami či programami EŠIF, aby sme lepšie pochopili, ako sa na Slovensku využívali finančné prostriedky na riadenie a implementáciu programu.

Počet ekvivalentov plného pracovného času (FTE) v zodpovednom orgáne, poverenom orgáne a orgáne auditu sa pohyboval medzi 9 a 13,11 FTE ročne počas obdobia 2015 – 2023. Táto stabilita v počte zamestnancov, ktorí sa podieľali na riadení programu, je dôležitým faktorom, pretože naznačuje konzistentné administratívne a manažérske kapacity. Takýto počet zamestnancov umožňoval efektívne plniť úlohy zodpovedného orgánu, vrátane kontroly implementácie projektov, koordinácie s prijímateľmi a monitorovania čerpania fondov. Počet FTE bol navrhnutý tak, aby reflektoval potreby programu, čo potvrdzuje aj stabilná implementácia počas celého obdobia. Kapacity boli flexibilné a umožňovali reagovať na zvýšené nároky v rokoch s vyššou implementačnou aktivitou, najmä v rokoch 2016 a 2020, keď bolo realizovaných viac projektov.

Celkový rozpočet slovenského programu AMIF bol 14 895 775,73 EUR, pričom na technickú asistenciu, ktorá zahŕňa riadenie programu, bolo vynaložených 1 792 061 EUR. To predstavuje podiel 12,03 % z celkového rozpočtu, čo je najvyšší podiel spomedzi analyzovaných krajín. Tento údaj môže na prvý pohľad naznačovať vyššiu mieru nákladov na administratívu v porovnaní s celkovým rozpočtom, avšak tento jav treba posudzovať v kontexte veľkosti programu a špecifických potrieb Slovenska.

Porovnanie výšky výdavkov na technickú asistenciu v pomere k celkovej alokácie programov AMIF v okolitých krajinách je nasledovné:

Krajina	Technická asistencia (EUR)	Celkový rozpočet (EUR)	Pomer (%)
Slovensko		14 895 775,73	12,03 %
Česko ²²	2 874 330,70	37 782 466,35	7,61 %
Maďarsko ²³	2 745 217,36	31 731 224,73	8,65 %
Rakúsko ²⁴	4 549 367,73	94 615 493,00	4,81 %

²² **Ministerstvo vnútra ČR.** (2015). Národný program AMIF. <https://www.mvcr.cz/fondyeu/soubor/np-amif-8-cj-pdf.aspx>.

²³ **Ministerstvo vnútra (HU).** (2020). HU Národný program AMIF. <http://belugyalapok.hu/alapok/sites/default/files/M%C3%B3dos%C3%ADtott%20Nemzeti%20Program%202020.11.26..pdf>.

²⁴ **Spolkové ministerstvo vnútra Rakúska.** (2020). Národný program AMIF. https://www.bmi.gv.at/107/EU_Foerderungen/Finanzrahmen_2014_2020/AMIF/files/Mehrjahresprogramm_AMIF_Version_6_3_de.pdf

Pol'sko²⁵	6 897 029,73	123 179 882,49	5,60 %
-----------------------------	--------------	----------------	--------

Tento vyšší pomer na technickú asistenciu môže naznačovať, že riadenie a administratíva programu na Slovensku si vyžaduje vyššie náklady. Zároveň to však môže byť spôsobené tým, že vzhľadom na menší celkový rozpočet programu v porovnaní s inými krajinami, administratívne náklady tvoria vyšší podiel. Teda, relatívne vysoký podiel technickej asistencie nemusí nutne odrážať neefektivitu, ale skôr odlišnú mierku alokovaných prostriedkov. Na druhej strane, krajiny ako Poľsko a Rakúsko s oveľa väčšími rozpočtami dosahujú nižší pomer výdavkov na technickú asistenciu. To môže naznačovať vyššiu efektivitu riadenia, lepšie nastavené procesy, čo umožňuje alokovať väčší podiel prostriedkov priamo na projekty. Podstatne nižšiu mieru výdavkov na technickú pomoc mali aj vybrané operačné programy financované z EŠIF v programovom období 2014 - 2020, ktoré sú charakterom intervencií podobné programu AMIF. Napríklad Operačný program Efektívna verejná správa²⁶ mal podiel výdavkov na technickú asistenciu 3,70% (13 137 972 EUR z 354 655 437 EUR zo zdrojov ESF) a Operačný program Ľudské zdroje²⁷ 3,02% (90 442 525 EUR z 2 996 457 169 EUR). Pre Zodpovedný orgán na Slovensku môže byť v budúcnosti prínosné zamyslieť sa nad ďalším zefektívnením administratívnych nákladov, aby sa vyšší podiel prostriedkov využil priamo na realizáciu projektových aktivít.

Napriek vyššiemu podielu nákladov na technickú asistenciu bolo dosiahnuté relatívne vysoké čerpanie fondu počas celého obdobia. V rokoch 2016 až 2020 bola miera čerpania fondu medzi 70 % a 141 %, pričom najvyššie čerpanie bolo v roku 2020 (141,96 %), čo ukazuje, že Slovensko efektívne využívalo prostriedky, ktoré mu boli pridelené. Tento pozitívny indikátor naznačuje, že administratívne kapacity zodpovedného orgánu boli primerané na úspešnú implementáciu programu.

Počet vykonaných projektov v rokoch 2016 až 2020 bol celkovo 28. V roku 2016 bolo realizovaných najviac projektov (9), zatiaľ čo v rokoch 2017 a 2018 bol počet projektov nižší (2 projekty). Z hľadiska efektívnosti program dokázal realizovať projekty s rôznou náročnosťou a čerpaním finančných zdrojov, pričom výsledky korelovali s dostupnými administratívnymi kapacitami. Nižší počet projektov v niektorých rokoch môže byť výsledkom potreby optimalizácie projektového cyklu alebo súvisel s prekážkami mimo kontroly zodpovedného orgánu, ako sú napríklad zmeny v legislatíve či zložitosť verejného obstarávania.

Administratívne náklady a technická pomoc vykazovali určitú variabilitu medzi jednotlivými rokmi. V roku 2016 dosiahli 22,72 % z rozpočtu, zatiaľ čo v roku 2018 predstavovali len 0,44 %. Táto flexibilita naznačuje, že náklady na administratívu a technickú asistenciu sa prispôbovali náročnosti jednotlivých fáz implementácie projektu. V rokoch s vyššou implementačnou aktivitou boli administratívne náklady prirodzene vyššie, zatiaľ čo v rokoch, keď bol počet projektov nižší, sa zodpovedajúco znižovali aj administratívne náklady.

Flexibilné prispôbenie týchto nákladov potrebám programu naznačuje, že Slovensko malo schopnosť efektívne riadiť administratívnu záťaž bez nadmerného zaťaženia rozpočtu v rokoch, keď to nebolo potrebné. Takéto nastavenie umožňuje optimalizovať administratívne náklady podľa nárokov implementácie.

Slovensko vykázalo stabilnú implementáciu programu AMIF pri primeraných nákladoch na technickú asistenciu a ľudské zdroje. Miera čerpania a realizácie projektov bola počas väčšiny rokov vysoká, čo naznačuje, že prostriedky boli efektívne využité. Vyšší podiel výdavkov na technickú asistenciu v porovnaní s inými krajinami je potrebné posudzovať v kontexte menšieho celkového rozpočtu

²⁵ **Ministerstvo vnútra a správy, Poľsko.** (2020). Národný program Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF). <https://www.gov.pl/attachment/66356352-559e-462d-886c-a9bc99436435>.

²⁶ **Ministerstvo vnútra SR.** (2023). Operačný program Efektívna verejná správa, verzia 9.0. <https://www.reformuj.sk/wp-content/uploads/2014/11/Opera%C4%8Dn%C3%BD-program-Efekt%C3%ADvna-verejn%C3%A1-spr%C3%A1va-9.0.pdf>.

²⁷ **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.** (2023). Operačný program Ľudské zdroje, verzia 13.0. <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/esf/op-ludske-zdroje/revizia-op/revizia-13.0/op-lz-verzia-13-0.pdf>.

Slovenska a špecifických potrieb administratívneho riadenia. Administratívne náklady boli navyše flexibilne prispôbované potrebám programu, čo prispelo k efektívnej realizácii projektov. Avšak, suverénne najvyšší podiel výdavkov na technickú asistenciu (12,06 %) v porovnaní s okolitými krajinami, kde tento podiel dosahoval hodnoty medzi 4 % a 8 %, by si zasluhoval hlbšiu analýzu efektívnosti vynakladania týchto výdavkov. Takáto analýza by mohla pomôcť identifikovať oblasti, kde by bolo možné technickú asistenciu optimalizovať a kde by sa mohli nájsť príležitosti na uvoľnenie väčšieho podielu prostriedkov pre priamu realizáciu projektových aktivít. Takýto krok by mohol prispieť k ešte vyššej efektívnosti programu v budúcnosti.

Primeranosť výdavkov projektov

V rámci hodnotenia efektívnosti fondu AMIF je kľúčovou otázkou aj to, do akej miery sa dosiahli výsledky fondu pri primeraných nákladoch, pokiaľ ide o použitie finančných zdrojov zo strany prijímateľov. Primeranosť výdavkov je neoddeliteľnou súčasťou zodpovedného riadenia finančných prostriedkov a zabezpečenia efektívnosti. V praxi to znamená, že všetky vynaložené náklady musia byť nielen nevyhnutné na realizáciu cieľov projektu, ale zároveň primerané – t.j. zodpovedajúce obvyklým cenám na trhu, súvisiace s reálnymi potrebami projektu a prispievajúce k jeho úspešnému dokončeniu.

Túto oblasť podrobne upravuje Príručka oprávnenosti fondov pre oblasť vnútorných záležitostí, ktorá poskytuje rámec pre určenie toho, ktoré výdavky sú oprávnené na financovanie z fondu AMIF, ako aj podmienky ich preukazovania. Príručka je spracovaná v súlade s európskymi a národnými právnymi predpismi a jej cieľom je harmonizovať pravidlá oprávnenosti naprieč jednotlivými projektmi.

Príručka definuje všeobecné princípy oprávnenosti výdavkov, pričom sú stanovené konkrétne pravidlá pre jednotlivé typy výdavkov. Dokument rozdeľuje výdavky na priame a nepriame, pričom poskytuje detailný popis oprávnených nákladov v každej z týchto kategórií. V prípade priamych výdavkov sú to napríklad personálne náklady, cestovné výdavky, vybavenie a subdodávky. Nepriame výdavky zahŕňajú režijné náklady, ktoré nie sú priamo priradené k aktivitám projektu, ale sú nevyhnutné na jeho realizáciu.

Medzi hlavné kategórie oprávnených výdavkov patria:

1. **Personálne výdavky** – zahŕňajú hrubú mzdu zamestnancov, povinné odvody a mzdové príplatky. Zamestnanci musia preukázať svoju účasť na projekte prostredníctvom pracovných výkazov a zmlúv.
2. **Cestovné výdavky** – oprávnené sú náklady na verejnú dopravu, použitie súkromného alebo služobného vozidla a ubytovanie. Cestovné náklady musia byť preukázané pomocou cestovných príkazov a výúčtovaní.
3. **Vybavenie** – zahŕňa náklady na nákup alebo leasing zariadení, softvéru či iného vybavenia potrebného pre projekt. Tieto výdavky musia byť doložené faktúrami, dodacími listami a preberacími protokolmi.
4. **Subdodávky** – sú oprávnené v prípade, že služby alebo práce poskytované subdodávateľom sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľov projektu. Subdodávateľské výdavky sú preukazované zmluvami, faktúrami a protokolmi o odovzdaní služieb.
5. **Iné priame výdavky** – zahŕňajú spotrebný materiál alebo výdavky súvisiace s publicitou projektu. Výdavky musia byť podložené príslušnou dokumentáciou, ako sú faktúry a doklady o úhrade.

Každý oprávnený výdavok musí byť preukázateľný účtovnými dokladmi a splnením podmienok stanovených príručkou. Kontrola prebieha na základe faktúr, pracovných výkazov, zmlúv, bankových výpisov a ďalších dokladov, ktoré potvrdzujú skutočné vynaloženie a účel výdavkov. Tým sa zabezpečuje, že výdavky sú nielen oprávnené, ale aj efektívne a hospodárne využité.

Vzhľadom na uvedené pravidlá a postupy definované v príručke o oprávnenosti výdavkov sú vytvorené pevné predpoklady na to, aby vynaložené náklady v rámci projektov financovaných z fondu AMIF boli primerané. Jasne stanovené kritériá pre oprávnenosť výdavkov, požiadavky na ich

preukazovanie a kontrolné mechanizmy zabezpečujú, že finančné prostriedky sú použité efektívne, hospodárne a v súlade s cieľmi fondu. To pomáha minimalizovať riziko zbytočných alebo nadmerných výdavkov a zároveň podporuje dosahovanie výsledkov projektu pri optimálnych nákladoch.

5.2.1.2. Aké opatrenia sa zaviedli s cieľom predchádzať prípadom podvodov a iných nezrovnalostí, odhaľovať ich, podávať o nich správy a ďalej ich sledovať a aký bol prínos týchto opatrení?

Opatrenia s cieľom predchádzať prípadom podvodov a iných nezrovnalostí, ich včasné odhaľovanie a reportovanie, sú jasne stanovené v riadiacej dokumentácii programu AMIF, a to najmä v nasledovných dokumentoch: Príručka pre prijímateľa fondov pre oblasť vnútorných záležitostí²⁸, Usmernenie k nezrovnalostiam fondov pre oblasť vnútorných záležitostí²⁹ a Usmernenie k verejnému obstarávaniu fondov pre oblasť vnútorných záležitostí³⁰. Tieto dokumenty poskytujú prijímateľom aj zodpovedným orgánom jasné pokyny a postupy na prevenciu podvodov, kontrolu verejných výdavkov a zabezpečenie transparentnosti implementácie projektov.

Medzi základné mechanizmy kontroly patria:

1. Základná / administratívna finančná kontrola:

Administratívne kontroly vykonáva Zodpovedný orgán (ZO) a sú zamerané na formálnu a vecnú správnosť dokumentácie predloženej prijímateľom. ZO preveruje, či sú všetky predkladané dokumenty, ako sú faktúry, zmluvy, žiadosti o platbu a preddavky, kompletné a v súlade s legislatívnymi požiadavkami. Zároveň sa overuje, či výdavky súvisia s cieľmi projektu a či sú vykonané v súlade s pravidlami verejného obstarávania. Táto kontrola je zásadná na priebežné sledovanie správnosti a primeranosti výdavkov počas implementácie projektov.

2. Finančná kontrola na mieste:

Finančná kontrola na mieste prebieha počas realizácie projektu, pričom sa overuje fyzická realizácia aktivít a oprávnenosť vynaložených výdavkov. ZO preveruje, či sú aktivity projektu vykonané v súlade s plánom a či sú finančné prostriedky využité na schválené účely. Správy z týchto kontrol sú dôležitým nástrojom na identifikáciu potenciálnych nesprávností, pričom prijímateľ má možnosť reagovať na zistenia a prijať opatrenia na nápravu.

3. Riešenie nezrovnalostí:

Ak sa počas kontrol zistia nezrovnalosti, prijímateľ je informovaný o zisteniach prostredníctvom návrhu správy. Tento návrh obsahuje konkrétne odporúčania na nápravu. Ak prijímateľ neuskutoční potrebné kroky v stanovenom termíne, predpokladá sa, že návrh opatrení prijíma. V prípade závažných nezrovnalostí sa postupuje podľa Usmernenia k nezrovnalostiam fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. Nezrovnalosti s finančným dopadom vyšším ako 10 000 EUR alebo podozrenia z podvodu musia byť oznámené Európskej komisii (EK) a Európskemu úradu pre boj proti podvodom (OLAF). Usmernenie zároveň špecifikuje postupy na vymáhanie neoprávnených výdavkov a riešenie zistených chýb.

²⁸ **Ministerstvo vnútra SR.** (2024). Príručka pre prijímateľa fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/simons/foto/PpP_4.2_final_final.pdf.

²⁹ **Ministerstvo vnútra SR.** (2021). Usmernenie k nezrovnalostiam fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/simons/dokumenty_pre_prijimatelov/Usmernenie_k_nezr_1_7_2021.pdf.

³⁰ **Ministerstvo vnútra SR.** (2022). Usmernenie k verejnému obstarávaniu fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. [https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/odbor_zahranicnej_pomoci/dokumenty_k_vo/Usmernenie%20k%20VO%206.0%20bez%20SZ%20\(s%20prilohami\).zip](https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/odbor_zahranicnej_pomoci/dokumenty_k_vo/Usmernenie%20k%20VO%206.0%20bez%20SZ%20(s%20prilohami).zip)

4. **Kontrola verejného obstarávania (VO):**

Kontrola verejného obstarávania je dôležitou súčasťou kontrolných mechanizmov, ktoré zaisťujú správnosť a transparentnosť procesu nákupu tovarov a služieb v rámci projektov AMIF. Podľa kapitoly 1.6 Usmernenia k verejnému obstarávaniu prebiehajú rôzne typy kontrol. Dobrovoľné ex ante posúdenie sa vykonáva pred zverejnením zákazky a zameriava sa na elimináciu potenciálnych chýb v dokumentácii. Dobrovoľná druhá ex ante kontrola sa realizuje pred uzatvorením zmluvy po vyhodnotení ponúk, pričom overuje správnosť a súlad s predpismi verejného obstarávania. Štandardná ex post kontrola prebieha po uzatvorení zmluvy a overuje formálnu správnosť a súlad procesu verejného obstarávania s právnymi predpismi. Kontrola dodatkov sa týka všetkých dodatkov k zmluvám, kde sa zabezpečuje ich súlad s pôvodnými podmienkami zákazky a so zákonom. Kontrola čiastkových zákaziek je zameraná na zákazky zadávané prostredníctvom rámcových dohôd alebo dynamických nákupných systémov (DNS). Tieto mechanizmy zabezpečujú, že verejné obstarávanie prebieha transparentne a v súlade s právnymi predpismi, čím sa predchádza neoprávneným výdavkom a možným podvodom.

Navyše počas celej doby trvania projektu je prijímateľ povinný predkladať monitorovacie správy, ktoré poskytujú priebežné informácie o plnení projektových cieľov a ukazovateľov. Tieto správy slúžia ako nástroj pre ďalšie kontroly a sú kľúčové pre identifikáciu prípadných nesprávností či odchýlok od plánu. Zároveň zabezpečujú priebežné sledovanie efektívnosti a účelnosti využívania finančných prostriedkov.

Zavedené kontrolné mechanizmy, vrátane finančných kontrol, kontrol verejného obstarávania a monitorovania projektov, poskytujú pevný základ pre včasné odhalenie a riešenie nezrovnalostí a podvodov. Tieto opatrenia zabezpečujú, že prostriedky fondu AMIF sú použité efektívne, transparentne a v súlade s pravidlami a legislatívnymi požiadavkami. Navyše, špecifické postupy na riešenie nezrovnalostí prispievajú k ochrane verejných financií a k udržaniu vysokej úrovne zodpovednosti pri realizácii projektov financovaných z AMIF.

Aktivity zodpovedného orgánu v oblasti kontroly

V rámci implementácie programu AMIF vykonával Zodpovedný orgán (Ministerstvo vnútra SR) rôzne typy kontrol, aby zabezpečil transparentné a efektívne využívanie finančných prostriedkov. Tieto kontroly sú detailne opísané v kapitolách 6.2 správ o vykonávaní programu za jednotlivé roky a zahŕňali najmä kontroly na mieste a monitorovacie aktivity.

Kontroly na mieste sa zameriavali na overenie fyzickej realizácie projektov a oprávnenosti vynaložených finančných prostriedkov. Zodpovedný orgán vykonával tieto kontroly s cieľom skontrolovať súlad medzi deklarovanými aktivitami a výdavkami a reálnou implementáciou, vrátane efektivity vynakladaných finančných prostriedkov a dodržiavania pravidiel verejného obstarávania.

Prijímatelia financovania z AMIF boli tiež povinní predkladať pravidelné monitorovacie správy, ktoré hodnotili pokrok projektov, plnenie cieľov a finančné čerpanie. Tieto správy slúžili ako základ pre kontrolné aktivity zodpovedného orgánu a umožňovali priebežné monitorovanie výsledkov. Monitorovacie správy poskytovali zodpovednému orgánu aktuálne informácie o stave implementácie projektov a umožnili včasné riešenie prípadných problémov.

Tabuľka početností kontrol na mieste a monitorovacích správ:

Rok	Kontroly na mieste	Monitorovacie správy
2015	0	0
2016	9	20

2017

Posledná, piata revízia z decembra 2020³⁶ mala odlišný charakter ako predchádzajúce revízie. Vyplyvala z uplatnenia pravidiel o zrušení viazanosti rozpočtových prostriedkov, čo viedlo k zníženiu finančných záväzkov o sumu 1 203 756,27 EUR z alokácie pridelennej v roku 2017. Slovensko v rámci tejto revízie prispôbilo program aktuálnym potrebám a zabezpečilo optimalizáciu rozpočtu v oblastiach, ktoré prešli významnými úpravami podľa nových požiadaviek a politických priorít v rámci migračnej politiky.

V roku 2022 nasledovala ďalšia úprava programu, keď došlo k presunu nevyčerpaných prostriedkov z Priority 11 (Opatrenia na implementáciu Akčného plánu EÚ pre návrat) medzi iné priority a špecifické ciele. Tento presun bol realizovaný s cieľom zabezpečiť poskytovanie služieb pre cieľové skupiny AMIF v roku 2022 a reagoval na oneskorený začiatok implementácie nového programového obdobia 2021-2027.

Okrem revízií na programovej úrovni dochádzalo k potrebným zmenám a adaptáciám aj na projektovej úrovni. Pandémia COVID-19 mala značný vplyv na niektoré projekty, najmä v oblasti budovania kapacít a poskytovania služieb pre cieľovú skupinu migrantov. Mnohé plánované aktivity, vrátane školení, konzultácií a integračných podujatí, museli byť upravené alebo pozastavené. Pre dosiahnutie cieľov bolo potrebné prejsť na online formáty stretnutí a školení, čo umožnilo pokračovať v poskytovaní základných služieb napriek obmedzeniam. Konkrétne projekt Ministerstva zdravotníctva SR pre vývoj štandardných postupov a preventívnych opatrení pre migrantov bol predĺžený do septembra 2021 kvôli pandémie. Ďalšie aktivity súvisiace s budovaním kapacít boli ovplyvnené aj tým, že niektoré zainteresované strany prejavili nižší záujem o účasť na projektoch, čo znížilo hodnoty indikátorov projektov.

V roku 2022 navyše došlo k významnému nárastu počtu osôb z cieľových skupín v súvislosti s vojnou na Ukrajine, čo si vyžiadalo ďalšie úpravy projektov, vrátane predĺženia ich implementačného obdobia a navýšenia rozpočtov. Tieto zmeny sa týkali najmä projektov zameraných na poskytovanie služieb v oblasti azylu a integrácie.

Všetky uvedené revízie programu či zmeny na projektovej úrovni reflektujú dynamický vývoj potrieb Slovenska v oblasti migrácie, azylu a integrácie, ako aj zodpovedajúce finančné opatrenia zo strany Európskej únie. Poukazujú na schopnosť programu flexibilne reagovať na meniace sa podmienky a potreby, či už išlo o implementáciu nových politických rozhodnutí EÚ (relokácie), zmeny vo financovaní na úrovni EÚ, potrebu optimalizácie rozpočtu podľa reálneho čerpania a potrieb, alebo potrebu posilnenia konkrétnych oblastí intervencií (integrácia, prijímacie kapacity, návraty).

5.4. Súlad

Kritérium súladu sa zameriava na posúdenie miery, do akej boli ciele národného programu AMIF konzistentné a komplementárne s cieľmi iných programov financovaných z prostriedkov EÚ v podobných oblastiach činnosti. Hodnotenie zahŕňa preskúmanie efektívnosti koordinačných mechanizmov a synergií medzi rôznymi intervenciami počas celého obdobia implementácie programu. Pozornosť je venovaná aj analýze prípadných prekryvov medzi jednotlivými programami a spôsobom ich riešenia. Hodnotí sa tiež existencia a funkčnosť systémov na zabezpečenie koordinácie medzi rôznymi zdrojmi financovania.

³⁶ **Európska komisia. (2020).** *Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2020) 8931 final. Interný dokument Ministerstva vnútra SR.*

5.4.1. Boli ciele stanovené v národnom programe fondu v súlade s cieľmi stanovenými v iných programoch, ktoré sú financované zo zdrojov EÚ a vzťahujú sa na podobné oblasti činnosti? Bol súlad zabezpečený aj počas čerpania z fondu?

Na základe analýzy možno konštatovať, že ciele stanovené v národnom programe AMIF boli formálne v súlade s cieľmi stanovenými v iných programoch financovaných zo zdrojov EÚ, ktoré sa vzťahovali na podobné oblasti činnosti, avšak tento súlad mal prevažne deklaratívny charakter.

V príprave programu bola explicitne definovaná komplementarita medzi AMIF a dvoma tematickými cieľmi EŠIF - TC9 (sociálne začlenenie) a TC11 (inštitucionálne kapacity). Tieto synergie však neboli podložené komplexným ex-ante posúdením, keďže pre program AMIF nebolo realizované komplexné posúdenie synergií a komplementarity s inými intervenciami v plnom rozsahu.

Pre zabezpečenie súladu medzi intervenciami počas implementácie programu boli vytvorené koordinačné mechanizmy na dvoch úrovniach. Na úrovni Zodpovedného orgánu (MV SR) bol vytvorený systém koordinácie prostredníctvom nariadenia MV SR č. 38/2007, ktorý však bol zameraný prevažne na administratívne a procesné aspekty. Na národnej úrovni bol vytvorený komplexnejší mechanizmus prostredníctvom Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR.

Analýza implementácie však odhalila, že v praxi sa tieto mechanizmy uplatňovali len obmedzene. Skúmané výzvy z OP EVS ani z AMIF neobsahovali explicitné identifikácie synergií či mechanizmy koordinácie, a to aj v prípadoch, kde existovali zjavné obsahové prieniky (napr. v oblasti vzdelávania, právnej pomoci či optimalizácie procesov).

Napriek tomu možno konštatovať, že samotné intervencie AMIF a iných programov si navzájom neprotirečili, ale sa skôr prirodzene dopĺňali. Najvýraznejšie je toto vzájomné dopĺňanie viditeľné medzi AMIF a OP EVS, kde intervencie v oblasti budovania kapacít, právnej pomoci či vzdelávania vhodne nadväzovali jedna na druhú, hoci to nebolo výsledkom systematického prístupu k využívaniu synergií.

Celkovo možno hodnotiť, že hoci formálny súlad cieľov bol zabezpečený a vytvorené boli aj príslušné koordinačné mechanizmy, v praxi sa potenciál pre synergické efekty nevyužíval systematicky a koordinácia mala skôr administratívny než obsahový charakter.

5.4.1.1. Bolo vo fáze programovania uskutočnené a zohľadnené posúdenie iných intervencií s podobnými cieľmi?

Komplexné posúdenie synergií a komplementarity s inými intervenciami nebolo v prípade programu AMIF realizované v plnom rozsahu. Nariadenie č. 514/2014³⁷ pritom v článku 3 ods. 2 explicitne požaduje, aby Komisia a členské štáty zabezpečili súlad podpory poskytovanej na základe osobitných nariadení s relevantnými činnosťami, politikami a prioritami Únie a aby táto podpora dopĺňala ostatné nástroje Únie pri zohľadnení konkrétnej situácie každého členského štátu. Hoci toto nariadenie stanovuje požiadavku, aby národný program obsahoval opis mechanizmu na zabezpečenie koordinácie medzi nástrojmi Únie a národnými nástrojmi, neexistuje povinnosť vykonať komplexné ex-ante hodnotenie na posúdenie synergií a komplementarity s inými nástrojmi v čase programovania. V prípade programu AMIF takéto ex ante hodnotenie nebolo realizované.

³⁷ **Európsky parlament a Rada EÚ.** (2014). Nariadenie (EÚ) č. 514/2014 z 16. apríla 2014 o všeobecných ustanoveniach o Fonde pre azyl, migráciu a integráciu a o nástroji finančnej podpory pre policajnú spoluprácu, prevenciu a boj proti trestnej činnosti a krízové riadenie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0514&from=FR>

Program AMIF síce obsahuje viacero prvkov naznačujúcich zohľadnenie iných intervencií vo fáze programovania, tieto sú však často len deklaratívne a formálne, bez konkrétneho rozpracovania mechanizmov koordinácie. Napríklad v kapitole 6.6 programu sa len všeobecne konštatuje, že Zodpovedný orgán úzko spolupracoval s príslušnými Riadiacimi orgánmi už počas prípravnej fázy, bez bližšej špecifikácie formy a obsahu tejto spolupráce.

Pri jednotlivých špecifických cieľoch program síce identifikuje, ktoré aktivity budú financované z AMIF a ktoré z iných zdrojov, avšak bez detailnejšieho popisu vzájomných väzieb a synergií. V oblasti azylu program formálne rozlišuje medzi témami financovanými z AMIF a témami podporovanými z iných zdrojov (EŠIF a štátny rozpočet). V oblasti integrácie sa síce uvádza, že ESF bude jedným zo zdrojov financovania integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce a AMIF bude podporovať komplementárne opatrenia, chýba však jasná deliaca línia a mechanizmy koordinácie medzi týmito intervenciami. V oblasti návratu program len formálne špecifikuje, že aktivity spojené so zlepšením priestorov útvarov cudzineckej polície budú podporované z EŠIF.

Program obsahuje len všeobecné ustanovenia o zabezpečení doplnkovosti financovania prostredníctvom Monitorovacieho výboru a o zamedzení prelínania financovania prostredníctvom strategického plánovania aktivít, bez konkrétneho rozpracovania týchto mechanizmov.

Celkovo tak možno konštatovať, že program síce formálne napĺňa požiadavky nariadenia týkajúce sa koordinácie s inými nástrojmi, ale robí tak prevažne na deklaratívnej úrovni. Nebolo identifikované systematické a komplexné posúdenie všetkých relevantných intervencií s podobnými cieľmi. Absencia takéhoto komplexného ex-ante posúdenia spolu s prevažne formálnym prístupom ku koordinácii mohla významne limitovať schopnosť programu maximalizovať potenciálne synergie s inými intervenciami.

5.4.1.2. Vytvorili sa pre obdobie čerpania koordinačné mechanizmy medzi fondom a inými intervenciami s podobnými cieľmi?

Koordinačné mechanizmy na úrovni Zodpovedného orgánu

Na úrovni zodpovedného orgánu (Ministerstvo vnútra SR) bol prostredníctvom nariadenia MV SR č. 38/2007 o koordinácii zahraničnej pomoci³⁸ vytvorený formálny systém koordinácie zahraničnej pomoci. Tento systém je založený na hierarchickej štruktúre koordinačných pracovísk, kde hlavnú koordinačnú úlohu zohráva odbor zahraničnej pomoci sekcie legislatívy a vonkajších vzťahov ministerstva. Pre špecifické oblasti sú vytvorené ďalšie koordinačné pracoviská - prezídium Hasičského a záchranného zboru pre svoje podriadené zložky a sekcia verejnej správy ministerstva pre obvodné úrady a podriadené organizácie.

Systém koordinácie je postavený na dvoch kľúčových pilieroch - kontaktných osobách a koordinátoroch. Každý útvar, ktorý môže byť príjemcom pomoci, je povinný určiť kontaktnú osobu, ktorá musí spĺňať minimálne kritériá základnej znalosti legislatívy EÚ, anglického jazyka a vecných potrieb útvaru. Tieto kontaktné osoby zabezpečujú komunikáciu s koordinačným pracoviskom, podieľajú sa na identifikácii projektových zámerov a v niektorých prípadoch môžu plniť aj úlohu projektových manažérov. Na strane koordinačného pracoviska sú určení koordinátori pre jednotlivé nástroje zahraničnej pomoci, ktorí poskytujú metodické usmernenie a odbornú podporu.

Nariadenie detailne upravuje procesy informovania o dostupných nástrojoch pomoci a vyhlásených výzvach. Koordináčny pracovisko je povinné viesť a štvrťročne aktualizovať prehľad nástrojov zahraničnej pomoci, ktorý je zverejňovaný na internetovej a intranetovej stránke ministerstva.

³⁸ **Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. (2007). Nariadenie MV SR o koordinácii zahraničnej pomoci.** [https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsvr_a_eu/simons/rozne/nariadenie_MV_SR_o_koordinacii_zahranicnej_pomoci%20\(1\).pdf](https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsvr_a_eu/simons/rozne/nariadenie_MV_SR_o_koordinacii_zahranicnej_pomoci%20(1).pdf).

Podobne je upravený aj systém informovania o výzvach, vrátane štandardizovaného formátu oznámenia o výzve.

Osobitná pozornosť je venovaná finančnej koordinácii, ktorá je realizovaná v úzkej spolupráci koordinačného pracoviska so sekciou ekonomiky ministerstva. Táto spolupráca zahŕňa koordináciu pri príprave rozpočtu, vedenie osobitného systému účtovníctva pre projekty zahraničnej pomoci a správu špeciálneho fondu na spolufinancovanie zahraničnej pomoci. Tento fond má zabezpečiť flexibilitu pri spolufinancovaní projektov, ktoré nebolo možné vopred naplánovať.

Systém obsahuje aj pravidelné monitorovacie a hodnotiace mechanizmy. Kontaktné osoby sú povinné polročne informovať koordinačné pracovisko o priebehu implementácie všetkých projektov realizovaných v rámci svojho útvaru. Na základe týchto podkladov koordinačné pracovisko pripravuje súhrnnú správu o príprave a implementácii projektov, ktorá podlieha vnútrorezortnému pripomienkovému konaniu a je predkladaná na poradu vedenia ministerstva.

Napriek pomerne komplexnému nastaveniu koordinačných mechanizmov, systém vykazuje určité nedostatky. Je zameraný prevažne na administratívne a procesné aspekty implementácie projektov, pričom absentujú konkrétne mechanizmy na vecnú koordináciu intervencií medzi jednotlivými fondmi či programami. Chýbajú nástroje na aktívne vytváranie a podporu synergií medzi rôznymi intervenciami a na prevenciu duplicit. Monitorovacie a hodnotiace mechanizmy sa sústreďujú primárne na sledovanie procesných aspektov implementácie, menej na hodnotenie obsahových synergií a komplementarít.

Je potrebné poznamenať, že analyzované nariadenie Ministerstva vnútra SR o koordinácii zahraničnej pomoci pochádza z roku 2007. Vzhľadom na dynamický vývoj v oblasti európskych fondov za posledných 15 rokov, ako aj nové výzvy v oblasti vnútornej bezpečnosti a migrácie, by bolo vhodné toto nariadenie aktualizovať. Aktualizácia by mohla reflektovať súčasné potreby koordinácie, zohľadniť skúsenosti z implementácie fondov v období 2014-2020 a zaviesť modernejšie a efektívnejšie mechanizmy koordinácie. Osobitne by sa mala venovať pozornosť lepšiemu prepojeniu strategickej úrovne koordinácie s operatívnou úrovňou prípravy a implementácie výziev, ako aj posilneniu kapacít koordinačného pracoviska pre aktívnejšiu podporu žiadateľov pri identifikácii a využívaní synergických efektov medzi rôznymi fondmi.

Koordinačné mechanizmy na národnej úrovni

Na národnej úrovni bol vytvorený systémový mechanizmus koordinácie synergických účinkov medzi fondmi EŠIF a inými nástrojmi podpory, ktorý je zastrešený Pracovnou komisiou pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EU a SR. Túto komisiu zriadilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR ako expertný koordinačný orgán na medzirezortnej úrovni³⁹.

Hlavným nástrojom koordinácie je harmonogram vyhlasovania výziev a vyzvaní (HVVV), ktorý riadiace orgány pripravujú každoročne do 30. septembra na nasledujúci kalendárny rok. V rámci HVVV sú identifikované predpokladané synergie s inými programami a výzvami. Pracovná komisia tento harmonogram posudzuje a schvaľuje do 15. novembra, pričom preskúmava konzistentnosť identifikovaných synergií a navrhuje prípadné úpravy. Aktualizácia HVVV je možná v priebehu roka, najmä v prípade doplnenia nových výziev alebo zmien v identifikovaných synergiách.

Systém obsahuje aj mechanizmy monitorovania a hodnotenia - sekretariát pracovnej komisie každoročne do 28. februára pripravuje hodnotiacu správu o zmenách v harmonogramoch, intervenciách medzi programami a identifikovaných nedostatkoch, vrátane návrhu nápravných opatrení. Táto správa je po schválení pracovnou komisiou predkladaná vláde SR.

³⁹ **Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. (2023).** Metodický pokyn č. 11, verzia 7. https://partnerskadohoda.gov.sk/data/files/4558_mp-cko-c-11-verzia-7.zip

Za účelom zabezpečenia synergií na všetkých úrovniach systém predpokladá zvyšovanie povedomia o možnostiach implementácie cez informovanie a publicitu, strategické plánovanie programov a výziev, nastavenie implementačných mechanizmov, zabezpečenie poradenstva pre žiadateľov a monitorovanie implementácie. Dôležitým prvkom je aktívna spolupráca a komunikácia medzi riadiacimi orgánmi, sprostredkovateľskými orgánmi a ďalšími relevantnými subjektmi pri identifikácii a synchronizácii synergických výziev tak, aby očakávaný synergický účinok mohol reálne nastať.

Na rozdiel od koordinačného mechanizmu vytvoreného na úrovni Ministerstva vnútra SR pre AMIF, tento systém kladie väčší dôraz na vecnú stránku koordinácie a aktívne vytváranie synergií medzi rôznymi intervenciami, nielen na procesné a administratívne aspekty implementácie.

V strategických dokumentoch⁴⁰ bola explicitne definovaná komplementarita medzi Fondom pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) a dvoma tematickými cieľmi EŠIF. V rámci Tematického cieľa 9 "Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkolvek diskriminácii" boli identifikované synergické efekty najmä v oblastiach aktívneho začlenenia s cieľom podporovať rovnaké príležitosti, sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných komunít a boja proti všetkým formám diskriminácie. V prípade Tematického cieľa 11 "Posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a zainteresovaných strán a efektivity verejnej správy" sa komplementarita zameriavala na zlepšenie efektivity verejnej správy a verejných služieb na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v záujme reforiem a dobrej správy vecí verejných. Táto komplementarita mala vytvoriť predpoklady pre komplexnú podporu začleňovania štátnych príslušníkov tretích krajín do spoločnosti a zároveň posilniť kapacity inštitúcií, ktoré sa podieľajú na ich integrácii. Strategické nastavenie týchto synergií malo zabezpečiť, aby intervencie z AMIF a EŠIF vzájomne posilňovali svoje účinky a prispievali k efektívnejšiemu dosahovaniu cieľov v oblasti integrácie migrantov a podpory azylového systému.

Aplikácia mechanizmov synergií v praxi

Hoci na národnej úrovni boli vytvorené komplexné mechanizmy na zabezpečenie koordinácie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR, vrátane AMIF, pri analýze konkrétnych výziev sme nenašli jasné dôkazy o ich praktickom uplatnení. Naša analýza sa zamerala na dve oblasti: výzvy EŠIF a ich potenciálne synergie s AMIF, ako aj výzvy AMIF a ich možné synergie s EŠIF.

V rámci EŠIF sme preskúmali vzorku výziev z Operačného programu Efektívna verejná správa (OP EVS), ktorý je taktiež v gescii Ministerstva vnútra SR. Predpokladali sme, že práve tu by mohli byť identifikované synergie s AMIF vzhľadom na tematickú blízkosť niektorých oblastí.

Analýza vybraných vyzvaní na predloženie národných projektov Operačného programu Efektívna verejná správa (OP EVS) v programovom období 2014-2020 odhalila, že napriek existencii formálnych mechanizmov koordinácie a jasne definovanej komplementarite medzi AMIF a tematickým cieľom 11 (Posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy), neboli tieto synergie v praxi identifikované a využité, a to ani v prípadoch, kde existovali jasné obsahové prieniky. Konkrétne boli analyzované štyri vyzvania OP EVS, kde boli identifikované nevyužité synergie:

- V prípade národného projektu "Optimalizácia procesov vo verejnej správe" (OPEVS-PO1-SC1.1-2016-3) boli v rámci analýzy súčasného stavu (AS-IS) a návrhu budúceho stavu (TO-BE) analyzované aj procesy udeľovania azylu a poskytovania doplnkovej ochrany. Tieto procesy sú priamo previazané s cieľmi AMIF v oblasti zefektívnenia azylového konania, no táto synergia nebola vo vyzvaní identifikovaná ani popísaná.
- Projekty "Implementácia systému ďalšieho vzdelávania zamestnancov VS" (OPEVS-PO1-SC1.2-2016-2) a "Špičkové vzdelávanie pre zamestnancov analytických útvarov" (OPEVS-PO1-SC1.2-2017-1) sa zameriavali na vzdelávanie zamestnancov verejnej správy. Paralelne prebiehali z AMIF intervencie zamerané na budovanie kapacít v oblasti azylu a návratov.

⁴⁰ **Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. (2023).** Synergické účinky na úrovni tematických cieľov. https://partnerskadohoda.gov.sk/data/files/188_synergicke-ucinky-na-urovni-tematickych-cielov.docx

Napriek evidentnej komplementarite týchto aktivít neboli možné synergie vo vyzvaniach reflektované.

- Najvýraznejší príklad nevyužitej synergie predstavuje projekt "Posilnenie a dobudovanie kapacít v oblasti poskytovania právnej pomoci" (OPEVS-PO2-SC2.1-2017-9). Realizátorom tohto projektu bolo Centrum právnej pomoci, ktoré súbežne implementovalo z AMIF projekt zameraný na poskytovanie právnych služieb cudzincom. Napriek tomu, že išlo o totožného prijímateľa realizujúceho obsahovo previazané aktivity z dvoch rôznych zdrojov, synergie medzi týmito intervenciami neboli vo vyzvaní identifikované.

Potenciál pre synergické efekty pritom bol jednoznačne definovaný v národnom programe AMIF, konkrétne v rámci Špecifického cieľa 1 - Azyl, Priorita 2 "Budovanie kapacít v oblasti acquis EU". Táto priorita explicitne uvádzala podporu sociálno-psychologických školení pre zamestnancov pracujúcich v oblasti príjmu žiadateľov o azyl a prístup k školeniam EASO pre zamestnancov zapojených do azylového procesu. Rovnako v rámci Špecifického cieľa 3 - Návrat, Priorita 8 definovala "budovanie kapacít zamestnancov zapojených priamo do návratovej politiky" vrátane školení príslušných orgánov. Práve tieto priority vytvárali jasný priestor pre synergické efekty s analyzovanými vyzvaniami OP EVS, ktoré sa zameriavali na vzdelávanie a budovanie kapacít vo verejnej správe.

Tento príklad ilustruje, že hoci na strategickej úrovni boli vytvorené mechanizmy koordinácie a boli identifikované potenciálne synergie, na úrovni implementácie sa tieto mechanizmy neuplatnili ani v prípadoch, kde existovali zjavné obsahové prieniky a potenciál pre vzájomné posilnenie efektov realizovaných intervencií.

Tento rozpor medzi strategickou a implementačnou úrovňou môže mať viacero príčin - nedostatočnú komunikáciu medzi riadiacimi orgánmi pri príprave vyzvaní, formálny prístup k identifikácii synergií, alebo administratívnu náročnosť implementácie koordinačných mechanizmov. Zároveň to naznačuje, že samotná existencia koordinačných mechanizmov a ich formálne zakotvenie v strategických dokumentoch nezaručuje ich efektívne využívanie v praxi.

Podobný nedostatok pozornosti venovanej synergiám a komplementárnym efektom možno identifikovať aj na strane AMIF. Analýza štyroch vybraných vyzvaní z roku 2019 ukazuje, že napriek existencii potenciálnych synergií s inými nástrojmi EÚ a národnými programami podpory, tieto neboli vo vyzvaniach explicitne identifikované a popísané:

- V prípade výzvy SK 2019 AMIF SC1.1 zameranej na služby poskytované v azylovom procese bola zjavná potenciálna synergia najmä s intervenciami Európskeho sociálneho fondu v oblasti vzdelávania (aktivita 4 - zabezpečenie prístupu ku vzdelaniu) a zdravotnej starostlivosti (aktivita 6 - doplnková zdravotná starostlivosť). Tieto synergie však neboli vo vyzvaní identifikované ani popísané.
- Vo výzve SK 2019 AMIF SC2.1 zameranej na integráciu/legálnu migráciu existoval významný potenciál pre synergické efekty s ESF najmä v oblasti aktivít zameraných na pracovné poradenstvo, zabezpečenie prístupu ku vzdelaniu a sociálne poradenstvo. Napriek tomu, že tieto oblasti sú tradične podporované aj zo zdrojov ESF, výzva neobsahovala žiadnu zmienku o možných synergiách či potrebe koordinácie intervencií.
- Výzva SK 2019 AMIF SC2.2 bola zameraná na výskumné aktivity v oblasti integrácie. Napriek tomu, že v SR existujú aj iné schémy podpory výskumu v sociálnych vedách (napríklad APVV či VEGA), výzva neobsahovala žiadne ustanovenia o koordinácii či vytváraní synergií s týmito nástrojmi.
- Rovnako aj výzva SK 2019 AMIF SC3.3 zameraná na podporu dobrovoľných návratov a reintegrácie s dôrazom na zraniteľné skupiny osôb neobsahovala žiadne explicitné prepojenie s inými nástrojmi podpory, hoci v tejto oblasti existuje potenciál pre synergie napríklad s programami rozvojovej spolupráce či humanitárnej pomoci v krajinách pôvodu navrátilcov.

Tento prístup k synergiám na úrovni implementácie AMIF poukazuje na to, že problém absencie skutočnej koordinácie nie je len na strane OP EVS, ale ide o systémový problém. Napriek tomu, že na strategickej úrovni boli identifikované potenciálne synergie a vytvorené koordinačné mechanizmy, v praxi sa tento potenciál neprejavil na úrovni konkrétnych výziev. To môže viesť k neefektívnemu využívaniu zdrojov a obmedzenému dosahu realizovaných intervencií.

5.4.1.3. Boli akcie vykonané prostredníctvom fondu v súlade s inými intervenciami s podobnými cieľmi a neboli s nimi v rozpore?

Na základe uskutočnenej analýzy možno konštatovať, že akcie vykonané prostredníctvom AMIF boli v súlade s inými intervenciami s podobnými cieľmi a neboli s nimi v rozpore. Napriek tomu, že na úrovni programových dokumentov a jednotlivých výziev neboli explicitne identifikované a popísané synergické a komplementárne účinky, analýza realizovaných intervencií ukazuje, že v praxi sa tieto intervencie vhodne dopĺňali.

Najvýraznejšie je toto vzájomné dopĺňanie viditeľné medzi intervenciami AMIF a OP EVS. Ako príklad možno uviesť národný projekt OP EVS "Optimalizácia procesov vo verejnej správe", v rámci ktorého boli analyzované a optimalizované procesy udeľovania azylu a poskytovania doplnkovej ochrany. Táto procesná optimalizácia bola vhodne doplnená intervenciami AMIF zameranými na budovanie kapacít v oblasti azylu (výzva SK 2019 AMIF SC1.1). Podobne sa dopĺňali aj intervencie v oblasti právnej pomoci - kým z OP EVS bol podporený projekt "Posilnenie a dobudovanie kapacít v oblasti poskytovania právnej pomoci", z AMIF bolo podporené poskytovanie právnej pomoci pre špecifickú cieľovú skupinu štátnych príslušníkov tretích krajín.

V oblasti integrácie cudzincov možno identifikovať komplementaritu medzi vzdelávacími aktivitami financovanými z AMIF (výzva SK 2019 AMIF SC2.1) a systémovými intervenciami OP EVS zameranými na ďalšie vzdelávanie zamestnancov verejnej správy. Z AMIF boli podporené špecifické vzdelávacie aktivity pre cudzincov, zatiaľ čo z OP EVS bolo podporené vzdelávanie zamestnancov verejnej správy, ktorí s cudzincami pracujú.

V rámci hodnotenia neboli identifikované žiadne rozpory medzi intervenciami AMIF a inými programami. Hoci absentoval systematický prístup k identifikácii a využívaniu synergických efektov, samotné intervencie sa v praxi negatívne neovplyvňovali, ale skôr sa prirodzene dopĺňali v závislosti od svojho zamerania a cieľových skupín.

5.5. Doplnkovosť

Hodnotenie kritéria doplnkovosti sa zameriava na analýzu toho, ako ciele a aktivity stanovené v národnom programe AMIF dopĺňali a podporovali ciele iných národných politík a intervencií. Analýza zahŕňa preskúmanie koordinačných mechanizmov a spôsobov, akými sa predchádzalo prekryvaniu finančných nástrojov. Hodnotenie skúma celkovú synergiu medzi fondom AMIF a ostatnými národnými politikami a iniciatívami, pričom sa zameriava na identifikáciu pridanej hodnoty, ktorú fond priniesol do národného systému podpory v oblasti migrácie a azylu.

5.5.1. Dopĺňali ciele stanovené v národnom programe a zodpovedajúcich akciách, ktoré sa vykonali, ciele a akcie stanovené v rámci iných politík, najmä tie, ktoré sledoval členský štát

Princíp doplnkovosti v kontexte fondov EÚ spočíva v tom, že prostriedky z EÚ majú dopĺňať, nie nahrádzať národné zdroje a politiky. Doplnkovosť sa prejavuje vo viacerých rovinách - finančnej (dodatočné zdroje k národným výdavkom), obsahovej (vzájomne sa dopĺňajúce intervencie), funkčnej (príspevok k spoločným cieľom) a systémovej (vytvorenie uceleného systému podpory bez duplicít).

Hodnotenie doplnkovosti programu AMIF preukázalo rozporuplné výsledky na rôznych úrovniach implementácie. Na úrovni programovania, hoci nebolo realizované komplexné ex-ante posúdenie doplnkovosti, program AMIF obsahuje jasné prvky zohľadnenia iných intervencií. Pre každý špecifický cieľ boli identifikované priority financované z AMIF a tie, ktoré mali byť podporené z iných zdrojov (EŠIF, štátny rozpočet). Boli vytvorené koordinačné mechanizmy na dvoch úrovniach - na úrovni Zodpovedného orgánu prostredníctvom nariadenia MV SR č. 38/2007 a na národnej úrovni prostredníctvom Pracovnej komisie pre koordináciu synergických účinkov.

Praktická realizácia týchto mechanizmov však vykazovala významné nedostatky. Analýza konkrétnych výziev ukázala, že potenciálne synergie neboli vo výzvach identifikované ani popísané, a to ani v prípadoch zjavných obsahových prienikov. Existoval tak výrazný rozpor medzi strategickou a implementačnou úrovňou.

Túto skutočnosť potvrdzujú aj zistenia z hĺbkových rozhovorov s prijímateľmi. Tí hodnotili doplnkovosť programu AMIF s inými národnými politikami a programami ako minimálnu až obmedzenú. AMIF bol v období 2014-2022 prakticky jediným zdrojom financovania v oblasti azylu, migrácie a integrácie, čo je v rozpore s princípom doplnkovosti. Ako problematická bola identifikovaná najmä absencia centrálnej inštitúcie zodpovednej za koordináciu migračnej politiky a nedostatočné zapojenie národných zdrojov do financovania základných služieb.

Možno teda konštatovať, že hoci na strategickej úrovni bola snaha o zabezpečenie doplnkovosti medzi AMIF a inými politikami, v praxi sa tento zámer nepodarilo naplniť. Program AMIF sa stal dominantným, a v mnohých prípadoch jediným nástrojom podpory v oblasti migrácie, azylu a integrácie, namiesto toho, aby dopĺňal existujúce národné politiky a zdroje. Pre budúce obdobie je preto potrebné posilniť reálnu koordináciu medzi rôznymi fondmi a politikami na národnej úrovni a zabezpečiť väčšie zapojenie národných zdrojov do financovania základných služieb, aby európske fondy mohli plniť svoju doplnkovú funkciu pri skvalitňovaní a rozširovaní poskytovaných služieb.

5.5.1.1. Bolo vo fáze programovania uskutočnené a zohľadnené posúdenie iných intervencií s doplnkovými cieľmi?

Ako už bolo uvedené v rámci hodnotenia kritéria Súlad, komplexné posúdenie synergií a komplementarity s inými intervenciami nebolo v prípade programovania AMIF realizované v plnom rozsahu. Napriek tomu dokumenty z fázy programovania naznačujú, že určitá miera posúdenia doplnkovosti bola realizovaná, aj keď skôr pragmatickým ako systematickým spôsobom.

Programový dokument AMIF jasne identifikuje pre každý špecifický cieľ nielen priority, ktoré budú financované z AMIF, ale aj tie, ktoré budú podporené z iných finančných zdrojov - či už z EŠIF, štátneho rozpočtu alebo iných nástrojov. Tento prístup sa prejavuje systematicky naprieč celým programom:

V oblasti azylu:

- AMIF financuje kvalitu azylového systému a spravodlivé konanie,
- EŠIF podporuje zlepšenie národnej administratívnej kapacity,
- Štátny rozpočet pokrýva zber údajov a upgrade systémov ako EURODAC.

V oblasti integrácie:

- AMIF podporuje začlenenie štátnych príslušníkov tretích krajín do spoločenského života a vytváranie podmienok pre implementáciu integračnej politiky,
- ESF financuje integráciu na trh práce,

- Štátny rozpočet zabezpečuje medziinštitucionálnu spoluprácu (vrátane celého národného cieľa Legálna migrácia) a systém uznávania kvalifikácií.

V oblasti návratu:

- AMIF financuje efektívny návratový postup a dôstojný návrat,
- EŠIF podporuje zlepšenie priestorov cudzineckej polície,
- Štátny rozpočet pokrýva monitorovací systém a hodnotenie návratovej politiky.

Politický dialóg vo fáze programovania taktiež potvrdzuje, že existovala snaha o koordináciu medzi rôznymi nástrojmi. Napríklad v oblasti integrácie sa uvádza, že Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny vyvíjalo novú Národnú integračnú stratégiu s pomocou Európskeho integračného fondu, pričom výstupy tejto stratégie mali tvoriť základ pre priority financované z AMIF. To naznačuje určitú mieru strategického plánovania a zohľadnenia existujúcich intervencií.

Možno teda konštatovať, že hoci nebolo realizované komplexné ex-ante posúdenie doplnkovosti, program AMIF obsahuje jasné prvky zohľadnenia iných intervencií s doplnkovými cieľmi vo fáze programovania. Deliace línie medzi AMIF, EŠIF, štátnym rozpočtom a inými zdrojmi financovania boli zadefinované, aj keď nie vždy s dostatočne detailným rozpracovaním mechanizmov koordinácie. Tento pragmatický prístup k zabezpečeniu doplnkovosti, hoci nie úplne systematický, vytvoril základný rámec pre predchádzanie duplicitám a vytváranie synergií medzi rôznymi intervenciami.

5.5.1.2. Vytvorili sa pre obdobie čerpania koordinačné mechanizmy medzi fondom a inými intervenciami s podobnými cieľmi s cieľom zabezpečiť ich doplnkovosť?

Ako už bolo popísané v predchádzajúcom kritériu hodnotenia "Súladi", v súvislosti s prípravou a implementáciou programu AMIF boli vytvorené koordinačné mechanizmy na dvoch úrovniach - na úrovni Zodpovedného orgánu a na národnej úrovni. Na úrovni Zodpovedného orgánu (Ministerstvo vnútra SR) bol prostredníctvom nariadenia MV SR č. 38/2007 o koordinácii zahraničnej pomoci vytvorený formálny systém koordinácie založený na hierarchickej štruktúre koordinačných pracovísk. Systém je postavený na dvoch kľúčových pilieroch - kontaktných osobách a koordinátoroch. Zahŕňa procesy informovania o dostupných nástrojoch pomoci a výzvach, finančnú koordináciu realizovanú v spolupráci so sekciou ekonomiky ministerstva a pravidelné monitorovacie a hodnotiace mechanizmy.

Tento systém však vykazuje viaceré nedostatky - je zameraný prevažne na administratívne a procesné aspekty implementácie projektov, pričom absentujú konkrétne mechanizmy na vecnú koordináciu intervencií medzi jednotlivými fondmi. Chýbajú nástroje na aktívne vytváranie a podporu synergií medzi rôznymi intervenciami a na prevenciu duplicit. Je potrebné poznamenať, že nariadenie pochádza z roku 2007 a vzhľadom na dynamický vývoj v oblasti európskych fondov a nové výzvy v oblasti vnútornej bezpečnosti a migrácie by potrebovalo aktualizáciu.

Na národnej úrovni bol vytvorený systémový mechanizmus koordinácie synergických účinkov medzi EŠIF a inými nástrojmi podpory, zastrešený Pracovnou komisiou pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov. Hlavným nástrojom koordinácie je harmonogram vyhlasovania výziev a vyzvaní, v rámci ktorého sú identifikované predpokladané synergie s inými programami. Systém obsahuje mechanizmy monitorovania a hodnotenia a predpokladá zvyšovanie povedomia o možnostiach implementácie cez informovanie a publicitu, strategické plánovanie programov a výziev. V strategických dokumentoch bola explicitne definovaná komplementarita medzi AMIF a dvoma tematickými cieľmi EŠIF - Tematickým cieľom 9 "Podpora sociálneho začlenenia" a Tematickým cieľom 11 "Posilnenie inštitucionálnych kapacít". Táto komplementarita mala vytvoriť predpoklady pre komplexnú podporu začleňovania štátnych príslušníkov tretích krajín do spoločnosti a zároveň posilniť kapacity inštitúcií.

Napriek existencii týchto mechanizmov, ich praktická aplikácia vykazuje významné nedostatky. Analýza konkrétnych výziev EŠIF a AMIF ukázala, že potenciálne synergie neboli vo výzvach identifikované ani popísané, a to ani v prípadoch, kde existovali jasné obsahové prieniky. Tento rozpor medzi strategickou a implementačnou úrovňou môže mať viacero príčin - nedostatočnú komunikáciu medzi riadiacimi orgánmi pri príprave výziev, formálny prístup k identifikácii synergií, alebo administratívnu náročnosť implementácie koordinačných mechanizmov.

Možno teda konštatovať, že hoci boli vytvorené formálne koordinačné mechanizmy na zabezpečenie doplnkovosti medzi AMIF a inými intervenciami, ich efektívne využívanie v praxi bolo limitované. Samotná existencia koordinačných mechanizmov a ich formálne zakotvenie v strategických dokumentoch nezaručila ich účinné uplatňovanie pri implementácii programu.

5.5.1.3. Boli zavedené mechanizmy zamerané na predchádzanie prekryvaniu finančných nástrojov?

Mechanizmy na predchádzanie prekryvaniu finančných nástrojov boli formálne vytvorené v rámci systému koordinácie na dvoch úrovniach - na úrovni zodpovedného orgánu a na národnej úrovni.

Na úrovni zodpovedného orgánu (Ministerstvo vnútra SR) bol prostredníctvom nariadenia MV SR č. 38/2007 vytvorený systém koordinácie zahraničnej pomoci, ktorý zahŕňa mechanizmy informovania o dostupných nástrojoch pomoci, finančnú koordináciu a pravidelné monitorovanie implementácie projektov. Tento systém je však zameraný prevažne na administratívne a procesné aspekty a neobsahuje špecifické nástroje na prevenciu duplicit a obsahového prekryvania intervencií.

Na národnej úrovni bol vytvorený komplexnejší mechanizmus koordinácie prostredníctvom Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR. Hlavným nástrojom je harmonogram vyhlasovania výziev a výziev, v rámci ktorého sú identifikované predpokladané synergie s inými programami. Tento systém obsahuje aj mechanizmy monitorovania a hodnotenia, vrátane prípravy pravidelných hodnotiacich správ o intervenciách medzi programami.

V strategických dokumentoch bola explicitne definovaná komplementarita medzi AMIF a relevantnými tematickými cieľmi EŠIF, čo malo prispieť k predchádzaniu prekryvania intervencií. Napríklad v oblasti integrácie bolo jasne stanovené, že ESF bude financovať integráciu na trh práce, zatiaľ čo AMIF podporí doplnkové integračné opatrenia.

Napriek existencii týchto mechanizmov je ich efektívnosť pri predchádzaní prekryvaniu finančných nástrojov ťažké hodnotiť, keďže v analyzovanej dokumentácii neboli identifikované konkrétne prípady, kde by tieto mechanizmy museli byť aktívne uplatnené. Toto však môže súvisieť so špecifickým charakterom fondu AMIF, ktorý má jasne vymedzené oblasti podpory a cieľové skupiny, čo prirodzene znižuje riziko prekryvania s inými finančnými nástrojmi.

Analýza konkrétnych výziev AMIF z roku 2019 potvrdzuje nedostatočnú pozornosť venovanú koordinácii a doplnkovosti medzi fondmi na úrovni implementácie. Napríklad:

- Vo výzve SK 2019 AMIF SC2.1 (Integrácia/legálna migrácia) je len formálne ustanovenie, že "žiadateľ nesmie na ten istý projekt, tie isté oprávnené výdavky projektu, na ktoré je priznaný grant z AMIF, prijať grant zo žiadneho iného zdroja", bez bližšej špecifikácie deliacich línií s inými programami či výzvami
- Vo výzve SK 2019 AMIF SC2.2 (Výskum v oblasti integrácie) nie sú napriek existencii iných schém podpory výskumu v sociálnych vedách (APVV, VEGA) uvedené žiadne ustanovenia o koordinácii či vytváraní synergií s týmito nástrojmi
- Vo výzve SK 2019 AMIF SC1.1 (Služby v azylovom procese) nie je explicitne uvedené prepojenie s inými nástrojmi podpory, hoci v tejto oblasti existuje potenciál pre synergie napríklad s programami rozvojovej spolupráce

- Vo výzve SK 2019 AMIF SC3.3 (Dobrovoľné návraty) nie sú špecifikované väzby na iné programy, napriek tomu, že v oblasti reintegrácie existuje priestor pre koordináciu s humanitárnou pomocou

Tento prístup na úrovni implementácie AMIF potvrdzuje, že problém absencie skutočnej koordinácie nie je len na strane iných operačných programov (ako napr. OP EVS), ale ide o systémový problém. Hoci na strategickej úrovni boli identifikované potenciálne synergie a doplnkovosť, zároveň boli formálne vytvorené koordinačné mechanizmy, tieto sa však nepremietli do konkrétnych ustanovení vo výzvach, čím sa znížila pravdepodobnosť ich praktického uplatnenia.

5.6. Udržateľnosť

Kritérium udržateľnosti sa zameriava na hodnotenie pravdepodobnosti pokračovania pozitívnych účinkov projektov podporených z fondu AMIF aj po skončení financovania. Analýza sa sústreďuje na posúdenie opatrení prijatých na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti výsledkov, pričom skúma tak finančné, ako aj inštitucionálne aspekty udržateľnosti. Hodnotenie zahŕňa preskúmanie efektívnosti kontrolných mechanizmov a monitorovacích systémov zameraných na sledovanie udržateľnosti výsledkov.

5.6.1. Je pravdepodobné, že pozitívne účinky projektov podporovaných fondom budú pokračovať aj po skončení jeho podpory?

Analýza implementácie programu AMIF ukazuje, že pravdepodobnosť pokračovania pozitívnych účinkov závisí od typu intervencií:

1. Intervencie zamerané na poskytovanie služieb cieľovým skupinám (91 % rozpočtu) zahŕňali priame služby ako právne, sociálne a psychologické poradenstvo, jazykové kurzy či pomoc pri návratoch. Udržateľnosť týchto služieb je nízka, pretože sú závislé na ďalšom externom financovaní, pričom národné zdroje často chýbajú. Ak financovanie z AMIF skončí, mnohé služby sú ohrozené.
2. Intervencie zamerané na budovanie kapacít a tvorbu politík majú väčší potenciál pre dlhodobú udržateľnosť, pretože posilňujú inštitúcie a môžu byť integrované do bežných administratívnych procesov verejnej správy. Tieto projekty prispievajú k systémovým zmenám a ich výsledky majú vyššiu šancu pretrvať.

Mechanizmy na podporu udržateľnosti, zavedené vo výzvach, boli formálne a nedostatočne hodnotené. Hoci výzvy kládli dôraz na riadenie projektov a spoluprácu s verejnými inštitúciami, udržateľnosť nebola explicitne hodnotená ako samostatné kritérium. Doplnkové financovanie zo štátneho rozpočtu bolo len minimálne – príkladom sú zmluvy Slovenskej humanitnej rady s Ministerstvom vnútra SR, ktoré pokryli len malú časť potrieb v obdobiach, keď neboli dostupné prostriedky z AMIF.

Udržateľnosť projektov AMIF na Slovensku je obmedzená, najmä pri intervenciách zameraných na poskytovanie služieb, ktoré sú výrazne závislé na ďalšom financovaní. Projekty zamerané na budovanie kapacít a tvorbu politík vykazujú vyšší potenciál dlhodobej udržateľnosti. Nízka miera udržateľnosti úzko súvisí s hodnotiacim kritériom doplnkovosť, ktoré ukazuje, že podiel národného financovania je veľmi nízky alebo žiadny, čo bráni dlhodobej samostatnosti týchto projektov. Pre trvalé výsledky by bolo potrebné zvýšiť národné financovanie a lepšiu koordináciu s verejnými inštitúciami.

Detailnejšie sú jednotlivé aspekty udržateľnosti popísané v nasledovných podotázkach.

5.6.1.1. Aké boli hlavné opatrenia, ktoré prijal členský štát s cieľom zabezpečiť udržateľnosť výsledkov projektov vykonaných s podporou fondu (vo fáze programovania aj čerpania)?

Program AMIF podporil na Slovensku širokú škálu intervencií zameraných na podporu cieľových skupín v oblasti azylu, integrácie cudzincov a návratov. Tieto intervencie sa dajú rozdeliť do dvoch hlavných kategórií s pohľadom potenciálu zabezpečenia udržateľnosti výsledkov projektov: poskytovanie priamej pomoci cieľovým skupinám a aktivity zamerané na budovanie kapacít, tvorbu politik a výskumné činnosti. Každá z týchto kategórií má rozdielny potenciál na dlhodobú udržateľnosť po skončení finančnej podpory z fondu.

Intervencie zamerané na poskytovanie služieb cieľovým skupinám tvorili významnú časť celkového rozpočtu programu AMIF, a to až takmer 91 %. Boli primárne zamerané na priame poskytovanie služieb cudzím štátnym príslušníkom, vrátane žiadateľov o azyl, osôb so statusom medzinárodnej ochrany a ďalších cudzincov legálne žijúcich na Slovensku. Služby zahŕňali široké spektrum podpory, vrátane právneho a sociálneho poradenstva, psychologickéj pomoci, jazykových kurzov, zdravotnej starostlivosti a podpory v oblasti zamestnania. Dôležitú časť týchto služieb tvorili intervencie v oblasti integrácie cudzincov do slovenskej spoločnosti, kde boli poskytované praktické poradenstvo a tréningy zamerané na zlepšenie ich pripravenosti pre pracovný trh a spoločenský život. Dôležitou oblasťou boli aj služby spojené s návratmi cudzincov do krajín pôvodu, či už formou asistovaných dobrovoľných návratov alebo nútených návratov. Tieto služby pomáhali cudzincom zabezpečiť dôstojný návrat a následnú reintegráciu v ich krajinách. Hoci tieto projekty mali významný prínos na cieľové skupiny a výrazne zlepšili ich prístup k základným službám, ich udržateľnosť je nízka. Projekty sú výrazne závislé na pokračujúcom financovaní z externých zdrojov, predovšetkým z programu AMIF, ktorý je v mnohých prípadoch jediným zdrojom financovania týchto aktivít, čo v konečnom dôsledku potvrdili aj rozhovory s prijímateľmi. V prípade výpadku financovania dochádza často k prerušeniu poskytovania služieb, čo negatívne ovplyvňuje kontinuitu podpory. Nedostatočná predvídateľnosť a obmedzené možnosti získať financie z národných zdrojov prispievajú k riziku, že po skončení podpory z AMIF by došlo k výraznému zníženiu dostupnosti týchto služieb.

Druhá skupina intervencií zahŕňala aktivity zamerané na posilňovanie kapacít inštitúcií zapojených do procesov azylového konania a návratov, tiež na tvorbu politik či výskumné projekty. Aj keď tvorili menší podiel rozpočtu programu, ich význam spočíval v dlhodobom prínose pre systém riadenia migrácie a integrácie. Tieto projekty zahŕňali školenia pracovníkov verejných inštitúcií a mimovládnych organizácií, výskumné analýzy týkajúce sa potrieb a prekážok v integrácii migrantov a tvorbu odporúčaní pre politiky zamerané na zlepšenie procesov v tejto oblasti. Potenciál na udržateľnosť týchto aktivít je vo všeobecnosti vyšší než v prípade priameho poskytovania služieb. Posilňovanie kapacít inštitúcií môže mať dlhodobý dopad na zlepšenie kvality administratívnych a odborných činností súvisiacich s migráciou a integráciou. Výsledky výskumných a politických aktivít môžu byť začlenené do národných politik a stratégií, čo zvyšuje šance na dlhodobé pokračovanie úspešných opatrení, aj bez ďalšej externého financovania. Navyše, tieto intervencie môžu podporiť inštitucionálnu zmenu, ktorá pretrvá aj po skončení financovania z fondu.

Výzvy a príležitosti pre udržateľnosť

Z pohľadu zabezpečenia vyššej miery udržateľnosti sa javí ako nevyhnutné, aby finančné prostriedky z programu AMIF boli vo vyššej miere doplnené o národné zdroje financovania predovšetkým zo štátneho rozpočtu. V niektorých oblastiach, ako sú integračné služby alebo asistované návraty, sú mimovládne organizácie často hlavným poskytovateľom služieb, pričom štátne zdroje financovania sú obmedzené alebo chýbajú. Tento stav je v rozpore s princípom doplnkovosti európskych fondov, ktoré by mali podporovať inovatívne alebo doplnkové služby, namiesto financovania základných potrieb. Pre dlhodobú udržateľnosť by bolo potrebné, aby sa národné zdroje stali stabilným základom pre financovanie týchto základných služieb. Zároveň je tiež potenciál pre väčšie zapojenie miestnych a regionálnych samospráv, ktoré by mohli prevziať niektoré z aktivít realizovaných v rámci projektov AMIF. Tento prístup by mohol prispieť k zabezpečeniu dlhodobej udržateľnosti výsledkov a zvýšeniu lokálnej podpory pre integračné politiky a služby pre cudzincov.

Záverom, intervencie financované z programu AMIF na Slovensku významne prispeli k zlepšeniu služieb pre cudzincov, avšak ich udržateľnosť závisí od pokračujúceho financovania a zapojenia národných zdrojov. Intervencie zamerané na budovanie kapacít a tvorbu politík vykazujú vyšší potenciál na dlhodobú udržateľnosť, zatiaľ čo priame služby pre cieľové skupiny sú výrazne závislé na externom financovaní. Pre dosiahnutie trvalých výsledkov je tiež dôležité zabezpečiť lepšiu koordináciu a podporu zo strany národných a miestnych orgánov.

5.6.1.2. Zaviedli sa mechanizmy na zabezpečenie kontroly udržateľnosti vo fáze programovania aj čerpania?

Na základe analýzy výziev na predkladanie žiadostí o grant, hodnotiacich kritérií a existujúcich zmlúv je možné konštatovať, že mechanizmy na zabezpečenie kontroly udržateľnosti projektov financovaných z programu AMIF sú prítomné, avšak často len formálne a nedostatočne integrované do hodnotiaceho procesu.

Výzvy na predkladanie projektov v rámci AMIF zahŕňali základné prvky udržateľnosti, ktoré bli žiadatelia povinní zohľadniť. Obsahovali napríklad ustanovenia týkajúce sa efektívneho riadenia projektov a dodržiavania štandardov kvality poskytovaných služieb, pričom sa kládol dôraz na pravidelné monitorovanie a hodnotenie plnenia aktivít. Výzvy tiež zdôrazňovali potrebu spolupráce s verejnými inštitúciami, čo by malo zabezpečiť, že niektoré výsledky projektov budú začlenené do inštitucionálnych rámcov, najmä pri projektoch zameraných na budovanie kapacít verejného sektora. Niektoré výzvy dokonca obsahovali požiadavky na preukázanie schopnosti zabezpečiť nadväzujúce financovanie, čím sa vytvára priestor pre potenciálnu udržateľnosť aktivít. Avšak, tieto opatrenia neboli ďalej systematicky hodnotené a slúžili skôr ako odporúčania, než ako striktné podmienky pre schválenie projektov.

Počas realizácie projektov existovali kontrolné mechanizmy zamerané na monitorovanie pokroku a vyhodnocovanie výsledkov, čo umožňovalo sledovať, ako sú projektové aktivity pripravené na pokračovanie po skončení financovania. Mechanizmy kontroly počas čerpania fondov boli však primárne zamerané na sledovanie dosahovania krátkodobých cieľov, pričom explicitné hodnotenie udržateľnosti výsledkov po skončení financovania nebolo prítomné. Aj keď sa niektoré aspekty projektu, ako napríklad prevádzkové schopnosti žiadateľa či prepojenie na národné politiky, môžu nepriamo dotýkať udržateľnosti, chýba jasné a konkrétne kritérium, ktoré by zabezpečovalo hodnotenie dlhodobých opatrení na udržanie aktivít po ukončení podpory z AMIF.

Ďalším prvkom zabezpečenia udržateľnosti je možnosť financovania služieb zo štátneho rozpočtu. Avšak, ako vyplýva z Centrálného registra zmlúv, toto financovanie prebieha len vo výnimočných prípadoch. Napríklad, Slovenská humanitná rada uzatvorila zmluvu s Ministerstvom vnútra SR v roku 2015 v hodnote 37 800 EUR a dve zmluvy v októbri 2023 v celkovej hodnote 324 030,38 EUR. Tieto zmluvy umožnili poskytovanie základných služieb pre žiadateľov o azyl v obdobiach, keď projekty neboli financované z AMIF. V porovnaní so sumou finančných prostriedkov, ktoré Slovenská humanitná rada získala z programu AMIF (v programovom období 2014 - 2020 viac ako 3,6 milióna EUR), však ide o minimálne čiastky. Štátne financovanie slúži predovšetkým na prekonanie medzier medzi jednotlivými projektmi a nedokáže nahradiť komplexnú podporu, ktorú poskytoval AMIF.

Aj keď sú vo výzvach na predkladanie žiadostí a počas implementácie projektov zavedené určité mechanizmy na podporu udržateľnosti, tieto mechanizmy sú prevažne formálne a v hodnotiacom procese nie sú explicitne kontrolované ako samostatné kritérium. Vo fáze programovania a čerpania teda chýbajú konkrétne opatrenia na hodnotenie dlhodobej udržateľnosti projektov. Financovanie zo štátneho rozpočtu je len doplnkové a vo výnimočných prípadoch zabezpečuje prekonanie medzier medzi projektmi AMIF, ale nedokáže nahradiť rozsiahle financovanie z fondu.

5.6.1.3. Do akej miery sa očakáva, že výsledky/prínosy akcií podporovaných fondom budú pokračovať aj naďalej?

Udržateľnosť projektov podporovaných z programu AMIF je kľúčovým aspektom ich dlhodobého prínosu pre cieľové skupiny a celkovú migračnú a azylovú politiku Slovenskej republiky. Analýza grantových žiadostí a zameranie sa na mechanizmy, ktoré projekty implementovali na zabezpečenie udržateľnosti výsledkov po ukončení financovania z fondu, odhaľuje rozdiely medzi prístupmi rôznych typov prijímateľov a povahou samotných projektov.

Verejné inštitúcie, ako Migračný úrad MV SR či Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, ktoré realizovali projekty zamerané na budovanie kapacít a nútené návraty, zaručujú pokračovanie aktivít aj po skončení podpory z programu AMIF. Tieto projekty sú priamo začlenené do dlhodobých procesov verejných inštitúcií, ktoré sú financované zo štátneho rozpočtu. Aktivity ako riadenie návratových operácií, školenie policajtov a zlepšovanie kvality návratových procesov, vrátane zabezpečenia prepravy, ubytovania, tlmočenia a zabezpečenia cestovných

5.7. Pridaná hodnota EÚ

Kritérium pridanej hodnoty sa zameriava na identifikáciu a analýzu špecifického prínosu podpory EÚ prostredníctvom programu AMIF. Hodnotenie skúma, či a do akej miery by členský štát dokázal realizovať potrebné aktivity bez podpory fondu, pričom analyzuje kvantitatívne a kvalitatívne aspekty prínosu fondu. Pozornosť je venovaná možným dôsledkom prerušenia tejto podpory na národné systémy v oblasti migrácie a azylu, ako aj celkovému prínosu podporených aktivít na úrovni EÚ.

5.7.1. Priniesla podpora zo strany EÚ nejakú pridanú hodnotu?

Podpora zo strany EÚ prostredníctvom programu AMIF priniesla významnú pridanú hodnotu pre

prijímania žiadateľov o azyl a kvalifikačnou smernicou, ktoré tvoria základ Spoločného európskeho azylového systému (CEAS).

Táto povinnosť vyplýva aj z národnej legislatívy, predovšetkým zo zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov. Tieto právne predpisy stanovujú základný rámec pre poskytovanie medzinárodnej ochrany a zabezpečenie práv migrantov. Strategický rámec pre túto oblasť je definovaný v dokumente Migračná politika SR⁴¹, ktorý určujú priority a ciele Slovenska v oblasti migrácie a integrácie.

Bez podpory z AMIF by však tieto aktivity museli byť financované výlučne z národných zdrojov, čo by vzhľadom na obmedzené možnosti štátneho rozpočtu znamenalo ich realizáciu len v základnom a nevyhnutnom rozsahu. Tento záver potvrdzujú aj zistenia z hodnotenia udržateľnosti projektov AMIF, ktoré ukazujú, že až 91% rozpočtu programu je využívaných na poskytovanie priamych služieb cieľovým skupinám, pričom tieto služby nemajú zabezpečené alternatívne zdroje financovania. V prípade absencie podpory z AMIF by došlo k výraznému obmedzeniu dostupnosti a kvality týchto služieb.

Niektoré oblasti by boli bez podpory z AMIF prakticky nerealizovateľné. Príkladom je program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácie navrátilcov, ktorý je plne závislý na financovaní z AMIF. Podobne by boli výrazne obmedzené aktivity v oblasti integrácie cudzincov, ako sú jazykové kurzy, sociálne a právne poradenstvo či podpora pri vstupe na trh práce. Tieto služby významne prispievajú k úspešnej integrácii migrantov do spoločnosti, no bez podpory z AMIF by boli dostupné len vo veľmi obmedzenom rozsahu.

Výrazne by bola obmedzená aj schopnosť Slovenska implementovať nové požiadavky a štandardy vyplývajúce z členstva v EÚ. Budovanie kapacít, modernizácia systémov a zavádzanie nových postupov by prebiehali s výrazným časovým oneskorením a v obmedzenom rozsahu. To by mohlo viesť k zaostávaniu za európskymi štandardmi v oblasti azylu a migrácie.

Možno teda zhrnúť, že hoci by SR aj bez podpory z AMIF zabezpečovala základné funkcie v oblasti azylu a migrácie vyplývajúce z jej medzinárodných záväzkov, rozsah a kvalita poskytovaných služieb by boli výrazne obmedzené. AMIF tak zohráva kľúčovú úlohu nielen pri zabezpečení dostupnosti služieb pre migrantov a žiadateľov o azyl, ale aj pri celkovom rozvoji a modernizácii azylového a migračného systému na Slovensku.

5.7.1.3. Aké by boli najpravdepodobnejšie dôsledky prerušenia podpory poskytovanej fondom?

Na základe vykonaného hodnotenia možno predpokladať, že prípadné prerušenie podpory z AMIF by malo závažné negatívne dôsledky na poskytovanie služieb v oblasti migrácie, azylu a integrácie v SR. Tieto dôsledky by sa prejavili v niekoľkých kľúčových oblastiach.

Najpriamejší dopad by sa prejavil v dostupnosti a kvalite služieb pre migrantov a žiadateľov o azyl. Ako vyplýva z hodnotenia, až 91% rozpočtu programu AMIF je využívaných na poskytovanie priamych služieb cieľovým skupinám, vrátane právneho a sociálneho poradenstva, psychologickéj pomoci, jazykových kurzov a podpory v oblasti zamestnania. Bez podpory z AMIF by došlo k výraznému obmedzeniu alebo úplnému zastaveniu poskytovania týchto služieb, keďže neexistujú adekvátne alternatívne zdroje financovania. Kritická by bola situácia aj v oblasti asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácie, kde je AMIF prakticky jediným zdrojom financovania. Prerušenie podpory by znamenalo kolaps tohto systému, čo by významne obmedzilo možnosti SR realizovať efektívnu a humánnu návratovú politiku. Podobne by boli ohrozené aj integračné služby, ktoré sú kľúčové pre úspešné začlenenie cudzincov do spoločnosti.

⁴¹ **Úrad vlády SR.** (2021). *Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025 - nové znenie.* <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26387/1>

Výrazne by bola zasiahnutá aj udržateľnosť mimovládnych organizácií, ktoré sú hlavnými poskytovateľmi služieb v oblasti migrácie a integrácie. Tieto organizácie sú často plne závislé na projektovom financovaní z AMIF a prerušenie podpory by mohlo viesť k ich existenčným problémom. To by znamenalo nielen stratu poskytovateľov služieb, ale aj ohrozenie odborných kapacít a know-how, ktoré si tieto organizácie za roky pôsobenia vybudovali.

Prerušenie podpory by malo negatívny dopad aj na rozvoj a modernizáciu systémov v oblasti azylu a migrácie. Chýbali by prostriedky na budovanie kapacít, vzdelávanie pracovníkov a implementáciu nových postupov a štandardov. To by mohlo viesť k zaostávaniu SR za európskymi štandardmi a obmedzenej schopnosti plniť záväzky vyplývajúce z členstva v EÚ.

Vzhľadom na obmedzené možnosti štátneho rozpočtu by nebolo možné v plnej miere nahradiť chýbajúce prostriedky z AMIF národnými zdrojmi. To by mohlo ohroziť schopnosť SR zabezpečovať adekvátnu úroveň služieb v oblasti migrácie a azylu a plniť svoje medzinárodné záväzky na požadovanej úrovni. Zároveň by došlo k narušeniu kontinuity už rozbehnutých procesov a aktivít, čo by malo dlhodobý negatívny dopad na celý systém riadenia migrácie a integrácie v SR.

Možno teda konštatovať, že prerušenie podpory z AMIF by malo závažné systémové dôsledky, ktoré by významne ovplyvnili nielen kvalitu života migrantov a žiadateľov o azyl na Slovensku, ale aj celkovú schopnosť SR efektívne riadiť migráciu a podporovať integráciu cudzincov v súlade s európskymi štandardmi.

5.7.1.4. Do akej miery viedli akcie podporované fondom k prínosu na úrovni Únie?

Akcie podporované z AMIF na Slovensku priniesli významné výsledky nielen na národnej úrovni, ale výrazne prispeli aj k dosahovaniu cieľov na úrovni EÚ vo všetkých kľúčových oblastiach - azyl, integrácia a návraty.

V oblasti azylu program významne prispel k posilneniu a rozvoju Spoločného európskeho azylového systému (CEAS). Realizované projekty zlepšili kvalitu azylového konania na Slovensku a prispeli k harmonizácii postupov s európskymi štandardmi. Osobitný význam mali projekty zamerané na budovanie kapacít a školenie pracovníkov, ktoré podporili implementáciu európskych noriem v oblasti azylu. Významným príspevkom bolo aj financovanie prekladu EASO modulov do slovenského jazyka, čo umožnilo lepšiu dostupnosť európskych vzdelávacích materiálov pre pracovníkov v oblasti azylu.

V oblasti integrácie program podporil implementáciu Akčného plánu EÚ pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín⁴². Projekty zamerané na poskytovanie integračných služieb, jazykové vzdelávanie a podporu vstupu na trh práce prispeli k napĺňaniu európskych cieľov v oblasti integrácie migrantov. Osobitne prínosné boli projekty zamerané na výskum a tvorbu politík, ktoré prispeli k lepšiemu pochopeniu integračných výziev a identifikácii efektívnych riešení. Tieto poznatky a skúsenosti sú cenným príspevkom k formovaniu integračných politík na úrovni EÚ.

V oblasti návratovej politiky program významne prispel k implementácii európskej návratovej politiky, najmä prostredníctvom podpory programu asistovaných dobrovoľných návratov (ADN). Tento program, realizovaný v spolupráci s IOM, je plne v súlade s prioritami EÚ v oblasti návratov a predstavuje príklad dobrej praxe v realizácii humánnej návratovej politiky. Program tiež podporil aktivity zamerané na budovanie kapacít v oblasti nútených návratov, čím prispel k efektívnejšej implementácii návratovej politiky EÚ.

Významným prínosom programu na úrovni EÚ je tiež podpora medzinárodnej spolupráce a výmeny skúseností. Slovensko sa aktívne podieľa na rôznych európskych iniciatívach a platformách, kde zdieľa svoje skúsenosti a príklady dobrej praxe z implementácie projektov AMIF. Táto výmena skúseností

⁴² **Európska komisia.** (2016). *Akčný plán pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52016DC0377>

prispieva k celkovému zlepšovaniu politík a postupov v oblasti migrácie a integrácie na európskej úrovni.

Realizované projekty tiež prispeli k posilneniu solidarity medzi členskými štátmi EÚ. Aj keď Slovensko nepatrí medzi krajiny najviac zasiahnuté migračnými tokmi, prostredníctvom programu AMIF aktívne prispieva k riešeniu migračných výziev na európskej úrovni. Príkladom je poskytovanie podpory pri relokácii osôb z Grécka.

Projekty financované z AMIF tak vytvárajú predpoklady pre harmonizovaný prístup k riadeniu migrácie a integrácie na úrovni celej EÚ. Realizované intervencie nielen posilňujú kapacity SR, ale významne prispievajú k budovaniu spoločného európskeho prístupu k výzvam v oblasti migrácie, azylu a integrácie. Týmto spôsobom program AMIF napomáha k napĺňaniu širších cieľov EÚ v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí.

5.8. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia

Toto kritérium sa sústreďuje na hodnotenie efektívnosti zavedených inovačných postupov a zjednodušení v rámci fondu AMIF. Analýza sa zameriava na vplyv rôznych opatrení, ako je zjednodušené vykazovanie nákladov, viacročné programovanie a flexibilnejšie národné programy, na celkovú administratívnu záťaž prijímateľov. Hodnotenie skúma, ako tieto zmeny ovplyvnili efektívnosť implementácie programu a kvalitu dosiahnutých výsledkov. Osobitná pozornosť je venovaná identifikácii príkladov dobrej praxe v oblasti zjednodušovania procesov a možnostiam ich ďalšieho rozšírenia.

5.8.1. Došlo k zjednodušeniu postupov riadenia fondu a zníženiu administratívneho zaťaženia pre prijímateľov prostriedkov z fondu?

Napriek implementácii niektorých opatrení zameraných na zjednodušenie postupov riadenia fondu, celkové zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia pre prijímateľov prostriedkov z fondu AMIF bolo dosiahnuté len čiastočne. Už priebežné hodnotenie programu⁴³ identifikovalo, že prijímatelia považujú administratívne postupy za komplikovanejšie v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím (Všeobecný program Solidarita a riadenie migračných tokov a súvisiace fondy na roky 2007-2013). Tento trend pokračoval aj v ďalšom období implementácie programu.

Analýza Systému riadenia a kontroly⁴⁴ ukazuje, že boli zavedené určité zjednodušujúce prvky, najmä v oblasti paušálneho financovania nepriamych výdavkov a flexibility v personálnych otázkach, avšak ich reálny dopad na zníženie administratívnej záťaže zostal obmedzený.

Osobitne problematickou oblasťou zostávajú procesy spojené s verejným obstarávaním. Náročnosť týchto procesov je zapríčinená viacerými faktormi, počnúc komplikovanou a často sa meniacou legislatívou týkajúcou sa verejného obstarávania v SR, ale tiež systémom realizovaných kontrol, kde sú potrebné napríklad dve ex-ante kontroly. Mnohí prijímatelia to považujú za požiadavky nad rámec štandardných postupov. K čiastočnému zlepšeniu došlo vydaním štvrtej verzie Usmernenia k verejnemu obstarávaniu fondov pre oblasť vnútorných záležitostí z 2.5.2017, napríklad v oblasti realizácie verejného obstarávania do sumy 5 000,- EUR.

⁴³ **Ministerstvo vnútra SR. (2017).** Priebežné hodnotenie národného programu Fondu pre azyl, migráciu a integráciu.

https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/nove/Hodnotiaca%20sprava%20AMIF.docx

⁴⁴ **Ministerstvo vnútra SR. (2024).** Popis systému riadenia a kontroly fondov pre oblasť vnútorných záležitostí. Interný materiál poskytnutý Ministerstvom vnútra SR.

Na základe analýzy Pravidiel oprávnenosti fondov pre oblasť vnútorných záležitostí⁴⁵ možno identifikovať niekoľko pozitívnych krokov v oblasti zjednodušenia. Významným prínosom je zavedenie paušálneho financovania nepriamych výdavkov až do výšky 15% z oprávnených priamych výdavkov na zamestnancov, pri ktorých prijímatelia nemusia predkladať podpornú dokumentáciu. Systém tiež umožňuje väčšiu flexibilitu v oblasti personálnych výdavkov, vrátane možnosti využitia rôznych foriem pracovnoprávných vzťahov a nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času.

Z pohľadu reportingu a finančných operácií prijímatelia oceňujú prístup zodpovedného orgánu a vzájomnú spoluprácu. Vo všeobecnosti s uvedenými operáciami nie sú vážnejšie problémy a systém je nastavený správne. Pozitívne je hodnotené aj zavedenie kontaktných osôb poskytujúcich podporu, pričom prijímatelia vyzdvihli najmä ich profesionalitu a ochotu pri riešení problémov počas implementácie projektov.

Z realizovaných rozhovorov s prijímateľmi jednoznačne vyplýva, že administratívna náročnosť implementácie projektov je vnímaná ako extrémne vysoká. Osobitne problematická je rozsiahla potreba predkladania detailnej podpornej dokumentácie pri takmer všetkých typoch výdavkov. Prijímatelia musia preukazovať oprávnenosť a hospodárnosť aj pri relatívne malých sumách, čo neúmerne zvyšuje administratívnu záťaž.

5.8.1.1. Viedli inovačné postupy zavedené v rámci fondu (zjednodušené možnosti vykazovania nákladov, viacročné programovanie, vnútroštátne pravidlá oprávnenosti, komplexnejšie národné programy umožňujúce flexibilitu) k zjednodušeniu pre prijímateľov prostriedkov z fondu?

Systém implementácie fondov pre oblasť vnútorných záležitostí priniesol v programovom období 2014-2020 niekoľko významných zmien zameraných na zjednodušenie postupov. Za najpozitívnejšiu zmenu je považované všetkými zúčastnenými stranami umožnenie viacročnej implementácie projektov, čo prinieslo do systému implementácie určité garancie a stabilitu. Inovatívne postupy sú však zatiaľ zavádzané v obmedzenej miere. Výrazne chýba elektronizácia postupov riadenia programu i projektov, napríklad po vzore systému ITMS2014+ používaného pre EŠIF v SR. Určité nedostatky a výzvy sú identifikované aj v oblasti medzirezortnej spolupráce. Väčšiu prioritu by mohla mať v programe podpora medzinárodnej spolupráce, vrátane podpory transferu know-how z iných krajín EÚ či sveta pre všetkých zapojených aktérov.

Z pohľadu neštátnych aktérov je veľkou výzvou aj budovanie nových kapacít, vrátane ďalšieho vzdelávania, ale aj hľadania riešení pre udržateľnosť výsledkov podporených projektov. Tento problém sa výrazne prejavuje najmä pri prechode medzi programovými obdobiami, kedy dochádza k niekoľkomesačným výpadkom financovania. Prijímatelia zdôraznili, že tieto výpadky negatívne ovplyvňujú kontinuitu služieb. Obzvlášť problematické je to pre menšie organizácie, ktoré sú plne závislé na projektovom financovaní a nemajú žiadne rezervné zdroje na preklopenie období bez financovania.

Príručka pre prijímateľa⁴⁶ zaviedla určité zjednodušujúce prvky, ako napríklad flexibilnejší prístup k zmenám v rozpočte projektu. Prijímateľ má možnosť vykonávať finančné presuny medzi kapitolami rozpočtu alebo v rámci rozpočtu do výšky 10% bez potreby uzatvárania dodatku ku grantovej zmluve.

⁴⁵ **Ministerstvo vnútra SR. (2022).** Pravidlá oprávnenosti fondov pre oblasť vnútorných záležitostí, verzia 3.0. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/simons/dokumenty_pre_prijimatelov/Pravidla_opravnivosti_jul%202022.pdf

⁴⁶ **Ministerstvo vnútra SR. (2024).** Príručka pre prijímateľa fondov pre oblasť vnútorných záležitostí, verzia 4.2. https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/simons/foto/PpP_4.2_final_final.pdf

V oblasti vykazovania výdavkov je významným zjednodušením zavedenie paušálnej sadzby pre nepriame výdavky.

Z hľadiska využitia zjednodušeného vykazovania nákladov možno konštatovať len čiastočný úspech. Hoci paušálne financovanie nepriamych výdavkov bolo prijaté pozitívne, systém stále vyžaduje podrobné vykazovanie a dokumentovanie väčšiny ostatných typov výdavkov. Prijímatelia v rozhovoroch uvádzali, že stále musia predkladať množstvo účtovných dokladov a inej podpornej dokumentácie, čo znamená, že celkový prínos tohto opatrenia k zníženiu administratívnej záťaže zostal obmedzený.

Celkovo možno konštatovať, že zavedené inovačné postupy dosiahli svoje ciele len čiastočne. Na dosiahnutie výraznejšieho zjednodušenia by bolo potrebné prijať komplexnejší prístup zahŕňajúci elektronizáciu procesov riadenia a implementácie, posilnenie medzirezortnej a medzinárodnej spolupráce, systematickú podporu budovania kapacít prijímateľov a zabezpečenie kontinuity financovania medzi programovými obdobiami. Zároveň je potrebné zaviesť flexibilnejšie pravidlá pre malé a stredné organizácie a zjednodušiť formuláre a frekvenciu reportovania. Bez prijatia takýchto zásadných zmien zostane administratívna náročnosť pre prijímateľov naďalej vysoká, čo môže viesť k zníženiu efektivity implementácie projektov a potenciálne aj k nižšiemu záujmu o podporu z fondu zo strany menších organizácií, ktoré často poskytujú kľúčové služby cieľovým skupinám.

6. Závěry a odporúčania

Táto kapitola sumarizuje hlavné zistenia ex-post hodnotenia programu AMIF a predkladá konkrétne odporúčania pre zlepšenie implementácie v budúcnosti. Závěry sú štruktúrované podľa jednotlivých hodnotiacich kritérií - účinnosť, efektívnosť, relevantnosť, súlad, doplnkovosť, udržateľnosť, pridaná hodnota EÚ a administratívne zaťaženie. Pre každé kritérium sú identifikované kľúčové zistenia a formulované špecifické odporúčania, ktoré reflektujú skúsenosti z implementácie programu a vytvárajú predpoklady pre jeho ďalšie zlepšovanie. Osobitná pozornosť je venovaná systémovým opatreniam, ktoré by mohli prispieť k efektívnejšiemu dosahovaniu cieľov programu v budúcom období.

6.1. Účinnosť

Hodnotenie účinnosti programu AMIF preukázalo rozdielnú mieru úspešnosti v jednotlivých oblastiach jeho pôsobenia. Program významne prispel k posilneniu azylového systému SR, najmä prostredníctvom poskytovania kvalitných služieb žiadateľom o azyl. V oblasti právneho poradenstva, sociálnej podpory a materiálnej pomoci sa podarilo dosiahnuť a prekročiť stanovené ciele programových merateľných ukazovateľov. Program AMIF sa ukázal ako kľúčový, a v mnohých prípadoch jediný, zdroj financovania týchto služieb. Táto závislosť na jednom zdroji však priniesla aj problémy s kontinuitou poskytovania služieb, keď výpadky vo financovaní medzi projektami viedli k obmedzeniu dostupnosti podpory pre cieľové skupiny. Nižšiu mieru účinnosti mali intervencie zamerané na budovanie kapacít a školenia pracovníkov v azylovom systéme, kde sa nepodarilo naplniť plánované ciele a hodnoty merateľných ukazovateľov.

V oblasti legálnej migrácie a integrácie sa program zameriaval primárne na integračné aktivity, zatiaľ čo podpora legálnej migrácie bola ponechaná na financovanie zo štátneho rozpočtu. Vysokú účinnosť preukázali najmä projekty poskytujúce priame integračné služby ako právne a sociálne poradenstvo, jazykové kurzy a podpora pri vstupe na trh práce. Program taktiež úspešne podporil výskumné aktivity, ktoré prispeli k lepšiemu pochopeniu integračných potrieb a bariér. Na druhej strane, nedostatočne sa podarilo rozvinúť kapacity miestnych a regionálnych samospráv v oblasti integrácie, čo môže limitovať dlhodobú udržateľnosť integračných opatrení.

V oblasti návratovej politiky program dosiahol významnejšie úspechy v podpore dobrovoľných návratov než v realizácii nútených návratov. Osobitne účinné bolo poskytovanie reintegračnej pomoci návratcom v krajinách pôvodu, ktoré prispelo k udržateľnosti návratov. Implementácia návratových opatrení bola výrazne ovplyvnená pandémiou COVID-19, ktorá viedla k dočasnému pozastaveniu mnohých aktivít. Pozitívne výsledky boli dosiahnuté v oblasti poskytovania služieb pre zaistených štátnych príslušníkov tretích krajín, kde sa podarilo zabezpečiť komplexnú podporu vrátane právneho poradenstva a psychologickú pomoc.

Program preukázal len minimálny príspevok k posilneniu solidarity a rozdeleniu zodpovednosti medzi členskými štátmi EÚ. Slovenská republika sa sústredila primárne na realizáciu humanitárnych transferov utečencov, zatiaľ čo jej účasť na relokačných mechanizmoch EÚ zostala limitovaná. Potenciál medzinárodnej spolupráce nebol plne využitý, čo mohlo obmedziť prenos dobrej praxe a skúseností medzi členskými štátmi. V rámci programu neboli implementované žiadne opatrenia na riešenie núdzových situácií.

Celkové hodnotenie účinnosti programu AMIF poukazuje na jeho kľúčový prínos v oblasti poskytovania priamych služieb cieľovým skupinám, najmä v oblasti azylu a integrácie. Zároveň však odhaľuje priestor na zlepšenie v oblastiach budovania kapacít, rozvoja medzinárodnej spolupráce a posilnenia úlohy regionálnych a miestnych aktérov. Osobitnou výzvou zostáva zabezpečenie kontinuity služieb a zníženie závislosti na jednom zdroji financovania.

Odporúčania

- **Zabezpečenie kontinuity základných služieb pre cieľové skupiny** - V záujme eliminácie výpadkov v dostupnosti služieb pre migrantov a žiadateľov o azyl medzi projektami AMIF sa odporúča vytvoriť systém preklenovacieho financovania zo štátneho rozpočtu. Tento mechanizmus by zabezpečil kontinuitu poskytovania základných služieb ako právne poradenstvo, sociálna podpora či asistencia pri návratoch v obdobiach medzi ukončením jedného projektu a začiatkom implementácie nadväzujúceho projektu.
- **Posilnenie systémových a inovatívnych opatrení** - Program AMIF sa v súčasnosti sústreďuje primárne na financovanie základných služieb (91% rozpočtu) pre cieľové skupiny (žiadatelia o azyl, cudzinci, osoby s neplatným pobytom), pričom systémové opatrenia zostávajú na okraji. Pre zvýšenie dlhodobej účinnosti programu sa odporúča zamerať sa vo väčšej miere na projekty zamerané na budovanie kapacít verejných inštitúcií a samospráv, podporu inovatívnych integračných projektov a rozvoj politik v oblasti migrácie. Toto opatrenie by prispelo k vyváženějšímu rozloženiu podpory medzi priame služby a systémové zmeny.

6.2. Efektívnosť

Hodnotenie efektívnosti národného programu AMIF na Slovensku za obdobie 2014-2020 ukazuje, že program celkovo dosiahol svoje všeobecné ciele pri primeraných nákladoch. Túto skutočnosť potvrdzuje najmä vysoká miera čerpania fondov, ktorá sa v období 2016-2020 pohybovala v rozmedzí 70-141%. Program sa vyznačoval stabilnou implementáciou s dobre nastaveným systémom riadenia a kontroly.

Kľúčovým prvkom implementačnej štruktúry boli stabilné administratívne kapacity, reprezentované 9 až 13,11 ekvivalentmi plného pracovného času (FTE) ročne za zodpovedný orgán a orgán auditu (kumulatívne). Tento počet zamestnancov zabezpečil konzistentné riadenie programu počas celého obdobia. Významným aspektom hodnotenia efektívnosti je podiel výdavkov na technickú asistenciu, ktorý dosiahol 12,06% z celkového rozpočtu programu (14,9 mil. EUR). Tento podiel bol najvyšší spomedzi analyzovaných krajín a výrazne prevyšoval hodnoty v okolitých krajinách (4-8%) aj vybraných operačných programoch EŠIF (3-4%). Hoci je tento vyšší podiel čiastočne odôvodniteľný menším celkovým rozpočtom programu, predstavuje priestor pre optimalizáciu v budúcom programovom období.

Silnou stránkou programu bol komplexný systém kontrolných mechanizmov, ktorý zahŕňal administratívne finančné kontroly, kontroly na mieste, systematické monitorovanie projektov a špecifické kontroly verejného obstarávania. Tento systém bol podporený jasnou riadiacou dokumentáciou a usmerneniami, čo prispelo k prevencii nezrovnalostí a efektívnemu využívaniu zdrojov.

Napriek celkovo pozitívnemu hodnoteniu boli identifikované aj oblasti vyžadujúce pozornosť v budúcom programovom období. Hlavnou výzvou je optimalizácia administratívnych nákladov a výdavkov na technickú asistenciu. Je žiaduce vykonať hĺbkovú analýzu efektívnosti vynakladania týchto prostriedkov s cieľom priblížiť sa k štandardom porovnateľných programov v okolitých krajinách a uvoľniť väčší podiel zdrojov na priamu realizáciu projektov. Priestor na zlepšenie existuje aj v oblasti plánovania projektového cyklu, kde bola pozorovaná nerovnomerná distribúcia projektov v jednotlivých rokoch implementácie. Žiaduce je tiež implementovať osvedčené postupy z programov s nižším podielom administratívnych nákladov.

Odporúčania

Vzhľadom na zistenia hodnotenia odporúčame Zodpovednému orgánu zvážiť vypracovanie analytického materiálu zameraného na **možnosti optimalizácie administratívnych nákladov programu**. Komparatívna analýza s ostatnými členskými štátmi naznačuje, že môže existovať priestor pre ďalšie zefektívnenie vynakladania prostriedkov na technickú asistenciu. Materiál by mohol

poskytnúť užitočné vstupy pre nastavenie administratívnych procesov v nasledujúcom programovom období, a to pri zachovaní vysokej kvality riadenia a kontroly programu, ktorú sa Zodpovednému orgánu darilo udržiavať v hodnotenom období. V prípade, ak optimalizácia výšky technickej pomoci stanovená pre program AMIF bude výrazne znížená už samotným záväzným legislatívnym aktom zo strany EÚ (nariadením) pre nové programové obdobie, takúto analýzu nie je potrebné vykonať.

6.3. Relevantnosť

Hodnotenie relevantnosti národného programu AMIF na Slovensku za obdobie 2014-2020 ukazuje vysokú mieru súladu medzi cieľmi intervencií a skutočnými potrebami v oblasti migrácie, azylu a integrácie. Program preukázal schopnosť reagovať na identifikované potreby a prispôbovať sa novým výzvam počas implementačného obdobia.

Program bol od začiatku dobre ukotvený v kľúčových strategických dokumentoch na európskej úrovni (Európsky pakt o migrácii a azyle, Štokholmský program, Globálny prístup k migrácii a mobilite) aj na národnej úrovni (Migračná politika SR, Integračná politika SR). Toto prepojenie zabezpečilo, že ciele programu priamo reflektovali identifikované potreby a priority v oblasti migrácie a integrácie.

Osobitne pozitívne možno hodnotiť flexibilitu programu pri reagovaní na meniace sa potreby. Počas implementačného obdobia prešiel program piatimi významnými revíziami, ktoré umožnili adaptáciu na nové výzvy. Program dokázal pružne reagovať na potreby spojené s relokáciou osôb z Talianska a Grécka, potrebu posilnenia prijímacích kapacít a integračných služieb, ako aj na výzvy spojené s pandémiou COVID-19 a neskôr s vojnou na Ukrajine.

Relevanciu programu potvrdzuje aj spätná väzba od prijímateľov získaná prostredníctvom kvalitatívneho prieskumu. Respondenti jednoznačne potvrdili, že ciele programu boli dobre nastavené a odrážali reálne potreby migrantov a utečencov v SR. Osobitne ocenili poskytovanie kľúčových služieb v oblasti právnej pomoci, integrácie a sociálnej podpory.

Napriek celkovo pozitívnemu hodnoteniu bola identifikovaná potreba ešte pružnejšej adaptácie programu na rýchlo sa meniace potreby, najmä v oblasti zberu dát o cieľových skupinách. Táto skutočnosť však výrazne neovplyvnila celkovú vysokú mieru relevantnosti programu vo vzťahu k potrebám cieľových skupín a strategickým prioritám v oblasti migrácie a integrácie.

Odporúčania

Pre ďalšie posilnenie schopnosti programu reagovať na meniace sa potreby odporúčame Zodpovednému orgánu vytvoriť systematický mechanizmus priebežného zberu a vyhodnocovania údajov o potrebách cieľových skupín. Takýto mechanizmus by mohol zahŕňať pravidelné konzultácie s prijímateľmi a cieľovými skupinami, čo by umožnilo včasnejšiu identifikáciu nových potrieb a flexibilnejšiu adaptáciu programu. Tento prístup by nadviazal na už existujúcu dobrú prax programu v oblasti flexibility a prispôbovania sa meniacim podmienkam, ktorú program preukázal počas implementačného obdobia 2014-2020.

6.4. Súlad

Hodnotenie súladu národného programu AMIF so súvisiacimi intervenciami financovanými z prostriedkov EÚ za obdobie 2014-2020 poukazuje na zmiešané výsledky v oblasti koordinácie a využívania synergických efektov.

Program AMIF bol formálne v súlade s cieľmi iných programov financovaných zo zdrojov EÚ, pričom bola explicitne definovaná komplementarita najmä s dvoma tematickými cieľmi EŠIF - TC9 (sociálne začlenenie) a TC11 (inštitucionálne kapacity). Pre zabezpečenie koordinácie boli vytvorené mechanizmy na dvoch úrovniach - na úrovni Zodpovedného orgánu (MV SR) prostredníctvom nariadenia MV SR č. 38/2007 a na národnej úrovni prostredníctvom Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov.

Analýza implementácie však odhalila, že tieto koordinačné mechanizmy mali v praxi prevažne formálny charakter. V skúmaných výzvach, či už z OP EVS alebo AMIF, neboli explicitne identifikované synergie ani stanovené mechanizmy koordinácie, a to aj v prípadoch, kde existovali zjavné obsahové prieniky (napríklad v oblasti vzdelávania, právnej pomoci či optimalizácie procesov). V príprave programu tiež absentovalo komplexné ex-ante posúdenie synergií a komplementarity s inými intervenciami pred vyhlásením každej výzvy.

Napriek obmedzenému využívaniu formálnych koordinačných mechanizmov možno pozitívne hodnotiť, že samotné intervencie AMIF a iných programov si navzájom neprotirečili, ale sa prirodzene dopĺňali. Toto je najvýraznejšie viditeľné v interakciách medzi AMIF a OP EVS, kde aktivity v oblasti budovania kapacít, právnej pomoci či vzdelávania vhodne nadväzovali jedna na druhú, hoci to nebolo výsledkom systematického prístupu k využívaniu synergií.

Hodnotenie identifikovalo výrazný rozdiel medzi formálnym nastavením koordinačných mechanizmov a ich praktickou aplikáciou, čo naznačuje potrebu posilnenia implementačnej fázy koordinácie a aktívnejšieho prístupu k vytváraniu a využívaniu synergií medzi rôznymi intervenciami.

Odporúčania

Pre posilnenie reálneho využívania synergických efektov odporúčame Zodpovednému orgánu **aktualizovať existujúce koordinačné mechanizmy** tak, aby kládli väčší dôraz na obsahovú stránku koordinácie už vo fáze prípravy výziev. Tento prístup by mal zahŕňať systematickú identifikáciu potenciálnych synergií s inými intervenciami a **ich aktívne využívanie v implementačnej fáze**. Aktualizácia by mala reflektovať praktické skúsenosti z programového obdobia 2014-2020 a zamerať sa na prekonanie identifikovaného rozdielu medzi formálnym nastavením koordinačných mechanizmov a ich praktickou aplikáciou.

6.5. Doplnkovosť

Hodnotenie doplnkovosti národného programu AMIF za obdobie 2014-2020 ukazuje, že program vytvoril dobrý základ pre synergické pôsobenie s národnými politikami a intervenciami, aj keď v praxi existuje priestor pre posilnenie vzájomnej koordinácie.

Na úrovni programovania bola viditeľná systematická snaha o zabezpečenie doplnkovosti, čo sa prejavilo jasným vymedzením priorít financovaných z AMIF a tých, ktoré mali byť podporené z iných zdrojov (EŠIF, štátny rozpočet). Pre každý špecifický cieľ programu boli stanovené deliace línie medzi rôznymi zdrojmi financovania, čím sa vytvoril základný rámec pre koordináciu intervencií.

Z hĺbkových rozhovorov s prijímateľmi vyplynulo, že program AMIF zohral kľúčovú úlohu pri financovaní aktivít v oblasti azylu, migrácie a integrácie. Táto skutočnosť poukazuje na významnú pozíciu fondu v systéme podpory, pričom do budúcnosti existuje priestor pre väčšie zapojenie komplementárnych zdrojov financovania.

Ako priestor pre ďalší rozvoj bola identifikovaná možnosť posilnenia koordinačných mechanizmov v oblasti migračnej politiky a rozšírenia zapojenia národných zdrojov do financovania služieb. Takýto rozvoj by mohol prispieť k ešte efektívnejšiemu využitiu prostriedkov z AMIF na inovatívne a rozvojové aktivity.

Program vytvoril formálne mechanizmy na predchádzanie prekrývaniu finančných nástrojov, a to ako na úrovni zodpovedného orgánu, tak aj na národnej úrovni. Analýza konkrétnych výziev AMIF ukázala, že obsahovali základné ustanovenia o zabezpečení neprekrývania financovania, pričom existuje priestor pre detailnejšiu špecifikáciu deliacich línií a koordinačných mechanizmov s inými programami.

Odporúčania

Odporúčame Zodpovednému orgánu zvážiť iniciovanie medzirezortného dialógu zameraného na ďalší rozvoj systému financovania v oblasti migrácie, azylu a integrácie. Takýto dialóg by mohol prispieť k vytvoreniu modelu financovania, v ktorom by prostriedky z AMIF mohli byť ešte efektívnejšie využité na rozvoj inovatívnych prístupov a zvyšovanie kvality poskytovaných služieb.

6.6. Udržateľnosť

Hodnotenie udržateľnosti národného programu AMIF za obdobie 2014-2020 poukazuje na rozdielnu mieru pravdepodobnosti pokračovania pozitívnych účinkov v závislosti od typu realizovaných intervencií.

Projekty zamerané na budovanie kapacít, tvorbu politík a výskumné činnosti vykazujú významný potenciál pre dlhodobú udržateľnosť. Tieto intervencie prispievajú k systémovým zmenám a posilňujú inštitucionálne kapacity, pričom ich výsledky môžu byť integrované do bežných administratívnych procesov verejnej správy. Osobitne pozitívne možno hodnotiť projekty realizované verejnými inštitúciami, ktoré majú zabezpečené pokračovanie aktivít v rámci svojej štandardnej činnosti.

Intervencie zamerané na poskytovanie priamych služieb cieľovým skupinám, ktoré predstavovali významnú časť rozpočtu programu (91%), vyžadujú pre svoju udržateľnosť zabezpečenie kontinuálneho financovania. Tieto služby, zahŕňajúce právne, sociálne a psychologické poradenstvo, jazykové kurzy či pomoc pri návratoch, sú dôležitou súčasťou podpory pre cieľové skupiny.

Program zaviedol určité mechanizmy na podporu udržateľnosti projektov, vrátane ustanovení vo výzvach týkajúcich sa efektívneho riadenia projektov a spolupráce s verejnými inštitúciami. Existuje však priestor pre posilnenie systematického prístupu k hodnoteniu udržateľnosti v procese výberu a implementácie projektov.

Pre ďalšie posilnenie udržateľnosti výsledkov programu sa javí ako prínosné rozšíriť možnosti viaczdrojového financovania, osobitne pri poskytovaní služieb cieľovým skupinám. Potenciál predstavuje aj hlbšie zapojenie miestnych a regionálnych samospráv, ktoré by mohli prispieť k zabezpečeniu kontinuity vybraných aktivít na lokálnej úrovni.

Odporúčania

Odporúčame Zodpovednému orgánu zvážiť v budúcom programovom období posilnenie podielu intervencií zameraných na budovanie kapacít, tvorbu politík a systémové zmeny, ktoré prirodzene vykazujú vyššiu mieru udržateľnosti. Aj keď priame poskytovanie služieb cieľovým skupinám zostáva kľúčovou súčasťou programu, zvýšenie počtu projektov systémového charakteru by mohlo prispieť k celkovej udržateľnosti výsledkov programu. Vhodným nástrojom by mohlo byť aj systematickejšie prepájanie projektov poskytujúcich služby s projektmi zameranými na budovanie kapacít a inštitucionálny rozvoj.

6.7. Pridaná hodnota

Hodnotenie pridanej hodnoty podpory EÚ prostredníctvom programu AMIF v období 2014-2020 potvrdzuje významný prínos fondu pre Slovenskú republiku vo viacerých rovinách.

Program predstavoval kľúčový, a v prípade intervencií zameraných na poskytovanie služieb cieľovým skupinám prakticky jediný nástroj financovania v oblasti azylu, migrácie a integrácie. Tieto intervencie (91% rozpočtu) zabezpečili dostupnosť základných služieb ako právne a sociálne poradenstvo, psychologická pomoc, jazykové kurzy či program asistovaných dobrovoľných návratov. Bez podpory z AMIF by tieto služby neboli vôbec dostupné alebo by boli poskytované len vo veľmi obmedzenom rozsahu.

Osobitne významný prínos predstavovali intervencie zamerané na budovanie kapacít a tvorbu politík (9% rozpočtu). Tieto aktivity prispeli k systémovým zmenám, zlepšeniu procesov a implementácii európskych štandardov. Vďaka nim sa podarilo nielen posilniť inštitucionálne kapacity, ale aj podporiť harmonizáciu postupov na európskej úrovni.

Bez podpory z AMIF by SR síce realizovala určité aktivity vyplývajúce z medzinárodných záväzkov, ale len v základnom a nevyhnutnom rozsahu. Program tak zohral kľúčovú úlohu pri zabezpečení vyššej kvality a dostupnosti služieb pre cieľové skupiny. Významne tiež prispel k dosahovaniu cieľov na úrovni EÚ, najmä v oblasti implementácie Spoločného európskeho azylového systému, Akčného plánu EÚ pre integráciu a európskej návratovej politiky.

Program AMIF tak vytvoril predpoklady pre harmonizovaný prístup k riadeniu migrácie a integrácie, pričom podporil nielen rozvoj národných kapacít, ale prispel aj k budovaniu spoločného európskeho prístupu k výzvam v oblasti migrácie, azylu a integrácie.

Odporúčania

Pre ďalšie posilnenie pridanej hodnoty programu odporúčame Zodpovednému orgánu zvážiť v budúcom programovom období väčšiu podporu inovatívnych prístupov v poskytovaní služieb cieľovým skupinám. Osobitný dôraz by mohol byť kladený na sociálne inovácie, ktoré by mohli priniesť nové, efektívnejšie spôsoby riešenia potrieb cieľových skupín. Zároveň by bolo vhodné podporiť väčšie zapojenie slovenských inštitúcií do medzinárodnej výmeny skúseností a prenosu dobrej praxe v oblasti inovatívnych riešení.

6.8. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia

Hodnotenie implementovaných opatrení na zjednodušenie postupov riadenia fondu AMIF a zníženie administratívneho zaťaženia prijímateľov za obdobie 2014-2020 ukazuje, že v tejto oblasti boli dosiahnuté len čiastočné úspechy.

Medzi pozitívne prvky patrí zavedenie paušálneho financovania nepriamych výdavkov do výšky 15% z oprávnených priamych výdavkov na zamestnancov, väčšia flexibilita v oblasti personálnych výdavkov a možnosť viacročnej implementácie projektov. Prijímatelia taktiež pozitívne hodnotia profesionálny prístup a podporu zo strany kontaktných osôb zodpovedného orgánu pri riešení implementačných problémov.

Systém však stále vykazuje priestor pre zlepšenie v oblasti znižovania administratívnej záťaže. Prijímatelia vnímajú ako osobitne zaťažujúcu potrebu predkladania detailnej podpornej dokumentácie pri väčšine typov výdavkov, a to aj pri relatívne malých sumách. Problematickou oblasťou zostávajú aj procesy spojené s verejným obstarávaním, ktoré sú vnímané ako nadmerne komplikované.

V systéme implementácie chýba výraznejšia elektronizácia procesov riadenia programu a projektov. Ako problematické sa javí aj zabezpečenie kontinuity financovania pri prechode medzi programovými obdobiami, čo má negatívny dopad najmä na menšie organizácie poskytujúce služby cieľovým skupinám.

Hoci zavedené inovačné postupy priniesli určité zlepšenia, ich celkový dopad na zníženie administratívnej záťaže zostal obmedzený. Táto skutočnosť poukazuje na potrebu komplexnejšieho prístupu k zjednodušovaniu implementačných procesov v budúcom programovom období.

Odporúčania

Odporúčame Zodpovednému orgánu zvážiť zavedenie komplexnejšieho systému elektronizácie procesov riadenia a implementácie programu, rozšírenie využívania zjednodušeného vykazovania výdavkov a prehodnotenie rozsahu požadovanej podpornej dokumentácie s cieľom znížiť

administratívnu záťaž prijímateľov. Osobitná pozornosť by mala byť venovaná zjednodušeniu procesov pre projekty s menším finančným objemom.

7. Prílohy

Príloha č. 1 - Hodnotiaca matica AMIF

Príloha č. 2 - Sumarizácia projektov AMIF

Príloha č. 3 - PowerBI report o ukazovateľoch programu

Príloha č. 4 - Zápisy z hĺbkových rozhovorov

Príloha č. 1 - Hodnotiaca matica AMIF

Hodnotiaca matica je ústredným prvkom každého metodologického prístupu k hodnoteniu. Služi na objasnenie väzby medzi hodnotiacimi otázkami, kritériami hodnotenia, indikátormi, zdrojmi, a súvisiacim metodologickým prístupom.

Ako je uvedené v metodike k ex-post hodnoteniu⁴⁷, hodnotiaca matica by mala obsahovať tieto prvky:

- Hodnotiace kritériá: kritériá, podľa ktorých sa bude hodnotiť intervencia, ako napríklad účinnosť, efektívnosť, relevantnosť, súdržnosť, európska pridaná hodnota atď.
- Podotázky: špecifické otázky, na ktoré sa má odpovedať v rámci každého hodnotiaceho kritéria.
- Kritériá hodnotenia: opisujú logický rámec hodnotiacich otázok a načrtávajú predpoklady, ktoré sa majú hodnotením potvrdiť alebo vyvrátiť.
- Deskriptor alebo indikátor: špecifické merateľné ukazovatele alebo deskriptory, ktoré sa použijú na posúdenie, či boli splnené kritériá hodnotenia.
- Metodologický prístup: metódy a techniky, ktoré sa použijú na zhromaždenie a analýzu údajov na zodpovedanie hodnotiacich otázok.
- Zdroje: špecifikácia primárnych a sekundárnych zdrojov údajov, ktoré sa majú použiť na podporu hodnotenia.

Účelom hodnotiacej matice je zabezpečiť systematický a transparentný prístup k hodnoteniu, ktorý umožní zodpovednému orgánu posúdiť, či sú metodologické rozhodnutia hodnotiteľov primerané a či závery a získané poznatky majú dostatočný dôkazový základ.

Hodnotiace kritérium	Účinnosť
Otázka	a) Ako prispel fond k posilneniu a rozvíjaniu všetkých aspektov spoločného európskeho azylového systému vrátane jeho vonkajšieho rozmeru?
Podotázky	1. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k posilneniu a rozvíjaniu konaní o azyle a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku? 2. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k posilneniu a rozvíjaniu podmienok prijímania a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku? 3. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k dosiahnutiu úspešného vykonávania právneho rámca smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (a jej následných zmien) a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku? 4. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k rozšíreniu kapacity členských štátov na rozvíjanie, monitorovanie a hodnotenie ich azylových politík a konaní o azyle a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku? 5. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k vypracovaniu, rozvíjaniu a vykonávaní národných programov a stratégií pre presídľovanie a iných programov humanitárneho prijímania a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	• Výstupné a výsledkové ukazovatele dosiahli svoje ciele. • Výzvy, ktoré ovplyvňujú implementáciu a pokrok smerom k cieľom fondu, boli riadne identifikované a prepojené s efektívnymi nápravnými stratégiami. • Fond podporoval typy intervencií, ktoré sú podľa dostupných dôkazov známe ako účinné (vrátane napríklad relevantnej akademickej literatúry, priebežného hodnotenia fondu atď.). • Fond zahrnul dostupné osvedčené postupy do svojej implementácie, kde to bolo relevantné a možné. • Existujú primerané dôkazy o pozitívnom príspevku fondu k trendu akýchkoľvek ukazovateľov vplyvu, ak sú zohľadnené rušivé faktory.

⁴⁷ Webinar of 20 July 2023 on the key elements of the Ex post evaluation Home Affairs Funds 2014 2020 Consolidated Background Note – October 2023,

Indikátory alebo deskriptory	• C1 Počet osôb z cieľovej skupiny, ktorým sa poskytla pomoc v rámci projektov v oblasti prijímania a azylových systémov, ktoré sa podporili z tohto fondu • C1a Počet osôb cieľovej skupiny využívajúcich informácie a pomoc počas konaní o azyle • C1.b Počet osôb cieľovej skupiny využívajú právnu pomoc a zastupovanie • C1.c Počet zraniteľných • C3.1 Počet osôb preškolených s pomocou z fondu v azylovej problematike • C3.2 Tento počet ako percentuálny podiel celkového počtu zamestnancov vyškolených v danej problematike • S1 "Počet utečencov uznaných v rámci mandátu UNHCR evakuovaných na Slovensko s cieľom ďalšieho presídlenia, ktorým bola poskytnutá pomoc ako súčasť Špecifickej akcie počas obdobia 2015 - 2022"
Metodický prístup	• Analýza dokumentov: Analyzovať oficiálne dokumenty vrátane výročných správ, legislatívnych textov, hodnotiacich správ, a správ o implementácii jednotlivých projektov a stratégií. • Kvantitatívna analýza: Porovnávanie výstupných a výsledkových ukazovateľov s plánovanými cieľmi. Analyzovanie trendov v oblasti azylových konaní, kapacity prijímacích centier, a úspešnosti implementácie smerníc a programov. • Kvalitatívne rozhovory a prieskumy: Realizácia rozhovorov s kľúčovými zainteresovanými stranami, vrátane zamestnancov fondov, zástupcov mimovládnych organizácií, expertov na azylovú politiku, a príjemcov služieb. Prieskumy medzi prijímateľmi služieb (napr. azylantmi) o kvalite a prístupnosti služieb.
Zdroje	• Výročné správy a hodnotenia projektu: Poskytujú komplexný prehľad o implementácii, dosiahnutých výsledkoch, a identifikovaných výzvach. • Legislatívne a právne dokumenty: Zákony, smernice, a regulačné rámce, ktoré ovplyvňujú azylovú politiku a implementáciu fondov. • Štatistické údaje: Dáta o počtoch žiadateľov o azyl, úspešnosti azylových konaní, kapacitách prijímacích centier, a iné relevantné kvantitatívne ukazovatele. • Akademická literatúra: Výskumy a štúdie o efektívnosti intervencií v oblasti azylu, migrácie a integrácie. • Rozhovory s odborníkmi a zainteresovanými stranami: Informácie získané priamo od tých, ktorí sa podieľajú na implementácii, hodnotení alebo sú prijímateľmi opatrení fondu.

Hodnotiace kritérium	Účinnosť
Otázka	b) Ako prispel fond k podpore legálnej migrácie do členských štátov v súlade s ich hospodárskymi a sociálnymi potrebami, napríklad potrebami trhu práce, a zároveň k zabezpečeniu integrity prístahovateľských systémov členských štátov a podpore skutočnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín?
Podotázky	1. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k podpore legálnej migrácie do členských štátov v súlade s ich hospodárskymi a sociálnymi potrebami, napríklad potrebami trhu práce, a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku? 2. Aký pokrok sa dosiahol vo vzťahu k podpore skutočnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a ako prispel fond k dosiahnutiu tohto pokroku?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	• Výstupné a výsledkové ukazovatele dosiahli svoje ciele. • Výzvy, ktoré ovplyvňujú implementáciu a pokrok smerom k cieľom fondu, boli riadne identifikované a prepojené s efektívnymi nápravnými stratégiami. • Fond podporoval typy intervencií, ktoré sú podľa dostupných dôkazov známe ako účinné (vrátane napríklad relevantnej akademickej literatúry, priebežného hodnotenia fondu atď.). • Fond zahrnul dostupné osvedčené postupy do svojej implementácie, kde to bolo relevantné a možné. • Existujú primerané dôkazy o pozitívnom príspevku fondu k trendu akýchkoľvek ukazovateľov vplyvu, ak sú zohľadnené rušivé faktory.

Indikátory
alebo
deskripty

- C2 Počet osôb z cieľovej skupiny, ktoré dostali pomoc z fondu prostredníctvom integračných

Metodický prístup	- Analýza dokumentov: Analýza výročných správ, hodnotiacich dokumentov, operačných plánov a núdzových intervencií. Zamerať sa na identifikáciu druhu núdzových opatrení, dosiahnutých výsledkov a na to, ako fond prispel k riešeniu bezodkladných potrieb. - Kvantitatívna analýza: Analýza výstupných a výsledkových ukazovateľov, ako sú počet realizovaných núdzových opatrení, rýchlosť implementácie, počet osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc, a ďalšie relevantné ukazovatele. - Kvalitatívne rozhovory a prieskumy: Rozhovory so zástupcami členských štátov, úradníkmi, koordinátormi núdzových opatrení a príjemcami pomoci. Prieskumy medzi príjemcami núdzovej pomoci o ich skúsenostiach a spokojnosti s opatreniami.
Zdroje	- Výročné správy a hodnotenia projektu: Dokumenty poskytujúce prehľad o núdzových opatreniach, ich realizácii a výsledkoch. - Operačné plány a núdzové intervencie: Plány a správy týkajúce sa reakcií na núdzové situácie, ktoré detailne popisujú opatrenia, zdroje a výsledky. - Rozhovory s odborníkmi a zainteresovanými stranami: Informácie získané od osôb zapojených do realizácie núdzových opatrení, vrátane štátnych úradníkov, medzinárodných organizácií a prijímateľov pomoci. - Prieskumy a dotazníky: Názory a skúsenosti príjemcov núdzovej pomoci a zainteresovaných strán ohľadom efektívnosti a včasnosti intervencií.

Hodnotiace kritérium	Efektívnosť
Otázka	Dosiahli sa všeobecné ciele fondu pri primeraných nákladoch?
Podotázky	- Do akej miery sa výsledky fondu dosiahli pri primeraných nákladoch, pokiaľ ide o použitie finančných a ľudských zdrojov? - Aké opatrenia sa zaviedli s cieľom predchádzať prípadom podvodov a iných nezrovnalostí, odhaľovať ich, podávať o nich správy a ďalej ich sledovať a aký bol prínos týchto opatrení?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	- Fond podporoval typy intervencií, ktoré sú na základe dostupných dôkazov, vrátane relevantnej literatúry alebo ex-post hodnotenia predchádzajúceho programu, známe ako nákladovo efektívne. - Boli použité vhodné opatrenia na výber nákladovo efektívnych operácií. - Rozdiely v nákladoch na jednotku medzi podobnými operáciami v rámci fondu môžu byť vysvetlené a odôvodnené (napr. rozdielmi v intenzite alebo kvalite ponúkanej podpory, inovatívnosťou, kúpyschopnosťou, núdzovým kontextom atď.). - Riadiaci a kontrolný systém členského štátu, opísaný podľa právneho základu, zabezpečuje kvalitu implementácie národných programov a prevenciu, detekciu a nápravu nezrovnalostí vrátane podvodov a vymáhania neoprávnene vyplatených súm, spolu s akýmikoľvek úrokmi z omeškania. - Administratívne zaťaženie je primerané pre všetkých príjemcov v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím/podobnými službami ponúkanými porovnateľným cieľovým skupinám bez podpory programu. - Absencia „gold-platingu“ na národnej úrovni (napr. zo strany zodpovedných orgánov, delegovaných orgánov, národných audítorských orgánov), t.j. požiadavky nie sú interpretované prísnejšie ako právny základ alebo relevantné dokumenty poskytujúce metodické poradenstvo členským štátom, pokiaľ neexistuje oprávnený dôvod. - Absencia „gold-platingu“ na úrovni EÚ, t.j. požiadavky nie sú interpretované prísnejšie ako právny základ, pokiaľ neexistuje oprávnený dôvod.
Indikátory alebo deskriptory	- Náklady na jednotku výstupu: Priemerné náklady na dosiahnutie jednotlivých výsledkov (napr. počet vyškolených osôb, počet realizovaných projektov) v porovnaní s predpokladanými nákladmi a podobnými operáciami. - Miera nákladovej efektívnosti: Percento operácií, ktoré dosiahli plánované výsledky pri alebo pod stanoveným rozpočtom.

	- Počet zistených a riešených podvodov alebo nezrovnalostí: Počet prípadov podvodov alebo nezrovnalostí identifikovaných a riešených prostredníctvom kontrolných mechanizmov. - Spokojnosť príjemcov s administratívnou záťažou: Miera spokojnosti príjemcov fondu s administratívnym zaťažením v porovnaní s inými programami alebo predchádzajúcimi obdobiami. - Porovnanie nákladovej efektívnosti: Porovnanie nákladovej efektívnosti operácií fondu s inými programami na úrovni EÚ alebo na národnej úrovni. - Miera "gold-platingu": Počet a rozsah prípadov, kde boli národné alebo európske požiadavky interpretované prísnejšie, než stanovuje právny základ, čo viedlo k zvyšovaniu nákladov alebo administratívnej záťaže.
Metodický prístup	- Kvantitatívna analýza: Porovnanie nákladov na jednotku medzi rôznymi operáciami a projektmi financovanými z fondu. Analýza rozpočtových výkazov, finančných správ a audítorských správ. Posúdenie, či náklady na dosiahnutie cieľov sú primerané v porovnaní s výsledkami a s podobnými operáciami z iných fondov alebo v predchádzajúcich programových obdobiach. - Analýza dokumentov: Analyzovať dokumentáciu týkajúcu sa riadiacich a kontrolných systémov, metodických usmernení, opatrení na prevenciu a detekciu podvodov, audítorské správy a hodnotenia efektívnosti týchto opatrení. - Kvalitatívne rozhovory a prieskumy: Rozhovory so zástupcami riadiacich orgánov, audítorských orgánov, príjemcov fondu a ďalších relevantných zainteresovaných strán. Prieskumy medzi príjemcami fondu o vnímaní nákladovej efektívnosti a primeranosti administratívneho zaťaženia. - Benchmarking: Analýza nákladových ukazovateľov z podobných fondov a programov, porovnanie s operáciami financovanými z fondu.
Zdroje	- Rozpočtové a finančné správy: Finančné výkazy a audítorské správy týkajúce sa projektov financovaných z fondu, poskytujúce informácie o nákladoch a ich primeranosti. - Riadiace a kontrolné systémy: Dokumenty opisujúce zavedené opatrenia na zabezpečenie nákladovej efektívnosti, prevenciu podvodov a nezrovnalostí. - Audítorské správy: Externé a interné audítorské správy hodnotiace efektívnosť riadenia fondu a kontrolných systémov. - Rozhovory a prieskumy: Informácie získané priamo od zodpovedných úradníkov, príjemcov fondu a iných zainteresovaných strán o efektívnosti a primeranosti nákladov. - Porovnávacie údaje (benchmarking): Dáta z iných fondov a programov, ktoré umožňujú porovnať nákladovú efektívnosť operácií financovaných z fondu.

Hodnotiace kritérium	Relevantnosť
Otázka	Zodpovedali ciele intervencií financovaných z fondu skutočným potrebám?
Podotázky	- Reagovali ciele stanovené členským štátom v jeho národnom programe na zistené potreby? - Riešili ciele stanovené vo výročnom pracovnom programe (akcie Únie) skutočné potreby? - Riešili ciele stanovené vo výročnom pracovnom programe (núdzová pomoc) skutočné potreby? - Aké opatrenia prijal členský štát s cieľom riešiť meniace sa potreby?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	- Posúdenie potrieb sa vykonáva a aktualizuje pravidelne alebo vždy, keď nastanú relevantné zmeny v kontexte. - V návrhu projektov, výzvach na predkladanie návrhov a vo verejnom obstarávaní je dostatočná miera flexibility. - V prípade potreby môžu byť nepodstatné zmeny v stratégii programu a pracovných programoch rýchlo aplikované. - Existujú pravidlá a postupy, ktoré zabezpečujú, že podstatné úpravy programu môžu byť vykonané včas, ak sa objavia nové potreby.

Indikátory alebo deskriptory	- Miera aktualizácie potrieb: Frekvencia a kvalita aktualizácií analýz potrieb v rámci národných a pracovných programov. - Flexibilita programu: Počet a rozsah úprav cieľov alebo stratégií v reakcii na meniace sa potreby, ako aj časová efektívnosť týchto úprav. - Miera spokojnosti príjemcov s relevanciou cieľov: Percento príjemcov a zúčastnených organizácií, ktoré považujú ciele programov za primerané a v súlade s ich potrebami. - Počet identifikovaných a riešených nových potrieb: Počet prípadov, kde boli identifikované nové potreby a ako efektívne boli zahrnuté do aktualizovaných cieľov programu. - Efektívnosť adaptácie: Miera úspešnosti v prispôbení programov novým alebo zmeneným potrebám, meraná na základe dosiahnutých výsledkov po implementácii zmien. - Spätná väzba od zainteresovaných strán: Kvalitatívne zistenia z rozhovorov a prieskumov o tom, ako dobre ciele programov zodpovedali skutočným potrebám, vrátane prípadov, kde by mohla byť potrebná väčšia flexibilita.
Metodický prístup	- Analýza dokumentov: Analýza národných programov, výročných pracovných programov, hodnotiacich správ a správ o implementácii. Skúmať, či ciele stanovené v týchto dokumentoch boli v súlade s potrebami zistenými počas analýzy potrieb a či boli adekvátne upravené v reakcii na meniace sa potreby. - Analýza potrieb: Skúmať procesy a mechanizmy používané na identifikáciu a aktualizáciu potrieb, vrátane zberu dát, analýzy kontextu a konzultácií so zainteresovanými stranami. - Kvalitatívne rozhovory a prieskumy: Rozhovory s úradníkmi, projektovými manažermi, príjemcami fondu a ďalšími relevantnými zainteresovanými stranami. Prieskumy medzi príjemcami fondov a zúčastnenými organizáciami, aby sa získali ich pohľady na adekvátnosť cieľov.
Zdroje	- Národné a výročné pracovné programy: Dokumenty poskytujúce prehľad o cieľoch stanovených v rámci programu a ich súlade s identifikovanými potrebami. - Hodnotiace správy a správy o implementácii: Dokumenty, ktoré hodnotia úspešnosť programov v dosahovaní cieľov a ich relevanciu voči potrebám. - Analýzy potrieb: Štúdie a dokumenty, ktoré obsahujú analýzu potrieb a procesy ich identifikácie a aktualizácie. - Rozhovory a prieskumy: Informácie získané priamo od úradníkov, manažérov projektov a príjemcov fondu o adekvátnosti cieľov a ich reakcii na potreby..

Hodnotiace kritérium	Súlad
Otázka	Boli ciele stanovené v národnom programe fondu v súlade s cieľmi stanovenými v iných programoch, ktoré sú financované zo zdrojov EÚ a vzťahujú sa na podobné oblasti činnosti? Bol súlad zabezpečený aj počas čerpania z fondu?
Podotázky	- Bolo vo fáze programovania uskutočnené a zohľadnené posúdenie iných intervencií s podobnými cieľmi? - Vytvorili sa pre obdobie čerpania koordinačné mechanizmy medzi fondom a inými intervenciami s podobnými cieľmi? - Boli akcie vykonané prostredníctvom fondu v súlade s inými intervenciami s podobnými cieľmi a neboli s nimi v rozpore?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	- Koordinačné mechanizmy a opatrenia sa pravidelne využívajú a majú dobrý efekt. - Program je v súlade so súčasnými politickými agendami na úrovni EÚ a národnej úrovni.
Indikátory alebo deskriptory	- Miera súladu cieľov: Percento cieľov národného programu, ktoré sú v súlade s cieľmi iných EÚ programov v podobných oblastiach činnosti. - Efektivita koordinačných mechanizmov: Počet a kvalita koordinačných mechanizmov medzi národným programom fondu a inými EÚ programami, a ich prínos k zabezpečeniu súladu.

	- Súlady s politickými agendami: Miera súladu medzi cieľmi národného programu a širšími politickými agendami EÚ a národnými prioritami. - Spätná väzba od manažérov programov: Kvalitatívne hodnotenie od manažérov programov o tom, ako dobre sa koordinácia medzi rôznymi programami realizovala a ako to ovplyvnilo efektivitu implementácie. - Prípadové zistenia: Kľúčové zistenia z prípadových štúdií o úspešnosti alebo neúspešnosti koordinačných snáh a zabezpečení súladu medzi programami. - Prispôsobivosť programu: Schopnosť programu prispôbiť sa novým podmienkam alebo zmenám v iných programoch, a to aj počas implementácie, aby sa zabezpečil súlad.
Metodický prístup	- Analýza dokumentov: Analýza národného programu fondu, relevantných programových dokumentov, strategických plánov a koordinácie s inými EÚ programami (napr. Európsky sociálny fond, Kohézny fond, atď.). Posúdiť, či sa zohľadnili aj podobné intervencie s cieľmi v oblasti migrácie, integrácie, azylu a návratu. - Kvalitatívne rozhovory a prieskumy: Rozhovory s úradníkmi zodpovednými za implementáciu národného programu a iných EÚ programov, prieskumy medzi manažérmi programov a ďalšími relevantnými zainteresovanými stranami. Skúmať, ako efektívne boli využívané koordinačné mechanizmy a aký vplyv mali na súlad a efektivitu programov. - Analýza politických agend a strategických cieľov: Preskúmanie relevantných politických dokumentov na úrovni EÚ a národnej úrovni. Skúmanie, či sa ciele národného programu fondu odrážali v širších politických agendách a strategických cieľoch a či tieto ciele zostali konzistentné počas implementácie.
Zdroje	- Národný program a strategické plány: Oficiálne dokumenty, ktoré stanovujú ciele národného programu a jeho súlad s inými programami EÚ. - Koordinačné mechanizmy a správy: Dokumenty opisujúce mechanizmy koordinácie medzi rôznymi programami, vrátane správ o ich efektívnosti a prínose. - Politické agendy a strategické dokumenty: Relevantné dokumenty na úrovni EÚ a národnej úrovni, ktoré definujú politické ciele a priority. - Rozhovory a prieskumy: Informácie od úradníkov a manažérov programov, ktoré poskytujú pohľad na implementáciu a efektivitu koordinačných opatrení.

Hodnotiace kritérium	Doplňkovosť
Otázka	Doplňali ciele stanovené v národnom programe a zodpovedajúcich akciách, ktoré sa vykonali, ciele a akcie stanovené v rámci iných politík, najmä tie, ktoré sledoval členský štát?
Podotázky	- Bolo vo fáze programovania uskutočnené a zohľadnené posúdenie iných intervencií s doplnkovými cieľmi? - Vytvorili sa pre obdobie čerpania koordinačné mechanizmy medzi fondom a inými intervenciami s podobnými cieľmi s cieľom zabezpečiť ich doplnkovosť? - Boli zavedené mechanizmy zamerané na predchádzanie prekryvaniu finančných nástrojov?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	- Sú zavedené štruktúry, organizačné usporiadania alebo koordinačné mechanizmy, ktoré zabezpečujú koordináciu, komplementárnosť a tam, kde je to relevantné, synergie medzi inými fondmi EÚ, najmä kohéznou politikou a vonkajšou činnosťou EÚ. - Koordinačné mechanizmy a opatrenia sa pravidelne využívajú a majú dobrý efekt. - Údajné prekryvania sú v skutočnosti odôvodnené na objektívnych základoch (napr. rovnaká cieľová skupina, ale iný typ opatrenia/riešenia iná potreba/iná pripravenosť zvoleného typu finančnej podpory). - Program poskytuje podporu pre priečne politické agendy tým, že dopĺňa podporu poskytovanú inými fondmi EÚ.
Indikátory alebo deskriptory	Miera komplementárnosti cieľov: Percento cieľov národného programu, ktoré boli v súlade s a dopĺňali ciele iných relevantných politík a programov.

	• Efektivita koordinačných mechanizmov: Počet a kvalita koordinačných mechanizmov medzi fondom a inými intervenciami s doplnkovými cieľmi, a ich prínos k zabezpečeniu komplementárnosti. • Prevencia prekrývania finančných nástrojov: Počet a úspešnosť opatrení zameraných na prevenciu prekrývania finančných nástrojov medzi rôznymi programami. • Spätná väzba od manažérov programov: Kvalitatívne hodnotenie od manažérov programov a zainteresovaných strán o tom, ako dobre sa ciele a akcie dopĺňali a ako sa predišlo prekrývaniu. • Prípadové zistenia: Kľúčové zistenia z prípadových štúdií o úspešnosti alebo neúspešnosti pri dosahovaní komplementárnosti medzi rôznymi programami. • Synergie medzi programami: Miera, do akej programy prispeli k vzájomným synergiám, ktoré zvýšili efektívnosť a dosah cieľov.
Metodický prístup	• Dokumentová analýza: Analýza programových dokumentov, strategických plánov a politických dokumentov, ktoré stanovujú ciele v rámci národných a EÚ politík. Preskúmanie, či boli zohľadnené doplnkové ciele iných intervencií a ako tieto ciele prispeli k celkovej koherencii politík. • Kvalitatívne rozhovory a prieskumy: Rozhovory so zodpovednými úradníkmi, manažermi programov a inými relevantnými aktérmi, ktorí sa podieľajú na implementácii fondov a politík. Prieskumy medzi príjemcami fondov a ďalšími zainteresovanými stranami o ich skúsenostiach s koordináciou a komplementárnosťou opatrení. • Analýza koordinačných mechanizmov: Preskúmanie mechanizmov a postupov, ktoré boli zavedené na koordináciu medzi fondom a inými intervenciami, vrátane formálnych a neformálnych usporiadaní. Skúmanie, ako sa tieto mechanizmy využívali počas implementácie a aký vplyv mali na synergiu a komplementárnosť cieľov.
Zdroje	• Programové a strategické dokumenty: Oficiálne dokumenty, ktoré stanovujú ciele národného programu a iných relevantných politík alebo intervencií. • Koordináčne mechanizmy a správy: Dokumenty popisujúce mechanizmy a opatrenia na koordináciu a prevenciu prekrývania medzi rôznymi fondmi a intervenciami. • Politické dokumenty a agendy: Relevantné dokumenty, ktoré definujú politické priority na úrovni členského štátu a EÚ, a ich súlad s cieľmi národného programu. • Rozhovory a prieskumy: Informácie získané od zodpovedných úradníkov a manažérov programov, ktoré poskytujú pohľad na implementáciu a efektívnosť koordinačných opatrení.

Hodnotiace kritérium	Pridaná hodnota
Otázka	Priniesla podpora zo strany EÚ nejakú pridanú hodnotu?
Podotázky	1. Aké sú hlavné druhy pridanej hodnoty vyplývajúcej z podpory fondu (objem, rozsah, úloha, proces)? 2. Uskutočnil by členský štát akcie potrebné na vykonávanie politík EÚ v oblastiach fondu bez finančnej podpory z fondu? 3. Aké by boli najpravdepodobnejšie dôsledky prerušenia podpory poskytovanej fondom? 4. Do akej miery viedli akcie podporované fondom k prínosu na úrovni Únie?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	Program sa zameriava na oblasti, intervencie a cieľové skupiny, kde výsledky na úrovni EÚ môžu presiahnuť to, čo môžu dosiahnuť členské štáty samostatne. Medzi inými: • Existujú dôkazy o efektívnosti rozsahu, t.j. o zapojení ďalších cieľových skupín alebo ponuke ďalších typov intervencií. • Existujú dôkazy o efektívnosti v rozsahu, t.j. o vyššom objeme ponúkaných služieb/adresátov. • Existujú dôkazy o efektívnosti funkcie/úlohy/procesu, t.j. o učení sa a zvýšenej schopnosti spravovať poskytovanie verejnej podpory v zapojených administratívnych celkoch.
Indikátory alebo deskriptory	• Miera pridanej hodnoty: Percento projektov a intervencií, ktoré preukázateľne dosiahli lepšie výsledky vďaka podpore z fondu, než by bolo možné bez tejto podpory.

	• Efektivita rozsahu a objemu: Zvýšenie počtu zapojených cieľových skupín, objemu služieb a realizovaných akcií vďaka podpore z fondu. • Spätná väzba od zainteresovaných strán: Kvalitatívne hodnotenie od úradníkov, manažérov projektov a cieľových skupín o vnímaní efektívnosti a prínosu podpory z fondu. • Dôsledky prerušenia podpory: Zistenia z analýzy scenárov, ktoré simulujú dôsledky prerušenia podpory z fondu a odhadujú schopnosť členských štátov pokračovať v implementácii politík bez tejto podpory. • Prípadové zistenia: Kľúčové zistenia z prípadových štúdií o prínose fondu k zvýšeniu efektívnosti, rozsahu a kapacít v konkrétnych intervenciách. • Efektivita procesov a funkcií: Dôkazy o zlepšení schopnosti spravovať poskytovanie verejnej podpory vďaka podpore z fondu, vrátane učenia sa a inštitucionálnych kapacít.
Metodický prístup	• Analýza dokumentov: Preskúmanie programových dokumentov, hodnotiacich správ a analytických štúdií, ktoré sa zaoberajú dopadom fondu na národnej a európskej úrovni. Skúmať, či výsledky dosiahnuté prostredníctvom fondu presiahli to, čo by členské štáty dosiahli samostatne. • Kvantitatívna analýza: Porovnanie ukazovateľov, ako je počet a rozsah zapojených cieľových skupín, objem ponúkaných služieb a počet realizovaných akcií pred a po zavedení podpory z fondu. Analýza dopadu fondu na celkový dosah a efektívnosť programov. • Kvalitatívne rozhovory a prieskumy: Rozhovory s úradníkmi, manažérmi projektov, príjemcami fondu a ďalšími relevantnými aktérmi. Prieskumy medzi zástupcami administratívnych celkov a cieľových skupín o ich vnímaní efektívnosti a prínosu podpory z fondu. • Scenárová analýza: Vypracovanie a analýza scenárov, ktoré simulujú situácie, ak by podpora z fondu nebola dostupná. Skúmať alternatívne riešenia, ktoré by mohli byť prijaté na národnej úrovni a odhadnúť ich dopady.
Zdroje	• Programové dokumenty a hodnotiace správy: Dokumenty poskytujúce informácie o výsledkoch intervencií podporovaných fondom a ich porovnanie s možnými výsledkami bez tejto podpory. • Analytické štúdie: Štúdie, ktoré sa zameriavajú na dopad fondu na národnej a európskej úrovni, vrátane analýz pridanej hodnoty. • Rozhovory a prieskumy: Informácie získané od úradníkov, manažérov projektov, príjemcov fondu a iných zainteresovaných strán, ktoré poskytujú pohľad na vnímanie pridanej hodnoty a efektívnosti podpory z fondu. • Scenárová analýza: Hypotetické scenáre, ktoré simulujú dôsledky prerušenia podpory z fondu a hodnotia schopnosť členských štátov dosiahnuť rovnaké výsledky samostatne.

Hodnotiace kritérium	Udržateľnosť
Otázka	Je pravdepodobné, že pozitívne účinky projektov podporovaných fondom budú pokračovať aj po skončení jeho podpory?
Podotázky	1. Aké boli hlavné opatrenia, ktoré prijal členský štát s cieľom zabezpečiť udržateľnosť výsledkov projektov vykonaných s podporou fondu (vo fáze programovania aj čerpania)? 2. Zaviedli sa mechanizmy na zabezpečenie kontroly udržateľnosti vo fáze programovania aj čerpania? 3. Do akej miery sa očakáva, že výsledky/prínosy akcií podporovaných fondom budú pokračovať aj naďalej?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	• Existovali a boli použité primerané opatrenia na overenie udržateľnosti projektových návrhov. • Neexistujú dôkazy o závislosti, t.j. o systematickom nedostatku investícií z národných zdrojov pre relevantné služby, ktoré sú poskytované výlučne prostredníctvom podpory z fondov EÚ.
Indikátory alebo deskriptory	• Existencia a efektívnosť mechanizmov udržateľnosti: Mechanizmy zavedené na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti výsledkov projektov. • Nezávislosť od fondu: Miera, do akej projekty a služby môžu pokračovať bez ďalšej podpory z fondu.

	Kontinuita činností: Opatrenia prijaté na zabezpečenie pokračovania aktivít projektu po skončení finančnej podpory.
Metodický prístup	- Analýza plánov udržateľnosti: Preskúmanie, ako boli plány udržateľnosti integrované do projektových návrhov a ich implementácie. - Interviews a prieskumy s projektovými manažérmi a zainteresovanými stranami: Zbieranie informácií o vnímaní udržateľnosti a o opatreniach na jej zabezpečenie. - Evaluácia dopadov projektov: Hodnotenie, ako projekty prispeli k dlhodobým zmenám a aký majú potenciál na udržanie týchto zmien. - Monitorovanie a sledovanie post-projektových aktivít: Pravidelné sledovanie stavu realizovaných projektov a ich vplyvov po skončení podpory.
Zdroje	- Projektové dokumenty a plány udržateľnosti: Dokumenty, ktoré obsahujú informácie o plánovaných a realizovaných opatreniach na zabezpečenie udržateľnosti. - Hodnotiace správy: Výročné a záverečné hodnotiace správy, ktoré poskytujú prehľad o efektívnosti a udržateľnosti projektov. - Protokoly zo stretnutí a workshopov: Záznamy diskusií o udržateľnosti projektov a strategických plánoch. - Feedback od účastníkov projektu: Prieskumy a rozhovory poskytujúce priame informácie o úspechoch a výzvach súvisiacich s udržateľnosťou projektov.

Hodnotiace kritérium	Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia
Otázka	Došlo k zjednodušeniu postupov riadenia fondu a zníženiu administratívneho zaťaženia pre prijímateľov prostriedkov z fondu?
Podotázky	1. Viedli inováčné postupy zavedené v rámci fondu (zjednodušené možnosti vykazovania nákladov, viacročné programovanie, vnútroštátne pravidlá oprávnenosti, komplexnejšie národné programy umožňujúce flexibilitu) k zjednodušeniu pre prijímateľov prostriedkov z fondu?
Predbežné/Indikatívne kritériá hodnotenia	- Zjednodušené vykazovanie výdavkov bolo používané tam, kde to bolo relevantné, a prinieslo zjednodušenie pre rôzne zainteresované strany. - Národné programy umožnili smerovať zdroje na nové a vznikajúce potreby pri nízkych administratívnych nákladoch.
Indikátory alebo deskriptory	- Použitie zjednodušených možností vykazovania nákladov: Rozsah využívania zjednodušených nástrojov a ich vplyv na zníženie zaťaženia. - Flexibilita a prispôsobivosť programov: Miera, do akej programy a pravidlá umožnili flexibilné reagovanie na zmeny a nové potreby s nízkymi administratívnymi nákladmi. - Efektívnosť administratívnych postupov: Hodnotenie, ako nové postupy prispeli k efektívnosti spracovania a riadenia fondov.
Metodický prístup	- Analýza administratívnych postupov: Hodnotenie zmenených procesov riadenia a ich dopadu na administratívne zaťaženie. - Prieskumy a rozhovory s prijímateľmi: Zbieranie feedbacku od prijímateľov o ich skúsenostiach so zjednodušenými postupmi a vnímanom znížení administratívneho zaťaženia. - Porovnávací analýza pred a po zavedení zmien: Porovnanie administratívnych nákladov a procesných časov pred a po implementácii nových pravidiel. - Hodnotenie efektívnosti a prínosu zjednodušení: Analýza, do akej miery zjednodušenia prispeli k lepšiemu využívaniu fondov a zníženiu byrokracie.
Zdroje	- Interné správy a analýzy: Správy z monitoringu a interných hodnotení zamerané na procesné a administratívne zmeny. - Feedback od prijímateľov a manažérov projektov: Prieskumy a rozhovory poskytujúce priame informácie o skúsenostiach s administratívnymi procesmi.

	• Dokumenty a protokoly z implementácie pravidiel: Záznamy a dokumentácia týkajúca sa zavedenia nových administratívnych postupov a pravidiel.• Statistické údaje o časoch spracovania a nákladoch: Dáta ukazujúce zmeny v časoch spracovania a výške administratívnych nákladov pred a po zavedení zjednodušení.

Príloha č. 2 - Sumárizácia projektov realizovaných v rámci programu AMIF

Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR

Kód projektu: SK 2015 AMIF SC1 P1/1

Prijímateľ: Slovenská humanitná rada

Trvanie projektu: 01.12.2015 – 31.12.2016

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Partner: Obec Rovné

Miesta realizácie: PT Rohovce, PT Opatovská Nová Ves, ZT Humenné

Ciele projektu:

Hlavným cieľom projektu bolo poskytovanie odbornej starostlivosti žiadateľom o azyl (ŽoA) prostredníctvom základných, doplnkových a sprievodných služieb, so zameraním na zraniteľné skupiny ako tehotné ženy, starší ľudia, obeť násilia a ďalší. Medzi čiastkové ciele patrili:

1. Sociálna a psychologická starostlivosť s dôrazom na zraniteľné osoby.
2. Vzdelávanie a jazyková príprava na integráciu.
3. Doplnková materiálna a zdravotná pomoc a tlmočnicke služby.

Cieľová skupina:

Žiadatelia o azyl umiestnení v zariadeniach Migračného úradu MV SR, s osobitným dôrazom na zraniteľné skupiny ako tehotné ženy, staršie osoby, osoby vystavené násiliu a ďalšie ohrozené skupiny. Počet členov cieľovej skupiny: 550 osôb.

Aktivity projektu:

Projekt zahŕňal viacero aktivít zameraných na zlepšenie životných podmienok ŽoA v azylových zariadeniach. Aktivity boli realizované vo viacerých oblastiach:

1. Sociálne poradenstvo: Poskytované prostredníctvom kultúrnych mediátorov v táboroch. Mediátori pomáhali s osobnými a praktickými problémami ŽoA, vrátane adaptácie v novom prostredí, riešenia konfliktov a spolupráce s inštitúciami. Bolo uskutočnených 53 individuálnych stretnutí.
2. Psychologické poradenstvo: Individuálne a skupinové poradenstvo pre žiadateľov v ZT Humenné a PT Opatovská Nová Ves. Zamerané na riešenie stresu, depresie, konfliktov a adaptáciu na nové podmienky. Počas obdobia bolo poskytnuté psychologické poradenstvo 45 klientom.
3. Voľnočasové aktivity a vzdelávanie: Zamerané na ergoterapiu, arteterapiu a športové aktivity. V rámci jazykovej prípravy sa uskutočnila výučba slovenčiny pre 32 osôb, kde sa vyučovali základy slovenského jazyka a zlepšovala schopnosť komunikácie.
4. Doplnková materiálna a zdravotná pomoc: Poskytnutá pre klientov v núdzi, napríklad zabezpečenie zimnej obuvi a hygienických potrieb. Doplnková zdravotná pomoc bola poskytovaná na základe odporúčania lekárov, napríklad nákup okuliarov.

Výsledky projektu:

- Sociálne poradenstvo: Poskytnuté 318 osobám (57,81 % z plánu 550 osôb).
- Psychologické poradenstvo: Poskytnuté 244 osobám (97,60 % z plánu 250 osôb).
- Počet zraniteľných osôb s poradenstvom: 109 osôb (72,66 % z plánu 150 osôb).

- Vzdelávanie: Zúčastnilo sa 138 osôb (25,09 % z plánu 550 osôb).
- Kurz slovenského jazyka: Absolvovalo 130 osôb (28,88 % z plánu 450 osôb).
- Doplnková materiálna pomoc: Poskytnutá 88 osobám (25,14 % z plánu 350 osôb).
- Pomoc v oblasti prijímania a azylových systémov: 363 osôb (66 % z plánu 550 osôb).
- Miera spokojnosti so službami: 90 % (splnené).

Dopady projektu

Projekt mal významný vplyv na zlepšenie kvality života žiadateľov o azyl (ŽoA), najmä zraniteľných skupín, ako sú tehotné ženy, starší ľudia, a obeť násilia. Sociálna a psychologická podpora pomohla znížiť úzkosť, riešiť každodenné problémy a podporila adaptáciu v neznámom prostredí. Vzdelávacie aktivity, vrátane výučby slovenského jazyka, prispeli k ich pripravenosti na integráciu do spoločnosti. Projekt sa výrazne zameriaval na podporu zraniteľných osôb, poskytujúc individuálnu pomoc prispôbenú ich špecifickým potrebám.

Zlepšenie materiálnych a zdravotných podmienok v azylových zariadeniach malo priamy dopad na kvalitu života ŽoA, pričom im boli poskytované základné potreby, ako je zimná obuv či zdravotné pomôcky. Projekt zlepšil aj psychickú a fyzickú pohodu žiadateľov prostredníctvom voľnočasových aktivít a terapií.

Zvýšená kvalita služieb a miera spokojnosti žiadateľov (90 %) prispeli k efektívnejšiemu fungovaniu azylového systému na Slovensku a posilnili jeho kapacity. Tento komplexný prístup zlepšil celkovú efektivitu systému a pripravil žiadateľov na úspešnú integráciu.

Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR II

Kód projektu: SK 2016 AMIF SC1.2/1

Prijímateľ: Slovenská humanitná rada

Trvanie projektu: 01.01.2017 – 31.12.2019

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Partner: Obec Rovné

Miesta realizácie: PT Rohovce, PT Opatovská Nová Ves, ZT Humenné

Ciele projektu:

Projekt bol zameraný na poskytovanie odbornej starostlivosti žiadateľom o azyl (ŽoA), s dôrazom na zraniteľné skupiny ako tehotné ženy, starší ľudia či obeť násilia. Medzi hlavné ciele patrili:

- Sociálna a psychologická starostlivosť, špeciálne pre zraniteľné osoby.
- Vzdelávanie a jazyková príprava pre integráciu.
- Materiálna a zdravotná pomoc, vrátane tímočnických služieb.

Ciel'ová skupina:

Žiadatelia o azyl v zariadeniach Migračného úradu MV SR, so zameraním na zraniteľné skupiny, ako sú tehotné ženy, malé deti, starší ľudia, osoby so zdravotným postihnutím a obeť násilia. Počet členov cieľovej skupiny: 1000 osôb.

Aktivity projektu:

Projekt zahŕňal rozsiahle aktivity zamerané na podporu žiadateľov o azyl:

- Sociálne poradenstvo: Poskytované kultúrnymi mediátormi v azylových zariadeniach, ktorí pomáhali pri adaptácii, riešení každodenných problémov a interakcii s inštitúciami. Počas celého projektu bolo sociálne poradenstvo poskytnuté 890 osobám, čo predstavuje 89 % plnenia cieľa.

- Psychologické poradenstvo: Poskytovalo sa individuálne a skupinové poradenstvo na zlepšenie psychickej stability a zníženie stresu. Bolo určené pre 655 osôb, čo predstavuje 131 % plnenia.
- Voľnočasové aktivity: Aktivity ako tvorivé dielne, muzikoterapia a športové podujatia prispievali k zlepšeniu psychickej pohody žiadateľov. Tieto aktivity pomáhali zlepšiť adaptáciu klientov a zmiernovať stres spojený s azylovým procesom.
- Vzdelávanie: Výučba slovenského jazyka a kultúrne orientačné kurzy boli kľúčové pre lepšiu integráciu. Na kurzoch slovenského jazyka sa zúčastnilo 408 osôb, čo predstavuje 102 % plnenia cieľa.
- Doplnková materiálna a zdravotná pomoc: Poskytovala sa formou základných potrieb (oblečenie, obuv) a zdravotných služieb, ako zabezpečenie dioptrických okuliarov či výživových doplnkov pre zraniteľné osoby.

Výsledky projektu:

- Sociálne poradenstvo: Poskytnuté 946 osobám (94,60 % z plánu).
- Psychologické poradenstvo: Poskytnuté 655 osobám (131 % z plánu).
- Vzdelávacie aktivity: Zúčastnilo sa 462 osôb (57,75 % z plánu).
- Kurz slovenského jazyka: Absolvovalo 408 osôb (102 % z plánu).
- Materiálna pomoc: Poskytnutá 700 osobám (100 % z plánu).

Dopady projektu:

Projekt výrazne prispel k zlepšeniu kvality života žiadateľov o azyl, najmä tých zo zraniteľných skupín. Sociálne a psychologické poradenstvo pomohlo zmierniť stres a zlepšiť ich adaptáciu. Vzdelávacie aktivity posilnili schopnosti klientov a zlepšili ich pripravenosť na integráciu do slovenskej spoločnosti. Materiálna a zdravotná pomoc zabezpečila nevyhnutné potreby a prispela k ich dôstojnému životu počas azylového procesu.

Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR III

Kód projektu: SK 2019 AMIF SC 1.1/1

Prijímateľ: Slovenská humanitná rada

Trvanie projektu: 01.01.2020 – 31.10.2023

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Partner: Obec Rovné

Miesta realizácie: PT Rohovce, PT Opatovská Nová Ves, ZT Humenné

Ciele projektu:

Projekt sa sústredil na zlepšenie podmienok pre žiadateľov o azyl v Slovenskej republike, s dôrazom na zraniteľné skupiny. Hlavné ciele zahŕňali:

- Psychologickú a sociálnu podporu zameranú na riešenie psychických problémov a adaptáciu.
- Vzdelávacie aktivity, vrátane jazykovej prípravy a zabezpečenia povinnej školskej dochádzky.
- Právne zastupovanie v azylovom konaní a pomoc pri prekonávaní jazykových bariér.

Cieľová skupina:

Žiadatelia o azyl evidovaní v azylových zariadeniach MV SR, so zameraním na zraniteľné skupiny ako obeť násilia, chorí ľudia, tehotné ženy a ďalšie. Počet členov cieľovej skupiny: 400 osôb

Aktivity projektu:

Projekt realizoval rôzne aktivity na podporu žiadateľov o azyl:

- Sociálne a psychologické poradenstvo: Psychologické služby boli zamerané na riešenie traumy, zvládanie stresu a podporu integrácie. Boli ponúkané individuálne aj skupinové terapie, vrátane muzikoterapie a arteterapie. Poskytovali sa tiež konzultácie s táborskou lekárou a zdravotnou sestrou.
- Voľnočasové aktivity: Realizované aktivity zahŕňali športové hry (futbal, stolný tenis), spoločenské hry, prechádzky v prírode a cyklotúry. Cieľom bolo zlepšiť psychickú pohodu žiadateľov prostredníctvom kolektívnych aktivít.
- Vzdelávanie: Výučba slovenského jazyka prebiehala vo všetkých zariadeniach, pričom klienti mali prístup k učebniciam a interaktívnym tabuľám. Zabezpečená bola aj povinná školská dochádzka pre deti.
- Právne poradenstvo: Projekt poskytoval právne služby žiadateľom o azyl, vrátane asistencie pri azylovom konaní, pomoci s dokumentmi a advokácie.

Výsledky projektu:

- Počet osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc: 3 024 osôb (201,60 % plnenia).
- Počet osôb využívajúcich pomoc počas azylového procesu (okrem právnej pomoci): 2 188 osôb (230,31 % plnenia).
- Počet osôb, ktoré využili právnu pomoc: 2 019 osôb (201,90 % plnenia).
- Počet zraniteľných osôb využívajúcich špecifickú pomoc: 459 osôb (183,6 % plnenia).
- Počet mesiacov, počas ktorých bola cieľovej skupine poskytovaná pomoc: 46 mesiacov (100 % plnenia).

Dopady projektu:

Projekt významne zlepšil kvalitu života žiadateľov o azyl na Slovensku, najmä zraniteľných skupín. Psychologická a sociálna starostlivosť prispeli k zlepšeniu ich mentálneho zdravia a lepšej adaptácii. Vzdelávacie aktivity, vrátane výučby slovenského jazyka, zvýšili ich šance na úspešnú integráciu do spoločnosti. Právne poradenstvo a materiálna pomoc zabezpečili základné potreby a podporili plynulý priebeh azylového procesu.

Právna poradňa pre azyl

Kód projektu: SK 2016 AMIF SC1.1/2

Prijímateľ: Liga za ľudské práva

Trvanie projektu: 04.11.2016 – 31.12.2019

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Miesta realizácie: Celoslovenská pôsobnosť, najmä okresy Bratislava, Košice, Humenné, Veľký Krtíš, Dunajská Streda

Ciele projektu:

Hlavným cieľom projektu bolo zabezpečiť prístup ku kvalitným právnym službám pre žiadateľov o azyl v azylových zariadeniach na Slovensku. Projekt sa sústredil aj na zraniteľné osoby a na včasnú identifikáciu a ochranu týchto osôb.

Čiastkové ciele zahŕňali:

- Poskytovanie kvalitných právnych služieb pre všetkých žiadateľov o azyl.
- Včasnú identifikáciu a ochranu zraniteľných skupín v azylovom konaní.
- Zlepšenie verejnej mienky o utečencoch a žiadateľoch o azyl.

Cieľové skupiny:

- Cieľová skupina: Žiadatelia o azyl v azylových zariadeniach, osoby s povoleným pobytom mimo zariadení a žiadatelia vo väzbe.

- Počet členov cieľovej skupiny: 1 200 osôb.

Aktivity projektu:

Projekt zahŕňal nasledujúce aktivity:

- Právne poradenstvo a zastupovanie: Právne služby boli poskytované vo všetkých azylových zariadeniach na Slovensku a pokrývali aj klientov mimo zariadení. Právna pomoc zahŕňala individuálne konzultácie, zastupovanie pred úradmi a súdmi a prípravu klientov na pohovory.
- Tlmočenie a preklady: Tlmočenie bolo zabezpečené pre žiadateľov hovoriacich rôznymi jazykmi, aby mali prístup k právnej pomoci.
- Publicita: Zabezpečenie informovanosti cieľovej skupiny o právach a povinnostiach prostredníctvom informačných letákov a ďalších materiálov.

Výsledky projektu:

- Právne služby: Poskytnuté 346 žiadateľom o azyl (28,83 % z plánu 1 200 osôb).
- Tlmočenie a preklady: Poskytnutých 978 hodín tlmočenia (50,17 % z plánu 1 950 hodín).
- Publicita: Distribuovaných 900 letákov (75 % z plánu 1 200).

Dopady projektu:

Projekt výrazne prispel k zlepšeniu prístupu žiadateľov o azyl k právnej pomoci na Slovensku, najmä pre zraniteľné osoby, ako sú obeť násilia a mučenia. Včasná identifikácia týchto osôb zabezpečila lepšiu ochranu ich práv. Tlmočnicke služby zabezpečili, že právna pomoc bola prístupná širokému spektru jazykových skupín. Publicita projektu pomohla informovať žiadateľov o ich právach a povinnostiach v azylovom procese.

Budovanie kapacít v oblasti azylu

Kód projektu: SK 2018 AMIF SC1.1

Prijímateľ: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Trvanie projektu: 01/2019 – 10/2022

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Miesto realizácie: Celé územie Slovenskej republiky

Ciele projektu:

Hlavným cieľom projektu bolo zlepšiť kapacity a pripravenosť pracovníkov Migračného úradu v oblasti identifikácie a starostlivosti o žiadateľov o azyl, vrátane zraniteľných skupín. Projekt sa zamerával na vzdelávanie zamestnancov v oblasti kultúrnych rozdielov, sociálno-psychologických aspektov a zlepšenie kvality procesov prostredníctvom prekladu EASO (Európskeho podporného úradu pre azyl) modulov.

Aktivity projektu:

- Preklad EASO modulov: Boli preložené tri moduly potrebné na odbornú prípravu zamestnancov. Preklad prešiel kontrolou kvality, a preložené materiály boli odovzdané EASO na ďalšie použitie pri tréningu národných školiteľov.
- Sociálno-psychologické školenia: Hoci sa školenia plánovali, z dôvodu problémov s verejným obstarávaním (najmä zabezpečením ubytovania a priestorov na školenia) sa táto aktivita v plánovanom termíne neuskutočnila.
- Školenie o kultúrnych odlišnostiach: Táto aktivita mala tiež problémy s verejným obstarávaním a nebola zrealizovaná.
- Supervízia zamestnancov: Supervízia bola úspešne realizovaná so zamestnancami v Pobytovom tábore Opatovská Nová Ves a Záchytnom tábore Humenné.

Výsledky projektu:

-

- Počet cudzincov využívajúcich služby poradenskej činnosti (sociálne, kultúrne, administratívne poradenstvo): plánovaný stav 4 500, skutočný stav 15 137, plnenie 336 %.
- Počet cudzincov využívajúcich služby právnej pomoci: plánovaný stav 3 000, skutočný stav 13 974, plnenie 465 %.
- Počet osôb maloletých bez sprievodu, ktorým bola poskytnutá právna pomoc a poradenstvo: plánovaný stav 60, skutočný stav 76, plnenie 126 %.
- Počet jedinečných návštevníkov webovej stránky MIC: plánovaný stav 300 000, skutočný stav 772 726, plnenie 257 %.
- Počet vydaných informačných materiálov: plánovaný stav 6, skutočný stav 13, plnenie 216 %.
- Počet oslovených klientov v rámci terénnej práce: plánovaný stav 300, skutočný stav 46, plnenie 15 %.
- Počet uskutočnených dní špecializovaného poradenstva (One Stop Shop): plánovaný stav 20 dní, skutočný stav 8 dní, plnenie 40 %.
- Počet cudzincov navštevujúcich otvorené kurzy slovenského jazyka: plánovaný stav 3 000, skutočný stav 5 900, plnenie 196 %.
- Počet cudzincov navštevujúcich kurzy sociokultúrnej orientácie: plánovaný stav 450, skutočný stav 643, plnenie 142 %.
- Počet cudzincov využívajúcich služby pracovného poradenstva: plánovaný stav 1 500, skutočný stav 1 387, plnenie 92 %.
- Počet cudzincov, ktorým bol pridelený vzdelávací a rekvalifikačný kurz: plánovaný stav 180, skutočný stav 153, plnenie 85 %.
- Počet uskutočnených uvítacích informačných kurzov „Vitajte na Slovensku“: plánovaný stav 18, skutočný stav 35, plnenie 194 %.
- Počet uskutočnených informačných workshopov „Aj my sme tu doma“: plánovaný stav 6, skutočný stav 6, plnenie 100 %.

Dopady projektu

Projekt Migračného informačného centra IOM (Fáza IX) výrazne prispel k integrácii cudzincov na Slovensku tým, že poskytoval komplexné právne, sociálne a pracovné poradenstvo, jazykové vzdelávanie a odborné kurzy, čo viedlo k zlepšeniu ich sociálnej a ekonomickej situácie. Vďaka kurzom slovenského jazyka a sociokultúrnej orientácie získali cudzinci lepšie predpoklady na efektívne začlenenie sa do spoločnosti. Projekt tiež podporil integráciu maloletých bez sprievodu a posilnil komunitné väzby medzi cudzincami a majoritnou spoločnosťou, čím prispel k zmierneniu potenciálnych sociálnych konfliktov. Prostredníctvom právnej pomoci a One Stop Shop poradenstva sa uľahčila orientácia v zložitej slovenskej legislatíve. Projekt tak pomohol tisíckam cudzincov dosiahnuť vyššiu samostatnosť a zlepšiť kvalitu života.

Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza X)

Kód projektu: SK 2019 AMIF SC2.1/2

Žiadateľ: IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu

Časový rámec realizácie: 1.1.2020 – 31.10.2023

Celkové výdavky: 3 339 894,72 EUR

Národný cieľ: Integrácia

Špecifický cieľ: 2. Integrácia/legálna migrácia.

Ciele projektu:

1. Zvýšiť informovanosť cudzincov žijúcich v SR prostredníctvom poskytovania komplexného poradenstva a služieb.
2. Umožniť cudzincom získať znalosti potrebné pre efektívnu sociálnu a ekonomickú integráciu prostredníctvom jazykového a sociokultúrneho vzdelávania.
3. Zlepšiť prístup cudzincov na trh práce prostredníctvom zvyšovania odbornej prípravy a rekvalifikácie.

Ciel'ové skupiny:

- Primárna cieľová skupina: 40 000 občanov tretích krajín, žiadateľov o dočasné útočisko, odídencov a maloletých migrantov bez sprievodu.
- Sekundárna cieľová skupina: 50 000 osôb z radov širokej verejnosti a odborníkov.

Aktivity projektu:

1. Riadenie, administrácia a publicita projektu: Zabezpečenie chodu projektu a propagácia poskytovaných služieb MIC.
2. Komplexné poradenstvo a služby pre cudzincov:
 - Právne poradenstvo a právna pomoc.
 - Sociálne, administratívne a kultúrne poradenstvo.
 - Pracovné poradenstvo.
 - Správa webovej stránky MIC.
 - Vydávanie informačných materiálov.
 - Organizácia regionálnych dní špecializovaného poradenstva typu One stop shop.
3. Podpora vzdelávania a rekvalifikácie:
 - Otvorené kurzy slovenského jazyka.
 - Vzdelávacie a rekvalifikačné kurzy.
4. Integrované poradenstvo a pomoc pre maloletých bez sprievodu: Poskytovanie individuálnej podpory a poradenstva pre maloletých migrantov.

Výsledky projektu:

- Celkový počet osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc z fondu prostredníctvom integračných opatrení (A-1 až A-5): plánovaný stav 40 000, skutočný stav 50 487, plnenie 126 %.
- Počet osôb, ktorým sa poskytla pomoc prostredníctvom opatrení zameraných na vzdelávanie a odbornú prípravu vrátane jazykovej prípravy: plánovaný stav 12 000, skutočný stav 15 438, plnenie 128 %.
- Počet maloletých osôb bez sprievodu, ktorým sa poskytla pomoc: plánovaný stav 300, skutočný stav 375, plnenie 125 %.
- Počet nástrojov propagačných aktivít zameraných na majoritnú spoločnosť: plánovaný stav 100, skutočný stav 105, plnenie 105 %.
- Počet mesiacov, počas ktorých bola cieľovej skupine poskytovaná pomoc: plánovaný stav 46 mesiacov, skutočný stav 46 mesiacov, plnenie 100 %.

Dopady projektu

Projekt Migračné informačné centrum IOM (Fáza X) mal významný dopad na zlepšenie integrácie cudzincov na Slovensku tým, že poskytol komplexné poradenstvo v právnych, sociálnych a pracovných oblastiach. Tieto služby pomohli tisícom cudzincov lepšie sa orientovať v slovenskom právnom systéme a získať prístup k verejným inštitúciám a službám, čím sa predchádzalo rizikám vyplývajúcim z neznalosti legislatívy. Jazykové kurzy a rekvalifikačné programy zvýšili ich šance na uplatnenie na pracovnom trhu, čo posilnilo ich ekonomickú nezávislosť. Projekt mal obzvlášť dôležitý vplyv na maloletých migrantov bez sprievodu, ktorí dostali individuálnu podporu a pomoc pri integrácii. Zlepšenie informovanosti a posilnenie vzťahov medzi majoritnou spoločnosťou a komunitami migrantov prispelo k zmierňovaniu sociálneho napätia a zlepšilo kohéziu v spoločnosti. Regionálne poradenstvo a One Stop Shop podujatia ďalej posilnili dostupnosť služieb v rôznych častiach Slovenska, čím sa prehĺbila inklúzia cudzincov do miestnych komunít.

Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 6

Kód projektu: SK 2015 AMIF SC2 P4/5
 Žiadateľ: Liga za ľudské práva (HRL)

Časový rámec realizácie: 1.12.2015 – 31.12.2016
Celkový rozpočet: 74 717,18 EUR

Ciele projektu:

1. Podpora stability pobytu a zlepšenie právneho prostredia pre štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK) prostredníctvom poskytovania právnej pomoci.
2. Podpora samostatnosti a sebestačnosti cieľovej skupiny, vrátane zlepšenia ich účasti na politickom a verejnom živote.
3. Napĺňanie špecifických potrieb maloletých bez sprievodu, najmä právna pomoc a ochrana.
4. Zlepšenie verejnej informovanosti o migrácii a integrácii prostredníctvom mediálnych výstupov a publicitných aktivít.

Cieľové skupiny:

- Štátni príslušníci tretích krajín (ŠPTK): 1 000 osôb.
- Maloletí bez sprievodu: 20 osôb.

Aktivity projektu:

1. Právna pomoc: Poskytovanie právnej pomoci ŠPTK s legálnym pobytom na Slovensku. Pomoc zahŕňala asistenciu pri vybavovaní povolení na pobyt, žiadostí o občianstvo a riešenie ďalších otázok týkajúcich sa zamestnania, štúdia a zdravotnej starostlivosti. Právne poradenstvo bolo poskytované osobne, telefonicky a prostredníctvom online právnej poradne. Právnicki tiež zastupovali klientov v konaniach pred cudzineckou políciou a inými úradmi.
2. Špecifická pomoc pre maloletých bez sprievodu: Právna a administratívna pomoc pre maloletých bez sprievodu umiestnených v detských domovoch, s dôrazom na znižovanie miery útekov. Právnicki riešili otázky zlúčenia rodín, žiadostí o azyl a získavania relevantných dokladov.
3. Zvyšovanie informovanosti cieľovej skupiny: Organizácia miestnych informačných dní v rôznych mestách (napr. Bratislava, Košice, Prešov), zameraných na právne poradenstvo pre cudzincov. Vydávali sa informačné materiály a letáky na podporu informovanosti ŠPTK.
4. Podpora účasti na tvorbe a prijímaní politik („Dajme im hlas“): Vzdelávanie vybraných členov cieľovej skupiny, aby sa stali lídrami vo svojich komunitách a aktívne sa podieľali na integrácii.

Výsledky projektu:

- Počet osôb, ktorým bola poskytnutá právna pomoc: plánovaných 1 000, dosiahnutých 665 (66,5 %).
- Počet maloletých bez sprievodu, ktorým bola poskytnutá pomoc: plánovaných 20, dosiahnutých 18 (90 %).
- Počet mediálnych výstupov a verejných článkov zameraných na zlepšenie informovanosti o migrácii: plánované 3, dosiahnuté 3 (100 %).

Dopad projektu:

Projekt prispel k zvýšeniu dostupnosti právnych služieb pre cudzincov na Slovensku a posilnil ich právnu ochranu, najmä v otázkach pobytu a občianstva. Právna pomoc poskytovaná v rámci projektu pomohla klientom riešiť komplikované právne problémy, čím sa zvýšila ich stabilita a integrácia do spoločnosti. Právna pomoc pre maloletých bez sprievodu prispela k ich ochrane a zníženiu rizika útekov. Mediálne výstupy a informačné aktivity zvýšili informovanosť verejnosti o migrácii a integrácii, čo viedlo k zlepšeniu vnímania tejto problematiky. Celkovo projekt podporil integráciu cudzincov, zlepšil ich postavenie a právnu istotu na Slovensku.

Rafael III

Kód projektu: SK 2015 AMIF SC2 P4/6
Žiadateľ: Slovenská katolícka charita
Časový rámec realizácie: 1.12.2015 – 30.11.2016
Celkový rozpočet: 411 068,20 EUR
Špecifický cieľ: 2. Integrácia/Legálna migrácia
Národný cieľ: Integrácia.

Ciele projektu:

1. Podpora samostatnosti a svojpomoci osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, vrátane ich lepšej orientácie v oblasti práv, povinností a sociálnych služieb.
2. Zabezpečenie bývania a základných životných potrieb pre cieľovú skupinu, ktorá prejaví aktívny záujem o integráciu.
3. Podpora ekonomickej nezávislosti osôb prostredníctvom pracovného poradenstva a asistencie pri hľadaní zamestnania.
4. Zvyšovanie vzdelanosti a ovládania slovenského jazyka s cieľom rýchlejšej integrácie na pracovný trh.
5. Sociálna a kultúrna integrácia cieľovej skupiny do spoločnosti.

Cieľové skupiny:

- Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou vrátane zraniteľných skupín: 300 osôb (200 doterajších a novoprijatých osôb s medzinárodnou ochranou, 100 osôb prijatých v rámci relokácie z krajín EÚ).

Aktivity projektu:

1. Poskytovanie poradenstva: Sociálne, právne, administratívne a psychologické poradenstvo pre osoby s medzinárodnou ochranou. Zahŕňa aj sprevádzanie klientov na úrady, tlmočenie a vypracovanie individuálnych integračných plánov.
2. Zabezpečenie bývania a základných životných potrieb: Pomoc pri hľadaní vhodného ubytovania a poskytovanie materiálnej pomoci. Vyplácanie finančných príspevkov na ubytovanie a stravu.
3. Ekonomická integrácia: Pomoc pri hľadaní zamestnania, pracovné poradenstvo, príprava na pohovory, pomoc pri tvorbe životopisov a komunikácia so zamestnávateľmi.
4. Vzdelávanie: Jazyková príprava, pomoc pri uznávaní dokladov o vzdelaní, sprostredkovanie rekvalifikačných kurzov a asistencie pri zápise detí do škôl.
5. Kultúrna integrácia: Podpora sociálnej a kultúrnej adaptácie prostredníctvom individuálnych plánov a voľnočasových aktivít.

Výsledky projektu:

- Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté sociálne a/alebo kultúrne poradenstvo: plánovaný stav 200, skutočný stav 204 (102 %).
- Počet osôb, ktorým bola poskytnutá právna pomoc: plánovaný stav 150, skutočný stav 145 (97 %).
- Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté psychologické poradenstvo: plánovaný stav 30, skutočný stav 67 (223 %).
- Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté ubytovanie alebo materiálna pomoc na zariadenie bývania: plánovaný stav 100, skutočný stav 108 (108 %).
- Počet osôb, ktorým bol poskytnutý finančný príspevok na ubytovanie a stravu: plánovaný stav 200, skutočný stav 90 (45 %).
- Počet osôb, ktorým bola poskytnutá doplnková zdravotná starostlivosť: plánovaný stav 150, skutočný stav 161 (107 %).
- Počet osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc pri hľadaní zamestnania: plánovaný stav 100, skutočný stav 58 (58 %).

- Počet osôb, ktorým boli poskytnuté kurzy slovenského jazyka alebo rekvalifikačné kurzy: plánovaný stav 300, skutočný stav 82 (27 %).
- Počet osôb zapojených do kultúrnych a voľnočasových aktivít: plánovaný stav 50, skutočný stav 102 (204 %).
- Počet zraniteľných osôb, ktorým bola poskytnutá špecializovaná pomoc: plánovaný stav 30, skutočný stav 53 (176 %).
- Počet zapojených dobrovoľníkov: plánovaný stav 50, skutočný stav 51 (102 %).

Dopad projektu:

Projekt Rafael III výrazne prispel k integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku, najmä prostredníctvom poskytnutia komplexných služieb v oblastiach bývania, zamestnania, právnej a psychologickéj pomoci. Zlepšil prístup cieľovej skupiny k bývaniu a životným potrebám, pričom poskytoval podporu pri hľadaní zamestnania a jazykovej príprave. Hoci niektoré ukazovatele, ako napríklad počet osôb navštevujúcich jazykové kurzy, neboli plne naplnené, projekt dosiahol významné výsledky v oblasti poskytovania psychologického poradenstva a špecializovanej pomoci zraniteľným skupinám.

STEP 3

Kód projektu: SK 2016 AMIF SC2.1/1

Žiadateľ: Marginal

Partner: ADRA - Adventistická agentúra pre pomoc a rozvoj

Časový rámec realizácie: 1.12.2016 – 31.12.2019

Celkový rozpočet: 1 167 999,55 EUR

Ciele projektu:

1. Poskytovanie komplexného poradenstva a asistencie osobám s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku, so zameraním na právne, sociálne a kultúrne aspekty.
2. Zabezpečenie prístupu k základným životným potrebám, bývaniu a zdravotnej starostlivosti pre cieľovú skupinu.
3. Podpora socioekonomickej integrácie osôb prostredníctvom vzdelávania, pracovného poradenstva a jazykových kurzov.
4. Zvyšovanie právneho povedomia cieľovej skupiny a podpora ich samostatnosti.

Cieľové skupiny:

- Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (azyl/doplňková ochrana): 600 osôb.

Aktivity projektu:

1. Sociálne, administratívne a kultúrne poradenstvo: Poskytovanie pomoci pri vybavovaní dokladov, asistencia pri riešení úradných záležitostí, hľadanie ubytovania a poskytovanie finančnej a materiálnej pomoci.
2. Právna pomoc: Právne poradenstvo v oblasti cudzineckého a azylového práva, pomoc s vybavovaním pobytových a pracovných povolení, zastupovanie v konaniach pred úradmi.
3. Zabezpečenie bývania a finančného príspevku: Pomoc pri hľadaní bývania, poskytovanie príspevku na bývanie, stravu a základné životné potreby.
4. Zdravotná starostlivosť: Zabezpečenie prístupu k všeobecnej zdravotnej starostlivosti, špecialistom, a preplácanie výdavkov za lieky a zdravotné pomôcky.
5. Pracovné poradenstvo a vzdelávanie: Pomoc pri hľadaní zamestnania, organizovanie rekvalifikačných kurzov a jazykových kurzov slovenského jazyka.
6. Kurzy sociokultúrnej orientácie: Interaktívne prednášky zamerané na integráciu osôb s medzinárodnou ochranou do slovenskej spoločnosti.

Výsledky projektu:

- Počet klientov, ktorým bolo poskytnuté sociálne poradenstvo a asistencia: plánovaných 600, dosiahnutých 1 295 (215 %).
- Počet klientov, ktorým bola poskytnutá právna pomoc: plánovaných 300, dosiahnutých 832 (277 %).
- Počet klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a asistencia pri hľadaní bývania: plánovaných 600, dosiahnutých 336 (56 %).
- Počet klientov, ktorým bol poskytnutý finančný príspevok na základné životné potreby: plánovaných 600, dosiahnutých 712 (118 %).
- Počet klientov, ktorým bola poskytnutá materiálna pomoc: plánovaných 200, dosiahnutých 613 (306 %).
- Počet príjemcov zdravotnej starostlivosti: plánovaných 600, dosiahnutých 984 (164 %).
- Počet príjemcov doplnkovej zdravotnej pomoci: plánovaných 450, dosiahnutých 723 (160 %).
- Počet príjemcov psychologického poradenstva: plánovaných 200, dosiahnutých 235 (117 %).
- Počet klientov, ktorým bolo poskytnuté pracovné poradenstvo: plánovaných 600, dosiahnutých 286 (47 %).
- Počet klientov, ktorým boli poskytnuté kurzy slovenského jazyka alebo rekvalifikačné kurzy: plánovaných 600, dosiahnutých 292 (48 %).
- Počet detí zapojených do vzdelávania na školách: plánovaných 20, dosiahnutých 82 (410 %).
- Počet klientov, ktorým boli poskytnuté kurzy sociokultúrnej orientácie: plánovaných 600, dosiahnutých 331 (55 %).
- Počet prednášok, workshopov a diskusií pre verejnosť: plánovaných 12, dosiahnutých 47 (391 %).
- Počet tlačových výstupov: plánovaných 10, dosiahnutých 76 (760 %).

Dopad projektu:

Projekt STEP 3 výrazne prispel k sociálnej a ekonomickej integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku. Poskytol komplexné sociálne a právne služby, ktoré posilnili samostatnosť a právne povedomie cieľovej skupiny. Prístup k zdravotnej starostlivosti a pracovné poradenstvo umožnili cieľovej skupine zlepšiť ich kvalitu života a možnosti uplatnenia na trhu práce. Vzdelávacie aktivity, vrátane jazykových a sociokultúrnych kurzov, prispeli k ich lepšiemu zapojeniu do spoločnosti. Mediálne a advokačné aktivity pomohli zvýšiť povedomie o integrácii v rámci majoritnej spoločnosti a štátnych orgánov.

KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni

Kód projektu: SK 2017 AMIF SC2.1/2

Žiadateľ: Liga za ľudské práva

Partneri: Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK), Nadácia Milana Šimečku, Marginal

Časový rámec realizácie: 1.1.2018 – 31.3.2021

Celkový rozpočet: neuvedený

Špecifický cieľ: 2 - Integrácia/legálna migrácia

Národný cieľ: Integrácia.

Ciele projektu:

1. Vypracovanie nových alebo revízia existujúcich integračných plánov pre cudzincov na úrovni samospráv miest a obcí.
2. Budovanie odborných znalostí a zručností lokálnych aktérov na podporu integrácie migrantov prostredníctvom vzdelávacích, sieťovacích, advokačných a komunikačných aktivít.
3. Zdieľanie dobrej praxe a zlepšenie koordinácie a komunikácie relevantných aktérov na lokálnej úrovni.
4. Zlepšenie prístupu migrantov k integračným službám poskytovaným samosprávami.

Ciel'ové skupiny:

- Predstavitelia miestnej územnej samosprávy – odborní zamestnanci a volení predstavitelia (primátori/starostovia/poslanci) a iní lokálni aktéri oslovení miestnou územnou samosprávou - Únia miest, 4 samosprávy, 315 účastníkov vzdelávacích podujatí
- Iní lokálni aktéri integrácie predstavitelia štátnej správy na lokálnej úrovni, komerčná sféra, záujmové združenia napr. zamestnávateľov, podnikateľov, zamestnancov, mimovládne organizácie, lokálne médiá, neformálne skupiny, pedagogickí pracovníci miestnych vzdelávacích inštitúcií, obyvatelia a pod.: približne 1 358 000 obyvateľov zapojených miest a krajov.

Aktivity projektu:

1. Tvorba nových a revízia existujúcich integračných stratégií: Mapovanie potrieb samospráv a vytvorenie mechanizmov na pravidelné poskytovanie štatistických údajov o migrácii.
2. Vzdelávacie a tréningové aktivity: Interkultúrne a právne tréningy pre zamestnancov samospráv, prenos dobrej praxe zo zahraničia.
3. Rozvoj komunikačných zručností: Vzdelávacie podujatia pre samosprávy na zlepšenie ich komunikácie s cudzincami.
4. Siet'ovanie relevantných aktérov: Spojenie lokálnych aktérov, samospráv a komunit cudzincov a zdieľanie dobrej praxe.
5. Vytvorenie informačných materiálov: Poskytovanie informačných materiálov pre samosprávy na podporu integrácie migrantov.

Výsledky projektu:

- Počet miestnych, regionálnych a národných politických rámcov/opatrení/nástrojov na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín: plánovaný stav 4, skutočný stav 5, plnenie 125 %.
- Počet vytvorených integračných plánov na úrovni samosprávnych krajov/miest/obcí: plánovaný stav 2, skutočný stav 3, plnenie 150 %.
- Počet revidovaných integračných plánov na úrovni samosprávnych krajov/miest/obcí: plánovaný stav 2, skutočný stav 0, plnenie 0 %.
- Počet absolventov vzdelávacích aktivít na podporu integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín: plánovaný stav 315, skutočný stav 656, plnenie 208 %.
- Počet realizovaných vzdelávacích podujatí: plánovaný stav 33, skutočný stav 51, plnenie 154 %.
- Počet informačných materiálov vytvorených a distribuovaných s pomocou fondu: plánovaný stav 50, skutočný stav 102, plnenie 204 %.

Dopad projektu:

Projekt KapaCITY výrazne prispel k rozvoju odborných a koordinačných kapacít miestnych samospráv pri integrácii migrantov. Samosprávy získali know-how na tvorbu integračných stratégií, čo zlepšilo ich schopnosť reagovať na potreby cudzincov a predchádzať sociálnemu napätiu. Vďaka školeniam, siet'ovaniu a zdieľaniu dobrej praxe sa zvýšila pripravenosť miest poskytovať integračné služby. Tieto mechanizmy a politiky posilnili samosprávy v oblasti migrácie, čím projekt naplnil ciele národného programu AMIF v oblasti integrácie.

Tvorba odporúčaných a štandardných postupov pre výkon prevencie a včasnej intervencie v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín na Slovensku

Kód projektu: SK 2018 AMIF SC2.1

Žiadateľ: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Časový rámec realizácie: 1.11.2018 – 30.09.2021
Celkový rozpočet: 499 331,80 EUR

Ciele projektu:

1. Zlepšenie prístupu štátnych príslušníkov tretích krajín (ŠPTK) k zdravotnej starostlivosti prostredníctvom štandardizovaných postupov.
2. Vytvorenie mechanizmu prevencie a krízovej intervencie v súvislosti s migráciou.
3. Zvýšenie odborných kapacít v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti ŠPTK.

Cieľové skupiny:

- Interdisciplinárni odborníci: 130 osôb.
- Zdravotnícki pracovníci: 200 osôb.

Aktivity projektu:

1. Riadenie, administrácia a publicita projektu: Táto aktivita zabezpečila efektívne riadenie všetkých aspektov projektu, vrátane finančného a personálneho riadenia, monitoringu a správy publicity. Zodpovednosť niesol odborný projektový tím, ktorý koordinoval implementáciu všetkých aktivít, vrátane zverejňovania informácií o projekte na webových stránkach Ministerstva zdravotníctva a počas odborných podujatí.
2. Analýza súčasného stavu a návrh plánu aktivít: V tejto fáze sa vykonalo mapovanie dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre ŠPTK na Slovensku a vypracovala sa analytická správa so zameraním na prevenciu, včasnú intervenciu a riešenie krízových situácií. Na základe získaných dát boli navrhnuté odporúčania na zlepšenie prístupu migrantov k zdravotnej starostlivosti.
3. Vývoj a schválenie odporúčaných a štandardných postupov pre prevenciu a včasnú intervenciu: Tvorba a schválenie odporúčaných a štandardných postupov pre zdravotnú starostlivosť o migrantov, vrátane riešenia špecifických zdravotných potrieb zraniteľných skupín, ako sú tehotné ženy a deti. Postupy prešli pripomienkovaním odborných pracovných skupín zložených z lekárov, verejných zdravotníkov a ďalších odborníkov.
4. Zavedenie odporúčaných a štandardných postupov do praxe prostredníctvom webového centra a vzdelávania: V rámci tejto aktivity sa plánovalo zavedenie postupov do praxe prostredníctvom webového portálu „e-health migration SK“. Portál mal slúžiť ako platforma na zdieľanie postupov a na vzdelávanie odborných pracovníkov regionálnych interdisciplinárnych tímov. Hoci portál nebol dokončený, vzdelávacie aktivity prebiehali formou školení a workshopov.

Výsledky projektu:

- Počet odporúčaných a štandardných postupov pre výkon prevencie u ŠPTK: plánovaný stav 13, skutočný stav 5, plnenie 38,5 %.
- Počet odporúčaných a štandardných postupov pre včasnú intervenciu: plánovaný stav 20, skutočný stav 2, plnenie 10 %.
- Počet vyškolených členov regionálnych odborných tímov: plánovaný stav 200, skutočný stav 102, plnenie 51 %.
- Vytvorenie portálu e-health migration SK s registrom a databázou: plánovaný stav 1, skutočný stav 0, plnenie 0 %.
- Počet vydaných publikácií: plánovaný stav 1, skutočný stav 1, plnenie 100 %.
- Počet politických rámcov a nástrojov na integráciu ŠPTK: plánovaný stav 34, skutočný stav 10, plnenie 29,4 %.

Dopad projektu:

Projekt Tvorba odporúčaných a štandardných postupov mal zásadný vplyv na rozvoj zdravotnej starostlivosti pre migrantov na Slovensku, najmä prostredníctvom zavedenia nových

štandardizovaných postupov a zlepšenia prístupu migrantov k prevencii a liečbe. Aj keď nie všetky plánované výstupy boli splnené, projekt zvýšil povedomie o zdravotných potrebách migrantov a pripravil odborníkov na ich riešenie v praxi. Vytvorené štandardy prispeli k zlepšeniu zdravotnej gramotnosti u zdravotníckych pracovníkov aj u samotných migrantov. Implementácia odporúčaných postupov by mala v budúcnosti viesť k lepšej detekcii a manažmentu zdravotných problémov u migrantov.

Výskum integrácie cudzincov - bariéry, nástroje, postoje

Kód projektu: SK 2019 AMIF SC2.2/1

Žiadateľ: Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK)

Časový rámec realizácie: 1.1.2020 – 31.3.2022

Celkový rozpočet: 223 397,05 EUR

Ciele projektu:

1. Identifikácia dostupných integračných služieb na úrovni verejnej správy a definovanie oblastí intervencie a odporúčaní.
2. Analýza vnímanej miery integrácie cudzincov a identifikácia bariér a pozitívnych faktorov v procese integrácie.
3. Skúmanie postojov väčšinovej populácie k cudzincom a identifikácia oblastí, kde sú predsudky a stereotypy najvýraznejšie.

Ciel'ové skupiny:

- Predstavitelia verejných inštitúcií, tvorcovia politík: 80 osôb.
- Cudzinci s udeleným pobytom v SR: 400 osôb.
- Občania SR (väčšinová populácia): 1 000 osôb.

Aktivity projektu:

1. Riadenie, administrácia a publicita projektu: Zahŕňa koordináciu výskumu a komunikáciu s cieľovými skupinami. Tieto aktivity zabezpečili plynulú realizáciu a propagáciu projektu, vrátane organizácie záverečnej konferencie a prezentácie výsledkov.
2. Výskum dostupnosti integračných služieb: Na základe dotazníkov a kvalitatívnych rozhovorov boli mapované integračné služby v krajských a okresných mestách Slovenska. Zámerom bolo identifikovať dostupnosť služieb v oblastiach ako bývanie, vzdelávanie, právne poradenstvo, a iné kľúčové integračné nástroje.
3. Výskum postojov cudzincov: Kombinoval kvantitatívne a kvalitatívne metódy na zistenie subjektívneho vnímania integrácie cudzincami. Cieľom bolo pochopiť, ako využívajú integračné služby, s akými bariérami sa stretávajú, a do akej miery sa cítia byť súčasťou majoritnej spoločnosti.
4. Výskum postojov väčšinovej populácie: Výskum sa zamerail na kvantitatívne a kvalitatívne skúmanie názorov väčšinovej populácie na integráciu cudzincov. Skúmal, aké sú najväčšie predsudky a stereotypy voči cudzincom, a akým spôsobom tieto postoje ovplyvňujú integračné procesy.
5. Advokačné aktivity: Na základe zistení z výskumu boli organizované prezentácie výsledkov pre tvorcov politík, predstaviteľov verejnej správy a mimovládne organizácie. Súčasťou bolo vytvorenie odporúčaní pre zlepšenie integračných politík.

Výsledky projektu:

- Počet realizovaných výskumov: plánovaný stav 5, skutočný stav 5, plnenie 100 %.
- Počet navrhnutých oblastí intervencie: plánovaný stav 20, skutočný stav 20, plnenie 100 %.
- Počet navrhnutých opatrení k jednotlivým oblastiam intervencie: plánovaný stav 60, skutočný stav 91, plnenie 151 %.

Dopad projektu:

Projekt poskytol komplexný pohľad na integračné procesy na Slovensku z pohľadu cudzincov aj majoritnej populácie. Vďaka výskumu bola zmapovaná dostupnosť a efektívnosť integračných služieb, čo umožnilo identifikovať medzery a navrhnúť odporúčania pre zlepšenie integračných politík na regionálnej a lokálnej úrovni. Zistenia o postojoch majoritnej spoločnosti a cudzincov prispeli k lepšiemu pochopeniu bariér, ktorým cudzinci čelia, a zároveň upozornili na potrebu širšej verejnej diskusie o integrácii. Advokačné aktivity a prezentácia výsledkov pomohli zapojiť tvorcov politík a inštitúcie, čím sa zvýšil potenciál pre implementáciu odporúčaní do praxe.

Rifugio

Kód projektu: SK 2019 AMIF SC2.1/1

Prijímateľ: Slovenská humanitná rada

Trvanie projektu: 01.01.2020 – 31.10.2023

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Miesta realizácie: Celé územie SR (Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj)

Ciele projektu:

Projekt Rifugio bol zameraný na podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, aby sa zlepšila ich socio-ekonomická situácia a schopnosť adaptácie v slovenskej spoločnosti.

Cieľové skupiny:

- Cieľová skupina: Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (azylanti a osoby s doplnkovou ochranou).
- Počet členov cieľovej skupiny: 320 osôb.

Aktivity projektu:

1. Riadenie, administrácia a publicita projektu: Koordinácia aktivít, finančné riadenie a propagácia projektu.
2. Finančná pomoc na ubytovanie a stravu: Príspevky na bývanie a stravu pre cieľovú skupinu.
3. Sociálne, administratívne a kultúrne poradenstvo: Pomoc s vybavovaním dokladov, komunikáciou s úradmi a adaptáciou.
4. Pracovné poradenstvo: Pomoc pri hľadaní zamestnania a príprava na pracovné pohovory.
5. Psychologické poradenstvo a kultúrna mediácia: Psychologická podpora a prekonávanie jazykových bariér.
6. Vzdelávanie a jazyková príprava: Kurzy slovenského jazyka a podpora rekvalifikácie.

Výsledky projektu:

1. Celkový počet osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc z fondu prostredníctvom integračných opatrení: 2 487 osôb (108,13 % z plánovaných 2 300).
2. Počet osôb, ktorým sa poskytla pomoc prostredníctvom opatrení zameraných na vzdelávanie a odbornú prípravu: 942 osôb (122,62 % z plánovaných 800).
3. Počet osôb, ktorým sa poskytla pomoc v oblasti bývania: 375 osôb (750 % z plánovaných 50).
4. Počet osôb, ktorým sa poskytla pomoc v oblasti zdravotnej a psychologickej starostlivosti: 1 104 osôb (100,36 % z plánovaných 1 100).
5. Počet nástrojov propagačných aktivít zameraných na majoritnú spoločnosť: 90 nástrojov (150 % z plánovaných 60).
6. Počet mesiacov, počas ktorých bola cieľovej skupine poskytovaná pomoc: 46 mesiacov (100 % z plánovaných 46 mesiacov).

Dopady projektu

Projekt Rifugio mal výrazný vplyv na integráciu osôb s medzinárodnou ochranou v Slovenskej republike. Poskytovaním širokej škály služieb, vrátane ubytovania, stravy, vzdelávania, právnej a psychologickéj pomoci, projekt prispel k zvýšeniu schopnosti týchto osôb sa adaptovať na život v novej krajine.

1. Podpora sociálnej a ekonomickej integrácie: Prostredníctvom poskytovania príspevkov na bývanie a sociálne poradenstvo bol zabezpečený priamy prístup k základným životným potrebám. Ubytovacia pomoc a sociálne poradenstvo pomohli stabilizovať životné podmienky osôb s medzinárodnou ochranou, čo im umožnilo sústrediť sa na ďalšie aspekty integrácie, ako napríklad hľadanie práce alebo vzdelávanie.
2. Zlepšenie prístupu k vzdelávaniu a trhu práce: Projekt zorganizoval kurzy slovenského jazyka a odbornú prípravu, ktoré umožnili členom cieľovej skupiny zlepšiť ich jazykové a odborné zručnosti. To výrazne zvýšilo ich šance na úspešné uplatnenie na slovenskom trhu práce a lepšiu socio-ekonomickú integráciu.
3. Psychologická podpora a zdravotná starostlivosť: Zdravotná a psychologická starostlivosť, ktorú využilo viac ako 1 100 osôb, bola kľúčová pre zvládanie stresu, traumy a adaptácie v novom prostredí. Tieto služby prispeli k lepšej psychickej a fyzickej pohode členov cieľovej skupiny, čo sa následne pozitívne prejavilo na ich celkovej integrácii.
4. Propagácia integrácie v majoritnej spoločnosti: Projekt realizoval 90 propagačných aktivít zameraných na zlepšenie povedomia a postojov slovenskej spoločnosti voči cudzincom s udelenou medzinárodnou ochranou. Tieto aktivity pomohli znížiť predsudky a prispeli k lepšiemu prijatiu týchto osôb v spoločnosti, čím sa vytvorilo priaznivejšie prostredie pre ich integráciu.
5. Dlhodobá podpora: Projekt poskytoval pomoc počas 46 mesiacov, čo zabezpečilo kontinuálnu podporu pre cieľovú skupinu. Táto dlhodobá pomoc umožnila stabilizáciu životných podmienok a postupnú integráciu do slovenskej spoločnosti bez výrazných prerušení.

Celkovo projekt prispel k zlepšeniu kvality života osôb s medzinárodnou ochranou na Slovensku a vytvoril pevné základy pre ich úspešné začlenenie do spoločnosti.

KOMPAS

Kód projektu: SK 2015 AMIF SC3 P7/1

Prijímatel': Slovenská humanitná rada

Trvanie projektu: 15.11.2015 – 30.11.2016

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Miesta realizácie: ÚPZC Medveďov, ÚPZC Sečovce

Ciele projektu:

Projekt KOMPAS mal za cieľ zlepšiť životné podmienky štátnych príslušníkov tretích krajín umiestnených v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov (ÚPZC) so špeciálnym zameraním na zraniteľné skupiny, najmä ženy, deti, staršie osoby a osoby so zdravotnými ťažkosťami. Cieľom bolo poskytnúť zaisteným osobám sociálne, psychologické a materiálne služby počas ich pobytu.

Cieľové skupiny:

- Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí nespĺňajú podmienky na vstup alebo pobyt v SR: 700 osôb
- Žiadatelia o azyl umiestnení v ÚPZC: 50 osôb.

Aktivity projektu:

1. Poskytovanie sociálneho poradenstva: Sociálni pracovníci poskytovali pravidelné poradenstvo na riešenie osobných a praktických problémov zaistených osôb.
2. Poskytovanie psychologického poradenstva: Individuálne a skupinové konzultácie pre zaistené osoby, zamerané na podporu ich psychického zdravia.
3. Voľnočasové aktivity: Organizácia športových, kultúrnych a spoločenských podujatí s cieľom zmierniť stres a napätie v zariadeniach.
4. Vzdelávanie: Poskytovanie jazykových kurzov pre štátnych príslušníkov tretích krajín a zabezpečenie prístupu maloletých k vzdelaniu.
5. Doplnková materiálna pomoc: Poskytovanie základných potrieb, vrátane oblečenia a hygienických pomôcok.
6. Doplnková zdravotná starostlivosť: Zabezpečenie zdravotnej starostlivosti pre osoby so špecifickými zdravotnými potrebami.
7. Starostlivosť o osoby prepustené z ÚPZC: Pomoc pri návrate do domovskej krajiny alebo iných právnych záležitostiach po prepustení.

Výsledky projektu:

1. Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo: 1 149 osôb (153,20 % plnenie z plánovaných 750 osôb).
2. Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté sociálne poradenstvo: 1 028 osôb (137,06 % plnenie z plánovaných 750 osôb).
3. Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté psychologické poradenstvo: 130 osôb (43,33 % plnenie z plánovaných 300 osôb).
4. Počet zraniteľných osôb, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo: 371 osôb (148,40 % plnenie z plánovaných 250 osôb).
5. Počet zrealizovaných voľnočasových aktivít: 42 aktivít (175 % plnenie z plánovaných 24 aktivít).
6. Počet vzdelaných maloletých osôb: 184 osôb (306,66 % plnenie z plánovaných 60 osôb).
7. Počet osôb zapojených do vzdelávania: 153 osôb (127,50 % plnenie z plánovaných 120 osôb).
8. Počet osôb, ktorým bola poskytnutá materiálna pomoc: 778 osôb (141,45 % plnenie z plánovaných 550 osôb).

Dopady projektu:

Projekt KOMPAS významne prispel k zlepšeniu životných podmienok štátnych príslušníkov tretích krajín v zariadeniach ÚPZC. Vďaka širokej škále poskytovaných služieb sa podarilo zmierniť psychický stres zaistených osôb a zabezpečiť ich lepšiu adaptáciu v ťažkých podmienkach. Poskytnuté vzdelávanie a voľnočasové aktivity prispeli k ich lepšej integrácii počas pobytu v zariadeniach. Doplnková zdravotná a materiálna pomoc zabezpečila základné potreby pre najzraniteľnejšie osoby.

KOMPAS II

Kód projektu: SK 2016 AMIF SC3.1/2

Prijímateľ: Slovenská humanitná rada

Trvanie projektu: 01.12.2016 – 31.12.2019

Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Miesta realizácie: ÚPZC Medveďov, ÚPZC Sečovce

Ciele projektu:

Cieľom projektu KOMPAS II bolo zlepšiť podmienky života štátnych príslušníkov tretích krajín umiestnených v zariadeniach policajného zaistenia pre cudzincov (ÚPZC) s dôrazom na zraniteľné skupiny, ako sú ženy, deti, starší ľudia a osoby so zdravotnými ťažkosťami. Projekt zabezpečil poskytovanie sociálnej, psychologickkej a materiálnej pomoci zaisteným osobám, aby sa zabezpečili dôstojné podmienky počas procesu návratu.

Cieľové skupiny:

- Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí nespĺňajú podmienky na vstup alebo pobyt v SR: 2 150 osôb.
- Žiadatelia o azyl, ktorí sú umiestnení v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov: 100 osôb

Aktivity projektu:

1. Sociálne poradenstvo: Pravidelné sociálne poradenstvo zaisteným osobám, ktoré pomáhalo riešiť každodenné problémy a podporovať ich duševné zdravie.
2. Psychologické poradenstvo: Individuálne a skupinové sedenia so zaistenými osobami, zamerané na zvládanie stresu a adaptáciu na podmienky v zariadeniach.
3. Voľnočasové aktivity a muzikoterapia: Organizovanie športových a kultúrnych aktivít, ktoré mali za cieľ zmierniť stres, podporiť psychickú pohodu a posilniť sociálne vzťahy.
4. Vzdelávanie: Jazykové kurzy a vzdelávanie v oblasti kultúrnych reálií, aby sa zlepšili jazykové zručnosti a adaptácia klientov.
5. Materiálna pomoc: Poskytovanie základných potrieb, ako sú oblečenie a hygienické pomôcky, pre zaistené osoby, vrátane pomoci v prípade nepredvídaných situácií.
6. Doplnková zdravotná starostlivosť: Poskytovanie základnej zdravotnej starostlivosti zraniteľným osobám.
7. Starostlivosť o osoby po prepustení z ÚPZC: Pomoc osobám pri návrate do domovskej krajiny alebo riešení právnych záležitostí.

Výsledky projektu:

1. Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo: 1 518 osôb (67,46 % z plánovaných 2 250).
2. Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté sociálne poradenstvo: 1 251 osôb (55,60 % z plánovaných 2 250).
3. Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté psychologické poradenstvo: 255 osôb (28,33 % z plánovaných 900).

4. Počet zraniteľných osôb, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo: 462 osôb (61,60 % z plánovaných 750).
5. Počet zrealizovaných voľnočasových aktivít: 152 aktivít (211,11 % z plánovaných 72).
6. Počet vzdelaných maloletých osôb: 202 osôb (112,22 % z plánovaných 180).
7. Počet osôb zapojených do vzdelávania: 391 osôb (130,33 % z plánovaných 300).
8. Počet osôb, ktorým bola poskytnutá materiálna pomoc: 983 osôb (81,91 % z plánovaných 1 200).

Dopady projektu:

Projekt KOMPAS II významne prispel k zlepšeniu životných podmienok zaistených osôb v ÚPZC. Poskytované sociálne a psychologické poradenstvo znížilo stres a zlepšilo kvalitu života v zariadeniach, pričom materiálna pomoc zabezpečila základné potreby zraniteľných osôb. Voľnočasové aktivity a vzdelávanie prispeli k lepšej integrácii zaistených osôb a ich adaptácii na pobyt v ÚPZC.

KOMPAS III

Kód projektu: SK 2019 AMIF SC3.3/1
Prijímateľ: Slovenská humanitná rada
Trvanie projektu: 01.01.2020 – 31.10.2023
Fond: Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)
Miesta realizácie: ÚPZC Medved'ov, ÚPZC Sečovce

Ciele projektu

Cieľom projektu KOMPAS III bolo zlepšiť životné podmienky štátnych príslušníkov tretích krajín v zariadeniach policajného zaistenia pre cudzincov (ÚPZC) s dôrazom na zraniteľné skupiny, ako sú ženy, deti, staršie osoby a osoby so zdravotnými ťažkosťami. Projekt sa zameriaval na poskytovanie sociálnych, psychologických a materiálnych služieb, aby sa zabezpečili dôstojné podmienky počas procesu návratu.

Cieľové skupiny

- Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí nespĺňajú alebo už nespĺňajú podmienky na vstup a/alebo pobyt v SR: 3 000 osôb.
- Žiadatelia o azyl, ktorí sú umiestnení v ÚPZC: 300 osôb.

Aktivity projektu

1. Sociálne poradenstvo a krízová intervencia: Poskytovanie pomoci pri riešení každodenných problémov, vybavovanie dokladov a právnych záležitostí.
2. Psychologické poradenstvo a terapeutické techniky: Zamerané na individuálnu a skupinovú psychologickú pomoc, vrátane muzikoterapie a arteterapie.
3. Voľnočasové aktivity a vzdelávanie: Organizovanie aktivít pre zlepšenie psychickej pohody a integrácie zaistených osôb.
4. Materiálna pomoc a doplnková zdravotná starostlivosť: Poskytovanie základných potrieb a zdravotnej starostlivosti pre zraniteľné osoby.
5. Vzdelávanie maloletých: Zabezpečenie prístupu ku vzdelaniu pre maloleté osoby v ÚPZC.

Výsledky projektu

1. Počet osôb cieľovej skupiny, ktorým bola poskytnutá pomoc: 5 168 osôb (333,42 % plnenie z plánovaných 1 550).
 - Z toho počet zraniteľných osôb: 388 osôb (194 % plnenie z plánovaných 200).
2. Počet zrealizovaných voľnočasových aktivít: 107 aktivít (152,85 % plnenie z plánovaných 70).

3. Počet mesiacov, počas ktorých bola cieľovej skupine poskytovaná pomoc: 48 mesiacov (100 % plnenie).

Dopady projektu

Projekt KOMPAS III priniesol významné zlepšenie kvality života štátnych príslušníkov tretích krajín v ÚPZC, najmä so zameraním na zraniteľné skupiny. Sociálne a psychologické poradenstvo pomohlo zmierniť stres a podporilo psychickú stabilitu zaistených osôb. Voľnočasové aktivity a vzdelávanie umožnili osobám lepšiu integráciu do spoločnosti, zatiaľ čo materiálna a zdravotná pomoc zabezpečila ich základné potreby.

Dobrovol'ný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu (2015)

Kód projektu: SK 2015 AMIF SC3 P9/1

Žiadateľ: Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Časový rámec realizácie: 1.1.2016 – 31.12.2016

Celkový rozpočet: neuvedený

Špecifický cieľ: 3 - Návrat

Národný cieľ: Opatrenia na návrat.

Ciele projektu:

1. Podpora humánneho a dôstojného návratu migrantov prostredníctvom asistovaných dobrovol'ných návratov (AVR) a poskytovania reintegračnej pomoci po návrate.
2. Zlepšenie informovanosti cieľovej skupiny a spolupracujúcich inštitúcií o možnostiach dobrovol'ného návratu a reintegrácie.
3. Udržateľnosť návratov migrantov a zníženie pravdepodobnosti opätovnej migrácie nelegálnymi cestami prostredníctvom poskytovania reintegračnej pomoci.

Cieľové skupiny:

- Štátni príslušníci tretích krajín s možnosťou využitia asistovaného dobrovol'ného návratu
- Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí nespĺňajú alebo už nespĺňajú podmienky na vstup a/alebo pobyt v SR
- Predpokladaný počet cieľovej skupiny: 300 osôb.

Aktivity projektu:

1. Informačná kampaň o asistovaných dobrovol'ných návratoch: Realizácia informačnej kampane prostredníctvom distribúcie brožúr, letákov a iných informačných materiálov v zariadeniach Ministerstva vnútra SR, azylových centrách a na webových stránkach IOM. Súčasťou kampane bolo aj prevádzkovanie zvýhodnenej telefónnej linky a pravidelné stretnutia s cieľovou skupinou v zariadeniach MV SR.
2. Realizácia asistovaných dobrovol'ných návratov: Registrácia žiadateľov o návrat, logistická príprava, zabezpečenie cestovných dokladov a leteniek. Zabezpečenie odchodovej a tranzitnej asistencie, vrátane sprievodu zraniteľných migrantov. Poskytnutie finančného príspevku vo výške 100 EUR pre migrantov na zabezpečenie základných životných potrieb po návrate.
3. Reintegrácia v krajine pôvodu: Pred-návratové poradenstvo o možnostiach reintegrácie a poskytovanie praktickej pomoci po návrate. Pomoc zahŕňala materiálnu podporu, právne poradenstvo, školenia, podporu pri zakladaní malého podnikania a zdravotnú starostlivosť v krajine pôvodu. Monitoring a vyhodnotenie efektivity reintegrácie s cieľom zníženia rizika opätovnej migrácie.

Výsledky projektu:

1. Počet zaregistrovaných žiadateľov o dobrovoľný návrat: plánovaný stav 120, skutočný stav 128, plnenie 106,6 %.
2. Počet návratov vrátane logistickej prípravy: plánovaný stav 100, skutočný stav 116, plnenie 116 %.
3. Počet realizovaných reintegračných aktivít v krajine pôvodu: plánovaný stav 25, skutočný stav 20, plnenie 80 %.
4. Počet informovaných migrantov: plánovaný stav 300, skutočný stav 146, plnenie 48,6 %.

Dopady projektu:

Projekt Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu mal významný dopad na migračnú politiku Slovenskej republiky, najmä v oblasti asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácie migrantov. Program poskytol cudzím štátnym príslušníkom možnosť vrátiť sa do svojej krajiny pôvodu dôstojným a organizovaným spôsobom, čím sa znížil počet nelegálne zdržiavajúcich sa migrantov na Slovensku. Projekt tiež prispel k zníženiu pravdepodobnosti opätovnej nelegálnej migrácie tým, že ponúkol finančnú a materiálnu pomoc na udržateľné reintegračné plány po návrate do krajiny pôvodu. Pre väčšinu účastníkov projektu bola reintegračná pomoc zásadná pre ich znovuzapojenie do spoločnosti a trhu práce v krajine pôvodu. Z dlhodobého hľadiska projekt prispel k zlepšeniu spolupráce medzi slovenskými orgánmi a medzinárodnými organizáciami pri realizácii návratových politík a zlepšeniu informovanosti o možnostiach asistovaného návratu medzi cieľovou skupinou migrantov.

Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu (2016)

Kód projektu: SK 2016 AMIF SC3.1/1

Žiadateľ: Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Časový rámec realizácie: 1.1.2017 – 31.12.2019

Celkový rozpočet: neuvedený

Špecifický cieľ: 3 - Návrat

Národný cieľ: Opatrenia na návrat.

Ciele projektu:

1. Kontinuálne udržiavať povedomie migrantov a spolupracujúcich inštitúcií o programe asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (AVRR).
2. Umožniť migrantom prístup k programu AVRR a poskytnúť im možnosť dôstojného návratu do krajiny pôvodu.
3. Prispieť k zlepšeniu situácie migrantov po návrate prostredníctvom reintegračnej pomoci v krajine pôvodu.

Cieľové skupiny:

- Štátni príslušníci tretích krajín s možnosťou využitia asistovaného dobrovoľného návratu
- Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí nespĺňajú alebo už nespĺňajú podmienky na vstup a/alebo pobyt v SR
- Predpokladaný počet cieľovej skupiny: 900 osôb.

Aktivity projektu:

- 1.

Budovanie kapacít v oblasti návratov II

Kód projektu: SK 2017 AMIF SC3.1

Žiadateľ: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Doba realizácie: 1. máj 2017 – 28. február 2018

Celkový rozpočet projektu: 80 000 EUR

Ciele projektu:

Cieľom projektu je zefektívniť proces nútených návratov prostredníctvom školení policajtov a pracovníkov zastupiteľských úradov SR. Tento projekt prispieva k plynulému priebehu návratových operácií a zlepšeniu riadenia migračných tokov.

Cieľové skupiny:

Projekt sa zameriava na policajtov a pracovníkov zastupiteľských úradov:

- Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Bratislava a podriadené útvary: 67 policajtov.
- Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Banská Bystrica a podriadené útvary: 73 policajtov.
- Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Prešov a podriadené útvary: 84 policajtov.
- Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Sobrance a podriadené útvary: 30 policajtov.
- Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov: 10 policajtov.
- Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce: 11 policajtov.
- Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia PZ: 25 policajtov.

Popis aktivít:

1. Zabezpečenie školení pre policajtov ÚHCP P PZ: Školenia sa zameriavali na legislatívne aspekty nútených návratov, ako sú vydávanie rozhodnutí o administratívnom vyhostení a zaistenie cudzincov. Celkovo bolo preškolených 263 policajtov v 9 turnusoch, ktoré prebiehali v Krupine od januára do februára 2018. Každý účastník získal osvedčenie o absolvovaní školenia. Témy školení zahŕňali zaistenie, eskortu cudzincov, a riešenie praktických modelových situácií.
2. Zabezpečenie školení pre pracovníkov zastupiteľských úradov SR v tretích krajinách: Školenia sa uskutočnili na zastupiteľských úradoch SR v Rusku, Vietname, Srbsku a Kórei. Cieľom bolo zlepšiť znalosti o legislatíve a praktických postupoch v oblasti návratov, najmä zaistenie a neoprávnený pobyt cudzincov. Účastníci školení získali aktuálne informácie o návratovej politike SR a EÚ a oboznámili sa s procesom výkonu vyhostení.

Výsledky projektu:

- Počet preškolených policajtov: plánovaných 300, skutočne preškolených 263 (87,66 %).
- Počet zastupiteľských úradov, na ktorých sa realizovalo školenie: plánované 4, dosiahnuté 4 (100 %).
- Počet preškolených pracovníkov zastupiteľských úradov: plánovaných 15, skutočne preškolených 17 (113,33 %).
- Počet turnusov školení: plánovaných 5, skutočne realizovaných 9 (180 %).
- Zabezpečenie komplexného preškolenia policajtov ÚHCP P PZ: dosiahnuté 100 %.
- Zlepšenie uplatňovania legislatívy v oblasti návratov na území SR: dosiahnuté 100 %.

Dopady projektu:

Projekt "Budovanie kapacít v oblasti návratov II" výrazne prispel k zvýšeniu kvalifikácie policajtov ÚHCP P PZ a zamestnancov zastupiteľských úradov, čo viedlo k efektívnejšiemu riadeniu návratovej politiky. Zlepšila sa aplikácia legislatívy týkajúcej sa návratov a predchádzania nelegálnej migrácii, a to

nielen na území SR, ale aj v zahraničí. Tento projekt podporil úspešné vykonávanie návratov a zlepšil celkovú koordináciu medzi Slovenskou republikou a tretími krajinami.

Budovanie kapacít v oblasti návratov III

Kód projektu: SK 2019 AMIF SC3.1

Žiadateľ: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Doba realizácie: 5. júl 2019 – 31. december 2021

Celkový rozpočet projektu: 130 000 EUR

Ciele projektu:

Cieľom projektu je zlepšiť efektivitu návratového systému a zvýšiť odbornú kvalifikáciu policajtov a pracovníkov zastupiteľských úradov SR, ktorí sa podieľajú na návratových procesoch, prostredníctvom legislatívnych školení a praktických seminárov.

Cieľové skupiny:

Projekt sa zameriava na policajtov a pracovníkov zastupiteľských úradov:

- Policajti ÚHCP P PZ: 440 osôb, ktoré boli preškolené v rámci legislatívnych úprav návratov a ich praktickej aplikácie.
- Pracovníci zastupiteľských úradov SR v tretích krajinách: 48 zamestnancov z 14 zastupiteľských úradov SR.

Popis aktivít:

1. Školenie policajtov ÚHCP P PZ k legislatívnej úprave návratov: Školenia boli zamerané na aplikáciu legislatívy týkajúcej sa administratívneho vyhostenia, zaistenia cudzincov, a sprievodných opatrení týkajúcich sa návratových procesov. V rámci projektu bolo naplánovaných 440 policajtov, ktorí sa zúčastnili školení v 10 turnusoch. Školenia sa realizovali v SR.
2. Školenie zamestnancov zastupiteľských úradov SR v zahraničí: Táto aktivita mala za cieľ preškoliť 48 zamestnancov 14 zastupiteľských úradov SR. Školenia boli zamerané na legislatívu návratov a opatrenia proti nelegálnej migrácii. Z dôvodu pandémie COVID-19 však táto aktivita nebola realizovaná.

Výsledky projektu:

- Počet preškolených osôb: Plánovaných 488, skutočne preškolených 305 (62,05 %).
- Počet preškolených policajtov ÚHCP P PZ: Plánovaných 440, skutočne preškolených 305 (69,32 %).
- Počet preškolených pracovníkov zastupiteľských úradov SR: Plánovaných 48, skutočne preškolených 0 (0 %).
- Počet zastupiteľských úradov, ktorých zamestnanci sa zúčastnili školení: Plánovaných 14, skutočne 0 (0 %).

Dopady projektu:

Projekt "Budovanie kapacít v oblasti návratov III" výrazne prispel k zvýšeniu kvalifikácie policajtov ÚHCP P PZ v oblasti legislatívnych procesov týkajúcich sa návratov cudzincov. Vzhľadom na neuskutočnenie školení pre zamestnancov zastupiteľských úradov SR z dôvodu pandémie COVID-19 však projekt nenaplnil všetky stanovené ciele. Aj napriek tomu prispel k efektívnejšiemu riadeniu návratovej politiky na území SR a posilnil odbornú spôsobilosť zapojených policajtov.

Nútený návrat – AMIF I

Kód projektu: SK 2 2015 AMIF SC3 P10/1

Žiadateľ: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Doba realizácie: 15. november 2015 – 31. december 2016

Celkový rozpočet projektu: 203 596 EUR

Ciele projektu:

Hlavným cieľom projektu je zefektívniť riadenie návratových operácií a zabezpečiť trvalo udržateľný, bezpečný a dôstojný návrat štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa nachádzajú na území SR nelegálne. Projekt podporuje úspešné manažovanie návratov a prispieva k riadeniu migračných tokov.

Cieľové skupiny:

Projekt sa zameriava na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nespĺňajú podmienky na pobyt v SR alebo sú zaistení na vyhostenie. Predpokladané počty cieľovej skupiny:

- Štátni príslušníci tretích krajín: 1 200 osôb
- Žiadatelia o azyl v útvaroch policajného zaistenia: 200 osôb.

Popis aktivít:

1. Zabezpečenie náhradných cestovných dokladov:
Útvár policajného zaistenia pre cudzincov (ÚPZC) v Medved'ove v spolupráci so zastupiteľskými úradmi zabezpečuje vystavenie náhradných cestovných dokladov pre tých cudzincov, ktorí nemajú platné doklady na návrat.
2. Realizácia núteného návratu vrátane asistencie:
Zabezpečovanie prevozu cudzincov do krajiny pôvodu pomocou cestovných lístkov a leteniek pre cudzincov a eskortujúcich policajtov. Poskytovaná je asistencia a informovanosť počas návratov.
3. Zabezpečenie ubytovania, stravy a diét:
V prípadoch, kde je nutné, zabezpečujú sa náklady na ubytovanie, stravu a diéty pre eskortujúcich policajtov a zaistené osoby počas prevozu.
4. Tlmočenie v procese návratu:
Preklady a tlmočenie sú poskytované v súvislosti s administratívnym vyhostením a zaistením cudzincov, vrátane komunikácie so zastupiteľskými úradmi pri vystavovaní náhradných dokladov.
5. Znalecké skúmanie veku:
V prípade pochybností o veku cudzinca sa vykonáva znalecké skúmanie veku, najmä prostredníctvom rádiologických metód.

Výsledky projektu:

- Počet navrátilcov: Plánovaných 400, dosiahnutých 341 (85,25 %).
- Počet zraniteľných osôb: Plánovaných 100, dosiahnutých 2 (2 %).
- Počet krajín, do ktorých bol zrealizovaný návrat: Plánovaných 30, dosiahnutých 25 (190 %).
- Počet vybavených náhradných cestovných dokladov: Plánovaných 20, dosiahnutých 28 (140 %).
- Počet tlmočnických úkonov: Plánovaných 300, dosiahnutých 1 038 (346 %).
- Počet znaleckých skúmaní veku: Plánovaných 15, dosiahnutých 2 (13,33 %).

Dopady projektu:

Projekt "Nútený návrat – AMIF I" prispel k efektívnejšiemu riadeniu návratov štátnych príslušníkov tretích krajín. Poskytovanie tlmočnických služieb a vybavovanie cestovných dokladov zabezpečilo

plynulý a dôstojný proces návratov, pričom bola podporená aj ochrana základných ľudských práv navrátilcov. Úspešnosť projektu posilnila systém návratov SR a zlepšila koordináciu medzi národnými a medzinárodnými subjektmi.

Nútený návrat – AMIF II

Kód projektu: SK 2016 AMIF SC3.2

Žiadateľ: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Doba realizácie: 1. január 2017 – 31. december 2019

Celkový rozpočet projektu: 628 230 EUR

Ciele projektu:

Hlavným cieľom projektu je efektívne riadenie návratových operácií a zabezpečenie trvalo udržateľného, bezpečného a dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa nachádzajú na území SR nelegálne. Projekt nadväzuje na predchádzajúce návratové projekty a je zameraný na zabezpečenie prevozu, asistencie a uspokojenie základných potrieb cieľovej skupiny.

Cieľové skupiny:

Projekt sa zameriava na:

- Štátni príslušníci tretích krajín: 3 600 osôb
- Žiadatelia o azyl v útvaroch policajného zaistenia: 600 osôb.

Popis aktivít:

1. Zabezpečenie náhradných cestovných dokladov:
ÚPZC Medved'ov a Sečovce zabezpečujú náhradné cestovné doklady pre cudzincov bez platných dokladov na návrat.
2. Realizácia núteného návratu vrátane asistencie:
Projekt zahŕňa prevoz cudzincov do krajiny pôvodu, zabezpečenie cestovných lístkov, leteniek a eskorty. Poskytovaná je asistencia a informácie počas celého procesu.
3. Zabezpečenie ubytovania, stravy a diét:
V prípade potreby sa zabezpečuje ubytovanie, strava a diéty pre eskortujúcich policajtov a zaistených cudzincov počas návratov.
4. Tlmočenie v procese návratu:
Poskytované tlmočnícke a prekladateľské služby v rámci zaistenia, administratívneho vyhostenia a počas návratu.
5. Znalecké skúmanie veku:
V prípadoch pochybností o veku sa realizuje znalecké skúmanie, najmä prostredníctvom rádiológie.

Výsledky projektu :

- Počet navrátilcov: Plánovaných 1 000, dosiahnutých 132 (13,2 %).
- Počet zraniteľných osôb: Plánovaných 150, dosiahnutých 4 (2,66 %).
- Počet krajín, do ktorých bol zrealizovaný návrat: Plánovaných 30, dosiahnutých 75 (250 %).
- Počet vybavených náhradných cestovných dokladov: Plánovaných 100, dosiahnutých 10 (10 %).
- Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté tlmočenie: Plánovaných 1 000, dosiahnutých 2 137 (213,7 %).
- Počet znaleckých skúmaní veku: Plánovaných 45, dosiahnutých 14 (31,11 %).

Dopady projektu:

Projekt "Nútený návrat – AMIF II" výrazne prispel k zlepšeniu návratovej politiky SR tým, že umožnil návrat nelegálne sa zdržiavajúcich cudzincov a poskytol komplexnú podporu počas celého procesu návratu. Zvýšila sa kvalita návratov, najmä prostredníctvom zabezpečenia ubytovania, tlmočenia a vybavovania náhradných cestovných dokladov. Projekt zároveň prispel k lepšej koordinácii medzi Slovenskom a tretími krajinami.

Nútený návrat – AMIF III

Kód projektu: SK 2019 AMIF SC3.4

Žiadateľ: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Doba realizácie: 1. január 2020 – 31. október 2023

Celkový rozpočet projektu: 670 666,67 EUR

Ciele projektu:

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie efektivity riadenia návratových operácií a zabezpečenie trvalo udržateľného, bezpečného a dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín. Projekt podporuje plynulosť transportov a uspokojovanie primárnych a sekundárnych potrieb navrátilcov počas nútených návratov.

Cieľové skupiny:

Projekt sa zameriava na:

- Štátni príslušníci tretích krajín: 1 900 osôb
- Žiadatelia o azyl umiestnení v zariadeniach policajného zaistenia: 100 osôb.

Popis aktivít:

1. Riadenie, administrácia a publicita projektu:
Realizácia všetkých úloh súvisiacich s riadením projektu, jeho publicitou a administráciou. Publicita zahŕňa informačné kampane a zviditeľnenie financovania z AMIF na každom dokumente vytvorenom v rámci projektu.
2. Identifikácia a zabezpečenie náhradných cestovných dokladov:
Získavanie náhradných cestovných dokladov pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nemajú platné doklady. Táto aktivita zahŕňa spoluprácu so zastupiteľskými úradmi a Ministerstvom zahraničných vecí SR.
3. Zabezpečenie cestovných lístkov a leteniek:
Obstarávanie cestovných lístkov a leteniek pre cudzincov, ktorí sú vyhostovaní, a pre policajtov, ktorí zabezpečujú ich eskortu.
4. Zabezpečenie ubytovania, stravy a diét:
Poskytovanie ubytovania a stravy počas tranzitu a núteného návratu pre policajtov i cudzincov, vrátane špeciálnej stravy pre osoby so špeciálnymi potrebami, ako napríklad deti.
5. Tlmočenie a preklady v procese núteného návratu:
Tlmočenie a preklady sú zabezpečované pre cudzincov v rámci zaistenia a vyhostenia. Ide o preklady a tlmočenie pri administratívnych rozhodnutiach a komunikácii medzi orgánmi a zaistenými osobami.
6. Znalecké skúmanie veku:
V prípadoch pochybností o veku cudzinca sa realizuje znalecké skúmanie veku, najmä prostredníctvom rádiologických metód.

Výsledky projektu:

- Počet navrátilcov: Plánovaných 50, dosiahnutých 66 (132 %).

- Počet osôb cieľovej skupiny, ktorým bola poskytnutá pomoc z projektu: Plánovaných 2 000, dosiahnutých 9 944 (497,2 %).
- Počet mesiacov, počas ktorých boli realizované aktivity za účelom zvýšenia kvality núteného návratu: Plánovaných 46, dosiahnutých 46 (100 %).

Dopady projektu:

Projekt "Nútený návrat – AMIF III" výrazne prispel k zlepšeniu kvality a efektivity nútených návratov štátnych príslušníkov tretích krajín. Zabezpečenie cestovných dokladov, tlmočnických služieb a poskytovanie stravy a ubytovania počas návratov zlepšilo celý proces. Významné prekročenie plánovaných cieľov, ako je počet osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc, posilnilo návratovú politiku SR

Príloha č. 3 - PowerBI report o ukazovateľoch programu

Príloha je dostupná v elektronickej verzii v podobe interaktívneho PowerBi reportu na linku <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoizWQzZjdkY2UtNDliMS00MDEyLTlkOTgtZTUzYWl5ZjMzMDYyIiwidCI6ImY0YjkyZTFmLTcyMGUtNDMzYS05NDJjLWEyM2RlbnZjM2E4OCIsImMiOiJh9>

Príloha č. 4 - Zápisy z hĺbkových rozhovorov

Scenár pre hĺbkový rozhovor: Ex-post hodnotenie Slovenského národného programu AMIF

Úvod

Vážený respondent,

ďakujeme vám za ochotu zúčastniť sa hĺbkového rozhovoru v rámci ex-post hodnotenia Slovenského národného programu Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) za obdobie 2014-2020.

Cieľom tohto hodnotenia je posúdiť účinnosť, relevantnosť, udržateľnosť a administratívnu náročnosť implementácie programu AMIF na Slovensku. Vaše expertné názory a skúsenosti s implementáciou projektov sú kľúčové pre komplexné zhodnotenie dopadov programu a identifikáciu priestoru pre zlepšenie v budúcnosti.

Hĺbkové rozhovory sú dôležitou súčasťou hodnotenia, pretože umožňujú získať detailné kvalitatívne informácie o fungovaní programu, ktoré nie je možné zachytiť prostredníctvom kvantitatívnych dát. Vaše odpovede nám pomôžu lepšie porozumieť kontextu implementácie, výzvam a úspechom programu ISF.

V rámci rozhovoru sa zameriame na tieto kľúčové oblasti:

1. Účinnosť programu AMIF
2. Relevantnosť cieľov a intervencií
3. Doplnkovosť s inými politikami a programami
4. Udržateľnosť výsledkov projektov
5. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia

Otázky pre hĺbkový rozhovor

1. Účinnosť programu AMIF
 - Ako by ste celkovo zhodnotili prínos AMIF k zlepšeniu situácie v oblasti azylu, migrácie a integrácie na Slovensku?
 - Ktoré konkrétne projekty alebo typy intervencií podporené z AMIF považujete za najúspešnejšie? Prečo?
 - V ktorých oblastiach vidíte priestor na zlepšenie účinnosti programu AMIF?
2. Relevantnosť cieľov a intervencií
 - Do akej miery podľa vás ciele AMIF odrážali skutočné potreby v oblasti azylu, migrácie a integrácie na Slovensku?
 - Ako flexibilne dokázal program AMIF reagovať na meniace sa potreby počas implementačného obdobia? Napr. na migračnú krízu a vojnu na Ukrajine, COVID?
 - Aké nové výzvy alebo potreby v oblasti azylu, migrácie a integrácie ste identifikovali, ktoré by mali byť adresované v budúcich programových obdobiach?
3. Doplnkovosť s inými politikami a programami
 - Ako by ste zhodnotili doplnkovosť AMIF s inými národnými politikami a programami v oblasti azylu, migrácie a integrácie?
 - Zaznamenali ste nejaké prekrývanie alebo duplicity medzi AMIF a inými programami? Ak áno, v akých oblastiach?

- Aké opatrenia by podľa vás mohli zlepšiť koordináciu a doplnkovosť medzi AMIF a inými relevantnými programami?

4. Udržateľnosť výsledkov projektov

- Do akej miery považujete výsledky projektov podporených z AMIF za udržateľné po skončení financovania?
- Aké faktory podľa vás najviac prispievajú k udržateľnosti výsledkov projektov AMIF?
- Aké opatrenia by mohli byť prijaté na ďalšie posilnenie udržateľnosti výsledkov projektov v budúcnosti?

5. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia

- Ako hodnotíte administratívnu náročnosť implementácie projektov AMIF v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím alebo inými fondmi?
- Ktoré konkrétne opatrenia na zjednodušenie implementácie AMIF považujete za najúčinnnejšie?
- Aké ďalšie opatrenia by podľa vás mohli prispieť k zníženiu administratívnej záťaže pre prijímateľov v budúcnosti?

6. Záverečné otázky

- Aké sú podľa vás hlavné ponaučenia z implementácie programu AMIF 2014-2020, ktoré by sa mali zohľadniť pri plánovaní a implementácii podobných programov v budúcnosti?
- Je ešte niečo dôležité týkajúce sa programu AMIF, o čom sme nehovorili a chceli by ste to spomenúť?

Ďalšie kroky

Po uskutočnení rozhovoru bude vytvorený anonymizovaný prepis, ktorý bude použitý pre účely hodnotenia. Vaše odpovede budú analyzované spolu s odpoveďami ďalších respondentov a použité na vypracovanie záverečnej hodnotiacej správy.

Ak budete mať záujem, môžeme vám po dokončení hodnotenia poskytnúť súhrn hlavných zistení.

Ďakujeme vám za váš čas a ochotu podeliť sa o vaše cenné skúsenosti a názory.

Anonymizovaný zápis z hĺbkového rozhovoru #1

Účastníci: Zástupcovia prijímateľa

Dátum: 20. 9. 2024

1. Účinnosť programu AMIF

Respondenti celkovo hodnotili prínos programu AMIF pre Slovensko veľmi pozitívne, najmä v oblastiach azylu, migrácie a integrácie. Intervencie financované z AMIF poskytli kľúčové služby, ktoré sú nevyhnutné pre cieľové skupiny. Medzi tieto služby patrí najmä právne a psychologické poradenstvo, ktoré je mimoriadne dôležité pre žiadateľov o azyl a osoby so statusom, keďže často čelia dlhému procesu čakania a traumatickým skúsenostiam. Právne poradenstvo bolo označené za nevyhnutné, pretože bez jeho poskytovania by mnohí nedokázali prejsť azylovým procesom. Výnimky sa týkajú osôb, ktoré boli prenasledované z politických dôvodov alebo sú rodinnými príslušníkmi osôb s povoleným pobytom. V oblasti účinnosti však respondenti poukázali na problém výpadkov financovania medzi jednotlivými programovými obdobiami, ktoré spôsobili prerušenie poskytovania služieb, čo ohrozilo efektivitu intervencií. Nevyhnutné je zabezpečiť kontinuitu financovania, aby služby mohli byť poskytované plynulo.

2. Relevantnosť cieľov a intervencií

Ciele programu AMIF sú považované za veľmi relevantné, pretože zohľadňujú skutočné potreby cieľových skupín. Pri tvorbe programu a nastavovaní výziev dochádza k participácii medzi poskytovateľom a implementátormi, čo zvyšuje relevantnosť jednotlivých intervencií. Vďaka tomu sú služby prispôbené reálnym potrebám žiadateľov o azyl, osôb so statusom a cudzincov v zaistení. Program preukázal určitú mieru flexibility pri riešení mimoriadnych situácií, ako bola migračná kríza a vojna na Ukrajine či kríza COVID-19. Hoci na projektovej úrovni je flexibilita pri úprave rozpočtov obmedzená, na úrovni programu boli služby adaptované tak, aby zodpovedali meniacim sa potrebám. Príkladom je úprava služieb pre Ukrajincov, ktorí dostali dočasné útočisko, aj keď pôvodne nepatrili do cieľovej skupiny.

3. Doplnkovosť s inými politikami a programami

Doplnkovosť programu AMIF s inými národnými politikami a programami bola hodnotená ako minimálna, keďže v oblasti azylu, migrácie a integrácie neexistuje žiadny iný fond, ktorý by poskytoval rovnaké alebo podobné služby. Respondenti uviedli, že koordinácia medzi AMIF a ďalšími politikami či fondmi by sa mohla zlepšiť, čím by sa zabezpečila lepšia efektivita a synergie v rámci poskytovaných služieb. V budúcnosti by sa mohla posilniť koordinácia medzi rôznymi fondmi na národnej úrovni, čo by zefektívnilo využitie zdrojov a zvýšilo dopad intervencií.

4. Udržateľnosť výsledkov projektov

Udržateľnosť výsledkov projektov podporených z AMIF je považovaná za veľmi nízku. V prípadoch, keď programové obdobie skončí a financovanie nie je dostupné, sú aktivity obmedzené na minimum a služby sa poskytujú len v obmedzenom rozsahu. Toto prerušenie financovania spôsobuje problémy so zamestnávaním kvalifikovaných pracovníkov, keďže mnohí počas výpadkov opustia svoje pozície a zamestnajú sa inde. Nahradenie kvalifikovaných pracovníkov trvá dlho a ovplyvňuje kontinuitu poskytovania služieb. Kontinuita financovania medzi programovými obdobiami by teda výrazne prispela k udržateľnosti výsledkov projektov.

5. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia

Administratívna náročnosť implementácie projektov financovaných z AMIF bola hodnotená ako extrémne vysoká. Respondenti zdôraznili, že prijímatelia musia preukazovať aj najmenšie výdavky, čo výrazne zaťažuje celý proces implementácie. Ako príklad uviedli povinnosť preukazovať hospodárnosť nákupov v rámci materiálnej pomoci, ako aj potrebu získať podpisy od osôb, ktorým bola pomoc

poskytnutá. Proces verejného obstarávania je vnímaný ako ďalší zdroj administratívnej záťaže, keďže príručky pre prijímateľov údajne presahujú rámec povinností vyžadovaných zákonom o verejnom obstarávaní. Respondenti nenavníмали žiadne konkrétne opatrenia na zníženie administratívnej záťaže v rámci programu.

6. Záverečné otázky

Z hľadiska ponaučení pre budúce programové obdobia respondenti zdôraznili potrebu zabezpečiť kontinuitu financovania a zníženie administratívneho zaťaženia, aby bol program efektívnejší a menej byrokratický. Veľmi pozitívne bolo hodnotené aj fungovanie komunikácie medzi prijímateľmi a zástupcami poskytovateľa programu, ktorí preukazovali vysokú ochotu a profesionalitu pri riešení problémov počas implementácie projektov.

Anonymizovaný zápis z hĺbkového rozhovoru #2

Účastníci: Zástupcovia prijímateľa
Dátum: 25. 9. 2024

1. Účinnosť programu AMIF

Respondenti hodnotili celkový prínos programu AMIF ako kľúčový pre oblasť azylu, migrácie a integrácie na Slovensku. Zdôraznili, že projekty podporené z AMIF, ako napríklad Migračné informačné centrum (MIC), poskytujú jediné systematické riešenie pre cudzincov z tretích krajín. MIC bolo spomenuté ako projekt, ktorý poskytuje komplexné služby cudzím štátnym príslušníkom, vrátane právneho poradenstva, jazykových kurzov, pomoci pri hľadaní zamestnania a poradenstva pri zakladaní živnosti. Takéto služby sú pre cudzincov kľúčové pre ich integráciu do spoločnosti a pracovného trhu.

Respondenti ocenili aj projekty zamerané na asistované dobrovoľné návraty a reintegráciu, ktoré umožňujú cudzím štátnym príslušníkom, ktorí nemôžu zostať na Slovensku, bezpečne sa vrátiť do svojej domovskej krajiny. Tieto projekty sú financované z AMIF a zameriavajú sa na poskytnutie pomoci s logistikou návratu, ale aj s reintegráciou v domovských krajinách, napríklad pomocou pri zakladaní podnikania.

Jedným z dôležitých zistení bol fakt, že program AMIF je v mnohých oblastiach jediným zdrojom financovania pre integráciu cudzincov. Príkladom je právne poradenstvo a bezplatné kurzy slovenského jazyka, ktoré sú poskytované cudzím štátnym príslušníkom práve vďaka finančnej podpore z AMIF. Tieto služby sa ukázali ako zásadné pre úspešnú integráciu cudzincov, keďže im umožňujú lepšie sa zorientovať v legislatíve, pracovnom trhu a kultúre Slovenska.

2. Relevantnosť cieľov a intervencií

Respondenti zhodnotili, že ciele AMIF odrážali skutočné potreby v oblasti azylu, migrácie a integrácie na Slovensku. Uviedli, že projekty ako MIC a programy dobrovoľných návratov boli úspešné v poskytovaní nevyhnutných služieb pre cieľové skupiny. MIC ponúka základné služby cudzím štátnym príslušníkom, ktorí prichádzajú na Slovensko, čím im pomáha zorientovať sa v novom prostredí. Okrem toho poskytuje právnu pomoc a podporu pri získavaní prechodných pobytov a iných formálnych záležitostí.

Program AMIF dokázal tiež flexibilne reagovať na meniace sa potreby počas implementačného obdobia. Ako príklad bola spomenutá vojna na Ukrajine a pandémia COVID-19. V reakcii na vojnu na Ukrajine bola kapacita MIC rozšírená o šesť krajských miest, čo umožnilo efektívnejšie reagovať na zvýšený prílev cudzincov, ktorí potrebovali pomoc a informácie. Táto flexibilita bola podľa respondentov kľúčová pre úspešnú implementáciu programu.

Respondenti však zároveň poukázali na priestor na zlepšenie, a to najmä v oblasti rýchlosti reakcie programu na meniace sa potreby. Program by mohol byť efektívnejší, ak by mal zavedené mechanizmy na lepší zber dát a monitorovanie vývoja potrieb cieľových skupín, aby sa rýchlejšie prispôboval zmenám v situácii cudzincov.

3. Doplnkovosť s inými politikami a programami

Doplnkovosť AMIF s inými národnými politikami a programami bola vnímaná ako nevyhnutná pre zabezpečenie efektívnosti implementácie. Respondenti upozornili, že aj napriek dlhoročnej skúsenosti s realizáciou projektov AMIF je na Slovensku stále výzvou koordinácia migračnej politiky. Identifikovali absenciu centrálnej inštitúcie, ktorá by mala zodpovednosť za riadenie a koordináciu migračnej politiky na národnej úrovni.

Tento nedostatok podľa respondentov komplikuje koordináciu medzi rôznymi rezortmi, ktoré sú zapojené do migračnej a integračnej politiky. Napríklad ministerstvá práce, hospodárstva a vnútra sa každé venujú inej časti procesu, čo vedie k rozdrobenosti zodpovedností a neefektívnemu využívaniu dát pri plánovaní priorít a financovania.

Zároveň však vyzdvihli dlhoročnú spoluprácu s Ministerstvom vnútra, ktoré má na starosti administráciu AMIF. Ministerstvo podľa nich preukázalo flexibilitu pri úprave finančných alokácií v čase krízy, čo umožnilo zvýšiť kapacity MIC a rozšíriť poskytované služby.

4. Udržateľnosť výsledkov projektov

Udržateľnosť výsledkov projektov je kľúčovým problémom, najmä kvôli závislosti na financovaní z externých zdrojov, ako je AMIF. Respondenti upozornili, že v prípade výpadku financovania dochádza k výraznému ohrozeniu poskytovaných služieb. Napríklad pri prechode medzi programovými obdobiami dochádza často k niekoľkokmesačným výpadkom financovania, čo negatívne ovplyvňuje kontinuitu služieb.

To spôsobuje problémy najmä menším organizáciám, ktoré sú plne závislé na projektovom financovaní a nemajú žiadne rezervné zdroje na pokrytie obdobia, keď nie sú dostupné financie z európskych fondov. Výpadky financovania majú negatívny dopad nielen na prijímateľov pomoci, ale aj na samotných poskytovateľov služieb. Tieto organizácie musia často prepúšťať zamestnancov, ktorí sa po niekoľkokmesačnej prestávke nemusia vrátiť späť, čo vedie k strate skúsených pracovníkov a expertov.

5. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia

Administratívna náročnosť implementácie projektov AMIF bola hodnotená ako vysoká. Respondenti potvrdili, že implementácia projektov AMIF je administratívne náročná v porovnaní s inými fondmi, a to najmä z dôvodu zložitých procesov pri podávaní žiadostí, reportovaní a finančnom manažmente.

Respondenti však zároveň ocenili niektoré z opatrení, ktoré boli zavedené na zníženie administratívneho zaťaženia, ale zároveň poukázali na to, že by bolo potrebné zaviesť ďalšie opatrenia na zjednodušenie procesov. Zníženie byrokracie by umožnilo prijímateľom viac sa sústrediť na reálnu implementáciu projektov a menej na formality spojené s administratívnym spracovaním projektov.

6. Záverečné ponaučenia

Na záver respondenti poukázali na niekoľko kľúčových ponaučení z implementácie programu AMIF. Medzi hlavné výzvy patrí potreba lepšieho mechanizmu zberu dát, ktorý by umožnil efektívnejšie plánovanie a prispôbovanie priorít programu reálnym potrebám cieľových skupín. Ďalej respondenti zdôraznili potrebu stabilného a flexibilného financovania, ktoré by umožnilo nepretržité poskytovanie služieb, a to aj v čase prechodu medzi programovými obdobiami.

Zároveň odporučili, aby sa programy ako MIC, ktoré poskytujú základné služby cudzím štátnym príslušníkom, stali stabilnou súčasťou národnej politiky integrácie a neboli výhradne závislé na externom financovaní z európskych zdrojov.

Záver

Z rozhovoru vyplynulo, že AMIF má pre oblasť migrácie a integrácie na Slovensku zásadný význam. Respondenti hodnotili program pozitívne, ale identifikovali aj priestor na zlepšenie, najmä v oblasti flexibility, udržateľnosti a administratívnej záťaže. Dôležitým ponaučením pre budúce programové obdobia je potreba lepšej koordinácie medzi štátnymi rezortmi a zavedenie mechanizmov, ktoré umožnia efektívnejšiu reakciu na meniace sa potreby.

Anonymizovaný zápis z hĺbkového rozhovoru #3

Účastníci: Zástupcovia prijímateľa
Dátum: 4. 10. 2024

1. Účinnosť programu AMIF

Respondenti hodnotili účinnosť programu AMIF pozitívne, najmä v kontexte podpory právnej pomoci, ochrany práv migrantov a zabezpečenia integrácie utečencov a cudzincov na Slovensku. AMIF umožnil realizovať projekty, ktoré sa zameriavali na poskytovanie právneho poradenstva a zastupovania migrantov v rôznych fázach ich pobytu na Slovensku, vrátane procesu získania medzinárodnej ochrany. Tieto aktivity mali podľa respondentov pozitívny dopad, keďže pomohli zlepšiť prístup k spravodlivosti pre zraniteľné skupiny a prispeli k zlepšeniu právneho postavenia utečencov.

Respondenti konkrétne vyzdvihli projekty zamerané na právnu pomoc, ktoré prispeli k zlepšeniu informovanosti a ochrany práv migrantov. Zdôraznili, že právne služby poskytované v rámci projektov financovaných z AMIF boli nevyhnutné pre riešenie právnych problémov utečencov a migrantov, najmä v súvislosti so žiadosťami o azyl, statusom medzinárodnej ochrany a integráciou. Kľúčovým aspektom úspechu bola práve dostupnosť týchto služieb v čase, keď ich potrebovali.

Napriek tomu vnímali respondenti priestor na zlepšenie. Hlavnou výzvou bola nedostatočná predvídateľnosť financovania, čo spôsobovalo problémy s plánovaním a kontinuitou poskytovaných služieb. Projekty často čelili výzvam pri zabezpečení udržateľnosti, čo podľa nich ovplyvnilo efektívnosť niektorých aktivít, najmä v dlhodobom horizonte.

2. Relevantnosť cieľov a intervencií

Respondenti sa zhodli na tom, že ciele programu AMIF boli do veľkej miery v súlade s reálnymi potrebami v oblasti azylu, migrácie a integrácie na Slovensku. Program sa zameriaval na kľúčové otázky, ako je integrácia utečencov, poskytovanie právnej pomoci a posilnenie kapacít pre správne konanie v azylovom procese. Projekty financované z AMIF prispeli k zlepšeniu situácie v oblasti ochrany práv migrantov a utečencov, čo považujú za nevyhnutné pre fungovanie spravodlivého a humaného systému medzinárodnej ochrany.

Na otázku, či program AMIF dokázal reagovať na meniace sa potreby, uviedli, že flexibilita programu bola obmedzená. Aj keď sa program dokázal prispôbiť v rámci určitých oblastí, ako bola migračná kríza či pandémia COVID-19, respondenti videli priestor na rýchlejšie a efektívnejšie reagovanie na takéto neočakávané udalosti. V súvislosti s vojnou na Ukrajine poukázali na to, že hoci boli niektoré opatrenia prijaté rýchlo, ďalšie intervencie by mohli byť cielenejšie a lepšie pripravené na podporu novovzniknutých potrieb.

Z dlhodobého hľadiska identifikovali respondenti niekoľko nových výziev, ktoré by mali byť adresované v budúcich programových obdobiach. Medzi tieto výzvy patrí potreba zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti pre migrantov, riešiť otázku integrácie utečencov z Ukrajiny a ďalších zraniteľných skupín, a zamerať sa na zlepšenie spolupráce medzi rôznymi aktérmi v oblasti integrácie.

3. Doplnkovosť s inými politikami a programami

Respondenti hodnotili doplnkovosť programu AMIF s inými politikami a národnými zdrojmi ako veľmi obmedzenú. V období rokov 2014 až 2022 bol AMIF prakticky jediným zdrojom financovania v oblasti azylu, migrácie a integrácie, pričom podpora zo štátneho rozpočtu bola minimálna. Tento stav je v rozpore s princípom doplnkovosti, pretože európske fondy by mali slúžiť ako nadstavba a nie ako primárny zdroj financovania základných služieb. Základné aktivity, ako napríklad jazykové kurzy pre migrantov, by mali byť systematicky financované zo štátnych zdrojov, zatiaľ čo európske prostriedky by sa mali využívať na inovácie a zlepšenie kvality služieb. Nedostatočné zapojenie národných financií

podľa respondentov obmedzuje možnosti poskytovať komplexnejšiu a kvalitnejšiu pomoc pre cieľové skupiny.

Tento prístup tiež vedie k vyčerpaniu ľudských zdrojov, keďže značná časť práce v oblasti integrácie je postavená na nadšení jednotlivcov, ktorí často vyhoria. Doplnkovosť by mohla byť zlepšená, ak by štát prevzal väčšiu zodpovednosť za financovanie a zabezpečenie základných služieb pre migrantov a utečencov. Zároveň by sa znížila záťaž na európske fondy, ktoré by mohli byť efektívnejšie využívané na rozšírenie aktivít a poskytovanie kvalitnejších služieb.

4. Udržateľnosť výsledkov projektov

Jednou z hlavných obáv respondentov bola udržateľnosť výsledkov projektov financovaných z AMIF po skončení grantovej podpory. Projekty, ktoré respondenti realizovali, často čelili problémom s pokračovaním po skončení financovania, čo spôsobilo, že niektoré dôležité iniciatívy boli ukončené, aj keď ich výsledky a dopady boli pozitívne.

Respondenti poukázali na to, že pre zabezpečenie udržateľnosti by bolo potrebné vytvoriť mechanizmy, ktoré by umožnili dlhodobé financovanie úspešných projektov. Zároveň videli priestor pre väčšie zapojenie miestnych samospráv a štátnych orgánov, ktoré by mohli prevziať zodpovednosť za niektoré aktivity a projekty po skončení podpory z AMIF. Týmto spôsobom by sa zabezpečilo, že výsledky úspešných projektov budú mať trvalý vplyv na integráciu a podporu migrantov na Slovensku.

5. Zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia

Administratívne zaťaženie spojené s implementáciou projektov AMIF bolo podľa respondentov značné. Hoci niektoré opatrenia na zjednodušenie administratívnych procesov boli zavedené, vnímajú, že tieto zmeny neboli dostatočné. Pre menšie organizácie bolo administratívne zaťaženie často náročné a vyžadovalo si veľké množstvo zdrojov a času, ktoré by inak mohli byť venované samotnej realizácii projektov.

Respondenti navrhli zavedenie ďalších opatrení na zníženie administratívneho zaťaženia, najmä v oblasti podávania správ a predkladania žiadostí o financovanie. Tieto opatrenia by mohli zahŕňať zjednodušenie formulárov, zníženie frekvencie reportovania a zavedenie flexibilnejších pravidiel pre malé a stredné organizácie.

6. Záverečné ponaučenia

Na záver rozhovoru respondenti zdôraznili niekoľko kľúčových ponaučení z implementácie programu AMIF. Medzi hlavné odporúčania patrí:

- Lepšia koordinácia medzi rôznymi aktérmi a fondmi, aby sa zabezpečila komplementárnosť a zabránilo sa prekrývaniu služieb a financovania.
- Dlhodobejšia udržateľnosť projektov, najmä tých, ktoré majú preukázateľne pozitívny vplyv na integráciu a podporu migrantov.
- Zjednodušenie administratívy, najmä pre menšie organizácie, ktoré často nemajú dostatočné kapacity na zvládnutie rozsiahlej dokumentácie a administratívnych požiadaviek.
- Flexibilnejšie reagovanie na nové výzvy a meniace sa potreby, ako sú migračné krízy či pandémie, aby program mohol rýchlejšie a efektívnejšie reagovať na nepredvídané situácie.

Respondenti uzavreli rozhovor konštatovaním, že program AMIF bol významným nástrojom na zlepšenie situácie migrantov a utečencov na Slovensku, avšak budúce programy by mali klásť väčší dôraz na dlhodobé plánovanie, udržateľnosť a zjednodušenie procesov, aby mohli lepšie reagovať na potreby cieľových skupín.